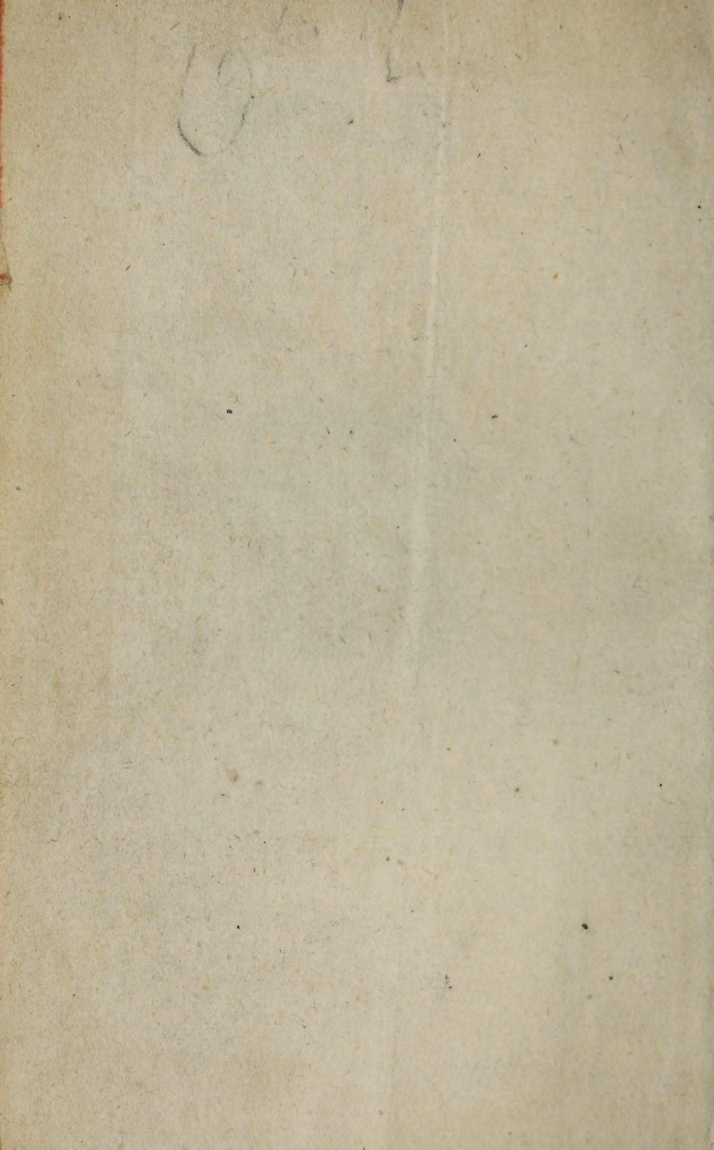

BENEDICTI HAEFTENI

SCHOLA CORDIS,

SIVE

AVERSI A DEO CORDIS, AD EUMDEM REDUCTIO ET INSTRUCTIO.

SCHOLA CORDIS

siue

AVERSI A DEO CORDIS

ad eumdem reductio, et instructio

Auctore

D. BENEDICTO HAEFTENO

Ultraiectino,

Reformati monast. Affligeniensis,

Ordinis. S. Benedicti,

Præposito.

Loquar ad cor. Osæ. 2

Audiam quid loquatur in me Domin[us] psalm 84

ANTVERPIÆ

APVD HENRICVM ET

CORNELIVM VERDVSSEN

MDC XCIX

A. Voet

SCHOLA CORDIS

sive

AVERSI A DEO CORDIS

ad eundem reductio et instructio

Auctore

BENEDICTO HAEFTENO

Ultraiectino,

reformati monast. Affligemiensis ordinis S. Benedicti Praeposito.

Audiam quid loquatur in me Dominus Psalm 84

Loquar ad cor eius

ANTVERPIAE

APVD HENRICVM ET

CORNELIVM VERDVSSEN

M.DC.XCIX

ILLUSTRISSIMO
ET
REVERENDISSIMO
DOMINO
D. JACOBO BOONEN,
ARCHI-EPISCOPO
MECHLINIENSI,
BELGICÆ PRIMATI,
ABBATIÆ AFFLIGENIENSIS
PRÆLATO.

CHOLAM hanc *Cordis*, quam tumultuario opere, & velut aliud agens ſcripſi; lubens meritoque *Illuſtriſsimo* nomini Tuo, *Præſul Ampliſsime*, inſcripſi. Debebam ſanè, neque una ex cauſa; ſed inter varias, illæ mihi princi-

 pes,

pes, quæ ipſum *Cor* ſpectant. Quid enim in arcano ſermone *Cor*, niſi Templum Dei vivi, ſed à Pontifice dedicandum: Altare divini amoris igne jugiter ardens, ſed à Sacrorum Antiſtite conſecrandum: debitum ſummo Numini ſacrificium, ſed à Sacerdote offerendum? Tu verò, *Illuſtriſsime & Reverendiſsime Domine*, Princeps Paſtorum & Animarum noſtrarũ Epiſcope, hierarchicas has functiones *Cordi* meo, ſi dignaberis, impendes. Neque eſt cur addubitem. Reſtauraſti jam pridem egregio, re-

gióque animo, magniſque impẽdijs *Affligenienſe* Templum; ipſum, Araſque in eo plures dedicaſti; ſolemne Sacrificium, gratulantibus nobis, non ſemel in eo obtuliſti: quidni confidam eadem Libello huic meo abs Tuâ benignitate exhibenda?

Divina lege ita olim ſancitum fuit: Tolles de cunctis frugibus tuis primitias, & pones in cartallo, pergeſque ad locum, quem Dominus Deus tuus elegerit, ut ibi invocetur nomen ejus: accedeſque ad Sacerdotem, qui fuerit in diebus illis: ſuſcipienſque *Deuter.* 26.2.

cartallum de manu tua, ponet ante Altare Domini; & dimittes eas in conſpectu Dei tui. Præceptum hoc, quâ licet, adimplere *Cordi* mihi eſt. Primum quod in homine naſcitur, primum quod ab homine poſcitur, *Cor* eſt: primus renovati *Affligenij* Tui fructus, hæc *Schola Cordis*. Has igitur primitias, Volumine hoc, velut vimineo incluſas calatho, juxta præceptum Domini, ad Te, *Illuſtriſsime & Reverendiſsime Præſul*, adfero; ut eas ante Altare Dei ſiſtas, eidemque pro me offeras. Caniſtri vilita-

vilitatem, & malè textam orationis ſtructuram ipſe ego non parùm erubeſco; ſed fiduciam ſuggerit *Cor* non malum. Illam ſi deſpicias, hoc quæſo reſpice, quod viliſſimis etiam rebus pretium conciliat. Evangelica illa vidua æra minuta duo in gazophylacium miſit; at æterno Chriſti elogio tenue hoc munus commendatum fuit. Non in victimis (ait Seneca) licet optimæ ſint, auróque præfulgeant, Deorum honos eſt; ſed piâ ac rectâ voluntate venerantium. Artaxerxi obequitanti Paganus, neſcio quis è præ-

Luc.21.2.

Sen.li.1. de benef. cap.6.

Aelian. lib.1. variar. hiſt.cap. 32.

è præterfluente Cyro flumine cavis manibus lympham obtulit. Donũ hoc, exiguum licet, aureá phialâ exceptum, & in pretiosissimis habitum fuit. Galliarum Regem Ludovicum Vndecimum Canon agricola prægrandiore donavit rapâ: munus fuit & hoc longè gratissimum, auróque repensum. Quis verò undis, aut rapis hoc pretium posuit, nisi *Cor* rectum? Et hoc ipso dumtaxat *Illustrissimæ Gratiæ* Tuæ fœtum meum probari desidero.

Laudum Tuarum præconia ut hîc prætermittam, facilè

cilè permittes; qui honorifica hæc flabella, cum S. Martyre Ignatio flagella arbitraris. Nec Solem ego totâ Belgicâ prudentiæ, pietatis, misericordiæ, magnanimitatis, aliarumque virtutum radijs longe lateque coruſcantem, accensâ faculâ illuſtrare conabor. Manent cælo repoſita, quæ celari pro Tuâ modeſtiâ deſideras, innumera ampliſſimaque merita. Numerabit illa, remunerabitque *Cordium* inſpector Deus. Nos interim in laude quoque Tua gloriamur; & quidquid alij meritiſſimæ commenda-

tionis

tionis in Te conferunt, nostrum id arbitramur; quia tanti Parentis, Filij. Sed iniquus beneficiorum Tuorum æstimator jure habeat, si unum illud silentio involvero, cujus vel sola recordatio nobis est gratissima. Prudenti nempe gubernatione, & industriâ Tuâ, *Cordatissime Præsul*, id effecisti; ut non muros tantùm, sed & mores nostros erigeres; & potiorem *Cordium*, quàm corporum curam Te habere demõstrares. Te enim cum primis auctore, Te Directore (ad quod avidè hactenus aspirabamus) pri-

primæva illa Benedictinæ Regulæ obſervantia *Affligenio* Tuo reſtituta fuit: quo nomine priſcam loci famã, & nos ad pietatem pariter excitaſti. Immò bis Tuos feciſti. Patrem enim jam antè exhibueras, nunc etiam Matrem; cùm Filiolos Tuos iterum parturis, donec formetur Chriſtus in eis. *Galat. 4.19.*

Macte hac laude *Antiſtes Maxime!* & porrò etiam perge Spiritum illum reſuſcitare, cui *B. Benedictus* ſervivit. Id, inquam, conſilio, & precum Tuarum, quo vales auxilio effice, ut per *Ieſum*

Chri-

Christum, quem ſimilem nobis foris agnovimus, intùs, & in *Corde* reformari mereamur. Eumdem ego ſubmiſſimè rogo, *Illuſtriſſimam & Reverendiſſimam Tuam Gratiam* efficaciſſimâ ſuâ gratiâ ita proſequatur, nulla ut ei, ſive in ſpiritualibus, ſive in temporalibus deſit benedictio; & in extremo illo judicij die, cum grege ſibi credito audire valeat, *Venite Benedicti.*

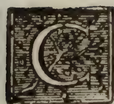
Quod *Corde*, Animoque voveo,

Illuſtriſſimæ & Reverend. D. T.
Humilis Filius, & Servus
in Domino,
F. BENEDICTUS HAEFTENUS.

REGI SÆCULORUM
IMMORTALI,
ET
INVISIBILI,

CORDIUM

SCRUTATORI,
ET
AMATORI,
DEO CORDIS MEI,
COR MEUM,
Et hæc quæ de eo, & cum eo meditatus ſum,
Dico, Conſecroque.

VI enim Cor, *niſi ei qui finxit*
ſingillatim Corda *hominum? qui* *Pſ.* 32.
ea creavit, redemit, expurgavit? 15.
cui alteri Cor, *quàm ei, qui tam ſeriò ait:*
Præbe fili mi Cor *tuum mihi? Hæc autem* Proverb.
quæ de Corde *congeſſi nova & vetera, cuinam* 23. 26.
offeram, niſi ei qui novit abſcondita Cordis: Pſ. 43.
& in cujus conſpectu meditatio Cordis *mei* 22.
ſemper? Tibi igitur, ô Deus Cordis *mei, &* *Pſ.* 18.
pars mea Deus in æternum, Tibi, dixit Cor 15.
meum, exquiſivit te facies mea, faciem tuam *Pſ.* 72.
Domine, 26.

Ps.26. Domine requiram. Ne avertas faciem Tuam
8. à servo tuo; sed sicut respicere dignatus es ad
Genes.4 Abel puerum tuum, & munera ejus: ita,
13. quæso, respice in me, & suscipe debitum Tibi
tributum Cordis mei & hoc, quod cum eo
Divinæ Majestati Tuæ dedico Opusculum.
Utrumque, fateor, admodum exile, nec dignum cui apponas Cor Tuum. Illud enim vitijs, eheu! quàm plurimis coinquinatum; istud
1. Paral. simplici sermone nimis incultum. Sed scio,
29.17. Deus meus, quòd probes Corda, & simplicitatem diligas; unde & ego in simplicitate Cordis mei hæc qualiacumque lubẽs meritoq; offero.

Votum mihi fuit, peccatores (quorum primus ego sum) revocare ad Cor suum; & ad Te Deum Cordis sui. Verùm, inanis est sermo meus, nisi Tu Deus, ei tribuas virtutem, quæ Corda penetret. Frustrà hæc legentur, nisi Tu, qui solus habes claves Cordis, illud aperire digneris. Quare rogo Te, ô Dilecte votorum meorum, voto huic benignus aspira; ut dum verba auribus percipiuntur, Tu intùs ad Cor loquaris, illudq; immutes, & convertas ad Te
Creatorem & Redemptorem suum Compla-
Ps.18. ceant, oro, dulcissimo Cordi tuo, eloquia oris
15. mei, & meditatio Cordis mei, diligere Te sa-
Aug. 15 tagenis. Quæcumque verò in hisce Libris dixi
de Trin. de Tuo, agnoscas Tu, agnoscant & tui: si quæ
in calce. de meo, ignoscas Tu, ignoscant & tui; quibus, ut minus valui, prodesse saltem volui.

IN

IN
SCHOLAM
CORDIS

Reverendi in Christo Patris ac Domini D. BENEDICTI HAEFTENI.

Monasterij AFFLIGENIENSIS Præpositi dignissimi.

COR Animæ sedes, rapidi COR *furnus amoris,*
Unde tot enatæ, tela timenda, faces;
Quàm vario, inconstans COR*, sæpè ardore calescis;*
Raro Christe tuo, Cypria sæpè tuo:
Non sic excussas, venti ludibria, naves
Hippotadæ, quasso, ventilat ira, salo.
Æstuat, & proprijs COR *mobile fluctuat auris,*
Nec potis adductâ sistere vota manu:
Nunc placet oppãso malè splẽdida gloria fuco,
Spiculaq; obtruso calcare subdit honos:
Nunc juvat horrifico taratãtia classica bombo,
Martiaq; egregio sub Duce signa sequi.

** *Nunc*

Nunc magis aurato cistas cumulare metallo,
Et gravidâ extremos findere puppe sinus:
Nec satis est, proprio sidunt hæc pondere vota;
Grandior exciso germine turba subit.
Ancipiti trahitur studia in contraria mente;
Ut pila ab adversa pulsa, repulsa manu:
O COR, *cælestis,* COR, *flosculi, lectule Sponsi,*
O COR, *ô Animæ pars quotacumque mea!*
Quid te errabundum discrimina mille viarũ
Ad portum impediunt sistere vota tuum!
E cælo es: cælum votorum meta tuorum;
Quid cælo natum, turpiter hæret humo?
In cælo tuus est thesaurus; scandito vota;
Scande COR, *in cælo vitaq́; speśq; tua est.*
Mitte graves curas, divisæ retia mentis;
Multiplicis valeat vana libido spei.
Disce uno cæli, meliori ardore calere;
Disce uno unius igne flagrare Dei:
Exige distractũ, divini ad CORDIS *amussim,*
Illud habet formæ multa imitanda tuæ.
Ne dubites, hanc volve SCHOLAM, *Liber iste docebit*
Prototypo, inconstans te, stabilire Cruce.

AD

AD
AUCTOREM
SYNCHARMA.

Intima nosse sui CORDIS *penetralia, & ejus*
Imposito motus flectere nosse jugo:
Nosse errabundũ rectam ad rationis amussim,
Atque ad prototypon COR *revocare suum,*
Sanctorum est divina scientia, tutior omni
Sive tuâ Plato, sive Licurge tuâ.
Hanc BENEDICTE *docet* CORDIS SCHOLA, *vitaq; vestra:*
Perge, manet tantum dogma perenne lythrum.

Applaudebat

F. BENEDICTUS RUTEAU,
Monasterij S. Dionysi Religiosus Benedictinus.

ORDO
ET
INDEX
LIBRORUM, CLASSIUM,
ET
LECTIONUM.

LIBER PRIMUS.

Prævia ad Doctrinam Cordis Introductio.

Lect. X.

LIBER SECUNDUS.

Aversi Cordis ad Deum Conversio, & Directio.

PRIMA CLASSIS.

SECUNDA CLASSIS.

TERTIA CLASSIS.

LIBER TERTIUS.

Dei erga Cor humanum beneficia.

QUARTA CLASSIS.

Lect.VIII.

QUINTA CLASSIS.

LIBER QUARTUS.

Exercitatio Cordis in Christi Passione.

PRÆFATIO.

SEXTA CLASSIS.

SEPTIMA CLASSIS.

AU-

AVCTORVM

Qui in his Libris citantur

SYLLABUS.

A

ADo.
Ælianus.
Alardus Gazæus.
Alphonſus Salmeron.
Ambroſius.
Andreas Capella.
Anſelmus.
Antoninus.
Antonius Poſſevinus.
Antonius Senenſis.
Ariſtoteles.
Athanaſius.
Auguſtinus.
Auſonius.

B

BAlduinus Cabellianus.
Baptiſta Mantuanus,
Baſilius.
Beda.
Benedictus.
Bernardus.

E

F

G

H

I

L

Lactantius.
Laurentius Beyerlinck.
Laurentius Iustinianus.
Laurentius Surius.
Leo Magnus.
Lucianus.
Lucretius.
Ludolphus Carthusianus.
Ludovicus Blosius.
Ludovicus Granatensis.
Ludovicus de Ponte.

M

Macharius.
Macrobius.
Marcus Eremita.
Marsilius Ficinus.
Martinus Delrio.
Matthiolus.
Maximus Taurinensis.
Mechtildis.
Michaël Gislerius.
Missale Romanum.

N

Nicephorus.
Nicolaus Lyranus.

O

Origenes.
Ovidius.

P

Q

R

S

SAlonius.
Sebaſtianus Barradius.
Sedulius.
Seneca Philoſophus.
Seneca Tragicus.
Septuaginta Interpretes.
Sozomenus. Stabo.

T

TErtullianus.
Theodoretus.
Theophraſtus.
Theopylactus. Thereſia.
Titus Boſtrenſis.
Titus Livius.
Thomas Aquinas.
Thomas Bozius.
Thomas Cantipratanus.
Thomas à Kempis.
Thomas Stapletonus.

V

VAlerius Maximus.
Varro.
Vatablus.
Venantius Fortunatus.
Virgilius. Vitæ Patrum.

X

XAntus Pagninus.

FINIS.

CENSVRA.

HÆc SCHOLA CORDIS, *quam, inspirante* CORDIUM *Scrutatore, instruxit* REVERENDUS *ac* ERUDITISSIMUS D. BENEDICTUS HAEFTENUS, AFFLIGENII PRÆPOSITUS, *ubique publicanda videtur; ut ad eam confluant omnes pusilli & magni: illi, ut elementa exordij Sermonum Dei addiscant; hi, ut sapientiam, non illam hujus sæculi, quæ inflat & destruitur; sed supereminentem illam quam loquebatur Apostolus inter perfectos, quâ illustratur oculus, quo solo videri potest Deus deorum in Sion. Felices proinde censeo eos, qui terunt limen* SCHOLÆ *hujus, & qui vigilant ad fores ejus quotidie, & observant ad postes ostij ejus; ut hauriant scientiam & salutem à Domino. Ita censeo, Bruxellis,*

Henricus Calenus, S. Theol. Licentiatus, Archipresbyter Bruxellensis, Librorum Censor.

SCHOLÆ CORDIS LIBER PRIMUS.

Prævia ad Doctrinam CORDIS introductio.

LECTIO PRIMA.

Argumentum hujus Scholæ.

ORDI tuo, Lector CORDATE, Gymnasium CORDIS aperimus; in quo de CORDE tuo, ad COR tuum oqu imur. Quidquid enim hoc qualicumque Opusculo pertractatur, eò potissimùm spectat, ut quale COR hominis esse, quomodo ad Deum dirigi, illi aptari, eidemque uniri debeat, edoceamus. Multi enim multa sciunt, & seipsos nesciunt: Corpus curant, & COR negligunt. Et tamen nihil tam nobis CORDI esse debet,

Prov.4. 23. quàm ipſum COR noſtrum, à quo vita procedit. Caloris ac ſpirituum vitalium, ſine quibus nec motus, nec ſenſuum functio obiri poteſt, officina & ſcaturigo eſt COR. Quare Heraclitus, ut aſſerit Ariſtoteles, ſentiebat animam eſſe calidam exhalationem ſemper è CORDE fluentem. Quam ſententiam etiam ſacra Scriptura expreſſit, cùm ait: Sermo ſcintilla ad commovendum COR noſtrũ, quâ extinctâ cinis erit Corpus noſtrum, & Spiritus diffundetur tamquam mollis aër. Quod ita exponit Janſſenius: Vita noſtra nihil aliud eſt, quàm igniculus vivax in Corde noſtro, quod cùm movetur, à ſe emittit jaculaturque ſcintillas, (verba ſcilicet quæ loquimur) & fumum, nempe ſpirationem: non ſecus atque ignis motus eadem evomit. Proinde quemadmodum ignis, cùm ſcintillæ deficiunt, redigitur in cineris: ita ubi deſinit in nobis ſermo, & CORDIS motus; Corpus etiam noſtrum in cinerem abit. Totius igitur Corporis conſervatio à CORDE pendet. Sed & in Anima eodem modo agitur: habet enim ipſa ſpirituale quoddam COR; à quo ipſius vita, non minùs quàm Corporis à CORDE materiali procedit. Nam Spiritus Sanctus divini caloris officinam in CORDE noſtro conſtituit; unde ait Apo-

Lib. de anima cap. 2.

Sapient. 2. 2.

Chriſt. à Caſtro in Sap.

Apostolus: Charitas Dei diffusa est in *Rom.* 5.
CORDIBUS nostris per Spiritum Sanctum, 5.
qui datus est nobis. Ex hoc autem fonte in omnes humanas actiones derivatur calor spiritualis; qui tamquam scintilla quædam emicat in verbis, in factis, in cogitationibus. Extinctâ verò charitatis scintillâ, Anima prorsus friget, & omnes actiones vivaci calore destituuntur; itaque Anima ipsa, læso ejus CORDE, vitâ gratiæ privatur. Quare quod in cælestibus illis orbibus est primum mobile; quod in universo hoc, Sol; quod in plantis, radix; quod in circulo, centrum; quod in Paradiso fuit fons *Genes.* 2.
ille qui irrigabat universam faciem terræ; 10.
hoc in homine est COR, à quo omnis lux, omnis calor, omnis motus, omniumque operationum principium in reliqua membra derivatur. Ex quibus liquidò jam apparere potest, quàm necessaria sit hujus Scholæ Doctrina; quæ omnia illa tradit, & explicat; quibus CORDIS vita conservari, & custodiri queat. Hinc quale uniuscujusque COR est, talis & ipse est. Superbus, COR habet elatum; Humilis, depressum; Durus, lapideum; Compatiens, emollitum; Benignus, mansuetum, Qui fraudes dolosque meditatur, duplici CORDE est; Sincerus & verax, simplici. Ambi-

tiosi COR vanum est; Voluptuarij grave: denique in brutum homo migrat, si ei COR bruti inseratur; Pecus in hominem transit, si ei COR humanum addatur. Optimo id exemplo sacra confirmat Scriptura: Nabuchodonosorem regem voluit Deus fieri bestiam, & inter illas velut unam ex illis
Dan. 6. agere, ideòque jussit: COR ejus ab hu-
13. mano commutetur, & COR feræ detur ei. Sed voluit bonus Deus ut hæc bestia denuò in hominem mutaretur: factum est, & super pedes suos quasi homo stetit, & COR hominis datum est ei. Ecce mutato CORDE, mutatus & homo est. Magna igitur solicitudo CORDI nostro adhibenda est, ne in belluinum fortè degeneret; quotidieque hæc Schola frequentanda, quæ CORDIS directionem docet.
Isidorus CORDI, quod à cura sic dictum Isidorus
lib. 11. tradit, diligentissima adhibenda est cu-
Ety. c. 1. ra, si totos nos salvos velimus. Fuit id Romanis, & Ægyptijs in primis CORDI; apud hos enim bulla è collo in pectus de-
Pierius pendere solebat, quâ significabant; verba,
Hiero- quæ ore proferebant, CORDI respondere
gli. lib. oportere. Apud Romanos, ut Pierius ex
41. Macrobio refert, bulla CORDIS effigiem
Macro. habebat, eratque pueritiæ ornamentum;
lib. Sa- quo indicabatur ingenuis pueris, se tum
turn. 6. demùm

demùm homines futuros cogitarent, si CORDE præstarent. Quòd si Gentiles hæ nationes tantam CORDIS curam habendam putaverint, ut eam externo symbolo ab ipsa infantia pueris commendare voluerint; quid non deceat Christianos, qui certissimâ fide credunt Christum Dominum eâ gratiâ de cælis in terram descendisse, hominem assumpsisse, ut ijs CORDIS Scholam aperiret, in qua ab eo discerent mites esse, & humiles CORDE? *Matth.* 11.29.
Quinimmò ideò Sanguinem suum fudisse, ut illo CORDA nostra lavaret, atque emundaret? Ideò, ut cum S. Job loquar, viri *Iob.* 34. 10.
CORDATI audite me; & nolite abjicere Doctrinam Scholæ hujus: sed diligenter auscultantes, ponite eam in CORDIBUS vestris.

LECTIO II.

Instituti nostri ratio.

CUM ad cujuscumque tractationis materiam ritè intelligendam, nō parùm conducat totius Operis formam, & structuram agnoscere; opportunum fuerit in hujus Libri fronte non-

nihil de ejus ſyntaxi, methodo, ac ſcopo præfari: ne quid Lectorem remorari poſſit.

ET primus quidem hic Cardiogogiæ noſtræ Liber, apparatum quemdam ad reliquos, & Prolegomena exhibet; quibus de ipſo CORDE, ejuſque, ut vocant, PRINCIPALI, de Scholæ CORDIS Magiſtro, Diſcipulis, excellentiâ, amplitudine, prærogativis, ſimilibuſque tractatur. Sequentibus deinde tribus Libris Doctrinam eam quæ ad CORDIS directionem pertinet, expendimus: in qua explicanda primùm varias, quæ de humano CORDE in Sacris litteris habentur ſententias, in certas Claſſes ac titulos Ordine quodam digeſſimus: ſingula deinde lemmata copioſiùs expendentes, SS. in primis Patrum, aliorumque cujuſcumque ordinis Scriptorum verbis illuſtramus. Cùm enim vix quidquam dici poſſit, quin dictùm jam illud ſit priùs; placuit ipſos Auctores ſuis verbis loquentes potiùs audire, quàm rudi noſtro ſtylo eorum conceptus Lectoribus repræſentare. Habent enim SS. Patres, vetereſque Scriptores plurimum roboris, auctoritatis, atque elegantiæ, quibus animus hominis efficaciſſimè convincitur.

SECUNDO, tametſi ea quæ ad ſingulos titulos attulimus, per modum conſiderationum

tionum ferè tradiderimus: placuit, tamen Lectionum potiùs, quàm Meditationum nomine insignire: cùm quòd Scholæ nomine id magis congruere videretur: tum ut varij Auctores, (qui passim in hoc Opusculo citantur, interque illos subinde etiam Poëtæ, Ethnicique Scriptores) meliùs suâ phrasi loquerentur: quod Meditationum forma non ita commodè forsitan admisisset.

LECTIONIBUS porrò singulis Distichon unum præfiximus: ut ita rei summam brevissimè, & non sine aliquâ voluptate exhiberemus. Ipse enim carminum flexus & numerus, ut animum allicit, sic memoriæ firmiùs hæret, variâque jucunditate mentem permulcens, facit ne penè umquam ea, quæ rectè percepit, obliviscatur. Quare non malè quidam censuerunt, Poësin adolescentis animi nutricem & alumnam vocandam. Cùm verò ea sit inter Poësin & Picturam societas, ut quod illa verbis, tropis, alijsque dictionum luminibus præstat; hæc coloribus, lineamentis, atque umbris repræsentare conetur: utraque item, quidquid in quovis genere præstantissimum reperit, id è multis in unum, quod sibi proposuerit, transferat, ut non tam à Personis, aut à natura discere, quàm potiùs his leges præscribere videatur:

Anton. Possevi. biblioth. select. lib. 17.

Non leve operæ pretium me facturum arbitratus ſum, ſi geminas has ſorores in hoc Opuſculo utcumque conjungerem: & quæ brevibus iſtis Diſtichis comprehenduntur eadẽ etiam Iconibus expreſſa oculis objicerem. Ut ita utilitati ſancta quædam ac ſalutaris voluptas, quæ ex Imaginum aſpectu capi poſſet, ſociaretur. Habent ſiquidem pictæ Imagines, præter delectationem quam adferunt, quamdam energiam ad hominum CORDA ſuaviter permovenda. Veriſſimum enim eſt quod Venuſinus vates olim cecinit:

Horat. *Segniùs irritant animos demiſſa per aurem,*
Quàm quæ ſũt oculis ſubjecta fidelibus, & quæ
Ipſe ſibi tradet ſpectator.

Auguſt. Ep. 119. Cui quidem conſentiens Hipponenſis Præſul, ait: quòd ipſe animi motus, quàmdiu rebus adhuc terrenis implicatur, pigriùs inflammatur; ſi verò feratur ad ſimilitudines corporales, & inde ad ſpiritualia, quæ illis ſimilitudinibus figurantur, ipſo quaſi tranſitu vegetatur; & tamquam in facula ignis agitatus accenditur, & ardentiore dilectione rapitur ad requiem & quietem. Hæc Auguſtinus.

UT igitur compendio dicam, Scopus mihi in hoc Opere non alius fuit; quàm Imaginibus, oculos; verſibus, aures; ipſius denique

denique Lectionibus, animum & Cor oblectare, instruere, & permovere. Id verò assecutusne sim, aliorum esto judicium. Equidem affirmare non verebor, me afflictâ ferè valetudine hoc, quidquid est Libri, uni Confratrum meorum properè admodum, ideoque (ut ingenuè agnosco) minùs prosperè, dictasse; & jam exaratum vix ipse mihi satisfacere potuisse: ut proinde leviùs omninò laturus sim, si aliorum exactissimo judicio non usquequaque probetur, Stylo enim hîc usus sum planè vulgari ac obvio, & verè cum S. Prospero dicere mihi licebit: De accuratione dictionis elaboratæ non satago; nec mihi pudori est, si disputatio mea, quæ fortè probatur in rebus, aliquos inanium verborum sectatores horrore incomptæ Orationis offendat. Nam si Demosthenes clarissimus Oratorum, negavit in eo positas esse fortunas Græciæ hoc an illo verbo usus esset; quantò magis nos verba negligere debemus, qui sermonis utilitatem potissimùm spectamus? Neque admodum erubesco, quòd ex varijs Auctorum, quos adfero, verbis, polymita existat Orationis nostræ vestis: qui præsens Opus (ut de suo ajebat Macrobius) non eloquentiæ ostentationem; sed noscendorum & agen-

S. Prosp.

Macrobius lib. 1. Saturn. c. 5

agendorum congeriem pollicetur. Et boni consulat Lector oportet, si præcepta morum, modò meis non obscurè, modò ipsis antiquorum & recentium verbis recognoscat, prout quæque se vel enarranda, vel referenda suggesserit.

LECTIO III.

Quid CORDIS *nomine significetur.*

UANDOQUIDEM continuus nobis de CORDE futuros sit sermo, rationi omninò consentaneum videtur, ut varias, quas in sacra Scriptura habet significationes, hîc aperiamus.

PRIMO autem significat notissimam illam in animalibus partem, quæ in medio juxta pulmones sita est, ut per ipsum vita toti corpori undique subministretur: & ut spiritus vitalis, velut à centro, ad membrorum circumferentiam deferatur. Est autem COR membrorum omnium nobilissimum, primum quod Natura format; præcipuum inter viscera, & vitæ ipsius sedes; arteriarum & caloris nativi, quo animal regitur, quasi fons quidam & domicilium.

SECUN-

SECUNDO, deſumpta hinc ſimilitudine, COR medium locum ſignificat; ſic COR Maris, eſt profunditas illius: & COR terræ, centrum. Ita Jonas ad Dominum clamat: Et projeciſti me in profundum in CORDE Maris. Et Chriſtus Dominus: Sicut fuit Jonas in ventre Ceti; ſic erit Filius hominis in CORDE terræ tribus diebus, & tribus noctibus. Ubi COR terræ pro limbo Patrum accipitur, in quem Chriſtus poſt mortem deſcendit. Is autem eſt circa infernum & circa centrum mundi, de quo D. Hieronymus ait: Sicut COR eſt in medio animalis; ita infernus in medio terræ eſſe perhibetur.

Ion. 2. 4.
Matth. 12. 40.
Hieron.

TERTIO, ſignificat COR omnia interiora Corporis, id eſt viſcera; ut Pſalmo 21. Factum eſt COR meum tamquam cera liqueſcens in medio ventris mei. Et: Gladius eorum intret in CORDA ipſorum. Et Oſeæ 13. ubi nos legimus, dirumpam interiora jecoris eorum; in Hebræo eſt, interiora CORDIS eorum.

Pſal. 21. 15.
Pſal, 36. 15.
Oſeæ 13. 8.

QUARTO, COR ipſam Animam ſignificat, unde Pſalmiſta ait: COR meum, & caro mea exultaverunt in Deum vivum; id eſt, Anima & Corpus gaudio geſtierunt in Deo ſuo. Sic etiam accipitur illud Jeremiæ: Lava à malitia COR tuum,

Pſal. 83. 3.
Ier. 4. 14.

QUINTO,

QUINTO, mentem quoque ſignificat,
Oſeæ 7. ut apud Prophetam : Et factus eſt Ephrem
10. quaſi columba ſeducta non habens COR; id
eſt, factus eſt demens, ſtolidus & amens. Et
Ier. 5. alius Propheta: Audi popule ſtulte, qui
21. non habes COR. Sic etiam intelligitur il-
3. *Reg.* lud in Oratione Salomonis : Dabis ergo
3. 9. ſervo tuo COR docile, ut populum tuum
judicare poſſit. Similiter illud Salvatoris
Matt. intelligi poteſt : Beati mundo CORDE,
5. 8. quoniam ipſi Deum videbunt. Atque illud
Pſ. 23. Pſalmiſtæ: Innocens manibus, & mundo
4. CORDE. Et à CORDE pro mente dicti
ſunt vecordes, ſocordes, & excordes. Et
Cicero contrà, CORDATI, ut Auctor eſt Cice-
1. *Tuſc.* ro. Et Naſica ille Sapiens dictus eſt COR-
Hiron. CULUM. Et S. Hieronymus in Matth. ſcri-
bens nomen Lebbæi, quod à CORDE de-
ducitur, CORCULUM interpretatur.

SEXTO, accipitur aliquando, pro judi-
cio & intellectu; ut apud eumdem Pſalmo-
Pſ. 39. graphum: COR meum dereliquit me. Et
13. apud D. Paulum: Obſcuratum eſt inſi-
Rom. 1. piens COR eorum. Iterumque: Deus det
21. vobis illuminatos oculos CORDIS veſtri,
Epheſ. ut ſciatis quæ ſit ſpes vocationis veſtræ.
1. 18. Cui affinis eſt ſignificatio ea, quâ COR
ſententiam ſignificat. COR enim converti
Pſ. 104. dicitur, cùm ſententia mutatur; Convertit
25

COR

COR eorum, ut odirent populum ejus. Et 3. Regum 18. Et ut convertisti COR eorum iterùm. Unde de non mutaturo sententiam dicitur: Confirmatum est COR ejus, non commovebitur. Ponere autem COR in aliqua re, vel, ponere aliquid in CORDE, aut super COR, idem est quòd diligenter meditari, considerare, & recogitare. Isaiæ 47. Non posuisti hæc super COR tuum, nec recordata es novissimi tui. Et Ezechielis 40. Fili hominis vide oculis tuis, & auribus tuis audi, & pone COR tuum in omnia quæ ostendam tibi. Et Aggæi 1. Ponite CORDA vestra super vias vestras.

3. Reg. 18. 37. *Ps. 111. 8.* *Isa. 47. 7.* *Ezech. 40. 4.* *Aggæi. 1. 5.*

SEPTIMO, COR pro voluntate sæpissimè ponitur, unde dicimus desideria CORDIS; atque ita accipitur cùm David ait: Paratum COR meum Deus. Et cùm de Davide Dominus ait: Inveni David filium Jesse, virum secundùm COR meum. Et Samuël: Quæsivit Dominus virum juxta COR suum. Ita intelligendum est præceptum Domini: Diliges Dominum Deum tuum ex toto CORDE tuo. Atque ita intelligendus est Christus, cùm dixit: Quòd omne extrinsecus introiens in hominem, non possit eum coinquinare: quia non intrat in COR ejus. Nihil enim hominem

Ps. 56. 8. *Act. 13. 22.* *1. Reg. 13. 14.* *Math. 22. 37.*

minem coram Deo abominabilem & coinquinatum facit, nisi peccatum. Peccatum autem nisi sit voluntarium, peccati rationem non habet. Sic quoque accipitur illud Ecclesiastici : COR ingrediens duas vias, non habebit successus; hoc est, voluntas propensa ad vitia, eaque amplectens, virtutem fingens, & scelera honestatis specie tegens, ambulans coram Deo per viam flagitiorum, & coram hominibus per viam virtutum, infelicem habebit successum. Externi quoque Scriptores in eadem significatione COR accipiunt, cùm ajunt aliquid alicui CORDI esse, ut Virgilius:

Eccles. 3.28.

cui carmina semper
Et cytharæ CORDI, *numerisq́ intendere nervos.*

9. Æneid.

ATQUE hæ sunt potissimæ CORDIS significationes in sensu literali: Mysticas enim hîc præterimus, quas magnâ copiâ haurire licet ex Silva Allegoriarum nostri Hieronymi Laureti.

LECTIO IV.

Quid ſit PRINCIPALE CORDIS.

NON infrequens apud SS. Patres loquendi forma eſt, ut principem animæ partem, PRINCIPALE CORDIS appellent: quod Platonici τὸ Ἡγεμονικὸν nominare ſoliti ſunt; de quo Cicero ait: Principatum autem dico, quod Græci Ἡγεμονικὸν vocant: quo nihil quoquo in genere nec poteſt, nec debet eſſe præſtantius. Tertullianus verò idem definiens ait: eſſe ſummum in Anima gradum, vitalem & ſapientialem. Idipſum verò S. Hieronymus contra Jovinianum ſcribens, PRINCIPALE CORDIS vocat: Fratruelis, inquit, meus, mihi, & ego illi, in medio uberum meorum commorabitur; in PRINCIPALI CORDIS, ubi ſermo Dei habet hoſpitium. Et ante eum Origenes ex ejuſdem Sancti Hieronymi interpretatione: Quis, inquit, ita beatus, ut habeat hoſpitem in PRINCIPALI CORDIS, in medio uberum, in pectore ſuo ſermonem Dei. Didymus verò in Libris de Spiritu Sancto

Cicero lib. 2. de Nat. Deor.

Lib. 1. cap. 17.

Hom. 2. in Cant.

Lib. 3.

Sancto eâdem voce utitur, quam etiam *Adytum* CORDIS appellat: Respondendum, inquit, ad id quod scriptum est: Quare implevit Satanas COR tuum? quòd Satanas mentem alicujus, & PRINCIPALE CORDIS, impleat, non ingrediens in eum, & in sensum ejus; atque ut ita dicam, *Adytum* CORDIS introiens; (siquidem hæc potestas solius est Trinitatis) sed quasi callidus quidam, & nequam, ac fallax, fraudulentusque deceptor, in eos animam humanam malitiæ affectus trahit per cogitationes & incentiva vitiorum, quibus ipse plenus est. Ita Didymus. Quem imitatus videtur Sanctus Bernardus, qui PRINCIPALE *Pectoris*, & *Adytum Pectoris* interpretatur id, quod Sponsa dicit: Inter ubera mea commorabitur. Cassianus quoque ita loquitur, cùm Domini verba, quibus Diabolo præcepit, ut animam Sancti Job custodiret, ita explicat: Tantummodò eum amentem non facias, debilitato animæ domicilio, & intellectu invaso, aut rationis organo, per quam eum tibi resistere necesse est, sauciato: neque obruas intellectum ac sapientiam resistentis, PRINCIPALE, scilicet CORDIS ejus tuo pondere præfocans. Quid autem sit CORDIS PRINCIPALE explicat Origenes: Potest, inquit,

Homil. 43. in Cant.

Collat. 7. cap. 12.

inquit, intra ſe agere pars illa, quæ in eo eſt pretioſiſſima omnium, quod quidam PRINCIPALE CORDIS appellant, alij rationalem ſenſum, aut intellectualem ſubſtantiam, vel quomodocumque appellari poteſt in nobis, portio noſtri illa, per quam capaces eſſe poſſimus Dei. Et S. Auguſtinus ait: PRINCIPALE noſtrum, nempe partem Animæ rationalem, Spiritum dici. Mens igitur ac Spiritus, PRINCIPALE CORDIS appellatur. Verùm ulteriùs quæritur, quo in loco ſedem habeat? Philoſophi enim hîc in varias & monſtroſas opiniones abierunt, quas recenſet & explodit Tertullianus: qui & Ἡγεμονικὸν eſſe, & certo in Corpus receſſu ei locum conſecratum, ex compluribus Scripturis probat. Si enim, ait, ſcrutatorem & Diſpectorem CORDIS Deum legimus: ſi etiam Prophetes ejus occulta CORDIS traducendo probatur: ſi Deus ipſe recogitatus CORDIS in populo prævenit. Quid cogitatis in CORDIBUS veſtris nequam! Si & David: COR mundum conde in me Deus. Et Paulus: CORDE, ait, credi in juſtitiam. Et Joannes: CORDE, ait, ſuo unumquemque reprehendi. Si poſtremò, qui viderit feminam ad concupiſcendum, jam adulteravit in CORDE: Simul utrumque dilu-

Hom. 9. in Exod.
Lib. de fide & ſymb. c. 10.
Lib. de anima cap. 15.
Sap. 1. 6
Pro. 23.
Pſ. 138.
Matth. 9. 4
Pſ. 50. 12.
Rom. 10. 10.
1. *Ioan.* 3. 20.
Matth. 5. 28.

cet, & esse PRINCIPALE in Anima, quòd intentio divina conveniat, id est vim sapientialem atque vitalem: quod enim sapit, vividum est; & in eo thesauro Corporis haberi, ad quem Deus respicit. Eadem docet de resurrectione Carnis: cui etiam consentiunt, ut Pamelius annotavit, Philo Judæus, Opusculo, de eo quòd deterius potiori insidietur. B. Hieronymus, libro secundo super Matthæum, capite decimoquarto. Theodoretus, sermone tertio de Providentia. Gregorius Nyssenus, Oratione prima de Resurrectione Christi. Solus Lactantius dubiũ relinquit, an in CORDE, an verò in cerebro sit sedes mẽtis. Et in posteriùs hoc magis inclinat. Verùm Sanctus Hieronymus eum refutat; ad Fabiolam enim scribens, ait: Quæritur ubi sit Animæ PRINCIPALE? Plato in cerebro, Christus monstrat in CORDE: Beati mundo CORDE, quoniam ipsi Deum videbunt. Et, de CORDE procedunt cogitationes malæ. Hinc quoque Sanctus Ambrosius ait: COR tuum cogitationum tuarum est scaturigo. In eadem sententia est Aristoteles libro de sensu & sensibili, ut annotavit quoque Alardus Gazæus; & Lucretius, qui libro tertio ita cecinit.

Lib. de resurre. Carr. c. 15.

Lib. de opif. Dei cap. 16.

Matth. 5. 8.

Serm. 11. in Ps. 118.

Alard. ad col. 7. Cas. c. 12.

Con-

Consilium, quod nos animum, mentemq́; vocamus;
Idq́; situm media regione in pectoris hæret.

ATQUE hæc quidem eâ gratiâ à nobis allata sunt, ut humani CORDIS dignitatem, & singularem eam, quâ alijs membris præcellit, eminentiam ostenderemus. Nam etsi Anima sit tota in toto corpore, & tota in singulis ejus partibus; in CORDE tamen, velut in Arce quadam, & regali Solio, principem locum sibi consecratum habet. Nihil proinde mirum est, si cogitare, reminisci, velle, desiderare, aliaque similia, quæ superiore capite attulimus, ipsi CORDI tribuantur: licet enim Anima per suas potentias istos actus eliciat; tamen, quia in CORDE præcipuè residet, ideò CORDI rectè adscribuntur. Ex quo capite & COR nostrum, & Doctrinam illam, quâ illud ad omnem perfectionem instruitur, magni facere, atque æstimare debemus.

LECTIO V.

Schola CORDIS *Encyclopædia.*

IGNITAS hujus Scholæ ex eo capite cum primis elucet, quòd non anguſtis unius ſcientiæ limitibus ejus Doctrina comprehendatur, ſed latiſſimè per omnes verè artes evagetur. Non enim trivialis hæc Schola, ſed ampliſſima quædam Academia cenſenda eſt: in qua Encycliâ Doctrinarum omnium diſciplinâ COR inſtruitur. Apparere id facilè poterit ex ſingulis propemodum Lectionibus: verùm ut tam Lectori voluptatem, quàm Scholæ noſtræ commendationem adferamus, non inutile fuerit, Encyclopædiam hanc breviter explicare.

ORDIOR à GRAMMATICA, quæ tres hujus nominis, COR, literas ex ſpiritualium quorumdam Doctorum ſenſu ita explicat, ut ſit; Cuſtodia omnium rerum: vel, ut alijs placet; Cubiculum Omnipotentis Regis.

ETYMOLOGIA verò CORDIS, ex Iſidori mente, deducitur à cura, quòd omni curâ cuſtodiendum ſit, in eo omnis ſollici- *Lib.*11. *Ety.c.*1.

tudo

tudo & ſcientiæ cauſa maneat. Hic porro docetur anima declinare COR vanum, grave, inſatiabile, durum. Comparare verò COR contritum & humiliatum, COR mundum & rectum, in quo Deus velut in tabula legem ſuam ſcribat. Traditur hîc etiam COR nomen eſſe ſimplex, non compoſitum; quia dividi omninò nequit: vult enim Deus totum COR ſibi dari.

OPTIMA verò CORDIS SYNTAXIS eſt, ſi conſtruitur cum his verbis; dare, ſacrificare, cuſtodire, vigilare, unire, & à ſolo nomine & numine Dei regatur.

QUOD POESIN ſpectat, non malè obſervatum, COR ideò ancipitem eſſe ſyllabam, & modò produci, modò corripi poſſe, ut denotaretur COR noſtrum ad proſpera & adverſa indifferens eſſe debere, aptumque ut quovis loco à Deo collocetur. Sive enim illud in camino tribulationis, malleo adverſitatis, velut laminam quamdam, crebris ictibus longiùs producat, cum Davide reſpondere debet: Paratum COR *Pſ. 56.*
meum Deus: ſive illud corripiat & repre- *8.*
hendat; itidem reſpondere debet: Paratum COR meum.

QUID verò de RHETORICA & DIALECTICA dicemus, cùm Cardiogogus noſter non in perſuaſibilibus humanæ ſa- *1. Cor.*
pientiæ *2. 4.*

pientiæ verbis, ſed intùs in CORDE ſine ſtrepitu verborum multò copioſiùs dicat quovis Demoſthene aut Cicerone? multò efficaciùs COR convincat, quàm acutiſſimi Philoſophi ſuis ſyllogiſmis & argumentis? Nam ut rectè dixit Gregorius: Mutum eſt omne os quod loquitur, ſi Deus interiùs in CORDE non clamet: qui etiam aſpirat verba, quæ audiuntur.

Gregor. lib. 11. Mor. cap. 5.

JAM verò ut ad MATHEMATICAS diſciplinas deſcendamus, ARITHMETICA docet Deum, ſicuti unus eſt: ita unicæ columbæ ſuæ unum COR deſiderare. Diſplicent enim ei qui in CORDE & CORDE loquuntur: qui duplices ſunt animo, & multicordes. Diligit verò ſimplicitatem, & unitatem CORDIS. Rectè ait Auguſtinus: Sicut omnia ab uno in multa proceſſerunt: ſic cuncta quæ ad illud unum redire conantur, neceſſe eſt exuere multitudinem: feliciter ergo Anima non diligit, donec ad unum & ſummum bonum per amoris deſiderium ſe convertat. Hanc porrò CORDIS monadem adeò Deus amat, ut cùm in amante & amato duo ſint CORDA, velit ea in unum coïre, & colliqueſcere. Ternarius verò numerus in literis hujus vocabuli COR apparens, ejuſdem perfectionem deſignat. Perfectiſſimus enim nume-

Pſ. 11. 3.

Auguſt.

rorum

rorum ternarius censetur; quia in se unitatem & numerum complectitur: cui & hoc contigit, ut inter duo summa, medium quo vinciretur acciperet. In numero enim ternario est principium, medium, & finis: unde tria sunt omnia. Quamobrem Aristoteles affirmavit: nihil perfectum esse nisi Trinitatem. Quia igitur

Macro. 1. de sō. Scip. Georg. vē. cāt. 1. to. 3. c. 2 Arist. lib. 1. de cæl. & mundo c. 1.

Numero Deus impare gaudet;

COR humanum, ternis atque imparibus descriptum literis, illi in primis charum est.

IN eâdem ferè consideratione hæret GEOMETRIA; quæ Pyramidis formam sua figura COR referre, ac triangulare esse expendit, atque hinc concludit, non nisi trigono illud impleri posse. Tantam enim nobis Deus Optimus. Maximus contulit CORDIS latitudinem, ut todo mundo repleri nequeat. Sola enim est sanctissima Trinitas, quæ adæquatè totam CORDIS amplitudinem suâ majestate occupet. Omitto alios considerare inveniri in voce COR

Dimidium sphera, spheram, cum principe Roma.

ASTROLOGIA verò ad sidera COR evehens, illud sursum tendere, in cælum scandere, & in Deo quiescere facit. Scalam

verò,& aſcenſiones, quibus gradatim tam ſublime nititur in CORDE diſponit; quin-immò quod in cælo eſt Sol, hoc in Corpore humano eſt COR, ſcilicet fons lucis & vitæ. Unde Stoici mundum arbitrantes eſſe animal magnum, ſenſu & ratione præditum, Solem propriè COR mundi eſſe cenſebant. Hinc Plutarchus ait: Stellæ ſunt oculi lucentes in facie univerſi; Sol vi præditus CORDIS, ut hoc ſanguinem & Spiritum, ſic Sol diffundit ex ſe vegetantem calorem & lucem. Terrâ & Mari Mundus quaſi ventre & veſicâ utitur. Luna, inter Solem & terram, ut inter COR & ventrem, velut jecur, aut aliud molle viſcus eſt. Habet quoque COR magnam cum ipſo cælo ſimilitudinem : ut enim cælum numquam quieſcit; ita continuò COR movetur : & ſicuti ceſſante motu cælorum, motus generationis & corruptionis, atque etiam alterationis omninò ceſſaret ; ita quoque ſi CORDIS motus intermitteretur, vita animalis deficeret. Eadem quoque eſt ratio de interiori CORDE Animæ, ſive voluntate; quæ itidem quietis eſt expers, & ſuo imperio omnes alias potentias movet: atque ita primo mobili aptè comparari poteſt. Quemadmodum enim illud ſuo motu omnes inferiores orbes rapit : ita COR &

Tract. de facie in orb. Lun.

S. Anto. 1. par. Sum. theolog. tit. 4. c. 13.

& voluntas, omnibus alijs facultatibus imperant, easque suo nutu movent.

QUAM suavis verò est ac sonora CORDIS MUSICA! quæ concordi harmoniâ dulcissimè sonat in auribus divinæ majestatis. Mutæ enim sunt omnes MUSICORUM voces, nisi Spiritu CORDIS animentur. Nam ut quidam dixit:

Non vox, sed votum; non MUSICA *chordula, sed* COR;
Non clamor, sed amor psallit in aure Dei.

HINC spiritualis Phonascus nos admonet: Impleamini Spiritu Sancto, loquentes vobismetipsis in Psalmis, & Hymnis, & canticis spiritualibus; cantantes & psallentes in CORDIBUS vestris Domino. Fecit id sanctissima Virgo Cæcilia, quæ cantantibus Organis soli Deo decantabat: Fiat COR meum & Corpus meum immaculatum. Canticum hoc novum (ut ait Parisiensis Cancellarius) rationabiliter appellatur Canticordum, id est, Canticum CORDIS, vel CORDIUM. Suum quippe subjectum, suum instrumentum, sua corda, quæ dicitur à CORDE, suus auditus, sua vox, suum os, sua modulatio est introrsus, vel in CORDE mentis, vel in mente CORDIS. Has verò CORDIS modulationes, etiam tacente voce, solus Deus audit & intelligit;

Ephes. 5.19.

Brevia. Rom.

Ioan. Garson. 3. par. tract. 2. de Cant,

unde Moysi nulla verba proferenti, dixit:
Exod. Cur clamas ad me. Clamabat enim COR-
14.15. DE, qui tacebat ore. Hunc verò clamorem, & incensum CORDIS desiderium percipiebat Dominus, de quo Psal-
Ps. 10. mista canit: Desiderium pauperum exau-
17. divit Dominus; præparationem CORDIS eorum audivit auris tua. Quis melior, quæso, concentus auribus percipi possit, quàm si COR & voluntas nostra velut Bassus quidam, æquabili tenore respondeat Superiori; CORDI, scilicet & volun-
Hieron. tati Dei? Scribit Cardanus: si duæ testu-
Card. dines æquali sono temperentur, alterique
lib. 8. de earum stramen imponatur, eumdem eam
subtilit. prorsus sonum, sine ullo attactu, edituram, quæ in altera manu pulsata resonat. Quid quæso hoc est aliud, quàm dulcisona illa symphonia divini & humani CORDIS? Hoc enim si cum illo per omnia consentiat, qualemcumque sonum divinæ voluntatis audierit, eumdem statim repræsentabit, & æquali prorsus voce respondebit. Noverat hanc Musicam Ju-
1. Mach. das Machabæus, qui dicebat: Sicut fue-
3.60. rit voluntas in cœlo, sic fiat. Noverat
Iob 1. & Sanctus Job, qui ærumnis planè obli-
21. tus, lætus decantabat: Dominus dedit, Dominus abstulit; sicut Domino placuit,

cuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum.

LECTIO VI.

De alijs scientijs quæ in hac Schola explicantur.

RÆTER septem illas, quas vocant Artes liberales, quas in hac Schola explicari jam vidimus, superiores etiam scientias, Ethicam, Physicam, Medicinam, Jurisprudentiam, Theologiam, & quasdam etiam Mechanicas Artes suo ambitu eadem Schola complectitur. Quod breviter Lectione hâc declarabimus.

ET quidem Moralem PHILOSOPHIAM hîc tradi, nihil opus est demonstrare: cùm omnia penè, quæ hoc Opusculo explicantur. Ethicen sapiant, & ad mores componendos referantur.

QUAM multa verò ex MEDICINA petita de CORDIS situ naturali, figurâ, & colore, de præcordijs, alijsque hîc inseruntur; Quid quòd ea quæ de carnali CORDE Hippocrates, Galenus, & post eos tota Medicorum Schola tradunt, illa ipsa in

in voluntatem noſtram (quæ Animæ COR eſt) aptiſſimè convenire demonſtrentur?
Cornel. in c. 36. Ezech. Sicut enim COR eſt officina Spirituum, quos toti Corpori ſubminiſtrat, per eoſque eſt principium & cauſa omnis motus, & actionis animalis: ita voluntas eſt officina virtutis & vitij, meriti & demeriti, omniſque actionis bonæ vel malæ.

TRADUNT Phyſici quatuor partes eſſe vitales, quibus maximè vita conſtat, & conſervatur; COR, Cerebrum, Hepar, Pulmonem. COR enim calorem & Spiritus Corpori ſubminiſtrat; Hepar ſanguinem, quo Corpus nutritur; Cerebrum Spiritus animales, quibus ſenſatio, intellectio, & motio localis conficitur; Pulmo quaſi follis, CORDI dat refrigerium. Ita vita ſpiritalis conſtat rectâ voluntate, quaſi CORDE; prudentiâ, quaſi cerebro; juſtitiâ, quaſi Hepate, ſanguinis decoriſque effectore; continentiâ, quaſi pulmone, affectus moderante, & refrigerante.

NE quid verò ſpiritualis MEDICINÆ deſit; COR grave hîc alleviatur, durum emollitur, ſuperbum & vanum deprimitur, & compungitur; denique à malis humoribus COR expurgandum & evacuandum docetur, cum velut aqua jubetur effundi.
Thren. 2.19. Si quæ verò tubera, diſtorſiones, aut ulcera

ra CORDI fortè adnata fuerint, circumcidendum COR præcipitur, ut ſanies effluat. Quid verò pijſſimus Animarum noſtrarum Medicus CORDI non facit, ut illius valetudinem aut tueatur bonam, aut corrigat malam? In ſacro enim ſudore ſuo, ægroto balneum; in Sanguine pretioſiſſimo, ſordido CORDI lavacrum præparavit. Vino etiam torculari Crucis è ſacro latere ejus expreſſo, COR hominis lætificat: quin & in eodem lateris thalamo, molliſſimum CORDIS lectulum ſtravit. Ipſe ſiquidem MEDICUS eſt ſanans omnem languorem & omnem iniquitatem; qui & ad hoc ſe miſſum teſtatur, ut mederetur contritis CORDE. Atque hæc de MEDICINÆ ſcientia. *Matth.* 4. 23. *Iſa.* 61. 1.

JAM verò ſi JURISPRUDENTIAM, & legum cognitionem adire juvat; inveniemus in hac Schola exactam tradit juſtitiæ formam, quæ eſt unicuique jus ſuum tribuere. Proinde COR noſtrum non mundo, non carni, non diabolo: ſed uni Deo, cui ſolo jure debetur, totum ita dari mandatur, nulla ut pars, quantumcumque parva alteri cedat. COR verò ſic Deo donatum, æquiſſimâ lance expenditur, an ſtatutum à legibus divinis pondus habeat. Quid verò de ipſis legibus dicemus, quas æternùs

2. Cor. 3. 3. nus Legiſlator digito ſuo in tabulis CORDIS carnalibus inſcribit?

DE ſacra verò THEOLOGIA ſupervacaneum foret, probare illam hoc quoque Opuſculo includi, cùm potiſſimus ejus ſcopus ſit averſum à Deo COR ad eum reducere, juxta divinum ejus COR, noſtrum rectum facere, divinæ illud majeſtati in ſacrificium offerre, illi COR unire, ut in eo tandem feliciſſimè quieſcat. Divinus verò amor, Scholæ hujus Gymnaſiarcha, COR illuminat, accendit, ſurſumque ſublevat, ut divinas affectiones recipere poſſit; quæ omnia ad Theologiam Myſticam ſpectant. Lubens autem pertranſeo, plurima ſacræ Scripturæ loca & Theologiæ arcana hoc Libello recludi.

NEQUE verò aliæ Mechanicæ Artes ab hoc Athenæo prorſus exulant. Agit enim hic cœleſtis Doctor Vegetum Chriſtianum, atque ad ſpiritualem militiam COR inſtruit; ſive dum illud inſtar Fortalitij, & Caſtri cujuſdam munitiſſimi, enſe divini amoris tuetur, & velut excubias ante illud agit; ſive dum ſcuto laboris ſui, &
Thren. 3. 63. univerſa Paſſionis ſuæ panoplia COR protegit adverſus ignita jacula inimici. Habet & Vitruvius hîc ſuas partes; ut, tamquam optimus Architectus, CORDIS domicilium

lium construat, quod spatiosissimum fiat Spiritus Sancti habitaculum: in quo, ut S. Bernardus dixit, spatia & deambulatoria distinguat, ad opus divinæ majestatis. Quin & scalas, & ascensiones in CORDE disponit, quibus ad cœlum Deumque ipsum conscendat. Sed & columna Christi labantem CORDIS domum, dum opus est, opportunè fulsit, totum denique ædificium, titulo Crucis inscriptum, Deo dedicat, consecratque. Si pictura animum oblectat, ipsum COR hîc pro tabula est, aut potiùs pro telâ, in qua acu coronæ spineæ Dilecti facies depingitur.

Bernard serm. 27 in Cant.

Psal. 83. 6.

DENIQUE nec de re rusticâ, atque agriculturâ divinus amor Animam instruere neglexit. Vis spiritualem videre Varronem? attende Scholæ hujus Magistrum velut hortulanum quemdam, nunc aratro Crucis terram CORDIS proscindere, mox semina verbi Dei in COR jacere, deinde COR irrigare, ac flores colligere. Aliàs Crucis arborem CORDI inserit, mustum torculari Crucis exprimit, quod CORDIS vase recipiatur. Totum denique CORDIS hortulum spineæ coronæ sæpe circumdat, atque munit. Ex quibus omnibus liquidò patet, amplissimè sese Academiæ CORDIS disciplinas extendere, &

omnium

omnium Artium Encyclopædiam in hoc Gymnaſio aliquouſque edoceri.

LECTIO VII.

De Magiſtro & Diſcipulis Scholæ CORDIS.

Ambroſ. lib. 2. de Virgin.

UM, juxta Sancti Ambroſij aſſertionem, primus diſcendi ardor nobilitas ſit Magiſtri; digniſſimum omninò eſt, ut præcellentiam Magiſtri hujus Scholæ accuratiùs expendamus. Non eſt autem alius CORDIS Magiſter, quàm ille ipſe, qui finxit ſingulatim CORDA hominum; qui ſcrutatur CORDA & renes, omneſque Diſcipulos ſuos vult eſſe eruditos CORDE in ſapientia. Fingit enim Deus CORDA hominum, non tantùm ſecundùm ſubſtantiam; ſed etiam ſecundùm pietatis affectum. Sicut enim Deus COR mundum creat in homine innovatione juſtitiæ, ſic COR innovatum fingit confirmatione Doctrinæ, idque ſingillatim; quia alteri datur Spiritus ſapientiæ, alteri ſcientiæ, alteri fidei, Quamvis autem omni tempore divina bonitas hominum CORDA ſalutis inſtruxerit Doctrinâ, id tamen

Pſ. 32. 15.
Pſ. 89. 12.
Ianſſen. in prim. expoſ. Pſ. 32.

tamen luculentiùs per Unigenitum Dei Filium Jeſum Chriſtum in Novo præſtitit Teſtamento; ita enim olim de eo promiſerat Pater: Et feriam vobiſcum pactum *Iſa. 55.*
ſempiternum, miſericordias David fide- *3.*
les. Ecce teſtem populis dedi eum, Ducem ac Præceptorem gentibus. Quàm ſedulò autem hoc Doctoris munus Meſſias noſter obiturus eſſet, idem Propheta alibi docet, dicens: Erunt oculi tui videntes *Idem*
Præceptorem tuum, & aures tuæ au- *30. 21.*
dient vocem poſt tergum monentis; hæc eſt via, ambulate in ea. Quis enim non miretur hanc diligentiam? non enim expectat ut Diſcipuli ad Scholam veniant; ſed protervos & fugitivos ponè ſubſequitur, & blandiſſimè revocat à via perditionis. Propheticas autem has pomiſſiones in Novo Teſtamento adimpletas eſſe, Apoſtolus teſtis eſt, qui ait: Multifa- *Heb. 1.*
riam multiſque modis olim Deus loquens *1.*
Patribus in Prophetis, noviſſimè diebus iſtis locutus eſt nobis in Filio, quem conſtituit heredem univerſorum, per quem fecit & ſæcula. Quid nobilius hoc Doctore? quem cæleſtis Pater in monte Thabor ad Magiſterium promovit, & hoc ei teſtimonium dedit: Hic eſt Filius meus di- *Matth.*
lectus, in quo mihi benè complacui, ip- *13. 17.*

ſum

Baruch. ſum audite? Hic, ut Baruch teſtatur, ad-
3.37. invenit omnem viam diſciplinæ, & tradidit illam Jacob puero ſuo, & Iſraël dilecto ſuo. Hic ille eſt Magiſter, in quo re-
Col.2.3. conditi ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ Dei. Hic eſt, qui docuit ſapientiam
1.Cor. quamdam cæleſtem, quam nemo Prin-
2.8. cipum hujus ſæculi cognovit, quam prædeſtinavit Deus ante ſæcula in gloriam no-
1.Cor. ſtram. Quis igitur non glorietur in Domi-
1.31. no, ſe talem nactum eſſe Magiſtrum? Non
Pſ.147. enim fecit Deus taliter omni nationi, & ju-
20. dicia ſua non manifeſtavit eis. Quis hîc
Deut.4. non uſurpet illud: Non eſt alia natio
7. tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantes ſibi, ſicut Deus noſter adeſt cunctis obſecrationibus noſtris? Quæ eſt enim alia gens ſic inclyta, ut habeat ceremonias, juſtaque judicia, & univerſam legem? Meritò igitur hortatur Propheta: Filiæ Sion
Joel.2. exultate in Domino Deo veſtro, qui dedit
23. vobis Doctorem juſtitiæ. Felices prorſus Diſcipuli tali Doctore ac Magiſtro! Bea-
Pſ.93. tus homo, quem tu erudieris Domine, &
12. de lege tua docueris eum! Ex quibus jam facilè videre eſt, quo honore hic Magiſter proſequendus, quâ aviditate audiendus, quanto ſtudio & animi propenſione illi in omnibus obediendum ſit: quantam

quantam deinde diligentiam Discipulos adhibere par sit, ut omnes hujus Magistri Lectiones, quas non verbis modò, sed & opere docuit, ediscant, & factis sese didicisse ostendant. Hoc enim est quod benignissimus Magister voluit, cùm dixit: Discite à me quia mitis sum, & humilis CORDE. Itemque: Si ego lavi pedes vestros, Dominus & Magister, & vos debetis alter alterius lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis. *Matth. 11.29.* *Ioan. 13.14.*

JAM verò quinam sint hujus Scholæ Discipuli, non admodum difficile explicatu est: omnes enim qui COR habent, & quibus sanitas CORDIS CORDI est, ad hanc Scholam pertinent, quibus Magister noster illud Job dicere potest: Viri CORDATI audite me. *Iob. 34. 10.*

SED nec illi omninò exclusi sunt qui indigent CORDE, æterna enim Sapientia volens omnes Doctrinæ suæ participes facere, mittit præcones suos ad mœnia civitatis, qui clament: Si quis est parvulus, veniat ad me. Et insipientibus locuta est: Venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod miscui vobis, Relinquite infantiam, & vivite; & ambulate per vias prudentiæ. Omnis igitur ætas, omnis sexus ad *Prov. 9.4.*

hanc Scholam invitatur & admittitur: Ju-
Ps. 148. 12. venes, & virgines, senes cum junioribus, simul in unum dives & pauper in hoc Gym-
Ps. 48. 3. nasio resident: soli illi ab hujus Doctrinæ participatione secernuntur, qui rebelles lu-
Isa. 30. 21. mini, nec post terga monentem præceptorem audire dignantur, sed sponte in devia & præcipitia ruunt.

LECTIO VIII.

Quàm suaviter ad Scholam CORDIS *Magister invitet.*

ULCISSIMUS Gymnasiarcha noster non satis habet publicè ludum aperire, omnes passim admittere, illisque absque argento & auro, aut ullo pretio Doctrinam suam communicare; sed tenerrimè etiam omnes Discipulos (quos Filiorum loco habere non dedignatur) ad discendum invitat & allicit; idque voce tam suavi, & flexanimâ, ut non nisi à duro & lapideo CORDE respui possit. Molliti siquidem sunt sermo-
Ps. 54. 22. nes ejus super oleum; & ipsi sunt jacula, quibus intima CORDIS penetrantur & compun-

punguntur. Vivus eſt enim ſermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, pertingens uſque ad intima compagum & medullarum, convertens Animas, & intellectum dans parvulis. O quàm magna multitudo dulcedinis eſt in verbis divini hujus Magiſtri! lac & mel ſub lingua ejus, & labia illius lilia ſtillantia Myrrham primam, id eſt, electam, perfectiſſimam, inſigni odore fragrantem. In lilijs, ſi colorem ſpectes, puritatem: ſi odorem, ſuavitatem: ſi aureas intùs virgulas, divinitatem intellige. Perinde eſt igitur ac ſi dicat: Verba quæ Sponſus meus profert, omni candore ac puritate conſpicua ſunt, omnimodis odoribus, ac ſuavitatibus referta: denique talia, qualia eſſe decet quæ ab homine-Deo proferuntur, ſimul habentia candorem, & jucunditatem amœniſſimam, à lilijs; ſimul ſalubritatem mirificam, & vim arcendæ corruptionis, à Myrrhâ. Sed quanta gratia diffuſa ſit in labijs Magiſtri noſtri, quæ verborum ipſius energia, nullus meliùs explicare poterit, quàm qui expertus eſt. Dilecta Sponſa clamat: Anima mea liquefacta eſt, ut Dilectus locutus eſt. Duo Diſcipuli qui cum Magiſtro ibant in Emmaus ignito eloquio accenſi, interrogant: Nónne COR

Hebr. 4. 12. *Pſ.* 118. 130. *Claud. Aquar. in Pſal.* 44. *Pſal*, 44. 3. *Cant.* 5. 6. *Luc*, 24. 32.

noſtrum ardens erat in nobis, dum loque-
retur id via, & aperiret nobis Scripturas?
Et qui miſſi fuerant à Pontificibus & Pha-
riſæis ut apprehenderent eum, cùm audiſ-
Ioan.7. ſent ejus ſermones, dixerunt: Hic eſt verè
40. Propheta. Hic eſt Chriſtus. Numquam ſic
locutus eſt homo, ſicut hic homo. Cùm
autem in Synagoga doceret in Nazareth,
Luc.4. omnium oculi erant intendentes in eum.
22. Et omnes teſtimonium illi dabant, & mi-
rabantur in verbis gratiæ, quæ procede-
Ibid.v. bant de ore ipſius. Et cùm in Caphar-
32. naum doceret Sabbatis, ſtupebant in
Doctrina ejus, quia in poteſtate erat ſer-
mo ipſius. Meritò ergo Sanctus Petrus
(cùm abeuntibus quibuſdam Diſcipulis in-
Ioan.6. terrogaſſet Chriſtus: Numquid & vos vul-
68. tis abire?) reſpondit omnium nomine:
Domine, ad quem ibimus? verba vitæ
æternæ habes. Hunc igitur cæleſtem Magi-
ſtrum, dulciſſimis atque efficaciſſimis ver-
bis Diſcipulos ſuos ad hauriendam ſaluta-
rem Doctrinam invitantem & exhortan-
Pſ.33. tem, ſedulò audiamus: Venite, inquit, fi-
12. lij, audite me, timorem Domini docebo
Prov.4. vos. Audite filij diſciplinam Patris, & at-
1. tendite ut ſciatis prudentiam, donum bo-
num tribuam vobis, legem meam ne de-
relinquatis. Sed pulcherrimam prorſus
Con-

Concionem, quam Magiſter noſter ſub nomine Sapientiæ ad Diſcipulos ſuos habuit, Salomon in Proverbijs proponit: Numquid, ait, non Sapientia clamitat, & prudentia dat vocem ſuam? In ſummis excelſiſque verticibus ſupra viam, in medijs ſemitis ſtans, juxta portas civitatis, in ipſis foribus loquitur, dicens: O viri, ad vos clamito, & vox mea ad filios hominum. Intelligite parvuli aſtutiam, & inſipientes animadvertite. Audite, quoniam de rebus magnis locutura ſum: & aperientur labia mea, ut recta prædicent. Veritatem meditabitur guttur meum, & labia mea deteſtabuntur impium. Juſti ſunt omnes ſermones mei, non eſt in eis pravum quid, neque perverſum, recti ſunt intelligentibus, & æqui invenienribus ſcientiam. Accipite diſciplinam meam, & non pecuniam: Doctrinam magis, quàm aurum eligite. Melior eſt enim ſapientia cunctis pretioſiſſimis: & omne deſiderabile ei non poteſt compararari. Quibus verbis eximia Scholæ ſuæ emolumenta, utilitateſque omninò maximas declarat, quod in ſuaviſſima illa concluſione, quâ, nonnullis interjectis, ſermonem concludit, magis etiam facit, dum ita perorat: Nunc ergo filij audite me: Beati qui cuſtodiunt vias meas. Audite

Prov. 8. 1.

disciplinam, & estote sapientes, & nolite abijcere eam. Beatus homo qui audit me, & qui vigilat ad fores meas quotidie, & observat ad postes ostij mei. Qui me invenerit, inveniet vitam, & hauriet salutem à Domino. Ne autem tantùm utilem esse Sapientiæ Scholam, & derelinquentibus illam nullas manere pœnas, putaremus; subjungit damna & supplicia, quæ desertores Sapientiæ incurrunt: Qui autem in me peccaverit, ait, lædet animam suam. Omnes qui me oderunt, diligunt mortem. Hoc autem faciunt vecordes & negligentes Discipuli, qui salutem & vitam æternam despiciunt, de quibus Ecclesiast. ait:
Eccle.6. Quàm aspera est nimiùm Sapientia indo-
21. ctis hominibus, & non permanebit in illa
Os.4. excors. Sed non feret id impunè, populus
14. enim non intelligens vapulabit. Et, virga
Prover. in dorso ejus qui indiget CORDE. Audi igi-
10. 13. tur quisquis hujus Scholæ Discipulus, quisquis CORDATUS es audi, & time hanc
Ier.6.8. Domini comminationem: Erudire Jerusalem, ne fortè recedat Anima mea à te. Quid autem est Animam Præceptoris nostri recedere à Discipulo suo, nisi eum non ampliùs diligere? Unde Scriptura dicit: Neminem diligit Deus, nisi eum qui cum
Sap.7. Sapientia habitat. Unde infelix & miser
28. est,

eſt, quiſquis talis eſt, cujus etiam miſericors *Pſ.* 110.
& miſerator Dominus non vult miſereri. 4.
Nam ut Iſaias ait: Non eſt populus ſapiens, *Iſa.* 27.
propterea non miſerebitur ejus qui fecit 11.
eum; & qui formavit eum, non parcet ei.
Diligentes igitur Diſcipuli vigilate in Doctrina Cordis; & apprehendite diſcipli- *Pſal.* 2.
nam, ne quando iraſcatur Dominus, & per- 12.
eatis de via juſta.

LECTIO IX.

De modo docendi, quo Scholæ CORDIS *Magiſter utitur.*

CELSITUDO & dignitas Magiſtri noſtri facilè arguit longè aliam eſſe ipſius docendi methodum, quàm ſapientium hujus mundi: filij *Baruch.*
enim Agar qui exquirunt prudentiam 3.23.
hujus ſæculi, juxta deſideria ſua coacervant
ſibi Magiſtros prurientes auribus, curioſi- 2. *Tim.*
tatis ſcilicet, & novitatis avidi. His verò 4.3.
Magiſtri ex æquo reſpondentes, in perſua- 1. *Cor.*
ſibilibus humanæ ſapientiæ verbis, in orna- 2.4.
tu ſermonis, & dictionum phaleris, Auditorum pruritui ſatisfacere ſtudent. At ve- *Ioan.* 6.
rò Doctor noſter verba vitæ habens, intùs 69.

Osea. 2. ad COR loquitur, illudque virtute divini
14. verbi ſui penetrat, immutat, & ad quodcũ-
Auguſt. que voluerit inflectit. Omnia Eccleſiæ Ma-
Tract. giſteria, ait Auguſtinus, forinſecùs ſonant,
3. *in* Cathedram habet in cælo, qui intùs docet
Epiſt. in CORDE. Niſi hic Magiſter adſit COR-
Ioan. DI audientis, otioſus eſt ſermo cujuſcum-
Lib. 11. que Doctoris.. Nam, ut Gregorius ait, mu-
Moral. tum eſt os omne quod loquitur, ſi Deus in-
in Iob. teriùs in CORDE non clamet: qui etiam
cap. 5. aſpirat verba quæ audiuntur. Qualiacum-
que autem verba exteriùs proferantur, ni-
hil omninò proderunt, niſi Dominus au-
rem CORDIS adaperire dignetur. Quem-
admodum autem qui equo aut curru vehi-
tur, uſque ad limen domus tantùm per-
venit, nec equo aut curru in conclave in-
gredi poteſt, quod qui pedes incedit, &
clavem domus habet, facillimè præſtat:
ita verbum vocale uſque ad aures, ſcrip-
tum verò uſque ad oculos tantùm pertin-
git, quod autem Deus loquitur, in ipſum
COR ingreditur, illudque ad omnem Dei
voluntatem diſponit, & inflectit; cujus
virtutem Bernardus expertus; hæc ait:
Serm. Vivum & efficax eſt Dei verbum, moxque
74. *in* ut intùs venit, experge fecit dormitantem
Cant. Animam, movit, & mollivit, & vulneravit,
COR meum, quoniam durum, lapideum-
que

que erat, & malè ſanum; cœpit quoque evellere, & deſtruere, ædificare, & plantare, rigare arida, tenebroſa illuminare, clauſa reſerare, frigida inflammare, nec non & *Iſ.40.4.*
mittere prava in directa, & aſpera in vias *Pſ.102.*
planas, ita ut benediceret anima mea Domino, & omnia quæ intra me ſunt nomini *1.*
ſancto ejus. Hæc Bernardus.

SED lubet particulariùs expendere ſublimem illum, & internum docendi modum, quo cæleſtis Magiſter noſter utitur, quem non ab alterius, ſed ex ipſo ſacro ejus ore depromemus: ipſe enim de fideli Anima ita apud Prophetam loquitur: Ecce *Oſea 2.*
ego lactabo eam, & ducam eam in ſolitudinem: & LOQUAR AD COR ejus. *14.* Ac ſi dicat: ſuaviſſimo modo ſuadebo, & alliciam Animam mihi deſponſatam, & ducam eam in ſolitudinem, ubi ſeparata ab hujus ſæculi tumultu, & hominum ac negotiorum turba, ſolum me audiet loquentem: amat enim ſecretum & ſeceſſum divinus Sponſus, nec in publico arcana ſua communicat. Quare Sponſam ita mellifluus Doctor admonendam cenſuit: O ſancta Anima ſola eſto, ut ſoli omnium ſerves teipſam, quem ex omnibus elegiſti. Fuge publicum, fuge & ipſos domeſticos. An neſcis te verecundum habere Sponſum, & *Bernar. Serm. 40. in Cant.*

qui

qui nequaquam suam velit tibi indulgere præsentiam, præsentibus ceteris? Verùm, modum quo ad COR loquitur Sponsus CORDIS, alibi magis explicat, cùm ait: Ecce ego sto ad ostium, & pulso: si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi januam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipse mecum. Quanta verò hæc est benignitas & clementia, quòd ipse Dominus inveniens ostia CORDIS nostri clausa, foris stet, & perseveret pulsans, & expectans donec aperiatur illi. Quis autem hic pulsus sit, ipse Dominus aperit cùm ait: Si quis audierit vocem meam, significans se internâ allocutione, & voce ostium CORDIS pulsare. Quod explicatiùs etiam Sponsa declaravit, cùm pulsum hunc, & vocem explicans, ita ait: Vox Dilecti mei pulsantis: Aperi mihi soror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea: quia caput meum plenum est rore, & cincinni mei guttis noctium. Quasi dixisset: dum ego dormio, vigilante tamen CORDE, en Dilectus meus pulsat ad ostium, & clamat: Aperi mihi soror mea, rogans & exhortans, ut omnibus intermissis januam CORDIS illi pandam.

Apoc. 3. 20.

Cant. 5. 2.

HIC autem animadvertendum est, singula Sponsi verba totidem esse rationes,

nes, quibus Animam urget, ut portam CORDIS aperire velit.

PRIMO ergo ait: Aperi mihi. Ac ſi dicat: aperuiſti januam CORDIS tui diabolo, qui tuum ſitiebat interitum, & æternam condemnationem: cur ergo non aperies mihi Creatori, Redemptori ac Protectori tuo, qui tuam cupio ſalutem, & æternam quæro ſalvationem? Aperuiſti tyranno & adultero, aperi legitimo Domino & Sponſo. Aperuiſti lupo, qui intravit ut perderet & mactaret, aperi proprio Paſtori, qui intrare cupit, ut te paſcat & tueatur.

Lud. de Ponte in Cant. li. 8. Exhortat. 8. §. 2.

SECUNDO, valdè intromitti poſtulat, ex eo quòd Sponſam quartò SUAM appellat, dicens: Soror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea. Quaſi ſic loqueretur: mille titulis MEA es, & non aliorum, ideoque aperire mihi meritò teneris: non enim pulſo ad januam alienæ domus, ſed propriæ, quam ego creavi, feci, refeci, & plurimùm exornavi.

TERTIO, ſingula hæc nomina apertionem urgent. Aperire mihi debes, quia de Incarnatione mihi Soror es; de Paſſione, Amica; de miſſione Spiritus Sancti, Columba; de Sacramentorum perceptione, Immaculata. Immò in ipſa juſtificatione, quæ per Baptiſmum & Pœnitentiam fit,

per

per gratiam, quâ divinæ efficeris particeps naturæ, Soror mea es: per charitatem, quâ mutua inter nos initur familiaritas, Amica: per infusionem Sancti Spiritus qui requievit super te, Columba: per expurgationem ab omni peccato, Immaculata.

QUARTO, clariores causas ipse Sponsus adducit, dicens: Quia caput meum plenum est rore, & cincinni capitis mei guttis noctium. Indicans se per multas noctis horas stetisse ad fores pulsando, adeò ut ex morâ tam longâ caput repletum fuerit rore, & cincinni guttis pluviæ; cùm tamen ad primum pulsum aperiendum fuisset, si non quia frater & amicus eram; saltem propter improbitatem, quia diu perseveravi pulsans, ita ut totus immaduerim. O mira Dei benignitas! ô stupenda charitas! non suo, sed nostro commodo ostium CORDIS pulsat, nec illius interest aperiamus, nec ne, sed nostra: & tamen patiens & multæ misericordiæ Dominus perstat ante ostium pulsans, & longanimiter expectans donec tandem aperiamus ei.

Ps. 85. 15.

QUINTO denique valdè hîc ponderandum est, quòd Sponsus hic insinuet, se nudo capite ad ostium CORDIS stetisse, nulla

la hîc tegumenti mentio eſt, & ros ac guttæ in cincinnos decidiſſe dicuntur. Solent autem captivi nudato capite incedere. Quid igitur eſt Sponſum ad fores CORDIS venire nudato capite, & rore & glacie pleno? niſi venire quaſi captivum, non ab alio quàm ab amore ipſius, propter quem immenſos pertulit labores. Ac ſi dicat: En ad januas tuas ſto tamquam captivus, & ſervus tuus, quia charitas mea erga te, me fecit tuum ſervum, ut te à malis & miſerijs tuis liberarem. Sic enim ait per Iſaiam: Servire me feciſti in peccatis tuis, *Iſa.*43.
præbuiſti mihi laborem in iniquitatibus 24.
tuis: nam propter te formam ſervi accepi, & humiliavi me uſque ad mortem, mor- *Phil.*2.
tem autem Crucis. Propter te caput meum 8.
ſpinis coronatum, plenum fuit ſanguineo rore, & cincinni mei purpureis guttis mei cruoris. Intuere igitur hoc caput mei erga te amoris ſummum ſignum, & aperi mihi COR tuum. O ſtupenda divinæ charitatis dignatio! ô incredibilis hominum obduratio! qui tam amanti Sponſo aperire renuunt, vel pigreſcunt. Væ illis, & millies væ, qui per mentis obſtinationem, CORDIS fores Deo fortiter occludunt, nec ejus pulſationi & inſpirationi ullum dant locum.

LECTIO X.

De officio Discipuli CORDIS *Scholam frequentantis.*

VIDIMUS docendi modum à cælesti Magistro usurpatum: superest jam indagemus, quâ ratione Discipulus hanc Lectionem excipere, eamque Magistro reddere debeat. Tria autem notare possumus, quæ ad hoc Discipuli officium spectant. Primum, ut loquentem Doctorem audiat. Secundum, ut surgat ad aperiendam CORDIS januam. Tertium, ut expectanti foris Magistro, fores pandat, eumque ad intima CORDIS penetralia intromittat. Exemplum autem tam boni Discipuli Sponsa in Cantico præbuit; illa enim diligentissimè attendit ad vocem Sponsi, unde dicebat:
Cant. 5. 2. Vox Dilecti mei pulsantis. Nisi enim attentis auribus auscultasset, sine dubio vocem Dilecti sui non agnovisset.

DILIGENS quoque Præceptoris hujus Auditor fuit Regius Vates, qui canebat:
Ps. 84. 9. Audiam quid loquitur in me Dominus Deus. Hoc igitur primum munus est Di-

scipuli

ſcipuli hujus Scholæ, ut nimirum ſe ſubducens à tumultuante vitæ hujus inquietudine, ſedeat ſolus, & tacens ſuſcipiat venas divini ſuſurri. Non enim in turba audire loquentem Dominum poterit; ducit enim Animam ad ſolitudinem, ut ibi ad COR illius loquatur. Hæc autem locutio ad COR directa, primùm in aures incidit, ideoque illæ divino verbo aperiendæ ſunt. Auris enim bona torcular eſt, vinacea verborum retinens, & vinum ſpiritualis intelligentiæ ad cellarium CORDIS tranſmittens. Quare ad Diſcipulum ſpectat, canalem auditus ſui divino eloquio excipiendo apponere, ut ita pretioſus liquor in CORDIS vaſculum influere poſſit. *Iob* 4. 12.

SECUNDO, auditâ primâ Præceptoris ſui voce, quâ intromitti poſtulat, & veluti audientiam petit, ſtatim exurgere debet, ut pulſanti aperiat. Hoc ab eadem Sullamitide diſcere poterit, quæ ait: Surrexi, ut aperirem Dilecto meo. Ignavi enim eſt vocem quidem pulſantis audire, ſed diſſimulare, alijs intendere aut ſtertere; nec vel ſemel ſe levare, ut Dilecto aperiat. Excitata itaque Anima divinâ voce alacriter ſurgat, &, præeuntis Sponſæ veſtigia ſubſequens, tertium quoque officium diligenter impleat, Aperiat, inquam, Magi-

Cant. 5. 6. ſtro: Peſſulum oſtij mei, ait Sponſa, aperuî Dilecto meo. Quid autem hoc eſt, niſi omnia impedimenta, quæ obſtabant quò minùs Dilectus ingredi poſſet, pariter removi, ita ut ne minimum peſſulum reliquerim, quod non abſtulerim? Plerumque enim accidit, ut in homine etiam pio aliqua paſſio, aut prava affectio prædominetur, quæ inſtar peſſuli obicem præſtet venienti Sponſo, quam proinde auferre neceſſe ſit. Benè ad hanc rem dixit Richardus de Sancto Victore: Sera cùm parva ſit & anguſta, latitudinem tamen oſtij concludit; ut, niſi illâ reſeratâ, patere non poſſit: ita hæc minima peccata venialia niſi reſcindantur, non dignatur Dilectus ita venire ad Animam, ut perfectè ad eam intret, & perfectâ gratiâ eam repleat. Fuiſſe autem non magnum quid, ſed exiguum quod oſtium obſeratum retinebat; vel inde patet, quòd non dicat ſe vectem abſtuliſſe; ſed tantùm peſſulum. Peſſulum autem oſtio facimus, ut Magnus Gregorius dixit, cùm per voluptatem carnis aditum CORDIS contra Sponſum obſeramus. Peſſulum verò aperimus, cùm remotis voluptatibus fluxis COR noſtrum in amorem Chriſti, quod priùs durum fuerat, ſolvimus, & Sponſo pulſanti ad oſtium

Cap. 35. *in Cant.*

Cap. 5. *in Cant.*

introitum

introitum liberum facimus. Quanto autem labore constiterit, ostium CORDIS reserare, & pessulum reducere, ipsa Sponsa satis declaravit, cùm ait: Manus meæ stillaverunt Myrrham, & digiti mei pleni Myrrha probatissimâ, quod Psello interprete ita sonat: Pessulis omnibus reductis, fores aperui; id est, carnis meæ membris mortificatis, Animæ meæ sensus omnes patefeci. Cui Nyssenus Gregorius consonat, qui ita Sponsam loquentem facit: Accepi vim resurrectionis ex eo, quòd membra mea terrena mortua reddiderim, eamque membrorum mortificationem sponte meâ instituerim: non ab alio Myrrha mihi in manus data, sed defluente illa, certo meo arbitratu. Quid enim per manus, nisi operationes? quid per Myrrham, nisi mortificatio carnis accipitur? Sponsa igitur, ut Ambrosius loquitur, surrexit aperire, & opera ejus, & facta mortificata sunt mundo: talis enim debet esset Anima, quæ verbum est receptura; ut moriatur mundo, & consepeliatur in Christo, sic enim Christus inveniatur, & tale sibi quærit hospitium.

Cant. 5. 5.

Psellus.

Homil. 12.

Lib. de Isaac, cap. 6.

SED notanda est hic triplex Discipulorum differentia. Quidam enim stupidi & vecordes, ne quidem auscultant vocem

Præceptoris, parum curantes loquatur necne. Alij audiunt quidem vocem: ſed præ deſidiâ ad illam non ſurgunt. Tertij & audiunt, & ſurgunt; ſed peſſulum non referant, nec oſtium aperiunt.

QUEMADMODUM enim dum Citharœdi aliqui de nocte per plateas Citharam tangunt, quidam ſomno preſſi non audiunt; alij etſi audiant, non tamen è lecto ſe proripiunt; alij verò dulcedine cantus illecti, ad oſtium vel feneſtram accedunt, ut Muſicam Harmoniam audiant, ſed ſtatim lectum repetunt: ita quoque contingit quoſdam Dei vocem non audire; alios verò audire quidem, ſed negligere; alios deinde auditu divini verbi plurimùm delectari, illique cum voluptate attendere; ſed illo nihil ampliùs commoveri, quàm ſi Muſicam quamdam Cantilenam audiviſſent, de quibus Dominus conqueritur apud Ezechielem, cùm ait: Dicunt unus ad alterum; venit, & audiamus quis ſit ſermo egrediens à Domino. Et veniunt ad te, quaſi ſi ingrediatur populus, & ſedent coram te populus meus, & audiunt ſermones tuos, & non faciunt eos, quia in Canticum oris ſui vertunt illos, & avaritiam ſuam ſequitur COR eorum. Et es eis quaſi Carmen Muſicum, quod ſuavi dulcique ſono

Ezech. 33. 30.

ſono canitur: & audiunt verba tua, & non faciunt ea.

QUARTUM Diſcipulorum genus, eſt eorum qui auditâ Præceptoris voce, ſtatim ſurgunt, peſſulum removent, oſtium aperiunt, & Dei præcepta opere exequuntur. De his Bernardus ait: Veram ſcientiam ſoli Chriſti Diſcipuli, id eſt, mundi contemptores, Dei munere aſſequuntur. Nec enim hanc Lectio docet, ſed unctio; non litera, ſed Spiritus; non eruditio, ſed exercitatio in mandatis Domini. Diſcendi igitur cupidus hujus Scholæ Diſcipulus, nihil magis deſideret, quàm ut omnibus creaturis tacentibus, unus Deus loquatur ſecum, ad quem ſe convertat & dicat: Loquere Domine, quia audit ſervus tuus. Nec ad oſtium eum morari permittat, ſed cum Sponſa dicat: Apprehendam te, & ducam in domum matris meæ, ibi me docebis. Quænam autem hæc domus, niſi ipſum COR, quod divinus Magiſter ingreſſus, Doctoralem ſibi Cathedram in eo conſtituit, & velut in ampliſſimo Gymnaſio ſedentem ad pedes ſuos, cum Magdalena, Sponſam erudit atque inſtruit. Propterea, ut Bernardus monet, quoties ſuggeſtionem boni ſenſeris in CORDE tuo, da honorem Deo; & age reverentiam Spi-

Epiſt. 108.

1. *Reg.* 3. 10.

Cant. 8. 2.

Luc. 10. 39.

Serm. 1. *de Pentecoſt.*

ritui Sancto, cujus vox sonat in auribus tuis.

LECTIO XI.

Monita quædam, Discipulo Scholæ CORDIS *tradita.*

T majore cum fructu in hoc Lycæo verseris, & faciliori negotio omnem ejus Doctrinam assequaris, Monita quædam ab ipso Magistro tradita hic inculcanda erunt: quæ non ad hanc modò, sed ad quamcumque aliam Scientiam acquirendam, opportunissima invenientur.

PRIMUM autem sit magna discendi cupiditas, nam, ut in proverbio est.

Joann. Niess. in Alph. Christ. *Si fueris cupidus discendi, plurima disces.* Hinc ingeniosè quidem ait: Qui discit DISCIPULUS rectè appellatur, velut à quo DISCI PLUS debeat. Hoc verò sciendi desiderium Cardiogogus noster ita commendat: Concupiscite sermones meos, diligite illos; & habebitis disciplinam. Clara est, & quæ numquam marcescit Sapientia, & facilè videtur ab his qui diligunt eam, & invenitur ab his qui quærunt illam. *Sap. 6. 12.*

Præ-

Præoccupat qui ſe concupiſcunt, ut his ſe prior oſtendat.

SECUNDUM Monitum ſit, ut qui in hac Schola proficere deſiderat, ab omni peccato abſtineat, & mandata Dei diligenter cuſtodiat. In malevolam enim Animam non introibit Sapientia, nec habitabit in Corpore ſubdito peccatis. Audi verò Magiſtrum præceptum hoc inculcantem: Fili concupiſcens Sapientiam, conſerva juſtitiam, & Deus præbebit illam tibi. Et cogitatum tuum habe in præceptis Dei & in mandatis illius maximè aſſiduus eſto & ipſi dabit tibi COR, & concupiſcentia Sapientiæ dabitur tibi.

Sap. 1. 4.
Eccle. 1. 33.
Eccle. 6. 37.

TERTIA Admonitio eſt, quam tradit Sanctus Jacobus his verbis: Si quis autem veſtrum indiget Sapientia, poſtulet à Deo, qui dat omnibus affluenter, & non improperat: & dabitur ei. Meritò autem Orationis ſtudium commendat, quia, ut Salomon ait: Si ſapientiam invocaveris, & inclinaveris COR tuum prudentiæ, intelliges timorem Dei, & Scientiam invenies. Hinc de ſtudioſo & diligente Diſcipulo ſcriptum eſt: COR ſuum tradet ad vigilandum diluculo ad Dominum, qui fecit illum, & in conſpectu Altiſſimi deprecabitur. Aperiet os ſuum in Oratione, & pro

Iac. 1. 5.
Prover. 2. 3.

delictis suis deprecabitur. Si enim Dominus magnus voluerit, Spiritu intelligentiæ replebit illum. Neque verò dubitan-
1. *Reg.* dum est, an Deus scientiarum Dominus
2.3. exaudire orantem velit, ipse enim (ut jam audivimus) dat omnibus affluenter. Et vel testis esse potest Salomon, qui scripsit:
*Sap.*7. Optavi, & datus est mihi sensus: & invo-
7. cavi, & venit in me Spiritus Sapientiæ.
Eccle. Vis alterum? audi Siraidem: Cùm adhuc
51.18. junior essem, priusquàm oberrarem, quæsivi Sapientiam palàm in Oratione mea. Ante Templum postulabam pro illa, & usque in novissimis inquiram eam. Et effloruit tamquam præcox uva. Lætatum est COR meum in ea.

Vis accedat QUARTUM Monitum, ut Orationi conjungat sedulum laborem.
*Eccle.*6. Fili, inquit Ecclesiasticus, à juventute tua
18. excipe Doctrinam, & usque ad canos invenies Sapientiam. Quasi qui arat & seminat, accede ad eam, & sustine bonos fructus illius. In opere enim ipsius exiguum laborabis, & citò edes de generationibus illius. Hæc aliaque Monita Spiritus Sanctus passim in Sacro textu tradit; quibus ego tria hæc adjunxero.

PRIMUM, ut quicumque hæc legerit, Christum Scholæ hujus Magistrum intùs ad

ad COR loquentem audire ſibi perſuadeat: ejus enim Doctrina hîc potiſſimùm traditur, licet Sanctorum Patrum, aliorumque Auctorum ſententijs paſſim illuſtretur.

SECUNDUM, ut ſedatè admodum legat, & inſtar mundi animalis lecta ruminet, eaque conſervet, & conferat in CORDE ſuo.

TERTIUM, non in ſola Lectione aut Meditatione ſiſtat, ſed ad opus quoque ſe accingat, & factis, quam audivit Lectionem, exprimere ſatagat. Præſtitit id Pariſienſis quidam Scholaſticus, qui Theologicas Scholas ingreſſus, cùm ex Matthæo legi audiſſet: Diliges Dominum Deum tuum ex toto CORDE tuo, ille cunctis admirantibus ſubitò ſurrexit, recedere volens. Cùm verò interrogaretur à Magiſtro, quid eſſet ſibi dictum vel factum, quare dimitteret Scholas ſuas? Ille reſpondit: Nihil; ſed antequam plus audiam iſtud, volo opere complere; & egreſſus, Religionem intravit. Digniſſimum hoc Scholâ noſtrâ exemplum vehementer exopto ut quàmplurimi Diſcipuli imitentur. Quare mi Lector, vade; & tu fac ſimiliter.

Ioan. Iunior in ſcala cœli

Matth. 22.39.

Luc. 10. 39.

LECTIO XII.

Privilegia Scholæ CORDIS.

OLENT Academiæ, illaque loca in quibus generale viget studium, plurimis Exemptionibus, Immunitatibus, & Privilegijs condecorari: partim ut ad illa avidiùs Discipuli confluant; partim ut majori animi tranquillitate, & pace studijs incumbãt. Nemini autem dubium erit, quin Schola hæc CORDIS, quæ dignitate suâ alias omnes facilè superat, amplissimis gaudeat Prerogativis: Sicut enim exaltantur cæli à terra, sic Schola CORDIS, in qua ille Magister præsidet, cui omne COR patet, & omnis voluntas loquitur, exaltata est à Scholis filiorum hominum. Ex quo enim audita est in monte sancto vox Patris æterni dicentis: Hic est Filius meus Dilectus, in quo mihi benè complacui, ipsum audite; omnes Scholæ Philosophorum definientium, dividentium, & sine fine disputantium, loco suo ceciderunt: & nulla Ægyptiorum, Græcorum, vel Latinorum Academia castris CORDIBUS amicorum Dei laude digna

Isa. 55. 9. *Missal. Rom.* *Matth.* 3.17.

gna visa est. Atheniensium & Romanorum affectata eloquentia perijt cum sonitu, & deputati sunt Sapientes eorum cum descendentibus in infernum, quia dereliquerunt fontem Sapientiæ æternæ, & viam disciplinæ ignoraverunt, neque intellexerunt semitas ejus. Non est audita in terra Chanaan, neque visa est in Theman, Filij quoque Agar, qui exquirunt prudentiam quæ de terra est, negotiatores Merrhæ & Theman, & fabulatores, & exquisitores prudentiæ & intelligentiæ, viam Sapientiæ nescierunt, neque commemorati sunt semitas ejus. Solus Unigenitus Dei Filius, Rex regum, & Dominus dominantium, qui propter nos homines in terris visus, & cum hominibus conversatus est, hic adinvenit omnem viam disciplinæ, & tradidit illam Jacob puero suo, & Israël dilecto suo. Et quis dubitet, quin hic tantus Doctor eximia prorsus Privilegia Academiæ suæ indulserit? In hac enim nobilissima Schola non solvuntur tributa gravia dolorum, & afflictionum, quæ nascuntur ex desiderijs avaritiæ, ambitionis, voluptatis, & innumerabilium cupiditatum, quas à CORDE Magister noster resecat, & exterminat. Profectò dum peccatores, quasi diaboli jumenta, portant pondera iniquitatum

Baruch 3.12.

tatum

tatum suarum; Auditores Scholę Jesu Christi vinculis peccatorum absoluti, gaudent libertate & immunitate filiorum Dei.

SED agedum Sacræ Scripturæ archiva discutiamus, ut inde Authentica Privilegia Scholæ CORDIS depromere possimus. Etsi autem plurima inveniri queant, brevitati tamen studentes, quatuor aut quinque, eaque præcipua, enumerabimus.

PRIMUM igiter Privilegium, sit eximia prorsus hujus Scholæ utilitas, quæ tanta est, ut meritò propter eam omnia hujus mundi bona contemnantur. Hoc autem Privilegium ipse Dominus, per manum Isaiæ Prophetæ, Discipulis suis largitus est,
*Isa.*48. cùm ait: Hæc dicit Dominus Redemptor
17. tuus Sanctus Israël: Ego Dominus Deus tuus docens te utilia, gubernans te in via quà ambulas. Hîc enim COR à Deo Opt.
1.*Tim.* Max. instruitur in verâ pietate, quæ ad om-
4.8. nia utilis est, promissionē habens vitæ, quæ
Sap. 8. nunc est, & futuræ. Sobrietatem insuper &
7. prudentiam docet, & justitiam, & virtutem, quibus utilius nihil est in vita hominibus. Noverat Privilegij hujus dignitatem æstimare ille, qui de vera CORDIS prudentiâ
Sap. 7. dicebat: Præposui illā regnis & sedibus, &
8. divitias nihil esse duxi in comparatione illius. Nec comparavi illi lapidem pretiosum: quoniam

quoniam omne aurũ in cõparatione illius, arena est exigua & tamquam lutum æstimabitur argentum in conspectu illius. Super salutem & speciem dilexi illam: venerunt autem mihi omnia bona pariter cum illa, & innumerabilis honestas per manus illius.

SECUNDUM Privilegium, est multitudo pacis, quæ in CORDIS Gymnasio abundat: cùm enim hîc tradatur modus COR cum Deo & proximo uniendi; perfectissima hinc oritur concordia, ex qua sequitur pax illa, quæ exuperat omnem sensum. In *Phil.4.*
Scholis verò hujus sæculi plurimæ vigent 7.
discordiæ, & quamvis clament: Pax, pax; *Is.57.21*
non est pax impijs, dicit Dominus. Turbati *Ps.75.6*
enim sunt omnes insipientes CORDE; & *Ps.13.3.*
viam pacis non cognoverunt. In hac verò Schola pax Christi exultat in CORDIBUS *Col. 3.*
Discipulorum, in qua & vocati sunt. Paci- 15.
ficus enim Rex in CORDIBUS eorum, velut in Throno Salomonis, residens, efficit, *Luc.11.*
ut in pace sint omnia quæ possident. 21.

TERTIUM Privilegium, titulo rectitudinis CORDIS impetratum, est gaudium in *Rom.*
Spiritu Sancto, & inenarrabilis lætitia, 14.17.
quam Præceptor noster communicat ijs, qui recto sunt CORDE. Privilegij hujus *Ps.35.*
Authẽticas literas expedivit Regius Vates, 11.
Calamus scribæ velociter scribentis, qui *Ps.44.2*
sæpiùs

Pſ. 19. 9. ſæpiùs hujus prærogativæ meminit; Juſti-
tiæ, inquit, Domini rectæ, lætificantes
Pſ. 104. CORDA. Et: Lætetur COR quærentium
3. Dominum. Iterumque: Rectis CORDE
Pſ. 96. lætitia. Ac rurſus: Lætamini in Domino,
11. & exultate juſti, & gloriamini omnes recti
Pſ. 31. CORDE. Nullus enim facilè explicare po-
11. teſt, quanto gaudio Deus eos repleat, in
quorum CORDE intùs loquitur, docens
Pſ. 118. eos viam mandatorum ſuorum expeditiſſi-
32. mè currere, cùm gaudio CORDA eorum
dilatat. Hinc idem David Domino dice-
Pſ. 118. bat: Teſtimonia tua exultatio CORDIS
111. mei ſunt. Quanta verò gaudij materia eſt,
quòd intùs in CORDE habeamus Magi-
ſtrum, qui juſtitiæ viam demonſtret, qui
lumine vultus ſui COR irradiet, & in eo
ſuaviſſimam legem ſuam ſcribat. Teſtatur
Pſ. 4. 7. id idem Pſalmographus, dicens: Signa-
tum eſt ſuper nos lumen vultus tui Domi-
2. *Reg.* ne, dediſti lætitiam in CORDE meo. Nec
23. 2. *&* deeſt Privilegio huic debitum Sigillum:
Act. 4. Spiritus enim Sanctus per os David lo-
25. cutus eſt, & ſermo ejus per linguam ip-
ſius.

QUARTUM Privilegium, eſt eximius honor Diſcipulorum Scholæ hujus, quem conſequuntur ex eo quòd huic Magiſtro ſubjiciantur; ſub Chriſto enim jacere

(ut

(ut ait Sanctus Paulinus) supra mundum *Paulin.*
stare est; propter illum dejici, resurrectio *Epist.4.*
est: qui honori suo implicans suos, propè *ad Se-*
omnia nobis nomina sua communicavit. *verum.*
Dedit enim potestatem Discipulis suis filios Dei fieri; illisque, ad quos sermo ejus factus est, ait: Dij estis, & filij excelsi omnes. *Ioan.1. 12.* *Ps.81. 6.*
Quantus porro & ille honor est, qui mundis CORDE defertur, cùm summi Regis amici constituuntur? Qui enim diligit CORDIS munditiam, ut Scriptura ait, propter gratiam labiorum suorum habebit amicum Regem. *Prover. 22.11.*
Illum, inquam, Regem, qui magnificatus est super omnes reges universæ terræ; qui est Rex regum, & Dominus dominantium, Rex magnus super omnes deos. *3.Reg. 10.23.* *Apoc.19 16.* *Ps.94.3*
Quid quæso honorabilius Sapientia CORDIS, quæ infinitus thesaurus est hominibus? quo qui usi sunt, participes facti sunt amicitiæ Dei, propter disciplinæ dona commendati. *Sap.7. 14.*
Nimis profectò honorati sunt amici tui Deus, nimis confortatus est principatus eorum. *Ps.138. 17.*

QUINTUM Privilegium, ordine quidem hîc ultimum, sed excellentiâ summum, est æterna beatitudo, Auditoribus hujus Scholæ promissa. Vivæ enim vocis oraculo ipse Gymnasiarcha ore suo sacro ac benedicto dixit: Beati mundo CORDE, *Matth.*
quoniam *5.8.*

quoniam ipsi Deum videbunt. In Dei autem Opt. Max. visione summum hominis bonum, summa creaturæ rationalis felicitas constituta est. Et quidem licet consummata beatitudo, Auditoribus Scholæ hujus, non nisi post hanc vitam præmij loco tribuatur, habent tamen etiam in hac vita initia quædam, & prælibationes ejus felicitatis, quam firmissimâ spe expectant. Ut
Ps.44. 14. enim omnis gloria filiæ Regis ab intus est, ita etiam regnum Dei intra nos est, & pretiosissimum hunc thesaurum portant Discipuli Christi in vasis fragilibus Corporum suorum. Qui enim mundo sunt CORDE in hac vita ad eminentissimam puritatem CORDIS, passionibus non inquinari, adeò elevantur, ut quodammodo finitimi esse videantur candori cælestis Jerusalem. Hi purgato oculo per donum intellectus, à Spiritu Sancto infusum, Deum in speculo, & in ænigmate videre dicuntur. Et quidem felicitas hæc inchoata Discipulorum Christi multò major est, quàm omnis beatitudo, quam fingunt sibi homines, qui extra CORDIS Scholam vagantur. Et tamen hæc qualiscumque beatitudinis inchoatio perficietur à liberalissimo remuneratore Deo cum tanta, & tam ineffabili affluentia
1.Cor. 2.9. bonitatis, ut eam nec oculus viderit, nec auris

auris audierit, nec in COR hominis aſcenderit; ſoli enim eam noverunt, qui accipiunt.

LECTIO XIII.

Hypotypoſis totius Opuſculi.

UT porrò uno intuitu totius hujus Opuſculi Argumentum Lectori velut in Tabula repræſentemus, non incongruum fuerit, ſingularum Lectionum Synopſim quamdam exhibere; ex qua earumdem inter ſe ſeries, & connexio ſpectari ad oculum poſſit. Id autem ut lectu jucundius ſit, pulchrâ quâdam, atque admodum eleganti ex veteri Teſtamento allegoriâ obvelabimus. Quemadmodum enim multa per vitrum, aut ſuccina reſplendent gratiùs, & plus caloris obtinet radius à ſpeculo, aut ænea pelvi reflexus: ita multò jucundiùs, ac vehementiùs animos noſtros afficit veritas per allegoricos typos relucens Figuram autem Libri noſtri Argumentum utcumque adumbrantem Spiritus Sanctus in Deuteronomio expreſſiſſe videtur; cùm ritum, quo alienigena mulier bello capta ad Judæi conjugium admitti

Hieron. Laurent in adit. ad Syl. alleg.

 poſſet,

Deut. 21 posset, ita describit: Si egressus fueris ad
10. pugnam contra inimicos tuos, & tradiderit eos Dominus Deus tuus in manu tua, captivosque duxeris, & videris in numero captivorum mulierem pulchram, & adamaveris eam, voluerisque habere uxorem, introduces eam in domum tuam: quæ radet cæsariem, & circumcidet ungues, & deponet vestem, in qua capta est: sedensque in domo tua, flebit patrem & matrem suam uno mense. Et posteà intrabis ad eam, dormiesque cum illa, & erit uxor tua. In quibus verbis quintuplicem mulieris illius, (sive Animæ, quam illa designat) statum considerare licet. Primus est gentilitatis, quo à veri Dei cultu aversa, servit dijs alienis, Secundus, quo à Judeo capta, à gentilitate expiatur, & ad futuras nuptias præparatur. Tertius est desponsationis, quo Judæo, futura uxor, despondetur. Quartus status est nuptialis, quo initum matrimonium consummatur. Quintus denique est vitæ conjugalis, perpetuam atque individuam usque ad mortem societatem retinentis.

SED primò omnium dispiciamus quisnam sit iste Judæus, qui tanto hujus mulieris amore incensus fuit, ut pro ea in prælium descendere non detrectaverit. Hic autem alius non est, quàm Christus Dominus

nus Salvator noſter, de quo Myſticè olim
Jacob prophetavit: Catulus Leonis Juda, *Geneſ.*
ad prædam fili mi aſcendiſti. Quem nam- *49.9.*
que (ut Gregorius ait) iſte Leonis catulus *In Pſ.4.*
deſignat, niſi Redemptorem noſtrum Je- *Pœnit.*
ſum, de quo in Apocalypſi legimus: Quo- *Apoc.5.*
niam vicit Leo de tribu Juda? Hic igitur *5.*
mundum ingreſſus, ut fortem armatum
ſuperaret, & univerſa ſpolia ejus diriperet; *Luc.11.*
inter ceteros captivos vidit mulierem pul- *22.*
chram, cujus amore captus, eam in uxo-
rem accipere ſtatuit. Quæ enim eſt hæc
mulier pulchra, niſi quælibet Anima ad
pulcherrimam Dei imaginem & ſimilitu-
dinem creata: habens cum eodem immor-
talitatem, & conſtituta ſuper omnia ope-
ra manuum ejus? minorata paulò minus *Pſ.8.6.*
ab Angelis, omnique decore ac varietate
exornata. Sed prô dolor, hæc tam ſpecio-
ſa, & venuſta Anima declinans COR ſuum *Pſ.39.5*
in vanitates & inſanias falſas, receſſit à *Lib.2.*
Deo ſalutari ſuo: *receſſit à* CORDE *ſuo,* *Lectio 1.*
& peregrè profecta in regionem longin- *Luc.15.*
quam, adhæſit creaturis; & commixta *13.*
inter gentes, didicit opera eorum, colens *Pſ.105.*
& adorans ſimulachra gentium, argentum *35.*
& aurum opera manuum hominum. Quot *Pſ.113.*
enim ſunt ea, quæ Anima inordinato amo- *4.*
re proſequitur; tot ſibi idola fabricat, qui-

bus debitum summo Numini cultum scele-
ratissimè impendit. Hinc Anima, quæ abijt
Lect.2. *in vanitem* CORDIS *sui*, & nihil nisi ho-
nores consectatur, Jovi, & Beelzebub
(quod muscæ idolum significat) sacrifi-
cium offert. Quæ verò affluentibus divitijs
Lect.4. *Avarum* COR apponit, Mammonæ, Asta-
roth, & Plutoni litat. Quid enim aliud est
Avaritia, Apostolo teste, quàm idolorum
Eph.5.5 servitus? Cujus verò COR *crapula & ebrie-*
Lect.3. *tate aggràvatũ* est, is pro Deo Asmodæum,
Bacchum & Venerem deveneratur. Quin-
Philip.3 immò hujus Deus, venter est, Altare, men-
19. sa; Templum, culina; Sacerdos, coquus.

QUID verò infelix, & prævaricatrix
Anima ab hisce dijs gentium expectat, nisi
Lect.7. ut *insatiabile* COR aliquo modo saturare
queat? sed nullâ aliâ omninò re infinita
CORDIS capacitas expleri potest, nisi
Deo ipso infinito. Quocumque igitur se
verterit, occupari potest; repleri non po-
test. Hinc miserum COR in tot partes
Lect.6. *dividitur*, quot sunt ea quæ colit, & quibus
servit: atque ita tam variè divisum interire
necesse est. Quia cùm omnia salutis media
spernat, sensim sine sensu efficitur, & in
Lect.5. *durissimum* lapidem obrigescit. Et hic est
miserandus ille status Animæ, dijs gentium
servientis. Videns verò miserator & mise-
ricors

ricors Dominus decoram hanc filiam Sion, quam alligaverat ſatanas, & vinctam detinebat; miſericordiâ motus ſuper illâ, non dubitavit pro eâ bellum ſuſcipere, & in libertatem vindicatam ſibi in conjugem aſſumere. Antequam verò eam ad thalami cõſortium admittat, vult eam priùs à Gentilitatis erroribus expurgari: quod ut faciat, ſupradictam illam ex Deuteronomio legem exactè obſervat. Primò enim, introducit eam in domum ſuam, dum eam monet, ut *ad* COR *revertatur:* domus enim Dei COR noſtrum eſt. Secundò, vult ut radat cæſariem ſuam, id eſt (ut exponit noſter Berchorius) ut per pœnitentiam, & confeſſionem, omnem CORDIS immundam cogitationem auferat; ideoque jubetur Anima, velut aquam, *effundere* COR *ſuum* coram Domino: ut ita omnem peccatorum latentem fæcem in confeſſione Domino aperiat, ſimulque veræ pœnitentiæ teſtes lacrymas & præces effundat. Tertiò, præcipitur ut futura hæc Sponſa circumcidat ungues, id eſt, omnem ſuperbiam, & mortuam operationem reſecet, quamobrem exacta CORDIS *circumciſio* in hac Schola ei commendatur. Quartò Gentilitatis veſtes, quibus induta erat, exuere debet: id eſt, omnem malam converſationem, & ſæculares mo-

Luc. 13. 16.

Lect. 8.

Berchor. lib. 5. *Moral. c.* 8.

Lect. 9.

Lect. 10

res deponere; quod per veram CORDIS
Lect. 11 *contritionem*, & firmum non ampliùs peccandi
propositum fieri docetur. Quintò,
requiritur ut sedeat in domo Sponsi, deflens
uno mense patrem & matrem suam;
quod fit dum conscientiæ domum ingres-
Lect. 12 sa, per CORDIS *humiliationem* sedet, considerans,
& deflens patrem & matrem; id
est, mundum & carnem, & omnem quam
exinde contraxit maculam & infectionem,
Ier. 15. dicens cum Propheta: Væ mihi mater
10. mea, quare genuisti me? Hiscè porrò suspirijs
& gemitibus, accedente divini amoris,
Lect. 13 radio, CORDIS durities sensim *emollitur*,
ac tandem ab omni maculâ in Sanguine
Lect. 14 Agni *emundatur*.

HIS verò expiationis officijs expurgata
Anima, digna redditur cælestis Sponsi
connubio: quare ad tertium statum transiens,
Christo jam disponsanda, ei COR
Lect. 15 *suum* & se totam offert, atque in suavissimi
Lect. 16 odoris *sacrificium* immolat. Sponsus au-
Ier. 17. tem, qui scrutatur renes & CORDA, non
9. sine multiplici examine hanc CORDIS
oblationem admittit. Primò enim an justi
Lect. 17 ponderis illud sit, ad libram & *bilances expendit*.
Deinde, ne fortè reprobum sit, ve-
Lect. 18 lut aurum in fornace illud *probat*. Tertiò,
ne qua in imo CORDIS iniquitas delitescat,

ſcat, profundum ejus ſubmiſſa bolide curioſiſſimè *ſcutatur*. Quartò, num pravâ *Lect.*19
intentione diſtortum fortè COR ſit, illud ad rectitudinem divini ſui CORDIS, ceu infallibilem regulam, *collineat & exigit*. *Lect.*20

POST hæc examina, & vitæ purgativæ exercitiâ, COR ſincerum & ſibi dignum Sponſus inveniens, Animam ſtatim ad ſublimiorem ſtatum evehit: in quo COR illuminatur, & in Spiritu proficere edocetur, Atque hic eſt ſtatus quem diximus deſponſationis, de quo per Prophetam Dominus promiſerat: Et ſponſabo te mihi *Oſeæ* 2.
in ſempiternum, & ſponſabo te mihi in ju- 19.
ſtitia, & judicio, & in miſerationibus, & ſponſabo te mihi in fide. Ut igitur Sponſam hanc ſibi deſponſet, eique vicem reddat, quemadmodum illa in arrham deſponſationis COR ſuum ei obtulit, ita viciſſim divinus hic Sponſus COR *novum*, COR, in- *Lib.*3.
quam, ſuum Sponſæ ſuæ tradit. Neque ve- *Lectio* 1.
rò munera, & parapharnalia bona in hac deſponſatione deſiderantur. Ut enim Aſſue- *Eſther* 2
rus mundum muliebrem, & omnem orna- 9.
tum ſelectis virginibus, è quarum numero Sponſam ſibi aſſumeret, præbebat: ita quoque Rex regũ, & Dominus dominantium, ipſemet comit, & ornat Animam, quam matrimonio ſuo deſtinaverit. Quare novum

Lect.2. COR, quod Sponsæ suæ dedit, luce suâ *illuminat*: deinde legem suam, desiderabilem
Ps.18. super aurem & lapidem pretiosum, COR-
11. DI *inscribit*. Ne verò sterilis maneat tam
Lect.3. speciosa Sponsa, & optato fructu hoc ca-
Lect.4, reat; benignissimus Sponsus *agrum* COR-DIS *aratro proscindit*, divini verbi *semine con-*
Lect.5. *spargit*, gratiæ fluentis *irrigat*, &, exurgen-
& 6. tibus ex hac cultura floribus, candidissima
Lect.7. CORDIS *lilia colligit*. Ne quis autem eo invito, hortum hunc subintret, & fructus di-
Lect.8. ripiat; ipsemet pervigil excubitor *custodit*
& 9. *illum*: & scuto laboris sui eumdem *prote-*
Lect.10 *git*. Docet deinde COR *ad superna elevare*, & ascensiones in eo disponere: illiusque spatia, ad uberiora charismatum dona re-
Lect.11. cipienda, *dilatat*. Ornata monilibus his Sponsa, ingreditur nuptialem thalamum; & Dilecto votorum suorum copulatur, atque unitur. Beatæ prorsus, ac ter beatæ nuptiæ! quibus Epithalamium canens Isaias
Isa.62. dicebat: Gaudebit Sponsus super Spon-
5. sam, & gaudebit super te Deus tuus, quia complacuit Domino in te, & terra tua inhabitabitur. Habitabit enim Juvenis cum Virgine, & habitabunt in te filij tui. Qua-
Lect.12 re, *dilatato jam* CORDIS *ædificio*, inhabitatorem ei mittit Spiritum sanctum: æternum scilicet amorem suum, ut eo Sponsum

ſum redamare diſcat: eumque, velut *ſignaculum* CORDI ſuo impreſſum, ſemper & ubique circumferat. Hinc porrò novis amoris ſagittis COR vulneratur: novo incendio magis ac magis *inflammatur*; ideò ut nec nocte, nec die quieſcere poſſit: ſed Corpore dormiente, COR *vigilet*. Cùm verò ignis ſurſum ſemper tendat, accenſum charitatis ardoribus COR, *ſurſum evolat*, cælumque petit: ut cum Dilecto ſuo ſeſe *uniat*: & in eo tandem feliciſſimè *quieſcat*.

Lect. 13
Lect. 14 & 15.
Lect. 16
Lect. 17
Lect. 18
Lect. 19

ATQUE hæc ſunt divini amoris exercitia, quibus COR in via unitiva, velut thalamo Sponſi, vacat & ſuaviſſimè fruitur. Quia verò matrimonij vinculum, omnium rerum, tam proſperarum, quàm adverſarum communio conſequitur: hinc in Quarto Libro inſtruitur COR, communicare Chriſti paſſionibus, & cum eo dulciſſimè converſari. Non enim habet amaritudinem converſatio illius. Inſtituit ergo fidelis Anima cum patiente Sponſo peregrinationem, admodum ſibi utilem; eumque ſequens ad montem Myrrhæ, & ad collem Thuris, ingreditur hortum Gethſemani, ad Oliveti montem ſitum: ubi videns Dilectum ſuum in agonia prolixiùs orantem, & ſanguineo ſudore perfuſum, *balneum* CORDI *ſuo* inveniſſe ſibi gratulans, in

1. *Pet.* 4. 13.
Sap. 8. 16.
Cãt. 4. 6
Luc. 22 43.
Lib. 4, *Lectio* 1.

in eodem illud abluit. Conſpiciens verò Dilectum ſuum in exitu horti à truculentiſſimis Judæis capi, ligari, atque huc illuc immaniſſimè raptari; orat ijſdem funi-
*Lect.*2. bus amori ſuo conſtringi, & *vinculis chari-*
*Cant.*1. *tatis* trahi poſt illum, in odorem unguen-
3. torum ſuorum, Alligata verò illi, eumdem per compita, & plateas uſque ad prætorium Pilati animosè ſequitur. Ubi dum marmoreæ columnæ illum alligari vidit, eamdem, jam Sacri Corporis illius contractu conſe-
Lectio 3. cratam, *ſuſtentaculum & fulcrum labanti* CORDI *ſuo* ſupponit. Quid verò ex flagel-
Pſ. 128. lis, & virgis, quibus ſupra dorſum mitiſſi-
3. mi Angeli fabricaverunt peccatores, generoſa Sponſa facit? His ipſis, ſeu ſtimulis
*Lect.*4. quibuſdam, tardum COR *impellit*, atque ad Dei ſervitutem urget. Nec ſpineæ coronæ conſortium abhorret: illam enim, velut
*Lect.*5. *ſepem*, CORDIS *ſui horto* circumdat, & circumplectit? ut à feris, & à furibus tutus eſſe queat. Comitata deinde Sponſum
*Joan.*19 exeuntem civitatem, & bajulantem ſibi
17. Crucem: cùm in via animadvertit Dilecti faciem, in oblato à Veronica ſudario, ad vivum expreſſam; quid non ingenioſus amor hîc audet? proponit enim velut prototypon ſibi, Veronicæ illud velum; & arti-
*Lect.*6. ficioſa acupicturâ *illud in* CORDE *ſuo expri-*
mere

mere conatur. Sitiēti verò ante ipſam cruci-
fixionem Dilecto, COR *ſuum, velut phialam* *Lect.7.*
vino compunctionis plenam, offert. Dum
verò Salvatoris manus, & pedes clavis
perfodi cernit; optat & ipſa *clavo timoris* *Lect.8.*
Domini COR ſuum configi. Immò & to-
tum COR *in Cruce extendi*, & cum Chriſto *Lect.9.*
crucifigi deſiderat. Quanta verò bona in
Cruce Domini Jeſu Chriſti invenit! in
qua ſola gloriam ſuam, & honorem con-
ſtituit. Hinc *arborem Crucis* CORDI *ſuo in-* *Lect.10*
ſerit. Hinc Titulo Chriſti capiti ſuperpoſi-
to, COR ſuum, *in æternum habitaculum, cru-* *Lect.11*
cifixo Jeſu dedicat. Hinc *vulnerari Longini* *Lect.12*
lanceâ; defluente è Crucis torculari *muſto* *& 13.*
potari avidiſſimè concupiſcit. Nec ſatis
hoc; ſed ultrà aſcendens ad COR altum;
ad exaltatum COR Dei ſui, in latere vulne-
rato *azylum* CORDIS *ſui* conſtituit. Ne ve- *Lect.14*
rò Speculum tam ſpecioſæ deſit Sponſæ, è
ſacratiſſimis *quinque vulneribus pulcherri-* *Lect.15*
mum ei Speculum proponitur. Sed nec mor-
tuum quidem, ac ſepultum deſerit: verùm
eodem quo amor ejus tumulatur monu-
mento, & ipſa COR ſuum velut thalamo *Lect.16*
includit: expectans cum eo glorioſam Re-
ſurrectionem.

ATQUE hæc eſt totius Opuſculi noſtri
Synopſis, & Anacephaleoſis.

LECTIO XIV.

Scholæ Cordis *Compendium, ejusq; in Classis Distributio.*

Uod Mercatoribus in usu esse videmus, ut venditarum atque emptarum rerum pretia singulatim annotata in rationum Libros referant; atque omnia tandem, subductis calculis, ad unam quamdam summam, quæ omnes alias complectatur, reducant: id diligentiores quoque Discipulos in Scholis imitari conspicimus. Quę enim integris Libris, toto Anno à Magistris diffusè admodum trahi audierint, ea illi in brevissimum quoddam Compendium, ac Summarum redigere consueverunt: ut ita memoriæ labilitati aliquoûsque succurrant: quæ plurium ac variarum rerum non adeò facilè reminisci potest. Ne verò hæc industria Scholæ nostræ deesset, visum mihi fuit operæ pretium, totius nostræ Cardiogogiæ quamdam Epitomen hîc Lectoribus exhibere; non tam nostrâ inventione, quàm duorum peritorum hujus Scholæ Discipulorum

lorum ingenio compositam, atque elaboratam. Primum igitur Compendium, paucis verbis, nobis exhibet Angelicus Doctor Thomas Aquinas, quem quotidie flexis genibus ita, inter cetera, Domino supplicasse accepimus,

DA *mihi dulcissime Iesu*, COR *pervigil, quod nulla abs te abducat curiosa cogitatio; da immobile, quod nulla deorsum trahat indigna affectio; da invictum, quod nulla fatiget tribulatio; da liberum, quod nulla sibi vendicet violenta delectatio; & da rectum, quod nulla seorsum obliquet sinistra intentio.*

Ex quâ precandi formulâ id discimus, sapientissimum hunc Doctorem totam CORDIS perfectionem in eo posuisse, ut illud cum Deo Creatore suo quàm intimè esset unitum. Omnium enim rerum perfectio (ut idem docuit) in eo sita est, ut suo conjungatur principio. Quare, ut CORDIS perfectionem assequeretur, rogandum sibi Omnipotentem Deum putavit, ut omnia illa auferret, quæ CORDIS cum Deo unionem impedire possent: qualia in primis sunt, quinque illa ab eo recensita; videlicet curiositas, perversa affectio, tribulatio, in creaturis delectatio, & sinistra intentio. Contra quæ COR pervigil, immobile, invictum, liberum, & rectum sibi

S.Thom. in princip. lib. advers. impugn. relig.

ſibi dari poſtulat. COR enim hiſcè qualitatibus præditum ? non poteſt non eſſe cum Deo conjunctiſſimum. Quinimmò ſi rectè rem expendere voluerimus, quidquid de CORDIS bonitate, & perfectione dicere poſſumus: id totum COR *rectum* complectitur: & ideò fortè id ultimo loco Sanctus Thomas expetebat. Quare ſi uno verbo totam Scholæ noſtræ Doctrinam exprimere voluerimus; rectè dixerimus, cò omnia ſpectare, quæ hoc Opuſculo traduntur, ut COR hominis ſit rectum cum Deo ſuo: id eſt, ut humanum COR, divino CORDI: humana voluntas, divinæ voluntati per omnia, & in omnibus reſpondeat, atque conſentiat. Quod quidem fuſiùs explicabitur Lib. 2. Lect. 20. Hortor interim univerſos hujus Scholæ Diſcipulos, ut ſuprà ſcriptam illam Sancti Thomæ precationem, pro CORDIS perfectione, ne adipiſcenda, quotidie. atque etiam ſæpiùs, recitare non negligant.

ALTERUM ex Sancti Dominici Schola Compendium nobis offert pius, atque eruditus Pater Ludovicus Granatenſis: qui conſiderans ſummam Chriſtianæ perfectionis uno JUSTITIÆ nomine appellari; cujus proprium ſit, unicuique dare quod ſuum eſt: Deo nimirum, Proximo,

&

& sibi ipsi; ex eo conficit hominem qui triplici huic debito satisfecerit, omnem justitiam & perfectionem, quam profitetur, adimplevisse. Quòd si, ait, paucissimis verbis, & brevi collatione velis discere, quomodo id fieri possit, dicam: triplici hac obligatione reddet homo perfectissimè omne suum debitum; hoc est, si erga Deum habeat COR filij; erga proximum, COR matris; erga se verò, COR atque Spiritum judicis. Sunt autem hæ tres Justitiæ partes, in quibus Propheta docet omnia nostra bona consistere, cùm dicit: Indicabo tibi, ô homo, quid sit bonum, & quid Dominus requirat à te: utique facere judicium, & diligere misericordiam, & sollicitum ambulare cum Deo tuo. Ex his enim tribus officiorum generibus, primum quidem spectat ad nos, nempe facere judicium; secundũ ad proximum; diligere misericordiã; tertium verò ad Deum, quod ipsa Prophetæ verba declarant, cùm ait: Sollicitè ambulare cùm Deo tuo. Singula verò hęc ita explicat. Cùm ordinata in homine charitas à seipso incipiat, primò omnium attendere oportet officium illud, quod sibi ipsi homo debet: id est, facere judicium, & COR Judicis assumere. Boni autem Judicis est, benè compositam & reformatam habere Provinciam. Et quia

Granat. lib. 2. Duc. peccat. C. 14.

Mich. 6. 8.

in

in homine, tamquam in parva Republica, duæ partes principales reformandæ sunt; Corpus scilicet, cum omnibus membris, & sensibus suis; atque Anima, cum omnibus affectibus, & potentijs: necesse est ut illæ partes reformentur, & benè ordinentur secundùm regulam virtutis.

Idem. Granat. Cap.16. SECUNDO, debet homo proximo exhibere misericordiam, & COR matris erga eum gerere. Considera autem quomodo prudens, & pia mater amans filium, admonet eum, si quod immineat periculum, succurrit illi in necessitate, suffert ejus delicta cum patientia, nunc castigans justitiâ, nunc dissimulans, & tegens prudentiâ. Animadverte quomodo eadem mater gaudet in bonis, & contristatur in malis sui filij: non aliter atque si propria illius essent; quanto cum zelo utilitatem & honorem ejus affectet; quàm piè, quamque diligenter Deo semper pro illo supplicet; denique quòd magis sollicita sit pro salute filij, quàm pro sua propria; & quòd in se crudelis sit, & severa; ut clemens sit, & pia erga filium. Si eò itaque pervenire tibi liceat, ut tali CORDE diligas proximum, jam ad perfectionem charitatis pervenisti. Si, inquam, hæc sex officia charitatis proximo præstiteris: Amare, Consulere, Subvenire,

nire, Sufferre, Ignoſcere, Bonis exemplis docere; jam muneri tuo erga illum perfunctus es.

TERTIO, oportet hominem ſollicitum ambulare cum Deo ſuo, & COR filij erga illum gerere, eumque illo CORDE diligere, quo filius ſolet patrem. Eſt enim unum ex præcipuis Chriſti officijs, tale COR erga Deum homini immittere. Conſidera itaque nunc diligenter, quale ſit COR filij erga patrem ſuum: quo ſit in illum amore, quo timore, quâ reverentiâ, quâ obedientiâ, quo zelo honoris illius, quomodo ſerviat illi gratis, quantâ cum fiduciâ recurrat ad illum in omni ſuâ neceſſitate, quàm patienter ferat correptionem, & caſtigationem illius, cum reliquis omnibus. Tali quoque & tu eſto in Deum CORDE & animo; & abſolutè partem hanc Juſtitiæ adimplebis. Ad parandum verò COR hujuſmodi, novem mihi præcipuè virtutes videntur eſſe neceſſariæ, quarum prima & principalis eſt amor: ſecunda, timor & reverentia: tertia, fiducia: quarta, zelus honoris Dei: quinta, pura intentio in exercitio divini cultus: ſexta, Oratio & refugium ad Deum in omni periculo, & neceſſitate: ſeptima, gratiarum actio pro divinis beneficijs: octava, obedientia, & *Cap.* 17.

conformitas noſtræ voluntatis,cùm voluntate Dei:nona,humilitas & patientia in omnibus flagellis, & tribulationibus, quæ nobis Deus immittit, quæ omnia pluribus idem Auctor perſequitur. Nobis verò ſuffecerit pro Epitome hujus Libelli oſtendiſſe, oportere unumquemque hominem habere

erga	SEMETIPSUM PROXIMUM DEUM	COR	JUDICIS MATRIS. FILIJ.

Sed nimis fortaſſè diu in primo limine hæſimus, & diſcendi avidos Diſcipulos in hoc veſtibulo remorati ſumus: quare poſtremò hoc tantùm adjungendum videtur.

Prover. 9.1. QUEMADMODUM domus illa, quam Salomon ſcribit Sapientiam ſibi ædificaſſe, in qua Auditoribus ſuis lautiſſimum exhiberet convivium, ſeptem erat ſubnixa columnis: ita tota hæc Schola, in qua æterna Sapientia ſpirituale epulum CORDATIS proponit Diſcipulis, ſeptē omninò conſtat CLASSIBUS; quarū ſingulæ plures continent Lectiones, velut diverſa fercula myſtici hujus cōvivij. Nam ut Sapientia non modò prudentes, & eruditos; ſed etiā rudes, & indoctos ad cœnā ſuam invitabat, dicens: Si quis eſt parvulus, veniat ad me;& inſipientibus locuta eſt: Venite, comedite panē meum, & bibite vinum quod miſcui vobis: ita in ſequentibus

CLAS-

CLASSIBUS non Perfectorũ dumtaxat, sed & Insipientium, & Proficientium CORDA cibantur pane vitæ & intellectus. Quotquot enim triplicem illam unius charitatis, sive perfectionis viam decurrunt; omnes ad hanc Scholam pertinent: omnes ad hanc mensam adhibentur. Providit siquidem sapientissimus Magister noster, ut singulis, pro diversa conditione, & palato congruus esset cibus, & potus. PRIMA autem CLASSIS vecordes, vagosque habet Discipulos; qui necdum Scholã ingressi, necdum mensæ assidentes, ad utramque adducendi sunt. In SECUNDA CLASSE viam ingredimur Purgativam, in qua Insipientibus subministramus panem subcinericium cognitionis propriæ, panem lacrymarum; & vinum compunctionis. His enim COR expurgatur, atque enutritur: quod in TERTIA CLASSE purum, atque emundatum Deo in sacrificium offertur; ubi mox exactissimum subit examen, & an tantâ majestate dignum sit, diligenti indagine disquiritur. QUARTA CLASSIS Proficientium est, qui Illuminativam viam perambulant: his, ne in via deficiant, panis mundus, candidus, & azymus exhibetur: qui CORDIS eorum illuminationem, & profectum in Spiritu Mysticè designat. QUINTA CLASSIS, ad

quam Perfecti admittuntur, vitæ Unitivæ habet exercitia: in quibus misericors Pater filijs suis panem Angelorum de cælo præstat; manna, inquam, absconditum, quod
Apoc.2. 17. nemo novit, nisi qui accipit. Hoc pane enutriti ad cælum subvolant, Deo uniri, & in eo quiescere cibum sibi gratissimum, & delectabilissimam refectionem reputant. In SEXTA & SEPTIMA CLASSE, quædam Dominicæ Passionis exercitia, tribus istis viis communia, continentur: è quibus nemini non gustare licet. Christus enim pas-
Zach.9. 17. sus, est frumentum electorum; cibus viatorum in hoc sæculo peregrinantium, donec ad cælestem patriam perveniant. In opipa-
1. Pet. 2. 2. ra hac Passionis mensa, modò geniti infantes lac inveniunt: in hac, Adolescentibus
Ps.103. 15. panis COR hominis confirmans exhibetur: in hac, cibus grandium, solidus cibus perfectorum copiosissimè ab illo subministratur,
Matth. 11.28. qui omnes invitans dicebat: Venite ad me qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.

SED hæc satis. Ite nunc Lectores, & Condiscipuli mei: quisque vestras ingredimini CLASSES: & propositas à Magistro Lectiones ordine evolvite, & sedulò memoriæ mandate.

FINIS LIBRI PRIMI.

SCHO-

SCHOLÆ CORDIS

LIBER SECVNDVS.

Aversi CORDIS *ad Deum Conversio & Directio.*

PRIMA CLASSIS.

CORDIS Aversio.

ILECTAM *pacifico Salomoni Sponsam Agriculturæ operam dedisse, & custodiendis vineis propositam, ex sacro Epithalamio satis constat. Christus quoque Dominus, verus Salomon, qui Patrem suum Agricolam; se verò vitem nominat, non aliam sibi Sponsam quærit, quàm quæ vineæ præfecturam suscipere, & tueri possit. Vineam autem hanc hominis esse Animam, Sancti Patres passim affirmant Viva primum vitis* (inquit *Ambrosius*) *radix defigitur: Anima fidei radice plantatur, vitis maritatur arboribus:* Ambros.

ita

ita Corpus Animæ, Anima Corpori conjugatur. Vitis dum ligatur, erigitur; & recisa non minuitur, sed augetur: ita sancta plebs dum ligatur, erigitur; dum humiliatur, attollitur; dum reciditur, coronatur. Vitis surculus veteri abscissus ab arbore, in alterius fœtu radicis inseritur: sic Animæ ligni noxialis cicatricibus enodatis, in novo Crucis ligno, tamquam pia parentis gremio, foventur & conquiescunt. Nos verò ut hujus Scholæ structuram per singulas Classes ostendamus, ea quæ Sp nsa circa vineas in Cantico Canticorum egisse se narrat, Animæ, & CORDI sic applicabimus, ut singulos CORDIS nostri status, ordine quodam, iis designari demonstremus.

PRIMUS *igitur* CORDIS *status is est, quo à Deo aversum, abijt post honores, voluptates, & vanitates suas: qui à Sponsa adumbratur,*
Cant. 1. 7. *dum se ignorans abijt vaga post vestigia gregum, passens hædos suos; & cùm ad mentem*
Cant. 1. 5. *reversa conqueritur: Posuerunt me custodem in vineis, vineam meam non custodivi. Quod*
Bernar. Serm. 30. in Cant. *Bernardus explicans, ait: Quanto tempore inculta jacuit & deserta, redacta in solitudinem? prorsus defecerat vinum ex ea, arefactis præ sterilitate fidei, virtutum palmitibus. Erat fides, sed mortua. Quomodo enim non mortua sine operibus? Quantum nobis, ô vinea mea, furtivis surreptum est machinamentis, eo ipso*

tempore, quo vigilantiùs intendere cœpimus curæ & custodiæ nostri? Quot, & quales piorum botros operum aut præfocavit ira, aut tulit jactantia, aut fœdavit inanis gloria? Quanta ab illecebra gulæ, quanta ab acediæ Spiritu, quanta à pusillanimitate Spiritus, & tempestate sustinuimus? Hæc Bernardus. Atque hic est status vecordis Animæ, in frigidissima quasi hyeme constitutæ, quæ vineæ culturam prorsus negligit, ac deserit. Nempe imitatur primum parentem suum, qui nec ipse vineam suam custodivit; sed permisit subrepere sibi vulpeculam dolosam, quæ vineam suam defloravit. Primus enim ille homo cùm in honore esset, non intellexit: comparatus est jumentis insipientibus, & similis factus est illis. Ps. 48. 13. *Talis quoque est illa Anima, quæ tota hac Classe vaga, sine* CORDE *oberrat, & de uno, in aliud vitium sese imprudens præcipitat. Anima enim (ut Basilius observavit) quæ indulgenter ac remissè vivere sinitur, perinde atque vinea quæpiam neglecta, eluxuriat; & silvescit sarmentis, seq; effundens circa incommoda, nec ullam adferentia frugem; nativo succo exhauritur. Sed eam ita fugientem, & oberrantem ponè insequamur, & considerationis oculo diligenter observemus.* Basil. in cap. 5. Isaiæ.

LECTIO PRIMA.

EMBL. I.

CORDIS Fuga.

Columba seducta non habens COR.
Oseæ 7. 11.

Quam fugeret, fugitiva, tuum COR, *si* COR *haberes*
Non meminisse mei, non meminisse sui?

SCHOLAM CORDIS ingredi cupiens, antequam in ipsa penetralia te inferas, hîc in limine nonnihil subsiste: atque, ut ordine procedas, priusquàm CORDIS tui qualitatem considerare incipias, diligenti indagine disquire, an reverà etiam COR habeas, & ubinam illud sit? Etsi enim nemini dubium videatur, quin omnis homo vivens COR habeat, illudque non alio loco sit, quàm in quo est ipsum animal: spirituali tamen loquendi modo, multi admodum inveniuntur CORDE prorsus destituti. Neque verò id paradoxum videri debet, cùm Spiritus Sanctus in Sacra Scriptura aversas à Deo mentes, sine CORDE esse, aut CORDE indige-

CORDIS FVGA.

Columba ſeducta non habens COR. *Oſeæ.7.11.*

Quam fugeret, fugitiua, tuum COR, *ſi* COR *haberes.*
Non meminiſse mei, non meminiſse ſui?

1. *Pag. 88.*

indigere pronuntiet. Quid enim est aliud quod Sapiens dicit: Qui Adulter est, propter CORDIS inopiam, perdet Animam suam. Itemque illud: Qui despicit amicum suum, indigens CORDE est: nisi quòd Adulteri, & amicorum contemptores, amentes, cæci, ac sine CORDE stolidi sint? Hinc insanos, stupidos, stultos, & ignavos; excordes, & vecordes Latinè dicimus: quasi sine CORDE. COR enim Sapientiæ sedes est. Nam ut Salomon dixit: In CORDE prudentis latet Sapientia. Sed alijs quoque Scriptoribus eadem phrasis usitatata est. Sic Plautus dixit de muliere: Cui pectus sapiat, nam COR non potest, quia nullum habet. Et Tertullianus contra Martionem scribens, ait: Eum nec COR, nec cerebrum habere. Et Ausonius, ludens in Rhetoricastrum quemdam quòd remenisco dixisset, ait:

Prover. 6. 32. *Prover. 11. 12.* *Tertull. lib. 4. c. 10.*

Reminisco Rufus dixit in versu suo
COR *ergo versus, immò Rufus non habet.*

Auson. Epig. 47.

Iterumque:

Qui reminisco putat se dicere posse Latinè
Hic ubi COR *scriptum est, legeret* COR, *si*
COR *haberet.*

Epig. 48.

CONSIDERA ergo PRIMO, Peccatorem qui seductionem CORDIS sui sequitur, verò non habere COR, quia illud tran-

ſtulit in illam rem, quam inordinatè nimiùm concupiſcit, & amat. Sic David dicebat: COR meum dereliquit me. Quod exponens S. Gregorius: COR noſtrum, ait, nos derelinquit, quando ſic à concupiſcentijs carnalibus vincimur, ut intentionem CORDIS in terrenis, & carnalibus, atque corporeis; & non in cæleſtibus, & ſpiritualibus ponimus. Superbus, COR ſuum in honoribus, & vana gloria ponit; & ideò cum ipſo non eſt. Unde Jeremias increpans dicebat: Audi popule ſtulte, qui non habes COR. Luxurioſi, & Guloſi COR, totum immerſum eſt carnis voluptatibus, crapulæ, & ebrietati. Unde Oſeas: Fornicatio, vinum, & ebrietas auferunt COR. Atque idem de alijs omnibus peccatis verè dici poteſt: Qui enim peccat, fornicatur à Domino, & recedit COR ejus retrò, oblituſque Dei ſui, declinat ſemitas ſuas, à via mandatorum ejus. Quanto igitur ſtudio vitandum eſt peccatum, quod COR, mentem, & Sapientiam aufert!

Pſ. 39. 13. Greg. l. 4. in 9. c. 1. lib. Reg. tom 2. Jer. 5. 21. Oſea. 4 11. Pſ 43. 19.

CONSIDERA SECUNDO, Peccatorem comparari Columbæ excordi, & ſeductæ: ita enim apud Prophetam legimus: Factus eſt Ephraim quaſi Columba ſeducta, non habens COR. Nihil dici potuit de pecca-

Oſea. 7. 11.

peccatore elegantius: verè enim est quasi columba seducta. Et cùm multa habeat Columba, quæ laudat Scriptura (ut quòd celerrimè volat, quòd felle & amaritudine caret, quòd limpidas aquas amat, quòd cadaverum passum refugit) hoc solum in eâ peccator imitatur, quòd facilè seducitur; quòd non habeat Cor. Fallaci quadam boni specie capitur, & brevi caducaque voluptatulâ illectus, ultrò se in laqueos, & in ipsas crudelissimorum hostium manus conjicit. Spoliatur, laceratur, nec irascitur spoliantibus, aut lacerantibus: sed libenter ad easdem ædes revertitur, in quibus mala hæc pertulit, & graviter vulneratus est. Non habet profectò Cor, utinam saperet, atque intelligeret, & novissima provideret! vitaret certè laqueos paratos; & caveret, intelligeret sæpè se cecidisse, nec fortiorem esse nunc, quàm cùm caderet.

Ribera ibid.

Deuter. 32.29.

Considera Tertio, Difficile admodum esse Cor ita custodire, ut à nobis non fugiat. Petulantium enim puerorum more semper se domo proripit, ut vanitatibus & lusibus suis indulgeat. Est veluti canis venaticus, pruriens pedibus ad venationem, & ad prædam suam omni momento exire gliscens: quare

cùm

cùm à ſenſuum oblectamentis nonnihil moveri cœperit, ſtatim magno ardore in illa fertur; & ad ea, relicto Deo, cui adherere deberet, exire feſtinat. Magna hæc eſt, pro dolor! CORDIS noſtri miſeria,

Auguſt. in Pſal. 85. quam agnovit, & deploravit Sanctus Auguſtinus: Vix, inquit, ſtat COR ad Deum ſuum, & vult ſe tenere ut ſtet, & quodammodo fugit à ſe, nec invenit cancellos, quibus ſe includat, aut obices quoſdam, quibus retineat avolationes ſuas, & vagos quoſdam motus. Diceret unuſquiſque ſibi hoc contingere, & alteri non contingere; niſi inveniremus in Scripturis Dei Davidem oran-

2. Reg. 7.27. tem quodam loco, & dicentem: Quoniam inveni, Domine, COR meum, ut orarem ad te. Inveniſſe ſe dixit COR ſuum, quaſi ſoleret ab eo fugere, & ille ſequi velut fugitivum;

Pſ. 39. 13. & non poſſe comprehendere, & clamare ad Dominum: Quoniam COR meum

Bernar. in Medit. cap. 9. dereliquit me. Similis eſt Bernardi querela: Nihil eſt, inquit, in me CORDE meo fugacius, quod quoties me deſerit, & per pravas cogitationes diffluit, toties Deum offendit: ſibi non concordat, à ſe diſſonat, à ſe reſilit, voluntates alternat, conſilia mutat, ædificat nova, deſtruit vetera, deſtructa reædificat, eadem iterùm, atque iterùm, alio & alio modo mutat, &

ordinat:

ordinat: quia vult, & non vult; & numquam in eodem ſtatu permanet. Et poſt pauca: COR meum dum futurum non curat gaudium, nec divinum quærit auxilium, ab amore cæleſtium elongatur, & in amore terreſtrium occupatur. Cumque elabitur ab illis, & involvitur in iſtis, vanitas illud recipit, curioſitas deducit, cupiditas allicit, voluptas ſeducit, luxuria polluit, torquet invidia, turbat iracundia, cruciat triſtitia: ſicque miſeris caſibus, ſubmergitur omnibus vitijs, quoniam unum Deum (qui ei ſufficere poterat) dimiſit. Per multa diſpergitur, & huc illucque quærit ubi requieſcere poſſit, & nihil invenit quod ei ſufficiat, donec ad ipſum redeat. Omni igitur cuſtodia cuſtodiendum eſt COR, ne à nobis recedat.

CONSIDERA QUARTO, Maximum omninò damnum eſſe, CORDE carere: quemadmodum enim ab ipſo vita procedit, & eo læſo vicina eſt mors Corporis; ita quoque in ſpiritualibus CORDIS inopia, ut dicebat Salomon, perdit Animam. *Prover.*
Rem mirã narrat Appianus Alexandrinus 6.13.
de duplici victimâ excorde. Julius Cæſar *Plin. lib.*
die quo in curiâ occubuit, Senatum ingreſ- 11. *nat.*
ſurus de more fecit: apertâ victimâ COR *Hiſt. cap*
defuit, Extiſpice neſcio quid vaticinante 37.
de

de Imperatoris obitu; irrisit Julius, & aliam admoveri jussit; sed & hæc CORDE caruit. Quamvis verò id Cicero eludat, victima sine CORDE certus mortis nuntius est: nam Ethelvio quoque Pertinace, eo die quo occisus est, sacrificante, negatur in hostia COR repertum. Sed quid hoc in Arcano Sermone designet videamus. Totos nos quanti sumus, Deo Optimo Maximo in sacrificium, & hostiam viventem offerre debemus: verùm si CORDE destituta sit victima, non tantùm Deo displicebit; sed & certissimum mortis Animæ nostræ indicium erit. Omnibus igitur modis providendum est, ne COR nostrum derelinquat nos, sed illud Deo in holocaustum offerre possimus: cui accepta non est oblatio, quæ CORDE caret; ut enim Sapiens ait: *Qui vanus & excors est, patebit contemptui.* Opprobrium siquidem sempiternum dabit ei Dominus, nec evadet pœnas vitæ futuræ. *Virga enim in dorso ejus qui indiget* CORDE. Virga autem in dorso (Beda allegoricè interpretante) est vindicta in posterioribus, id est, in sequenti vita. Utinam hæc recogitet Anima, & horrore pœnarum perterrita, diligentissimè in CORDIS sui custodiam incumbat!

Cicero lib. 2. de Divinat.

Prover. 12. 8.

Ps. 77. 66.

Prover. 10. 13.

LE-

CORDIS VANITAS.

Qui minoratur CORDE, cogitat inania. *Eccli. 16. 23.*

Ambitio follis, vento distendit honorum —
COR vanum, hinc spirat nil, nisi grande NIHIL.

2

LECTIO II.

CORDIS Vanitas. EMBL. II.

Qui minoratur CORDE, *cogitat inània.* Eccle. 16. 23.

Ambitio follis, vento distendit honorum
COR *vanum, hinc spirat nil, nisi grande* NIHIL.

EQUERE etiam nunc Anima mea, vagi & aberrantis CORDIS tui vestigia; & omnes aversiones ejus, quibus recedit à Deo Factore suo, attentè considerá. Aliâ enim viâ CORDATUS, aliâ vanus & Excors incedit. Ille, quæ Dei sunt cogitat: hujus tota cogitatio CORDIS intenta est ad malum; quam differentiam ut significat Salomon, dixit: COR Sapientis in dextera ejus, & COR stulti in sinistrâ illius. Quod explanans B. Salonius: COR, ait, Sapientis in dexterâ ejus, quia intentio & cogitatio viri Sapientis ad hoc tendit, & ad hoc laborat, ut semper bona operetur, quatenus in die Judicij ad dexterā Domini, id est, sortem justorum stare mereatur; & cum ipsis in æterna beatitudine gloriari. COR verò stulti in sinistrâ illius,

Ecclef. 10.2.

B. Salonius.

illius; quia & mala quæ cogitat, & malis operibus accumulat; in die Judicij à ſiniſtris; id eſt, in ſorte reproborum ponetur, & cum eis in æternum punietur. Siniſtrorſum ergo abit COR ſtulti, & viam perditionis perambulat. Sed nunc vade, Anima mea, & conſidera itinera ejus: non ut ea ſequaris; ſed ut præcipitia, & pericula animadvertens, diſcas ea declinare. Prima autem ſemita quam ingreditur, vanitatis eſt, in quâ honoris fumo, & magni nominis umbrâ præſtrictos gerens oculos, gloriam dignitatis affectat, & primas ſalutationes in foro, primos recubitus in cœnis, primas in conventibus concupiſcit Cathedras. Vanum omninò eſt COR, quod miſerrima ambitio, honorúmque contentio occupavit: tumida omninò res eſt ambitus (inquit Seneca) vana, ventoſa, nullum habens terminum; tam ſollicita, ne quem ante ſe videat; quàm ne alium poſt ſe.

Seneca. Epiſt. 85.

AUDI Chryſoſtomum honorum vanitatem Graphicè depingentem: Nihil hominum gloriâ vilius. Nónne vides perſonas, quas in ſcena verſantes induuntur, quàm ſint pulchræ & ſplendidæ? potes mihi talem aſpectum in veritate monſtrare? Nequaquam. Numquid umquam earum amore captus es? Non. Quare? Quia vacuæ ſunt,

Chryſoſ. hom. 43 ad pop.

ſunt,& imitantur pulchritudinem; pulchræ tamen non ſunt. Similiter & gloria inanis eſt, & gloriam quidem imitatur, non tamen eſt gloria. Dic enim mihi quid habet boni à multis circumſpici? ſicut enim larva occultat veritatem hominis uſque ad veſperam, dimiſſo autem theatro, unuſquiſque apparet quod eſt: ita ſi poſt multas tuas laudes auditas domum revertare, & ſolus ſis, omnis gloria defluxerit. In forum proceſſiſti, præſentes in te convertiſti? quid ampliùs? nihil, extinctum eſt, & evanuit tamquam fumus diffuſus. Quantæ ſunt hæc quæſo ſtoliditatis? quantæ dementiæ? ad unum itaque ſpectemus, quomodo Deus non laudet. Hæc Chryſoſtomus.

CONSIDERA quoque, comparari ſolere hanc gloriȩ cupiditatem Chamæleonti,qui, ut Plinius ait, maximum habet pulmonem, & nihil aliud intùs: ita quoque vani homines, præter oſtentationem, & ventoſam jactantiam, nihil prorſus habent. Utque idem Chamæleon non alio paſcitur alimento,quàm aëris,ideoque ore eſt ſemper hiante: ſimiliter quibus COR vanum eſt, nihil captant præter popularem auram, & inanem laudem, quâ ſe ſuſtentant. Sanctus verò Anſelmus honoris cupidos, pueris papiliones inſequentibus, ſimiles facit.Illi enim dum

Plin. lib. 11. cap. 32.

Anſelm. lib. ſimil. cap. 72.

dum hos insequuntur, sæpè pedes offendũt; cùm alicubi resedisse viderint, cautè incedentes, & manibus ad invicem plaudentes, latenter eos comprehendere satagunt: sed cùm jam apprehendere voluerint, papiliones subitò avolant: si quando verò eos apprehenderint, exultant de nihilo, quasi magnum quid fuerint adepti. Ita quoque gloriæ studiosi, sæpiùs in gravia crimina incidunt, quibus Animam vehementer lædunt: aliquando verò cùm viderint eos sibi paratos, latenter accedunt, ut eos valeant obtinere, quò dum appropiant vehementer gaudent & exultant: sed cùm propiùs accesserint, eosque se posse jam apprehendere putaverint, honores de manibus eorum se excutiunt, & aliqua de causa ad alios aliquos se transferunt. Quos, si quando adepti fuerint gratulantur, quasi aliquem verum honorem fuerint assecuti; cùm ad veri honoris culmen pervenire non possint. Quid verò puerilis, aut vanius hoc studio concipi potest? Quid autem est honor & gloria, nisi vapor quidam; &, ut ait Propheta, flos fœni, qui subitò exarescit, & decidit? Totus enim, ut ait Augustinus, splendor generis humani, honores, potestates, divitiæ, typhi, minæ, tumores, flos fœni est. Floret illa domus, & magna domus; floret illa familia, & quàm

Isaiæ 40.6.

August. in Psal. 102.

quàm multis floret? aut quàm multis Annis vivunt? multi Anni tibi, breve tempus Deo, in comparatione longorum, & longè viventium sæculorum, omnis flos cujusque domus, sic est quomodo flos agri, vix est annua omnis pulchritudo Anni, Quidquid ibi viget, quidquid ibi candet, quidquid ibi pulchrum est, non perennat, immò per totum Annum duci non potest, ergo

Carpe novos flores, dū flos novus, & nova pubes
Et memor esto avum sic properare tuum.

Quousque ergo filij hominum ambulatis in vanitate CORDIS vestri? ut quid diligitis vanitatem; & non quæritis veritatem? Quò enim tendunt cogitationes; quæ exeunt de CORDIBUS vestris, nisi ad vanitatem, & insanias falsas? novit enim Dominus cogitationes hominū, quoniam vanæ sunt. Et, qui minoratur CORDE, cogitat inania. CORDIS vestri parvitatem, vanitatis studium arguit, & vecordes vos esse indicat. Quis enim CORDATUS illa tamquam delectabilia, & vera bona consectetur, quæ non nisi vana sunt, & verum dolorem adferunt? tale autem est honoris & gloriæ studium. Ut enim qui tabaci vaporem bibit, quantumvis volupe id illi videatur, nil tamen nisi fumū haurit, fædumque exhalat odorē. Quid verò inde consequitur, nisi dolor? quem

Ps. 4. 3.

Ps. 39. 5

Ps. 93. 11.

Eccli. 16. 23.

ſtillantes ex oculis lacrymæ, capitis vertigo, anhela tuſſis ſatis ſuperque teſtantur? ita qui honores conſectantur, nihil ſolidi conſequuntur: ſed ut vanitatem avidè vorant, ita nil niſi vanitatis fumos emittunt, & magnum dedecus, pro quæſito decore, non rarò nauciſcuntur. Avertat Deus à CORDIBUS noſtris faſcinationem vanitatis hujus, tribuens ei, ut non prævaleat in vanitate ſua. Ego ſentio (inquiebat Auguſtinus) quàm multa figmenta pariat COR humanum: & quid eſt COR meum, niſi COR humanum? ſed hoc oro Deum CORDIS mei, ut nihil ex eis figmentis pro ſolido vero eructum.

Pſ. 51. 9
Auguſt. lib. 4. de Trinit. cap. 1.

CONSIDERA deinde COR noſtrum eſſe inſtar thuribuli, aut cujuſdam foculi prunis referti, cui quidquid injeceris illud recipiet, & quemadmodum ſi thuribulo imponas aromaticos paſtillos, tota domus ſuavi replebitur odore & ſuffitu; ſin autem immiſeris ſulphor, tota horribili fætore contaminabitur. Ita prorſus CORDE noſtro accidit: ſi ſalutaribus illud occupetur Meditationibus; de Chriſti Paſſione, de divinis beneficijs, memoriam abundantiæ ſuavitatis eructabit; ſin autem mundi vanitates, ſceptra, diademata, honores, dignitates, & his ſimilia CORDE verſaveris, nil niſi fætidus

Pſ. 143. 7.

tidus

tidus fumus ex illo egredietur. Non declines ergo, ô Anima mea, COR tuum in vanitates: & in res nihil; sed solida bona, quibus Animus pascitur, toto CORDE inquire. Non enim honores te facere possunt meliorem; sed si ijs delecteris, pejorem procul dubio efficient: experto id crede Salomoni; qui post Regalis solij sublimitatem, post divitias longè maximas, honorem, & famam toto orbe vulgatissimam, omnesque voluptates, & delitias, quibus humanum COR perfrui posset, quasi ex altissimâ cathedrâ quid de omnibus his sentiret, ita proclamavit. Vanitas vanitatum, & omnia vanitas. *Eccles.* 1. 1.
Quid habet ampliùs homo de universo labore suo, quo laborat sub Sole? Itemque: Si Annis multis vixerit homo, & in his *Idem.* omnibus lætatus fuerit, meminisse debet te- 11. 8.
nebrosi temporis, & dierum multorum: qui cùm venerint, vanitatis arguentur præterita. Quare per Ironiam tandem ita concludit: Lætare ergo Juvenis in adolescentiâ tuâ, & in bono sit COR tuum in diebus juventutis tuæ; & ambula in vijs CORDIS tui, & in intuitu oculorum tuorum: & scito quòd pro omnibus his adducet te Deus in judicium. Adolescentia enim, & voluptas vana sunt.

LECTIO III.

Embl. 3.

CORDIS Gravitas.

Filij hominum usquequò gravi CORDE?
Psalm. 4. 3.

Crapula & ebrietas solidi duo pondera plumbi
Nata polo sursum tendere CORDA *vetant.*

ONSIDERA PRIMO, quòd Parens ille noster, unus & solus Deus, ut ait Lactantius, cùm fingeret hominem, id est animal intelligens, & rationis capax, eum ex humo sublevavit, & ad contemplationem sui Artificis erexit: quod optimè ingeniosus Poëta signavit:

Lactant. li. 2. c. 1.

Ovidius Metamor.

Pronaq; cum spectant animalia cetera terram,
Os homini sublime dedit, cælumq; videre
Jussit; & erectos ad sidera tollere vultus.

Hinc utique ἄνθρωπον Græci appellarunt, quòd sursum spectet. Spectare autem nos cælum Deus voluit, utique non frustrà; nam & aves, & ex mutis penè omnia cælum vident: sed nobis propriè datum est cælum rigidis, ac stantibus intueri, ut religionem

CORDIS AGGRAVATIO.

Filii hominum usquequô graui CORDE? Psal. 4. 3.

Crapula et ebrietas, solidi duo pondera plumbi,
Nata polo, sursum tendere, CORDA vetant.

3. Pag. 102.

gionem ibi quæramus, ut Deum, cujus ſedes illud eſt, quem oculis non poſſumus, Animo contemplemur. Ut verò hoc faciamus, COR noſtrum ſurſum tendere debet. Ipſi enim ſibi renuntiant, ſeque hominum nomine abdicant, qui non ſurſum aſpiciunt, ſed deorſum. Humi enim miſeri volutantur, cùm deorſum quærunt, quod in ſublimi quærere deberent. Quid ergo rebus inferioribus ſubjacet humanum COR? quid capiti ſuo terram homo ſuperponit? cælum potiùs intueatur, ad cujus ſpectaculum eum excitat ſummus Artifex verus Deus. Ille ſublimem vultum dedit: ut COR quoque ad ſublimia conſcenderet. At miſer homo in terram ſuo vitio curvatur, pronuſque in humum ſuâ ſponte procumbit, altam mentem, & ad Patrem ſuum cum Corpore erectam ad inferiora deprimit, tamquam eum pœniteret non quadrupedem eſſe natum. Optimè proinde monet Boëtius:

Qui recto cœlũ vultu petis, exeriq; frontẽ *Boët. de*
In ſublime feras Animum quoque, ne gravata peſſum *Conſolat. Metro 5.*
Inferior ſidat mens, Corpore celſius levato.

Surſum igitur COR, ſurſum Animus, ſurſum mens, totuſque homo tendat, ut Auctori ſuo conjungatur.

CONSIDERA SECUNDO, Ut COR ſurſum vergat, deberet eſſe leve, & à prægravante pondere iniquitatis liberum; levia enim ſurſum, gravia deorſum feruntur: Quemadmodum igitur Podagrâ laborantem, vel aliter impeditos habentem pedes, nihil juvat, ſi reliquum leve Corpus habeat: ita quoque niſi COR noſtrum leve fuerit, ad cælum non conſcendet. Quare ſummoperè vitanda eſt CORDIS gravedo: quod Regius Vates monuit, dicens:
*Pſ.*4.4. Filij hominum uſquequò gravi CORDE? Quinam autem dicuntur gravi CORDE,
*Zac.*5. niſi illi qui talentum plumbeum iniquitatis
7. in CORDE inſidens gerunt, nec eo depo-
Matth. ſito jugum Chriſti ſuave, & onus leve in
11.29. humeros accipiunt? Quid autem rectius peccato convenit, quàm nomen ponderis, aut oneris; quo nimirùm ita prægravatur
*Exod.*7. peccator, ut in abyſſum inferni ſubmerga-
14. tur, ſicut plumbum in aquis vehementibus.
Heb. 12 Hinc Apoſtolus monet, deponere omne
1. pondus, & circumſtans nos peccatum. Et Pœnitens David deplorat iniquitates ſuas
*Pſ.*27.5 ſupergreſſas caput ſuum, & ſicut onus grave gravatas ſuper ſe. Ideoque ſe eorum põdere
*Pſ.*37.7 deorſum incurvatum: Miſer, inquit, factus ſum, & curvatus ſum uſque in finem. Verè enim miſer, & infelix eſt omnis peccator,

qui

qui eò uſque ſe inclinat, terræque affigit, ut ſe malignis Spiritibus pontem ſubſternat; & velut ab illis victus, eorum ſe pedibus calcari permittat. Hoc eſt quod Dominus apud Iſaiam dicit: Qui te humiliaverunt, dixerunt Animæ tuæ: Incurvare, ut transeamus: & poſuiſti ut terram Corpus tuum, & quaſi viam tranſeuntibus. In quæ verba Gregorius: Malignis Spiritibus in nobis locum damus, cùm terrena concupiſcimus, cùm ad temporalia appetenda curvamur. Pudeat ergo terrena concupiſcere, & dorſa mentium aſcendentibus adverſarijs præbere. Quis non Perſianum illud exclamet:

Iſa. 51. 23.

Gregor. hom. 31. in Evãg.

O curvæ in terras Animæ, & cæleſtium inanes!

Vel potiùs Davidicum Epiphonema decantet: Filij hominum uſquequò gravi CORDE? ut quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium? Verè enim (ut Chryſoſtomus obſervavit) optimè David COR grave, malorum eſſe cauſam dixit, quod cùm Aurigæ locum teneat, non ſolùm equum non cohibeat, ſed etiam deorſum præcipitet. Et cùm oporteat carnem alatam efficere, cùm ægritudinum onere peſſumdatur. Quando ergo vel Auriga, vel Gubernator talis fuerit, quænam eſt ſpes ſalutis? Ne faciamus ergo COR grave, ne, quemadmodum

Pſ. 4. 3.

Chryſoſ. in Pſ. 4.

admodum navigia, quæ nimium habent saburræ, demergatur.

CONSIDERA TERTIO, Christum Dominum in Evangelio edocuisse, quænam illa sint quæ maximè COR grave efficiant; cùm dixit: Attendite ne graventur CORDA vestra crapulâ, & ebrietate, & curis hujus vitæ. Sicut enim navis, ait Chrysostomus, aquis impleta ut exhauriri nequeat, statim submergitur: ita & homo cùm crapulæ & ebrietati seipsum exponit, in præceps vadit, & rationem suam submergit. Idemque alibi: Quemadmodum servus, quando supra vires quidquam impositum est, domino suo impudentiùs maledicit: sic & venter nimiùm plenus mentem, & cogitationem plerumque corrumpit; hinc est quod se cognoscere minùs potest. Contrà verò, ut Augustinus dixit: Cùm Anima ab esu, & potu fuerit liberata, tunc se meliùs cognoscit. Sicut enim in Speculo sordido non se talem homo aspicit, qualis est; ita & escâ, & crapulâ si quis fuerit gravatus, alterum se sentit, quàm est. Ita bonas omnes cogitationes, quas jejunus & sobrius Animus facilè concipit, conceptas retinet, retentas in opus educit, una crapula obruit, suffocat, extinguit.

Luc. 21. 34.

Chrysost. hom. 9. in Genes.

Homil. 45. in Matth.

August. lib. qq. vet. & nov. test. q. 10.

extinguit. Quemadmodum enim famelici Animus, ait Sanctus Maximus, panem imaginatur, & sitientis aquam: sic hominis crapulosi, & ventri servientis Animus non nisi ciborum varias cupedias cogitat. Gnathonis Animus non nisi in patinis est, & culinæ vestibulum non egreditur. Eleganter Tertullianus de hujusmodi: Tota eorum charitas in cacabis fervet, tota fides in culinis calet, tota spes in ferculis jacet, quorum Deus venter est, pulmo Templum, aqualiculus Altare, Sacerdos coquus. Voluptuarios hos homines porcis Nyssenus comparavit: Nam ut porcorum oculi naturâ in terram conversi, rerum cælestium aspectum non habent; sic Animus Corporis luxu perditus, cùm ad humilia, & ad ea quæ sunt pecudum inclinatus sit, non cælum ampliùs, neque reliquarum rerum convenientiam & decorem cernere poterit. Adeò nimirùm obbrutescit, cui COR grave est, & terræ affixum; quòd jure merito COR luteum appellandum Chrysostomus censuit.

Maximus lib. 2. de Charit.

Tertull. li. contra Psychicos

Phil. 3. 19.

Nyssen. lib. de Virgini. cap. 5.

CONSIDERA QUARTO, Et crapula, & ebrietate, velut fœcundis parentibus, aliam nasci CORDIS gravitatem, quâ nimirùm per libidinem terræ affigitur, aut potiùs in profundo terræ sepelitur: ita ut homo,

homo, quaſi CORDE privatus eſſet, omni
Sapientiâ & intellectu deſtituitur. Acci-
3. *Reg.* diſſe id legimus prudentiſſimo Regum Sa-
3. 12. lomoni, cui cùm ex voto Deus dediſſet
COR ſapiens, & intelligens; in tantum, ut
nullus ante eum ſimilis ei fuerit, nec poſt
3. *Reg.* ſurrexerit: (unde etiam dicitur, accepiſſe
4. 29. Sapientiam & prudentiam multam nimis,
& latitudinem CORDIS quaſi arenam quæ
eſt in littore maris) hujus tamen tanti Re-
gis depravatum eſt COR per mulieres;
3. *Reg.* adeò ut ſequeretur Deos alienos: Nec
11. 29. erat COR ejus perfectum cum Domino
Deo ſuo, ſicut COR David patris ejus. Ab
illa igitur CORDIS celſitudine mortalium
omnium prudentiſſimum luxuria detraxit;
adeoque Excordem reddidit, ut Idolola-
tra fana gentilibus dijs uxorum ſuarum
exſtrueret. Cauſam autem hujus reddit
Bern. l. Bernardus: quòd carnalium hominum
de nat. COR libidine prægravatum in ventrem
& dig- eorum defluxerit, & in brutum tranſierit,
nit. A- applicans enim eis illud Pſalmi, Factum
moris c. 1 eſt COR meum tamquam cera liqueſcens.
Pſal. 21. in medio ventris mei, ſubdit: In anguſta
15. quippe Corporis parte COR locatum eſt,
ubi quaſi medium ſuperiorum ſenſuum
arcem, & Corporis inferioris, ſicut popu-
li humilioris, quaſi quamdam regeret &
diſpen-

diſpenſaret Rempublicam, totamque circumquaque cogitatuum & actionum regionem; ſed ad concupiſcentiæ carnalis ignem degeneri quâdam mollitie liqueſcens, totum diffluxit in ventrem, & in medium ventris, videlicet non ſapiens niſi ea, quæ ventris ſunt, & de ventre in ventris inferiora omnia confundens, omnia degenerans, omnia adulterans, amoris naturalem affectum pervertens in brutum quemdam carnis appetitum; non ſolùm quæ non licet appetentem cum contumelijs Corporis, in paſſionibus ignominiæ: ſed adeò oblitum ſuæ antiquæ generoſitatis, ut qui creatus erat Deo ſoli, à corruptis, & corruptoribus ſuis æſtimetur eſſe potiùs luxuriæ naturale domicilium, & vitiorum omnium proſtibulum. Infelices qui tantum, naturâ reclamante, ſibi viluerunt, ut Animæ ſuæ locum, qui proprius Dei Creatoris erat, & nulli creaturæ communicabilis; ſedem ſatanæ, ſedem ſpurcitiarum, & omnis immunditiæ conſtituerunt!

Considera Quinto, Adverſus hanc Cordis noxiam gravitatem, optimum remedium eſſe, ſi illud à voluptatibus revocemus, & inordinatis ejus cupiditatibus fortiter reſiſtamus. In toto enim iſto Animi & Corporis noſtri commercio id accidit,

Iſidor. Clariss orat. 50

dit, (ut scripsit Clarius) quod in stateris; ut quod uni additur, alterius fiat detrimentum: ut quo magis Corpus alitur, hoc totum ad Animi infirmitatem redundet.
2. Cor. 4.16. Si cùm his qui foris noster homo est, corrumpitur, is qui intùs est renovatur de die in diem, ut Apostolus scripsit. Detrahendum igitur Corpori est, ut qui intùs est CORDIS homo roboretur. COR nostrum in mari hujus sæculi navigat, mille periculis ac procellis expositum: quamobrem si nimiùm gravetur, exonerandum erit, ut portum cælestis patriæ feliciter attingat. Solent enim Nautæ tempestatis præscij, naufragium timentes, quæcumque in navi sunt fluctibus committere, ne cum navi submergantur. Idipsum nobis faciendum est, imminet enim omnibus horis horrenda tempestas, Mors, inquam; & illam subsequens extremum Dei Judicium, nemini non formidandum, de quo
Job 31. 23. Job dicebat: Semper quasi tumentes super me fluctus timui Deum. Quid igitur nobis faciendum? projiciendæ merces mundanarum voluptatum, & inanes sollicitudines hujus vitæ. Velut tempestate depre-
Greg. in citat. cap. Job. hensi (ait Gregorius) pondus navis abjicimus, quando ab oppressa mente desideria terrena removemus; fitque ut sublevata navis

navis enatet, quæ mergebatur onerata: quia nimirum curæ, quæ in hac vita deprimunt, mentem trahunt in profundum. Opportunum ſanè foret, ut unuſquiſque diſpiceret quotannis, immò ſingulis Menſibus, ac Hebdomadibus, quænam voluptates, curæ, ac ſollicitudines COR magis prægravarent, eaſque ſi poſſet omninò præſcinderet; ſin minùs in parte minueret. Ita typicè legimus Abſalonem gravantem cæſariem capi- 2.*Reg.* 14.26.
tis ſemel in Annis totondiſſe, & ponderaſſe pondere publico. Quid enim hoc in Arcano ſenſu ſignificat, niſi ut temporalium rerum voluptates, quæ COR noſtrum prægravant, quantum licet abſcindamus, eaſque jam præteritas non noſtro affectu, non corrupto CORDIS judicio, ſed publico Sanctorum, & ipſius Dei pondere appendamus; eaſque ut verè ſunt nihili, ac pili faciamus.

LECTIO IV.

EMBL. 4. CORDIS Avarities.

Divitiæ si affluant, nolite COR *apponere.* Psalm. 61. 11.

COR *ubi sit quæris, vaga, & excors? scilicet hic est,*
Est ubi quòd proprio, plus tibi, CORDE *placet.*

ONSIDERA PRIMO, Inter ea impedimenta, quæ COR nostrum maximè à Deo avocant, & terræ affigunt, cum primis numerari divitias; quarum vel amittendarum formido, vel acquirendarum aut retinendarum sollicitudo, ita totum hominis Animum occupat, ut nullum in eo divinæ bonitati locum relinquat. Nemo enim alius, ait Seneca, est Deo dignus, quàm qui opes contempsit. Si vis vacare Animo, aut pauper sis oportet, aut pauperi similis. Ut adamas si juxta magnetem ponatur, non patitur attrahi ferrum: aut si admotum magnes apprehenderit, adamas è diverso rapit, atque aufert: ita pecuniæ studium dissidet cum Christiana pietate, & modis omnibus avocat, nec sinit adherescere Christo. Vocatur ipse Christus, & verè etiam est Sol justitiæ,

Seneca Epist. 18
Idem Epist. 7.

CORDIS AVARITIA.

Diuitiæ ſi affluant, nolite COR apponere. *Pſal. 61. 11.*

COR *vbi ſit, quæris vaga et excors? ſcilicet hîc eſt,*
Eſt ubi, quod proprio plus tibi corde placet.

4. *Pag. 112.*

justitiæ, qui non nisi à mundo oculo videri potest, sicut scriptū est: Beati mundo CORDE, quoniam ipsi Deum videbunt. At si divitiarum pondera oculos nostros obstringant, radios divini hujus Solis, velut interjectum Corpus, impediunt, ne in Animum nostrum illabantur; non secus atque umbra terræ Solem & Lunam intercurrens, atrâ caligine Lunam obumbrat, ejusque Eclipsim facit. Hinc qui divitijs student, nō tam divitiarum domini, quàm veri servi sunt; non tam opes habent, quàm ab ijs habeantur. Multò crebriores invenias, ait Petrarcha, quos propheticus sermo notat viros divitiarum, quàm divitias virorum: sic nimirùm cæca cupiditas, vilitasque Animi de dominis, servos facit. Dormierunt somnum suum, ait Regius Vates, & nihil invenerunt viri divitiarum in manibus suis. Infelices prorsus sunt hi viri divitiarum, vera potiùs ipsarum mancipia, Ditis, Plutonis, & Mammonæ servituti addicti, qui cælestem hereditatem negligunt, diversi ab Ethnico Poëta, qui dicebat:

Matth. 5.8. *Francis. Petrarc. dial. 53.* *Ps. 75, 6* *Horat.*

Et mihi res, non me rebus, submittere conor, *li. 1. Ep. 1*

Tolerabiliorem, ait Ambrosius, esse conditionem servulorum: quia serviunt hominibus, divites Diti, & peccato, semper in vinculis & compedibus.

Ambr. de Nabut. c. 6.

CONSIDERA SECUNDO, Non in facultatibus crimen hærere, nec malas esse divitias : sed malam esse earum cupiditatem; Quare optimè admonet Psalmista dicens :
Ps.61. 11. Divitiæ si affluant, nolite COR apponere. Jubet Basilius in homiliâ, cum admiratione hanc suspicere vocem, & animadvertere, quòd suos divitiæ possessores torrente prærapido ocyùs prætercurrunt, & alios alio modo mutant in dominos : sicut ex altò ruens loco fluvius accedit subitò, mox recedit; magis possibile esse ut aquam manu comprehensam contineas, quàm ut divitias
Elias in Orat. 43. durabiliter conserves. Quemadmodum fieri nõ potest, ait Nazianzeni Scholiastes, Elias : ut qui aquam manu ceperit, eam constringendo retineat (per medios enim digitos elabetur) eodem modo fluxæ divitiæ, si retinere tentes, effluent. Atque hæc est ratio cut divitijs COR non sit apponendum, ne
Aug. in Ps.61. cùm fluxæ sint, simul COR effluat. Non vides, ait Augustinus, quia si ibi COR posueris, & tu flues? Sicut enim flumina currunt
Idem in Psal.88 in mare : sic cupidi homines in amaritudinẽ hujus sæculi prolabuntur. Quare optimè ait
1.Tim. 6.9. Apostolus : Eos, qui volunt divites fieri, incidere in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa inutilia, & nociva, que mergunt homines in interitum, & perditio-

ditionem. Quis igitur non vehementer timebit, ne COR divitijs appositum, ab illis, velut à molari lapide, in profundum abyssi detrahatur, prorsusque submergatur? Expende verò quid phrasis illa velit, *apponere* COR; idem enim est, ac magni facere, & valdè curare, ut ex alijs Scripturæ locis satis constat. Ita namq; Job Domino dicebat: Quid est homo, quia magnificas eum? aut quid apponis erga eum COR tuum? Ita Sapiens monebat. Appone COR ad Doctrinam meam. Et ipse de se Salomon ait: Apposui COR meũ ut scirem Sapiẽtiam. Contrà verò de obdurato Pharaone Moysis & Aaronis, aut potiùs ipsius Dei minas, plagasque contemnente dicitur: Avertitque se, & ingressus est domum suam, nec apposuit COR etiam hac vice. Quod idem est, ac si dixisset; non animadvertit, non curavit, sed prorsus contempsit. Divitiæ igitur si habeantur, non ijs COR apponendum est; nec magni faciendæ, aut curandæ sunt. Ut enim Cicero ait: Nihil tam angusti, tamque parvi Animi est, quàm amare divitias: nihil honestius, magnificentiusque, quàm pecuniam contemnere.

Job 7. 17. *Prover. 22.17.* *Eccles. 8.16.* *Exod. 7. 23.* *Cicero.*

CONSIDERA TERTIO, Quam ob caussam COR divitijs non sit apponendũ. Hanc autem tradens Augustinus, ita ad Probam

August. Epist. 121. viduam ſcribit: Pertinet ad vidualem curam tuam, divitiæ ſi affluant, ne apponas COR, ne in eis putreſcendo moriatur, quod ſurſum eſſe debet, ut vivat. Te in illorum numero deputa, de quibus ſcriptum eſt: *Pſ. 21. 27.* Vivent CORDA eorum in ſæculum ſæculi. Moritur ergo COR, quod divitijs apponitur. Quomodo enim illud viveret à Corpore & anima tam longè ſeparatum? Non enim in Corpore eſſe putandum eſt, quod opibus nimiùm adhæret: *Matth. 6. 21.* Ubi enim eſt theſaurus tuus, ait Chriſtus, ibi COR tuum erit. Quod manifeſto exemplo S. Antonius de Padua *In vita ejus apud Surium. Tom. 3.* comprobavit: Cùm enim in exequijs cujuſdam uſurarij prædicta Chriſti verba pro Concione tractaret, inter cetera ait: Mortuus eſt hic dives, & ſepultus eſt in inferno; *Luc. 16. 22.* ite ad theſaurũ ejus, & in illius medio invenietis COR ejus. Corpore jam humato, abierunt homines, parentes & amici, & COR adhuc calidum in medio nummorum ejus invenerunt. Affine huic eſt quod ex Auctore de dono timoris refert Gabriël Inchino *Conc. de CORDIS munditia.* de Avaro quodam, poſt plurimas divitias coacervatas, ſubitaneâ morte exincto: cujus Corpus cùm amici, ut quo genere mortis ſublatus eſſet intelligerent, diſſecari curaviſſent: COR ejus minimè repererunt. Quamobrem attoniti, ac ſtupefacti, ad

ad ciſtam, in qua theſauri illius aſſervabantur, cucurrerunt, eaque reſeratâ, COR illius ibidem invenerunt; ſed inter ungues diaboli, qui in ſpecie draconis theſauris illis incumbens, articulis, & unguibus ſuis miſerum COR Averi illius diſcerpebat, atque dilaniabat; his verbis eos alloquens: Amicus veſter propter aurum & argentum hoc COR ſuum mihi vendidit, atque idcircò jure optimo meum illud eſt; non ipſius, mihique inde licet facere quidquid mihi collibitũ fuerit. Permiſit Deus id ita fieri, ut omnibus ad oculum oſtenderet, veriſſimam eſſe ſententiam illam Evangelicam: Ubi eſt theſaurus tuus, ibi eſt COR tuum. *Matth. 6.21.*

CONSIDERA QUARTO, Alias rationes cur divitijs COR apponi non debeat: quas Christus Dominus indicavit, cùm eas ſpinis, verbum Dei ſuffocantibus, ſimiles eſſe dixit. Spina enim primò & dolorem creat, cùm infigitur, & cùm infixa manet, & cùm extrahitur: ſic divitiæ magno labore acquiruntur, majore timore conſervantur, & maximo dolore amittuntur, juxta illud B. Bernardi: Divitiarum, inquit, amor longè ampliùs deſiderio torquet Animam, quàm refrigeret uſu; utpote quarum acquiſitio quidẽ laboris! poſſeſſio verò timoris, amiſſio plena doloris invenitur. Secundò,

Luc. 8. 6.

Ludolph de vita Christ. part. 1. cap. 64.

Bernar. Serm. de converſ. ad Cler. cap. 12.

dò, ut colligi ſpinæ non poſſunt, quin manum lædant: ſic comparari divitiæ vix poſſunt, quin Anima lædatur. Tertiò, quemadmodum ſpinæ non niſi in extremitate pungunt, cùm reliquum Corpus planum, & tractabile ſit: ita divitiæ nunc quidem videntur dulces; ſed in morte horribiliter pungunt, ut ſanguinem CORDIS eliciant. Nemo moriens tãto dolore afficitur, quanto Avarus. Unde Sapiens: O Mors, quàm
Eccli. 41.1. amara eſt memoria tua homini habenti pacem in ſubſtantia ſua! Quartò, qui ſpinas laxâ, & apertâ manu tenet, illarum non pungitur aculeis: ſin verò manum contrahat, quò magis contrahit, eò magis ſauciatur. Sic divitiæ, ſi expansâ & liberali manu ferantur, noxiæ non ſunt, ſed cauſa meriti; ſi verò arctiùs eas comprimis, ſi avidè conſtringis, & tenes, ſi difficulter eas à te, perinde ac ſi viſcera tua eſſent, avelli ſinas, jam Animum tuum mortiferis aculeis cruentant, Diſce ergo illis COR non apponere; ſed potiùs cum Sanctis illas contemnere, & nudum Chriſtum nudus ſequi: aut ſaltem, à nimio divitiarum amore expeditus, ſignata ab eo veſtigia vel à longe ſubſequere.

CORDIS DVRITIES.

COR ſuum poſuerunt ut adamantem, ne audirent legem. Zach. 7. 12.

Nec te verba mouent, nec verbera, nec mea dona,
Ferrea prędiri COR *adamantis habens.*

5. *Pag. 119.*

LECTIO V.

CORDIS Durities. EMBL. 5.

COR *suum posuerunt ut adamantem, ne audirent legem.* Zachar. 7. 12.

Nec te verba movent, nec verbera, nec mea dona,
Ferrea, praeduri COR *adamantis habes.*

ONSIDERA PRIMO, Nihil esse quod COR ita à Deo avertat, illiusque conversionem impediat, quàm ipsius CORDIS duritiem: hæc ipsi Deo pertinaciter resistit, omniaque media salutis respuit. Hanc Judæis Sanctus Stephanus ita exprobravit, dicens: Durâ cervice, & incircumcisi CORDE, & auribus; vos semper Spiritui Sancto resistitis! Sed quid est COR durum? COR durum, inquit Origenes, in Scripturis dici videtur, cùm mens humana, velut cera frigore iniquitatis obstricta, signaculum Imaginis Divinæ non recipit. Cui consonat Philo, dicens: Anima, ceræ more; (ut priscus quidam ait)

Actor. 7 51. *Orig. l. 1. in Epist. ad Rom. Tom. 3.* *Philo li. Quis*

devinar. rerum heres? si dura sit, formas respuit, nec sibi sinit imprimi: sin autem sit obsequens, aut mediocriter facilis, profundè sigilla recipit. Itaque durum COR omnes Dei impressiones, inspirationes, admonitiones rejicit, quibus COR molle acquiescit. Quare optimè dixit Bernardus: Nemo duri CORDIS salutem umquam est adeptus: nisi quem fortè miserans Deus abstulit ab eo (juxta Prophetam) COR lapideum, & dedit illi COR carneum. Pergit verò ipse CORDIS duritiem Graphicè describere: Quid igitur, inquit, COR durum? ipsum est quod nec compunctione scinditur, nec pietate mollitur, nec movetur precibus; minis non cedit, flagellis duratur. Ingratum est ad beneficia, ad consilia infidum, ad judicia sævum, inverecundum ad turpia, impavidum ad pericula, inhumanum ad humana, temerarium ad divina, præteritorum obliviscens, præsentium negligens, futura non providens. Ipsum est cui præteritorum, præter solas injurias, nihil omninò non præterit, præsentium nihil non perit, futurorum nulla, nisi fortè ad ulciscendum, prospectio, seu præparatio est: & ut in brevi cuncta horribilis mali mala complectar, ipsum est quod nec Deum timet, nec hominem reveretur.

Bern. li. 1. Cõsid. cap. 2.

Ezech. 36. 26.

CON-

CONSIDERA SECUNDO, Eam eſſe CORDIS humani duritiem, ut rigidiſſimis omninò rebus, & quæ vix arte domari poſſunt, comparetur. Sanctus Gregorius ait: Ære, ac lapidibus inſenſibilium hominum CORDA ſignantur; qui ſæpè & ſupernos ictus accipiunt, & tamen nullâ diſciplinæ percuſſione molleſcunt. Sed & ipſa ſacra Scriptura eaſdem adfert comparationes, durum COR vocans lapideum; homines verò hoc CORDE præditos, Deus vocat populum duræ cervicis, filios durâ facie, & indomabili CORDE. Sic Iſaias ait: Scio quia durus es tu, & nervus ferreus cervix tua, & frons tua ærea. Nec diſſimiliter Jeremias ait: Induraverunt facies ſuas ſupra petram, & noluerunt reverti. Quorſum autem dicit ſupra petram? niſi ut deſignet majorem eſſe CORDIS duritiem quàm lapidis, ferri, & æris. Conſtat ſanè metalla, etiam duriſſima, igne liquefieri, & à fabro edomari. At filij hominum indomábili ſunt CORDE, quod nec igne divini amoris liqueſcit, nec ictibus divinarum comminationum emollitur. Malleus conterit petras, & gutta excavat lapidem. In Chriſti Paſſione petræ quoque ſciſſæ ſunt, & monumenta aperta; ſola autem hominum CORDA, pro quibus

Greg. lib. 7. Mo. cap. 9.

Ezech. 36. 26.

Exod. 32. 9.

Iſaiæ 48. 4.

Jerem. 5. 3.

Jerem. 23. 29.

Job 14. 19.

Matth. 27. 51.

quibus solis Deus patiebatur, nullo pietatis sensu permoventur, aut ad pœnitentiam scinduntur. Unde hæc dura, & obdurata CORDA adamanti à Propheta
Zachar. 7.11. comparantur: Noluerunt attendere, & averterunt scapulam recedentes, & aures suas aggravaverunt ne audirent, & COR suum posuerunt ut adamantem, ne audirent legem. In rerum universitate nihil adamante durius esse multi scribunt; idque nomine suo Græco præfert, Ἀδάμας enim idem quod indomabilis dicitur, de quo tamen, ut Rupertus ait, illud miran-
Rupert. in Zachar. dum, quòd cùm tantæ sit duritiæ, solo perfusus sanguine hirci, statim dissolvitur. Verùm superat adamantem durities CORDIS humani, illud enim nec sanguine hirci mollescit & sedatur, nec Sanguine illius Agni immaculati, qui se pro nobis in Crucis ara hostiam constituit, & Sanguinem profudit, ut Amicos nostros perturbationem callo efferatos mitigaret, viamque muniret ad vitam immortalem consequendam. Hoc intuens D. Bernardus exclamat: O duri & indurati filij Adam, quos non emollit tanta vis amoris? Miratur & nostro tempore hanc CORDIS duritiem Bernardus alter, eamque his versibus perstringit:

Cau-

Caucasea rupes dura, sunt robora dura, *Bernar.*
Duraq́ue tardipedem cornua torva boum; *Bauhu-*
Dura silex, vitreumq́ue gelu, dens durus aratri, *sius li. 1.*
Duraq́ue de pariis marmora scissa jugis; *Epigrā.*
Duraq́ue quæ Siculis restant incudibus æra,
Ignibus ingenium vix domitura suum;
Et lassi quondam Brontes, Steropesque fatētur
Durius æterno nil adamante dari.
Dura hæc; sed qui oculis siccis te, Christe tuetur
Pandentem teneras ad duo ligna manus;
Et tua purpureo rorantia membra cruore,
Diaq́ue vulnifico tempora cincta rubo,
Qui videt hæc lentus, celeri neque carpitur igne,
Nec se Magdaleas eliquat in lacrymas,
Robore, rupibus, & silice hic, cornuq́ue, geluq́ue,
Ferro, adamante, ære, & marmore durior est.

CONSIDERA TERTIO, Multiplicia mala, & maxima damna quæ CORDIS durities adfert. Primò enim deseruntur à Deo, qui durum COR habent; unde Apostolus ait: Tradidit eos Deus in desideria CORDIS eorum, in immunditiam. Et ipse Deus per Psalmistam: Non audivit populus meus vocem meam, & Israël non intendit mihi. Dimisi eos secundùm desideria CORDIS eorum, ibunt in adinventionibus suis.

Rom. 1. 24.
Ps. 80. 12.

Ps.72. suis. Hi sunt qui transierunt in affectum
7. CORDIS. Quidquid enim CORDE affectarunt, & concupierunt, hoc assecuti sunt, omniaque eis ex voto successerunt. Secundò, tales, ut ait Sapiens, lætantur cùm
Prover. malè fecerint, & exultant in rebus pessimis,
2.14. quorum vitæ sunt perversæ, & infames gressus eorum. Et iterùm: Quasi per risum
Prover. stultus operatur scelus. Tertiò, quòd
10.23. ex hoc sequitur, fiunt impudentes ad peccandum, unde Ezechiël ait: Omnis
Ezech. domus Israël attritâ fronte est, & duro
3.7. CORDE. Frontem, inquit Gregorius,
Gregor. CORDIS in impudentiam, atterit culpa
homil. frequens, ut quò crebriùs committitur,
10. in eò de illa committentis Animus minùs ve-
Ezech. recundetur. Atque ideò ad tantam CORDIS duritiam quandoque peccator pervenit, ut jam in correptione sensibilis non sit, quia qui usu peccandi induruit, nullo modo corripientis verbum, id est, manum palpantis sentit; sicut Judææ crebriùs delinquenti dicitur: Frons meretricis facta est tibi, noluisti erubescere.
Jerem. Hinc Quartò ad omnes Dei monitiones,
3.3. & increpationes, aures, oculos, & COR clausum habent: Incrassatum est, inquit
Matth. Christus, COR populi hujus, & auribus
13.15. graviter audierunt, & oculos suos clauserunt,

ſerunt, ne quando videant oculis, & auribus audiant, & CORDE intelligant, & convertantur, & ſanem eos. Hinc ſenſim demerguntur in profundum, ut non tantùm contemnant remedia, ſalutis, ſed omninò inſenſibiles fiant, ut medijs etiam periculis indormiant. Audi Scripturam:
Eris ſicut dormiens in medio Mari *Prover.*
& quaſi ſopitus Gubernator amiſſio cla- 23.34.
vo, & dices: Verberaverunt me, ſed non dolui: traxerunt me, & ego non ſenſi. Quid verò malorum hanc iliadem conſequitur, niſi quòd, Quintò, fiant omninò incorrigibiles; unde de ijs
ait Sapiens: Conſidera opera Dei, quòd *Eccleſ.*
nemo poſſit corrigere quem ille deſpexe- 7.14.
rit. Et Sapientiæ: Nequam eſt natio eo- *Sap.* 12.
rum, & naturalis malitia ipſorum, & 10.
non poterit mutari cogitatio eorum in perpetuum. Malum porrò hoc excipit malorum omnium maximum, finalis nempe impœnitentia, & vindicis Dei ira.
Benignitas Dei (inquit Apoſtolus) ad *Rom.* 2.
pœnitentiam te adducit, ſecundùm au- 4.
tem duritiam tuam & impœnitens COR theſaurizas iram in die iræ. Quàm meritò
ergo dicit Scriptura: COR durum ma- *Ecc.* 3.
lè habebit in noviſſimo. Etenim ſicut 27.
Ægyptij, cum ſuo Pharaone obdurati, *Exod.*
dum 15.5.

dum abeuntes Iſraëlitas perſequuntur, fluctibus Maris rubri involuti deſcenderunt in profundum quaſi lapis: ita dura, & obdurata CORDA, inſtar molaris lapidis, magno impetu ruunt in barathrum abyſſi infernalis.

CONSIDERA QUARTO, Quantopere timere debeas, ne ſenſim ſenſu ſpirituali priveris, patiariſque te paulatim trahi, & duci ad COR durum. Nec pergas quærere, ait Bernardus, quid illud ſit, ſi non expaviſti, tuum hoc eſt. Solum eſt COR durum, quod ſemetipſum non exhorret; quia nec ſentit. Expaveſce ergo, Anima fidelis, & audi Pſalmiſtam præclarè adhortantem: Hodie ſi vocem Domini audieritis, nolite obdurare CORDA veſtra. Audi & divinum Paulum: Adhortamini voſmetipſos per ſingulos dies, donec hodie cognominatur; ut non obduretur qui ex vobis fallaciâ peccati. Cave peccatorum fallaciam, quæ in duri CORDIS ſcopulum, velut Syrenes fallaces, pertrahit. Dum enim peccato non reſiſtitur, ad aliud mox prolabitur; atque ita in conſuetudinem peccandi, & quamdam velut neceſſitatem homo adducitur. Vulneri vetuſto, ait Bernardus, & neglecto callus obducitur; & eò inſanabile, quò inſenſi-

Bernar. lib. 1. de Conſid. cap. 2.

Pſ. 94. 8.

Hebr. 3. 13.

Bernar. lib. 1. de

insensibile fit. Enimverò nisi peccatrix *Consid. cap. 11.*
Anima citò de remedio consolationem recipiat, de assiduitate contrahit stuporem: ita nimirum in CORDIS duritiam itur, & ex illa, in aversionem. Quod à CORDE nostro Deus CORDIS nostri avertat.

LECTIO VI.

EMBL. 6.

CORDIS Divisio.

Divisum est COR *eorum, nunc interibunt.* Oseæ 10. 2.

Me tibi cùm totum dederim, vanissima, CORDIS
Cur mihi Virgo tui pars aliquanta datur?

ONSIDERA PRIMO, Benignissimo Deum humani CORDIS tam esse amantem, ut solus sibi illud exposcat: adeò verò zelotypus est, nullum ut omninò in ejus consortium admittat. Hinc est quòd semper totum COR sibi exhiberi postulet, vult enim nos toto CORDE ad se converti. Ita enim per Joëlem dicit: Convertimini ad me in toto CORDE vestro. Vult quæri toto CORDE; ita enim Moyses edixit: Cùm quæsieris Dominum Deum tuum, invenies eum: si tamen toto CORDE quæsieris. Et ipse Dominus: Quæretis me, & invenietis: cùm quæsieritis me, in toto CORDE vestro. Vult serviri sibi toto CORDE: Quid

Joël. 2. 12. *Deuter.* 4. 29. *Ierem.* 29. 13.

CORDIS DIVISIO.

Diuisum est COR eorum, nunc interibunt. *Osea. 10. 2.*

Me tibi cum totum dederim, venissima, CORDIS,
Cur mihi virgo tui pars aliquanta datur.

6. *Pag. 128.*

Quid enim petit Dominus Deus tuus, ô *Deuter.*
Israël, à te, nisi ut timeas Dominum Deum 10. 12.
tuum, ac servias ei in toto CORDE tuo?
Amari vult toto CORDE: scriptum est
enim: Diliges Dominum Deum tuum, ex *Matth.*
toto CORDE tuo, & ex tota Anima tua, & 22.36.
in tota mente tua. Laudantur quoque qui 3.*Reg.*
ambulant coram Deo toto CORDE suo. 8.23.
Et qui toto CORDE sequuntur Deum. 2.*Paral.*
Et qui custodiunt præcepta & testimonia, 34.31.
& justificationes Dei in toto CORDE suo. *Judith*
Et qui orant Deum toto CORDE suo. 4.17.
Monemur quoque habere fiduciam in *Prover.*
Domino ex toto CORDE nostro. Nullam 3.5.
igitur partem CORDIS abesse vult, qui
toties totum COR postulat. Meritò proinde minatur Augustinus: Væ duplici COR- *August.*
DE! de suo partem faciunt Deo, & par- *super Jo-*
tem faciunt diabolo. Iratus Deus, quia sit *annem.*
ibi pars diabolo, discedit, & totum diabolus possidet. Quare mirandum minimè est
si dixerit Propheta: Divisum est COR eo- *Osea* 10
rum, nunc interibunt. Quis enim vivat 2.
CORDE, vel Corpore diviso? Jure proinde reprobi erant, & à populo Dei segre- 4.*Reg.*
gati Samaritani, eò quòd & Dominum 17.8.
colebant, & pariter dijs Assyriorum serviebant. Jure quoque Deus per Prophe- *Sophon.*
tam maledicit eis, qui jurant in Domino, 1.5.

& jurant in Melchon, Idolo ſic dicto.
3. *Reg.* Quàm graviter verò Elias increpat: Ut
18. 21. quid claudicatis in duas partes? ſi Dominus eſt Deus, ſequimini illum; ſi autem Baal, ſequimini illum. Sic etiam Samuël
1. *Reg.* monebat: Si in toto CORDE veſtro re-
7. 3. vertimini ad Dominum, auferte deos alienos. Quinam autem ſunt dij alieni, niſi ea quæ homines relicto Deo diligunt, ac colunt? atque hinc exiſtit CORDIS diviſio, cùm fieri non poſſit ut Deum eodem CORDE diligamur, quo diligimus mundum, & Deo contraria. Hinc Apoſtolus
1. *Cor.* 7. dicebat: Qui cum uxore eſt, ſollicitus eſt
33. quæ ſunt mundi, quomodo placeat uxori, & diviſus eſt. Quomodo verè diviſus? in multas nimirùm curas diſtractus, ut uni Domino vacare non poſſit; ſed partem Deus, partem, & potiorem uxor, & filij ſibi vendicent. Ita quoque in alijs quæ ama-
Hugo. mus accidit: COR enim hominis, ut Hugo ait, quod priùs divino amori fixum, ſtabile perſtitit, & unum amando unum permanſit, poſtquam per deſideria terrena defluere cœpit, quaſi in tot diviſum eſt, quot ea ſunt, quæ concupiſcit.

CONSIDERA SECUNDO, Plurimis typicis figuris Deum nos inſtruxiſſe, ut illi
1. *Reg.* totum COR offeramus, Non potuit ſtare
5. 2. Idolum

Idolum Dagon in eodem Altari cum Arca Dei. Coangustatum est stratum, *Isaiæ 28.20.* ita ut alter decidat, & pallium breve utrumque operire non potest. Quæ enim hæc Arca? quis hic lectulus duos non admittens, nisi COR nostrum, geminos non capiens amores. Noluit Dominus agrum unum semine conseri di- *Levit. 19 9.* verso: noluit arari in bove, & asino *Deuter. 22.10.* jugo jugatis uno: noluit vestes lanâ linoque mixtim contexi, vel Judæos ijs indui. Quæ omnia nihil aliud significant, quàm diversos affectus, sibique dissimiles in eodem CORDE existere non posse, Et quod Christus dixit: Neminem *Matth. 6.24.* posse duobus Dominis simul servire: aut enim unum odio habebit, & alterum diliget; aut unum sustinebit, & alterum contemnet. Prorsus enim ita est, non potest homo duos fines contrarios simul intendere; non potest ad oppositos terminos currere, & qui duos sectatur lepores, neutrum capit. Sapienter Sanctus Anselmus. Sic est de CORDE *Anselm. Epist. 2. ad Hugon.* hominis & amore Dei, quomodo de vasa & oleo. Nam sicut vas, quantò magis habet aquam, aut alium similem liquorem, tantò minùs capit oleum: ita COR in quantum occupatur alio

amore, excludit divinum. Alia ſimilitudine id exponit Nazianzenus:

Carm.2.

Namque duplex veluti cernens caput, oraq; bina.
Aut etiā geminas ſpectans in codice chartas
Non totam verè poterit comprēdere formā,
Id licet obnixè ſtudeat, ſed parte retentâ,
Effugiet ſparſum, & tenuē pars altera viſū:
Sic Chriſto & mundo quiſquis partitur amorem,
Hujus amor planè levis eſt & frigidus: At qui
Totā Animi flammā penitus defixit in uno,
Ille procul dubio cōſtans, & certus Amator.

CONSIDERA TERTIO, Eos qui partim mundo, partim Deo COR ſuum tradunt, facillimè à diabolo ſuperari. Similes enim ſunt degeneri cuidam Aquilarum generi, quod in aqua venatur: unum enim pedem clauſum, more anſeris, habet, quo natat; alterum aduncum & acutum, quo, more ceterarum Aquilarum, prædam rapit. Tales ſunt, qui volunt duobus Dominis ſervire; Deo, appetendo cæleſtia; & diabolo, amando terrena. Habent ſemper cum pede aquilino, pedem anſerinum, cum affectu ſpirituali affectum terrenum. Ad utramque ripam volunt paſcere, & hîc cum delitioſis natare in fluxis fortunæ bonis; & ſurſum cum viris ſpiritualibus

Pet. Bercho. reduct. moral. lib. 7. cap. 2

tualibus evolare, ut prædam cæleſtem rapiant. Sed iſti degeneres ſunt, & à corvo, qui diabolum notare poteſt, facilè ſuperantur. His accedat quòd qui Deo & mundo frui concupiſcunt, omni prorſus voluptate (quam tamen tantopere ambiunt) deſtituantur. Mundi enim gaudijs ſe totos tradere reformidant; à ſpiritualibus verò excluduntur, quia COR mundanâ fæce infectum, divini favoris incapax eſt: itaque miſeri penduli hærent; nec Deo, nec mundo conjuncti. Appoſitiſſimè proinde Virginem Nazianzenus hortatur, ut ſe totam Chriſto tradat, nullâ parte mundo relictâ:

Sed te, ait, *junge Deo, procul hoſtem pelle malignum,*
Chriſti tota manens; teneræ nec ſubdita carni.
Nec velut in lepidæ fieri ſolet orbe choreæ,
Hunc dextrâ, hunc lævâ teneas, quantumq́ propinqua
Tantum etiam à Chriſto ſis omnipotente remota,
Et ſimul addicas Animum carniq́, Deoq́.

Nazia. carm. 3. in præcept. ad Virg.

CONSIDERA QUARTO, Quàm meritò Animarum noſtrarum Sponſus totum COR noſtrum deſideret: cùm ille prior ſeipſum ultrò nobis totum impenderit. Nam, ut canit Eccleſia:

Arevia. *Se naſcens dedit ſocium,*
Roman. *Conveſcens in edulium,*
Se moriens in pretium;
Se regnans dat in præmium.

Quidquid de noſtro aſſumpſit, totum nobis contulit ad ſalutem. Expende verò eum qui præcipit ſe amari ex toto CORDE, priùs lanceâ latus ſuum tranſverberari voluiſſe, ut eo patefacto COR ſuum nobis donaret. Eum qui jubet ſe amari ex tota Anima, primò Animam ſuam pretioſiſſimam, mœrore & triſtitiâ confici, & ad mortem uſque, noſtri causâ, coanguſtari voluiſſe. Eum qui mandat ſe ex omnibus viribus amari, noſtri amoris gratiâ, omnes vires ſuas in Cruce conſumpſiſſe; uſque adeò, ut ijs contritis, & exhauſtis, in manus Patris Spiritum exhalaverit. Quin igitur totum COR tradimus Deo, qui ſe totum nobis, & pro nobis obtulit? Poterat ſanè clementiſſimus Redemptor noſter Jeſus, vel unicâ Sanguinis ſui guttulâ, immò ſolo CORDIS gemitu, millenos, ſi fuiſſent, Mundos redimere: ſed propter nimiam charitatem quâ dilexit nos, voluit totum Sanguinem ſuum, orbe toto pretioſiorem, pro nobis effundere. Ut quid igitur avari, & parci erimus erga tam liberalem Amatorem, ut ei non niſi

Andrea. Capella. Medi. 3 in Dom. 12. poſt Pent.

Epheſ. 2. 4.

nisi modicam particulam CORDIS nostri largiamur? Quænam hæc ingratitudinis & illiberalitatis species est, ut tantâ dilectione præventi, tam exiguâ parte respondeamus? immò ne respondeamus quidem, si adulterinis amoribus COR nostrum quoque pateat. Minùs enim te, Domine, amat; qui tecum aliquid amat, quod non propter te amat. Ille quippe singularis amor est, qui soli, non adjungit alterum. Sufficis, ô Anima, Deo; sufficiat & tibi Deus, ut nullum præter eum Amatorem admittas; nulli partem CORDIS tribuas, sed totum da illi, qui se totum tibi dedit. Revoca omnem CORDIS tui affectum ab universis rebus creatis, eumque in unum coge, & uni Dilecto tuo totum impende, qui se tibi totum impendit.

August. cap. 19. soliloq.

Nam veluti latomi solertes, quiq; fabrilem
In lignis artem exercent; cùm linea recta
Quæritur, exactâq; operâ captatur amussis,
Ex oculis unum claudunt, & lumine toto
In socium fuso, risus acieq; coactâ
Recta, sequente, tenent, duro, vestigia ferro.
Sic collectus amor, propiùs conjungit amantûm

Nazia. de Laud. Virgin.

Pectora casta Deo; cupientem qui cupit, atque
Cernentem cernit, fitq́; obvius advenienti,
Quem quò quis plusquam cupit, hoc mage cernit eumdem,
Quòque magis cernit, tantò magis expetit illum
Cernere: sicq́; bonus semper convolvitur Orbis.

LE-

CORDIS INSATIABILITAS.

Inſatiabilis oculus cupidi. *Eccli. 14. 9.*

Non triquetrum toto COR eſt ſatiabile mundo,
Solum, quę fecit COR replet vna trias.

7. *Pag. 137.*

LECTIO VII.

CORDIS Insatiabilitas. EMBL. 7.

Insatiabilis oculus Cupidi.
Eccli. 14.9.

Non triquetrum, toto, COR est satiabile, mundo:
Solùm quæ fecit, COR replet una Trias.

ONSIDERA, Eam esse CORDIS tui capacitatem, ut nulla creatura quantumvis magna illud replere, ac satiare queat. Unde quidam Philosophus interrogatus, quid minimum esset simul & maximum; cùm unus dixisset esse oculum, eò quòd membrorum sit minimum, & tamen totum mundum, qui maximus est, visu comprehendat. Respondit non esse oculum, sed COR: quia COR non solum mundum, sed & ea quæ supra mundum sunt; adeoque res infinitus mente, amore, & affectu complectitur; nec ullâ re, nisi Deo repleri, & satiari potest. Qui pecuniam diligit (inquit Bernardus) non

Cornel. in proœm in 12. minor. Proph.

Bernar. lib. de

Conver. ad Cler. cap. 22. ſatiatur: qui luxuriam diligit, non ſatiatur: qui gloriam quærit, non ſatiatur: denique qui mundum amat, numquam ſatiatur. Sic fatui filij Adam porcorum vorando ſiliquas, non eſurientes Animas, ſed eſuriem ipſam paſcitis Animarum. Sola nimirùm hoc edulio inædia veſtra nutritur, ſola fames alitur cibo innaturali. Non priùs ſatiabuntur CORDA hominum auro, quàm aurâ Corpora ſatientur, tantum enim

Creſcit amor nummi, quantum ipſa pecunia creſcit.

atque ut canit Seneca:

Seneca in Herc. Oeteo.

Cupit hic gazis implere famem,
Nec tamen omnis plaga gemmiferi
Sufficit Iſtri; nec tota ſitim
Lydia vincit, nec quæ Zephyro
Subdita tellus, ſtupet aurato
Fulmine clarum radiare Tagum:
Nec ſi totus ſerviat Hebrus,
Ruraq; dives cingat Hydaſpes,
Intraq; ſuos currere fines
Spectet toto flumine Gangem,
Avidis. Avidis natura parum eſt.

Chryſoſ. hom. 28. in Matt. Hinc optimè Avarorum cupiditatem cum febricitantium ſiti Chryſoſtomus componit: Quemadmodum, inquit, qui acutæ bilis ardore febricitant, non ſolùm ex-

extinguuunt ardorem potu, verumetiam accendunt; ſic qui Avaritiâ laborant, cùm huic cupiditati, omni bili acerbiori, pecuniam offerunt, majori ſeipſos flammâ incendunt. Hinc inſatiabile COR Avari, numquam dicit, Sufficit; nec libidinoſus ſatiatur voluptate;

Nam ſibi cuncta petens, numquam ſaturanda Cupido, Claud.
Quæ velut immanes reſerat dum bellua rictus,
Expleri, paſciq; nequit.

Quis verò honorem titulis expleri CORDIS cupiditatem credat? cùm de his dicat Seneca: Numquam improbæ ſpei, quod datur ſatis eſt: omnia meruiſſe ſe exiſtimat, nec ſatis pretio æſtimatum putat. Majora enim cupimus, quò majora venerint, intentioque concitatior eſt: ambitio enim, ſive cupiditas, ut flammæ infinita vis, acrior eſt, quò ex majori incendio emicuit. Verè ſic eſt: nullo termino clauditur dignitatum ambitus, quantumvis enim Deus. *Seneca in lib. de Benef.*

Præclaris Avidos ornet honoribus.
Nil jam parta videntur,
Sed quæſita vorans ſæva rapacitas
Alios pandit hiatus.
Boëtius lib. 2. Metro 2.

Nil

Nil ergo in hoc toto terrarum orbe inveniri potest, quod CORDI nostro sufficiat. Quid enim sunt omnia quæ mundus continet? Audi Sapientem quemdam:

Lips. in Epitaph

Humana cuncta fumus, umbra, vanitas,
Et scenæ imago (& verbo ut absolvam)
NIHIL.

Bern. super Evang.

Quomodo autem Nihilum hoc immensum CORDIS nostri sinum replere posset? Nimirùm ad imaginem Dei facta Anima (inquit Bernardus) ceteris omnibus occupari potest, repleri non potest. De se id Augustino loquenti credere possumus: Ego, ait, aliud, & aliud sequebar, & à nullo implebar: dum non in me inveniebam te, incommutabile, & singulare indivisum, unum bonum, quod consecutus non egeo; quod consecutus, non doleo; quod possidens, satiatur totum desiderium meum.

Ecce non reliquimus.

August. Soliloq. cap. 13.

CONSIDERA SECUNDO, Ipsam CORDIS humani figuram insinuare ejusdem immensam capacitatem: habet enim formam Pyramidis, quæ, uti sensu clarum est, perfectum efficit triangulum. Nulla autem alia figura triangularem replere potest, nisi ipsa quoque triangularis fuerit. Mundus autem, Cælum, Astra, Elementa, rotundæ, sive sphericæ sunt figuræ: non igitur quodlibet

libet horum COR trigonum adimplere potest. Semper enim in tribus angulis vacuitas apparebit: atque hinc configitur, totum ne quidem mundum humani CORDIS cupiditatem posse satiare. Declaravit id inexplebilis illa Alexandri Magni cupiditas, qui Anaxarcho comiti suo, ex auctoritate Democriti Præceptoris innumeros mundos esse referenti; heu me (inquit) miserum, quòd nec uno quidem adhuc sum potitus! Augusta homini (inquit Valerius Maximus) possessio gloriæ fuit, quæ deorum omnium domicilio sufficit. Hinc Curtius scribit quemdam Alexandro dixisse: Si dij habitum Corporis aviditati Animi tui parem esse voluissent, Orbis te non caperet. Alterâ enim manu Orientem, alterâ contingeres Occidentem. Quare de eo etiam Juvenalis cecinit: *Valeri. Max. li. 8. c. 15.*

Unus Pellæo Juveni non sufficit Orbis,
Æstuat infelix angusto limite mundi,
Ut Gyare clausus scopulis, parvaq; Seripho.
Juvena. Satyr. 10.

Angustior quoq; desiderio illius fuit mundus universis; de quo Petronius cecinit:

Orbem jam totũ Victor Romanus habebat,
Quà mare, quâ terræ, quà sydus currit utrumque,
Nec satiatus erat.
Petron. arbiter in Satyr.

Admi-

Admirare ergo, & obſtupeſce hanc tan-
Bernar. tam CORDIS tui immenſitatem. O cu-
de inte- ſtos CORDIS (ait Bernardus) quàm mo-
riori do- dicum, & cupidum COR habes; par-
mo cap. vum eſt, & magna capit! Vix ad unius
63. mulvi refectionem ſufficere poſſet, & totus mundus ei non ſufficit. Solo CORDE per totum mundum vago motu diſcurris, ſine pedibus curris, ſine manibus operaris, alas non habes, & volare non ceſſas. Divitias quotidie congregas; & ſatiari non potes. Idemque alio
In Med. loco ait: Humanum COR per multa
cap.9. diſpergitur, & hoc illucque quærit ubi requieſcere poſſit, & nihil invenit, quod ei ſufficiat, donec ad ipſum redeat. A cogitatione in cogitationem ducitur, & per varias occupationes, & affectiones variatur; ut ſaltem varietate ipſarum rerum impleatur, quarum qualitate ſatiari non poteſt. Sic labitur CORDIS miſeria, ſubtractâ divinâ gratiâ. Contemne ergo, Anima mea, hæc omnia, quæ COR tuum implere non poſſunt.
Eccleſ. Contemne hæc viſibilia, quia non ſatia-
1.8. tur oculus viſu. Contemne narratu jucunda, & curioſis grata mentibus; quia auris auditu non impletur. Contemne omnia, quæ etiam poſſeſſa vacuam, & inquie-

inquietam te relinquunt. Ad quodcumque me convertero (ait Augustinus) vilescit mihi adeptum, quamvis acciderit desideratum. Quando satiabitur desiderium meum in bonis? non satiabor de mortalibus, non satiabor de temporalibus; aliquid æternum donet, aliquid æternum concedat. Bonum tuum quære, ô Anima mea, nemo bonus nisi unus Deus; summum bonum, hoc est tuum bonum. Erige spem tuam ad bonum bonorum omnium, ad eum qui satiat in bonis desiderium tuum. *August. in Psal. 102.*

Considera Tertio, Solam Sanctissimam Trinitatem triangulare Cor replere, & inhabitare. Anima mea quam creasti, Domine (ait iterùm Augustinus) ita facta est capax majestatis tuæ, quòd à te solo, & à nullo alio possit impleri; quando autem te habet, plenum est desiderium ejus: & jam nihil aliud quod desideretur exteriùs, restat. Dum autem aliquid exteriùs desiderat, manifestum est, quòd te non habet interiùs; quo habito, nihil est quod ultrà desideret: cùm enim sis summum, & omne bonum, non habet quod desideret ampliùs, sed possidet te omne bonum. Deus Pater enim memoriam, Filius intel- *Soliloq. cap. 30.*

intellectum, Spiritus Sanctus voluntatem perfectè replet: & ideò homo dicitur ad
Genes. 1. 26. imaginem, & similitudinem Dei factus; ut summum bonum intelligeret, intelligendo amaret, amando possideret, possidenda frueretur. Deus quoque in nulla alia creatura quievisse dicitur, quàm in homine.
Ibid. Creavit enim lucem, creavit firmamentum, creavit cœlum, creavit terram, creavit Solem, Lunam, stellas, creavit volucres, pisces, bestias terræ; in nullo autem horum quievisse refertur. Postquam autem creavit hominem ad imaginem
Genes. 2. 2. suam, statim dicitur: Requievit ab universo opere quod patrarat; designans nimirùm se hominis COR elegisse in habitationem, & locum quietis suæ.
Bernar. in Medit. cap. 1. Beata Anima (inquit Bernardus) apud quam Deus requiem invenit, & in cujus tabernaculo requiescit! Beata, quæ dicere potest:
Eccli. 24. 12. Et qui creavit me, requievit in tabernaculo meo: negare siquidem requiem cæli ei non poterit. Ita quoque Sanctus Paulus testatur,
Ephes. 3. 17. habitare Christum per fidem in CORDIBUS nostris. Quia Christus in fide, fides in mente, mens in CORDE est. Hic verò dulcissimus CORDIS nostri inquilinus, omnem ejus cupiditatem ita explet; ut alteri cuicumque rei nullum omninò locum relin-

relinquat. Vis igitur, ô Anima mea, Deum intra CORDIS ſinum tuum poſſidere, ille priùs COR tuum poſſideat, & inhabitet. Rectiſſimè enim monuit Sanctus Proſper: Quem poſſidendi delectat ambitio, Deum qui poſſidet omnia quæ creavit, expeditâ mente poſſideat; & in eo habebit quæcumque habere ſanctè deſiderat. Sed quoniam nemo poſſidet Deum, niſi qui poſſidetur à Deo; ſit ipſe primitùs Dei poſſeſſio, & efficietur ei Deus poſſeſſor, & portio. Et quid poteſt eo eſſe felicius, cui efficitur ſuus Conditor cenſus, & hereditas ejus dignatur eſſe ipſa Divinitas?

Proſper de vita Contempl.

SECUNDA CLASSIS.

CORDIS Reversio, & Expurgatio.

N alterâ hac Classe, prævaricatrix Anima ad COR *reversa, primam illam triplicis viæ semitam, quæ Incipientium propria est, & ab officio Purgativa vocatur. Deo duce ingreditur. Quæ enim hîc traduntur* Lectiones*, eò ferè spectant, ut* COR *coram Deo effusum à vitijs, & concupiscentijs circumcidatur; & per pœnitentiam conteratur, ac humilietur. Ut quod anteà durum, & omni sorde inquinatum fuit, jam prorsus emolliatur, atque emundetur. Statum hunc cælestis Sponsus expressit, cùm vineæ cu-*
Cant. 2. *stodem Sponsam ita allocutus est: Jam hyems*
12. *transijt, imber abijt & recessit, tempus putationis advenit. Ac si dicat, Bernardo inter-*
Bernar. *prete: Tempus faciendi, ô Sponsa, quia hyems*
Serm. *transijt, quando operari nemo poterat. Imber*
53. in *quoque, qui inundatione factâ operiebat ter-*
Cant. *ram, culturas impediebat, & vel sata necabat, vel seri vetabat, is inquam imber excurrit, abijt, & recessit. Nunc vernalis adest temperies, nunc operandi commoditas, nunc frugum,*

frugum, ac fructuum vicinitas. Deinde subdit, ubi, & quid primùm operari oporteat. Tempus, inquiens, putationis advenit. Ad vineas ergo excolendas ducitur, quæ ut possent uberioribus fructibus respondere Colonis, ante omnia necesse est, sarmenta sterilia projici, succidi noxia, putari superflua. Quid autem hoc est; nisi, ut Honorius Augustodunensis dixit: Quotidie resecare superfluum foliorum, hoc est, cogitationum & verborum luxuriam. Infructuosi, ait Philo Carpathius, præcidendi sunt rami, tollenda sunt omnia scelera, & Animæ ab omni peccatorum labe purgandæ ijs omnibus, quæ filij Dei, Sponsæ Christi esse volunt. Vitis quippe quæ ritè putatur (ait Theophrastus) meliùs germen, & fructum adfert, vivereq́ diutiùs potest. Hinc etiam cælestis Agricola spiritualis vineæ palmites non ferentes fructum purgat, ut fructum plus adferant. Ad hanc vineæ CORDIS *nostri putationem, & purgationem omnis ea Doctrina pertinet, quæ Lectionibus hujus Classis proponitur.*

Honor. apud Belrio. Philo Carpathius. Lib. 3. de causis plant. cap. 19. Joannis 15. 2.

LECTIO VIII.

EMBL. 8.

CORDIS Reversio.

Redite prævaricatores ad COR.
Isaiæ 46. 8.

Quin mihi jam toties revocata reverteris ad COR?
Nolle redire, merum velle perire puta.

AGATUM, & oberratum jam satis, tempus tandem receptui canere. Prosecuta es hactenus, ô fidelis Anima, vestigia CORDIS tui, ad omnia desiderabilia sua Prono impetu proruentis. Vidisti, inquam, Vecordis Animæ insanam stultitiam, cùm non tantùm à Deo salutari suo longè recessit, sed etiam à seipso; hoc est, à CORDE suo. Mali enim, ut inquiebat Romanus Sapiens, ubique sunt, præterquam secum. Secum sanè non erat Augustinus antequam ad Deum converteretur, qui sic eidem conqueritur: Et ubi ego eram, quando te quærebam. Et tu eras ante me, ego autem & à me discesseram, nec me inveniebam, quantò minùs te. Sed audi tandem,

Seneca.

August. li. 5. cōfess. c. 2.

CORDIS REVERSIO.

Redite præuaricatores ad COR *Isaiæ 46.8*

Quin mihi iam toties reuocata reuerteris ad COR?

Nolle redire, merum velle perire, puta.

8.

dem, & exaudi Sponſum tuum per Prophetam monentem: Redite prævaricatores ad COR. Revertere, ô prævaricatrix Anima, ad COR tuum, nec te itineris pœniteat, etiamſi tibi grandis reſtet via. Quot enim paſſibus à CORDE tuo receſſiſti, totidem quoque ad illud redire debes. Si proinde poſt Idola ſenſuum tuorum COR abijt in regionem loginquam, magna tibi emetienda ſunt ſpatia, ut ad illud revertaris. Si cum filijs Iſraël CORDE reverſus es in Ægyptum, inde quoque tibi illud repetendum eſt, ne fortè vicinum tibi arbitreris. Quid vicinius nobis eſt (ait Magnus Gregorius) CORDE noſtro? Quid vicinius nobis eſt eâ re, quæ intra nos eſt? & tamen cùm per pravas cogitationes ſpargitur, à nobis COR longiùs evagatur. Longè ergo Propheta prævaricatorem mittit, cùm eum ad COR ſuum redire compellit; quia quò ſe exteriùs fudit, eò ad ſe unde poſſit redire, vix invenit. Miſerere ergo Animæ tuæ placens Deo, & congrega COR tuum in ſanctitate.

Iſaiæ 46.8. *Luc.* 15. 13. *Actor.* 7.15. *Gregor.* 26 *Moral. cap.* 23. *Eccl.* 30.24.

CONSIDERA deinde, quid ſit reverti ad COR, ſive ad ſeipſum? Id verò optimè intelliges, ſi noveris quid ſit exire à ſe, & recedere à CORDE. Utrumque

Gregor. lib. 2. Dial. cap. 3. porrò pulchrè explicatur à Sancto Gregorio: Duobus modis, inquit, extra nos ducimur; quia aut per cogitationis lapsum sub nosmetipsos recidimus; aut per contemplationis gratiam super nosmetipsos levamur. Utriusque verò exemplum assignans, ait: Ille (prodigus) qui porcos pavit, vagatione mentis & immunditiæ sub semetipsum cecidit, qui tamen cùm postmodum cœpit cogitare bona quæ perdidit, scriptum de illo est: In se reversus, *Luc. 15. 15.* dixit: Quanti Mercenarij in domo patris mei abundant panibus. Posterioris *Act. 12. 11.* verò modi exemplum ponit Sanctum Petrum, qui de carcere ab Angelo eductus, dicitur ad se posteà reversus; quia ejus mentem in extasin Angelus rapuit, itaque extra se quidem, sed super semetipsum fuit. Uterque ergo ad se redijt, quando & ille ab errore operis se collegit ad COR, & iste à contemplationis culmine ad hoc redijt, quod in intellectu communi ut priùs fuit. Hîc autem de priori CORDIS à *Ibidem.* nobis digressione agimus, quam idem Gregorius ita delineat: Quoties per cogitationis motum, nimiùm extra nos ducimur, & nos sumus, & nobiscum non sumus: quia nosmetipsos minimè videntes, per alia vagamur. Hinc enim facilè apparet quid

sit

ſit reverti ad COR, vel ſemetipſum. Quod Richardus de Sancto Victore explicans, ait : Ab egreſſu, quaſi ad converſationis noſtræ habitaculum revertimur, quando poſt mundana negotia, ad circumſpectionem morum noſtrorum mentis noſtræ oculos reducimus, & intima noſtra diſcutientes, quales ipſi ſimus ſtudiosâ retractatione perſcrutamur. Vis jam redire ad COR (ait recentior Doctor) cognoſce teipſum : cogita, & tecum ipſe revolve, & interroga hæc omnia teipſum : Ego ubi ſum? quomodo vivo? quid ago? quid ſpero? quid deſidero? quid erit ſi ſic moriar? quò ibo? & quas tandem pœnas meorum ſcelerum perſolvam? Ecce hæ ſunt ſemitæ quæ ad amuſſim COR te adducent. His enim conſiderationibus Timor Domini in mente generatur : Qui autem timet Dominum, convertetur ad COR ſuum.

Lib. 5. Contempl. cap. 8.

Hector Pintus in c. 46. Iſaia.

Eccli. 21. 7.

CONSIDERA TERTIO, Vivam Idæam, & exemplar, cùm abitus à CORDE; tum ad illud reditus, à Chriſto Domino tibi proponi in parabolâ filij prodigi. Hic enim accepto patrimonio peregrè profectus in regionem longinquam, ibi diſſipavit ſubſtantiam ſuam vivendo luxurioſè. Et urgente fame adhæſit uni civium regio-

Luc. 15. 13.

K 4 nis

nis illius, qui misit illum in villam suam.
Hic prodigi à CORDE suo abitus: hæc à
seipso peregrinatio, quam peccator imi-
tatur. Primò enim à Deo Patre suo rece-
Aug. l.2. q. Evag. q. 33. dens, abit in regionem longinquam. Re-
gio hæc longinqua, ait Augustinus, obli-
vio Dei est. Quantò enim quisque plus in
Beda in Luc. c. 15. pravo opere delinquit, inquit Beda, tan-
tò à Dei gratia longiùs recedit, adeoque
etiam à seipso. Quid verò longinquius,
Ambros. lib. 7. in cap. 15. Luc. interrogat Ambrosius, quàm à se recede-
re, nec regionibus, sed moribus separari,
studijs discretum esse, non terris, & quasi
interfuso luxuriæ sæcularis æstu, divortia
habere Sanctorum? Etenim qui se à Chri-
sto separat, exul est patriæ, civis est mun-
di. In hac verò civitate quid agit? dissi-
pat substantiam suam vivendo luxuriosè.
Nam quando egreditur homo à Deo, ut
Theophylact. Theophylactus interpretatur, & se à timo-
re Dei elongat, omnia divina dona expen-
dit. Propinqui enim Deo existentes, nihil
tale, quod interitu sit dignum, facimus,
Ps. 15. 8. juxta id quod dicitur; Providebam Domi-
num in conspectu meo semper, quoniam à
dextris est mihi ne commovear. Illo autem
longè à nobis absente, efficimur Apostatæ;
facientes, & ferentes pessima quæque, juxta
Ps. 72. 27. illud: Ecce qui elongant se à te peribunt.
At

At non hîc ſtat miſeria Peccatoris; adhæret enim uni civium, paſcitque porcos. In terrâ enim oblivionis, & regione umbræ mortis cacodæmoni peccator ſervit, qui illum porcorum miniſterio mancipat. Unde Titus Boſtrorum Epiſcopus: In turpitudinis, inquit, cœno, ultrò citròque aliquantiſper volutans, meritò inter porcos cenſetur. Tandem in ejuſmodi vitæ obſcœnitate diu multumque perſtans, alijs quoque perditionis forma efficitur; laſciviæ, luxuriæque dogmatis certâ quadam ratione illos paſcens, & nutriens. Vel porci ſunt ipſi dæmones, qui Corporum vitijs ſaginantur & ſordibus, ut loquitur Chryſologus. Et Hieronymus: Dæmonum cibus eſt ebrietas, luxuria, fornicatio, & univerſa vitia. Augetur porrò deinceps miſeria, quòd cùm fame propè pereat, cupiatque implere ventrem ſuum porcorum ſiliquis, nemo tamen eas illi det. Cupit quidem Peccator vitiorum delectatione repleri; ſed inſatiabilis eſt peccandi libido. Hujuſmodi enim dæmones, inquit Euthymius, neminem ſinunt ſatiari voluptatibus, ne citiùs à peccato quieſcat. Semper enim excitant appetitum: atque hæc eſt Prodigi, & Peccatoris à Deo Averſio.

Pſ. 87. 7. 13. *Titus.* *Chryſol. Serm. 5.* *Hieron. Epiſt. ad Damaſ.* *Euthymius.*

JAM verò ejuſdem converſionem, & reditum ad Patrem CONSIDERA. In ſe autem reverſus dixit: Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus? Ego autem hîc fame pereo. Benè in ſe revertitur, ait Mediolanenſis Præſul, qui à ſe receſſit. Etenim qui ad Dominum regreditur, ſe ſibi reddit; & qui recedit à Chriſto, ſe ſibi abdicat. Attende verò duabus potiſſimùm rationibus eum ad reditum impelli. Prima eſt conſideratio priſtinæ felicitatis, & abundantiæ, quam habuit apud patrem; in cujus domo etiam Mercenarij abundant panibus; hoc eſt, ubi illi qui retributionis & mercedis intuitu Deo ſerviunt, plurimis affluunt ſpiritualibus beneficijs. Altera ratio eſt, expenſio egeſtatis & famis, quæ ad necem uſque eum opprimebat; dedit hæc vexàtio intellectum ut ad COR ſuum rediret, & ad patrem properaret, unde ait: Surgam, & ibo ad patrem meum. Surrexit, ivit, peccatum agnovit, veniam petijt, & conſecutus eſt. Quòd ſi & tu Anima mea, per hujus veſtigia longè à CORDE tuo receſſeris, & in peccatorum voraginem incideris, noli in regione longinquâ diutiùs permanere; ſecuta es errantem, ſequere pœnitentẽ; ſecuta es abeuntem, ſequere revertentem. Conſideravit ille patriæ felici-

Luc. 15. 15.
Ambroſ. lib. 7. in cap. 15. Luc.

felicitatem, servitutis miseriam, & his se stimulis ad redeundum incitavit. Vade jam, & tu fac similiter. *Luc.* 10. 37.

CONSIDERA ulteriùs, tam benignam super aliquos esse Dei misericordiam, ut eos quasi invitos, & vocanti Deo repugnantes, ad COR tamen efficacissimâ suâ gratiâ redire compellat. Quemadmodum enim cùm Loth ejusque liberi ab Angelis admoniti de Sodomâ exire dissimularent, apprehenderunt Angeli manus eorum, eduxeruntque de civitate: ita quoque cùm aliqui rebelles sunt lumini, & ad omnes Dei voces obsurdescunt, Deus eos quasi manu apprehendens, potentissimo gratiæ auxilio tandem reducit ad COR. Evenit id Sancto Augustino, qui cùm Dei inspiratione quasi colluctans per multas ambages, & anfractus, tandem ad COR reversus est. Sed ipsum certamen hoc explicantem audiamus: Tu autem Domine, inter verba ejus (Potitiani) retorquebas me ad meipsum, auferens me à dorso meo, ubi me posueram, dum nollem me attendere; & constituebas me ante faciem meam, ut viderem quàm turpis essem, & quàm distortus, & sordidus, & maculosus, & ulcerosus. Ut videbam, & horrebam; & quò à me fugerem, non erat. Et si conabar à me avertere

Gen. 19. 16.

Iob 24. 13.

August. lib. 8. *Confess. cap.* 7.

avertere aspectum, narrabat ille, quod narrabat. Et tu me rursus opponebas mihi, & impingebas me in oculos meos, ut invenirem iniquitatem meam; sed dissimulabam, & conveniebam, & oblivisce-bar. Quæ non in me dixi? quibus sententiarum verberibus non flagellavi Animam meam, ut sequeretur me conantem post te ire; & renitebatur? Recusabat, & se non excusabat. Consumpta erant, & convicta argumenta omnia. Hæc Augustinus. Utinam, benignissime Deus, ita quoque reducas me ad COR meum, & ad te meam rebellem compellas voluntatem. Vehementer enim reformido, ne serò forsitan, vel in die obitus mei, vel in extremo illo

Ps. 49. 29. Judicio arguas me, & statuas me contra faciem meam. Quid enim tum faciam, cùm tempus faciendi elapsum fuerit? quomodo revertar ad COR, cùm æquissimo tribunali tuo COR sistetur, & nullum revertendi supererit tempus? Seriùs de reversione cogitat, qui vitæ periodum absolvit, & æternitatis terminum jam at-

Ibid. tigit. Intelligite hæc qui obliviscimini Deum, ne quando rapiat, & non sit qui eripiat.

CONSIDERA denique, fructum reversionis ad COR: præterquam enim quòd eodem

eodem motu quo ad COR homo redit, etiam ad Deum revertatur (quod ſine dubio maximi omninò emolumenti eſt) hoc inſuper homo conſequitur, ut veram & ſtabilem pacem, atque Animi tranquillitatem nanciſcatur. Teſtatur id Regius Vates, cùm ait: Dominus Deus loquetur pa- *Ps.84.*
cem in plebem ſuam, & ſuper ſanctos ſuos, *9.*
& in eos qui convertuntur ad COR. Pacem *Ioannis*
utique quam mundus dare non poteſt: pa- *14. 27.*
cem, quæ exuperat omnem ſenſum, quæ *Philipp.*
cuſtodit COR & intelligentiam noſtram: *4. 7.*
quam Deus CORDIS noſtri, Princeps pacis tribuit diligentibus ſe. Quiſquis enim frequenter, & ferventer per accuratum conſcientiæ examen ad COR ſuum revertitur, magnâ in interiori homine pace perfruetur. Experti id ſunt Sanctorum plurimi, atque in primis Beatiſſimus Pater noſter Benedictus; de quo Sanctus Gregorius ſcribens, eum diſſolutorum Fratrum, qui oblato veneno eum interimere ſtuduerant, fugiſſe conſortium, ita ait: Tunc ad locum dilectæ ſolitudinis redijt; & ſolus in ſuperni Spectatoris oculis habitavit SECUM. Exponens verò quid ſit ſecum habitare, ait: Si ſanctus vir contra *Greg. lib.*
ſe unanimiter conſpirantes, ſuæque con- *2. dial.*
verſationi longè diſſimiles, coactos diu *cap. 3.*
ſub

ſub ſe tenere voluiſſet, fortaſsè ſui vigoris uſum, & modum tranquillitatis abſcinderet, atque à contemplationis lumine ſuæ mentis oculum declinaſſet. Dumque quotidie illorum correptione fatigatus minùs curaret ſua, & ſe forſitan relinqueret, & illos non inveniret. Hunc ergo venerabilem virum SECUM habitaſſe dixerim, quia in ſua ſemper cuſtodia circumſpectus, ante oculos Conditoris ſe ſemper aſpiciens, ſe ſemper examinans, extra ſe mentis ſuæ oculum non divulgavit. Imitare Anima mea exemplum hoc, & ad COR tuum reverſa,

Tecum habita ſemper, nec te quæſiveris extra.

CORDIS EFFVSIO.

Effunde, ſicut aquam COR tuum ante conſpectum Domini. *Thren. 2. 19.*

Vota quid occluſo, quid vulnera pectore celas,
Ante Deum fuſę COR natet, inſtar aquę.

9. *Pag. 159.*

LECTIO IX.

CORDIS Effusio. EMBL. 9.

Effunde, sicut aquam, COR *tuum ante conspectum Domini.* Thren. 2. 19.

Vota quid occluso, quid vulnera pectore celas?
Ante Deum fusa, COR *natet, instar aquæ.*

OSTQUAM Anima fugitiva ad COR suum reversa est, id in primis agere debet, ut COR suum etiam repugnans & invitum ad Dominum adducat, & in illius sistat præsentia, immò illud velut è Corpore suo effundat. Et hoc est quod monebat Psalmographus, dicens: Effundite coram illo CORDA vestra. Et Threnodus Propheta: Effunde, sicut aquam, COR tuum ante conspectum Domini. Nolite, inquit Augustinus, CORDA vestra retinere intra CORDA vestra: effundite coram illo CORDA vestra, non perit quod effunditis, ille enim susceptor meus; si suscipit: quid times effundere? jacta in Domino curam tuam, & spera in eum. Pluribus autem modis phrasis illa,

Ps. 61. 9.
Thren. 2. 19.
Ps. 54. 23.

Effun-

Effunde COR tuum, exponitur, omnesqu ad nostrum institutum faciunt. Prim enim intelligitur COR evacuandum es peccatis & vitijs: unde Chaldæus Paraphrastes vertit citatum ex Threnis locum Effunde sicut aquam perversitatem CORDIS tui; illudque ad pœnitentiam reducito. Et quod lib. 1. Regum cap. 7. dicitur: Convenerunt (filij Israël) in Maspha, hauseruntque aquam, & effuderunt in conspectu Domini, & jejunaverunt in die illa, atque dixerunt ibi, Peccavimus Domino. Idem exponit: Et effuderunt COR eorum in pœnitentia, tamquam aqua coram Domino. Eodem modo S Ambrosius ait: Evacuari COR omni labe malitiæ debet, ut capax fiat gratiæ spiritalis, ideoque Apostolus ait: Renovamini Spiritu mentis vestræ. Cùm enim effunditur vetus malitia, nova sumitur gratia, quâ unusquisque renovatur. Ita Medici non priùs salutaria pharmaca exhibent, quàm vomitu materiam peccantem evacuaverint. Vas graveolente odore imbutum, odorati unguente influxum non recipiet, nisi diligenter priùs eluatur: nec COR nostrum divinæ gratiæ capax erit, nisi pestilens vitiorum odor ex eo effundatur. Si igitur, ô Anima, bono impleri desideras, effunde malum:

1. Reg. 7. 3.

Ambr. in Psal. 141.

Ephes. 4. 23.

malum: melle te Deus implere vult, absynthium evome. Vinum in lagenam CORDIS infundere paratus est, si acetum effuderis. Expende verò moneri ut COR effundatur sicut aqua, non autē sicut oleum, cujus pars aliqua semper vasi adhæret: aqua verò ita tota effunditur, ut nihil in vase remaneat. Ita omnia peccata è CORDE prorsus effundenda sunt, ut nec remaneat (inquit Hugo Cardinalis) in signis exterioribus color, nec in verbis odor, nec sapor in affectu. *Hugo in cap. 2. Thren.* Debet porrò hæc CORDIS effusio fieri non coram hominibus, ut ab illis videamur; nec alio quoquam sinistro respectu, sed ante conspectum Domini, cui nimirùm peccavimus. Effundebat ita COR suum Pœnitens David, cùm Domino diceret; Dilectum meum cognitum tibi feci, & injustitiam meam non abscondi. Dixi, confitebor adversum me injustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei. *Ps. 31.6* Tu igitur Anima, quæ secuta es Davidem errantem, sequere etiam hoc modo pœnitentem.

CONSIDERA SECUNDO, Ex modò dictâ CORDIS effusione, aliam quoque subsequi, quam Prophetæ verbis designari Rabanus, Rupertus, & Paschasius intellexerunt, qui ait: Ille ergo effundit sicut aquam COR suum ante conspectum Domini, qui ex

intimo affectu CORDIS producit lacrymas compunctionis, quia sacrificium Deo
Ps.50. Spiritus contribulatus: COR contritum
19. & humiliatum Deus non spernit. Huc facit expositio Gasparis Sanchez, quæ talis est: Ne cesses à lacrymis & precibus, donec exhaustis alijs lacrymarum fontibus, COR ipsum extabescat, & per stillantes oculos liquefactum emanet. Exemplum
Luc.7. nobis hujus effusionis peccatrix illa Mulier
38. exhibuit, quæ in domo Pharisæi, Domini, ad prandium sedentis, pedes copiosissimis lacrymis rigabat: quas non solùm ex compuncti CORDIS dolore emisit, sed inter ipsas quoque eliquatum COR suum, velut aquam, ante conspectum Domini effudit. Ignis enim divini amoris, quo intùs ardebat, COR ejus adeò liquefecerat, ut illud in beatos Domini pedes effundere posset, unde de ea scriptum est:
Luc.7. Dimissa sunt ei peccata multa, quoniam
48. dilexit multùm. Sic quoque Anna illa
1.Reg. Phenennæ æmula, cùm esset amaro Ani-
1.15. mo, & largiter flens oraret, multiplicaretque preces coram Domino, cùm eam Eli temulentam æstimaret, respondit: Nequaquam Domine mi, sed effudi Animam meam in conspectu Domini. Imitare per hoc, mulierem pœnitens Anima, & è

CORDIS

CORDIS fonte deduc rivos aquarum, & lacrymarum flumina, ut inter illa fluat, & natet COR tuum ante Dominum: CORDIS enim lacrymæ omnes maculas delent. Sordentem Animæ vestem lacrymæ lavant, & dant illis remissionis candorem, ait Augustinus. Et Cassiodorus: Fletus compunctionis est cibus Animarum, solatium peccatorum, lavacrumque culparum. Sicut enim post vehementes imbres, mundus aër & purus efficitur: ita & post lacrymarum pluvias, serenitas mentis sequitur, atque tranquillitas. Quid verò lacrymæ in Oratione valeant, optimè explicavit Climachus: Mœstitia, inquit, & gemitus ad Dominum clamant, timoris autem lacrymæ legatione funguntur. Porro illæ quas sancta charitas fundit, susceptas atque exauditas esse preces nostras indicant nobis.

Aug. lib. de sal. docum.
Cassiod. in Psal. 41.
Climach grad. 7.

CONSIDERA TERTIO, CORDIS effusionem maximè fieri in Oratione, quæ per hanc effusionem designatur; unde David dicebat: Effundite coram illo CORDA vestra, & dicite: Deus adjutor noster in æternum. Similique loquendi formulâ dicimur, effundere preces, vel Orationem. Sic populus in libro Judith scribitur communi lamentatione & fletu, unanimes pre-

Ps. 71. 9.
Judith. 6. 14.

ces suas Domino effudisse. Et titulus Psalmi centesimi primi inscribitur : Oratio pauperis, cùm anxius fuerit, & in conspectu Domini effuderit precem suam.
Ps.141. 3. Sic ipse David dicebat: Effundo in conspectu ejus Orationem meam, & tribulationem meam ante ipsum pronuntio. Effundere ergo COR in Oratione, est velut aperto vase omnes CORDIS affectus, omnes dolores, omnia sensa Animi, omnia vota & desideria coram Deo exponere, & in ejus sinum ac providentiam transfundere, ut ipse ijs succurrat, & provideat. Illustrissimum porrò hujus rei exemplum Christus Dominus exhibuit, qui instante Passione suâ oravit ad Patrem in horto, & tribulationem CORDIS ante ipsum pronuntiabat.
Luc. 22.43. Et factus in agonia prolixiùs orabat : & factus est sudor ejus sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram, ita ut simul preces funderet, & sanguinem.
Cornel. in cap.2. Thren. Observa verò quintuplicem affectum verbo isto, *Effunde* COR *tuum*, insinuari, qui omnes à pœnitentibus in Oratione usurpari possunt. Primus est ingentis doloris; sic enim valde afflicti, per lacrymas, gemitus, & quærimonias, solent suos dolores effundere in aures Amicorum, & audientium. Secundus humilitatis, quòd

quòd COR ſuum, inſtar aquæ in terram, coram Deo quaſi profundat. Tertius ſinceritatis, quòd omnes affectus coram Deo effundat; nil celet, nil reſervet. Quartus reſignationis, quòd omnia ſua in Dei providentiam profundat & reſignet. Quintus ſpei & fiduciæ, quòd omnes ſuos affectus, & vota à ſe quaſi alienando, & abjiciendo, uni Deo credat & committat. Diſce affectus hos inter orandum excitare: Convertere, Anima fidelis, ad Dominum Deum tuum, & per quinque hos canales effunde velut aquam COR tuum ante conſpectum Domini Dei tui.

Oſeæ 14.2. *Thren.* 2.19.

LECTIO X.

EMBL. 10. CORDIS Circumcisio.

Circumcidite præputium CORDIS *vestri.* Deuter. 10.16.

Crux capulum, chalybem cultro dat lancea; clavi
Ferrum, hoc COR *circumcide, Deoq; sacra.*

ONSIDERA PRIMO, Præceptum olim datum esse selectæ à
Gen. 17 10. Deo genti Judæorum de circumcidendâ carne suâ: cùm ut à reliquis populis secernerentur; tum ut do-
Josue 5. 2. lorosum pariter ac verecundum peccati Originalis cauterium in suo Corpore circumferrent. Christus verò Mediator no-
Luc. 2. 22. ster, qui non venit legem solvere, sed adimplere, non secus ac alios ritus & instituta legalia, etiam hoc mandatum servare voluit;
1. Pet. 2.22. & qui peccatum non fecerat, debitum violentum vulnus pro peccatoribus ipsis sponte assumpsit: in quo summum erga nos amorem ostendit, cùm non tantùm propter nos homines, & propter nostram salutem
Heb. 29. minoratus est paulò minùs ab Angelis, humanam naturam induens; sed multùm

etiam

CORDIS CIRCVMCISIO.

Circumcidite præputium CORDIS uestri. *Deuteron. 10. 16.*

Crux capulum, chalybem cultro dat lancea, claui
Ferrum, hoc COR circum-cide deoque sacra.

10 *Pag. 166.*

etiam minoratus sit ab alijs, cùm non solùm formam hominis, ut ait Bernardus, sed formam habet peccatoris, & infigitur quasi quodam cauterio latronis. Quid est enim circumcisio, nisi superfluitatis, & peccati indicium? Hanc autem non pro se, sed pro nobis membris suis suscipere dignatus est; pro quo infinitas ei gratias agere debemus. Verùm in hac carnali circumcisione, id nobis Christianis agendum incumbit, quod mysticè in Deuteronomio præceptum est: Si ambulans per viam, in arbore, vel in terra, nidum avis inveneris, & matrem pullis vel ovis desuper incubantem, non tenebis eam cum filijs, sed abire patieris, captos tenens filios, ut benè sit tibi. Quid autem est matrem dimittere, & pullos retinere, nisi quòd dimittenda sit litteralis observantia quasi mater, & spirituales sensus quasi filij retinendi, ut Angelicus Doctor exposuit. Invenimus modò in procerâ sacræ Scripturæ arbore circumcisionis nidum, matrem, hoc est, carnalem mortiferamque circumcisionis observantiam dimittamus; pullos verò, hoc est, spiritales sensus, spiritalemque circumcisionem retineamus. Hæc autem spiritalis, Christianorum circumcisio est, Judæorum illa carnalis erat.

Bernar. Serm. 3. de Circumcis.

Deuter. 22.6.

S. Thom 1.2.q. 102. art. 6. ad 8.

CONSIDERA igitur SECUNDO, Corporali circumcisione Christum Dominum spiritualem, & interiorem CORDIS circumcisionem nos docuisse: quemadmo-
Rom. 4. dum enim mortuus est propter delicta no-
25. stra, & resurrexit propter justificationem nostram; ita quoque asseverare licet, circumcisus est propter circumcisionem no-
Eusebius stram. Ideò, inquit Eusebius Emyssenus,
homil. in circumcisus est Christus, ut ejus nobis sig-
Octav. nificationem commendaret, ut sicut occul-
Nativi. tum illud membrum per carnis circumcisionem pelliculâ exspoliatur, sic COR nostrum illicitis desiderijs intus exspolietur. Hinc toties nobis spiritualis CORDIS circumcisio in sacra Scriptura commendatur;
Rom. 2. de qua S. Paulus ait: Circumcisio CORDIS
29. in Spiritu non littera, cujus laus non ex ho-
Deuter. minibus, sed ex Deo est. Et Moyses: Cir-
10.16. cumcidite præputium CORDIS vestri. Et:
Ibidem. Circumcidet Dominus Deus tuus COR
30.6. tuum, & COR seminis tui, ut diligas Dominum Deum tuum in toto CORDE tuo.
Jerem. Et Jeremias ait: Circumcidimini Domino,
4.4. & auferte præputia CORDIUM vestrorum viri Juda. Contrà verò CORDE incircumcisi in Scriptura reprobantur; conqueritur
Jerem. enim Dominus apud Prophetam: Omnis
9.26. domus Israël incircumcisi sunt CORDE.

Et

Et apud Ezechiëlem; ad exasperantem domum Israël dici jubet: Sufficiant vobis omnia scelera vestra domus Israël, eò quòd inducitis filios alienos incircumcisos CORDE. Sanctus quoque Stephanus Judæis exprobrans, dicebat: Dura cervice, & incircumcisis CORDIBUS, vos semper Spiritui Sancto resistitis Necessaria proinde est hæc CORDIS circumcisio: illa verò Corporis in Christo mortua, ac mortifera facta est. Et sicuti de hac Sanctus Paulus dixit: Si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit. Ita de illâ meritò dicemus: Nisi circumcidamini, Christus vobis nihil proderit. Quis igitur non libenter admittat, immò etiam summis votis exoptet, hanc spiritualem circumcisionem, sine qua à Christi consortio alieni sumus?

Ezech. 44.6. *Act. 7. 51.* *Gal. 5. 2.*

CONSIDERA TERTIO, Non unum aliquod membrum, sed totum hominem spiritualiter circumcidi debere: Oculos oportet circumcidere, manus, pedes, linguam, memoriam, intellectum, voluntatem. Ab oculis vani, fallaces, turpesque aspectus; à manibus tactus; à pedibus itinera; à lingua juramenta, mendacia, detrectationes, obscœna verba: denique à memoria, intellectus, & voluntate quidquid Deo displicet resecandum est. Etsi autem *Cypriā. de rat.*

omnem tam membrorum, quàm affectio- *Cypr. tom. 3.* num petulantiam, ut Cyprianus ait, gladio Spiritus resecari immutabili decreto Deus mandaverit, tota tamen illa perficitur circumcisio, si solum Co circumcidatur. Ut enim excisâ Arboris radice, omnes rami facillimè exarescunt; ita circumciso CORDE, omnes Animi affectiones, quæ ab eo, ceu rami, pullulant, facilè amputabuntur. Quare videndum est, quid sit CORDIS *Hier. in Ezech. cap. 44.* circumcisio. COR, ait Sanctus Hieronymus, circumcidimus cultello Dei, & aufertur de CORDE nostro præputium, quando turpes cogitationes nequaquam exeunt de CORDE nostro, nec de nobis *Matth. 13. 15.* dicitur: Impinguatum est COR populi hujus, & auribus suis graviter audierunt. Vanæ igitur cogitationes, inutiles solicitudines, & quidquid mentem inquinare potest, à CORDE abscindendum est. Non admodum dissimiliter hanc CORDIS cir- *Bernard Serm. 2. in Quadrag.* cumcisionem Bernardus exposuit: Quis in vobis est, cujus voluntas circa unum aliquid solet obstinatior inveniri? scindat COR suum gladio Spiritus, quod est verbum Dei: scindat illud, & in multas minutias festinet dispartiri, alioquin non est converti ad Dominum in toto CORDE, nisi scisso CORDE. Potest tamen & aliter hæc

hæc ſciſſio CORDIS intelligi, ut ſi quidem pravum fuerit, ſcindatur ad confeſſionem; ſi durum, ad compaſſionem. Quid ni ſcindatur COR, ut viſceribus effluat pietatis? Quid ni ſcindatur ulcus, ut ſanies effluat? Quo verò cultro? non alio quàm petrino, ut illa olim à Joſuë peracta fuit circumciſio: petra autem erat Chriſtus, ait Paulus. Chriſti ergo circumciſi exemplum, petrinus eſt culter, quo ſuaviſſimè Chriſtianus COR ſuum circumcidit. Quiſquis enim Verbum caro factum cogitaverit octavò die pro peccatoribus circumciſum, & primitias ſanguinis ſui pro ipſis Deo Patri abtuliſſe, non difficulter à CORDE reſcindet omnes noxias voluptates. Pudeat enim Chriſtianum ſub capite circumciſo COR gerere incircumciſum. Cùm autem ferreo cultro Judæos in circumciſione uſos fuiſſe ſcribat S. Juſtinus Martyr, etiam hunc nobis ex Chriſti Paſſione contemperavit Cardinalis Vitriacus: Chriſtus, ait, in Cruce poſitus in quinque locis vulneratus fuit, nos autem pro ipſo ſpiritualiter circumcidamur cultello, cujus manubrium ſit de ligno Crucis, ferrum de clavis ejus, chalybs de lancea, quâ apertum eſt latus ejus; ut omnem peccati ſanguinem ab Anima noſtra abſtrahamus. Pugione enim Crucis debemus ſenſualitatem

Joſuë 5. 2.

1. Cor. 10. 4.

Juſtin. in dial. contra Tryp.

Vitriac. Serm. 3. de Circumciſ.

ſualitatem noſtram transfigere, ut crucifi-
Galat. 5.24. gamur cum vitijs & concupiſcentijs. Verè namque circumcidimur, cùm omnem à nobis ſuperfluitatem pro virili noſtra reſecamus.

Barrad. tom. 1. lib. 10. cap. 6. CONSIDERA QUARTO, Spiritualis circumciſionis utilitatis, & expende quæſo quid vineæ contingat, ſi non putetur? quid febre laboranti ardentiſſimâ, ſi vena non ſcindatur? quid capillos numquam tondenti? ungues numquam reſecanti? id ſpiritualiter homini illi, qui vitia cupiditateſque minimè reſcindit, reperies evenire. 1. Mach 4.38. In atrijs templi virgulta nata viderunt priſci illi viri, ſicut in ſaltu, vel in montibus. Eodem pacto in ipſis Corporis noſtri membris, animæque facultatibus ſpinas, vepres, vitiorumque dumeta nata cernes, ſi circumciſionis falce non reſcindatur. Etenim in obſcuras rediguntur ſilvas, & aſpera nemora, in quibus leones, lupi, tygrides, id eſt, varia peccatorum monſtra, odia, perjuria: libido, avaritia, ambitio, aliæque hujusmodi feræ paſcuntur. 2. Reg. 18.9. Si capillos Abſalon circumcidiſſet, ex illis quaſi ex fune ſuſpenſus non perijſſet. Capillorum incircumciſio Abſaloni interitum attulit, cogitationum, ac cupiditatum incircumciſio nobis perniciem parit. Lapides niſi reſcindantur, ædi-

ædificijs terrenis non ſunt apti : homines verò niſi ſpiritualiter circumcidantur, ædificijs cæleſtibus non ſunt accommodati. Non reſciſſa, nec dolata ligna, ignis ſunt pabulum : circumciſione ſpiritali minimè circumciſi homines, tartareæ flammæ ſunt eſca, quæ perpetuo editur, numquam abſumitur. Eja igitur, Anima, ſi æternos ignes evadere deſideras, circumciſionem hanc CORDIS non detrectes; quàm amas interiorem CORDIS ſanitatem, tam ejus quoque circumciſionem dilige; vis in cæleſtis ædificij lapidibus connumerari, malleum, ſectiones, & tunſiones ne refugias. Arripe potiùs cultrum, & amputa opprobrium Ægypti: poſtquam enim Hebræi circumciſi eſſent, dixit Dominus ad Joſuë: Hodie abſtuli opprobrium Ægypti à vobis. Quænam hæc Ægyptus? niſi mundus. Quodnam verò opprobrium Ægypti? niſi ea quæ in mundo ſunt, Concupiſcentia carnis, concupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ, quæ non eſt ex patre. Ab his verò circumcidat te verbum Dei, ait Ambroſius, & gladius oris ejus; & ſic Ægypti carebis opprobrio.

Ioſuë 5. 9.

1. *Ioan.* 2. 16.

Amb. in Pſ. 118. *Serm.* 5.

LECTIO XI.

EMBL. 11.

CORDIS Contritio.

COR *contritum, & humiliatum Deus non despicies.* Psalm. 50. 19.

In partes quàm mille velim contundere COR *hoc,*
Quod fuit Auctori, sponte rebelle, suo.

ONSIDERA PRIMO, Cùm hactenus vagum & fugitivum à Deo COR, mundi ac carnis semitas sectatum fuerit, illud simul in durissimum saxum & lapidem abijsse, cui meritò improperari posset Virgilianum illud:

Virgil. 4 Æneid. *Duris genuit te cautibus horrens*
Caucasus

Ad omnia enim Dei monita, minas, & supplicia, durum COR obstinatissimè resistit, ijsque non plus permovetur,

Idem 6. Æneid. *Quàm si dura silex, aut stet Marpesia cautes:*

Hoc autem COR ut Deo suo cedat, ut illi offeratur, tandemque uniatur, conteri debet, ac in multas partes comminui. Quomodo verò perficitur ista duri CORDIS contritio, & comminutio? Isaiæ 38. 15. Cùm pœnitens peccator recogitat omnes

CORDIS CONTRITIO.

COR contritum et humiliatum, Deus non despicies. *Psal. 50. 19.*

In partes quam mille velim contundere COR *hoc,*
Quod fuit auctori sponte rebelle suo.

11.

Annos suos in amaritudine Animæ suæ, & peccata omnia & singula, quæcumque opere, verbo, vel solâ CORDIS cogitatione commisit ita detestatur, ut, si fieri posset, omninò in nihilum ea redacturus esset. Mortarium igitur, in quo contundi & conteri COR debet, est conscientia peccatoris; pistillus verò, dolor de peccatis assumptus; quatenus illa Deo summam injuriam irrogarunt. Hæc autem minutatim conteri & confringi necesse est; ut satanas ea denuò se compacturum desperet; nam dum in duritie veteri sunt solida, periculum instat, ne rursus coalescant: Quod contractum est, ait Propheta, nequaquam sarcietur; quod contritum est, nequaquam resurget. Scindite igitur, ô Peccatores, CORDA vestra; contritio criminum fiat in tot, ac tam minutas particulas & fragmina, nullum ut satanas idoneum reperiat, vel ad exiguam guttulam noxiæ voluptatis; aut ad exiguam scintillulam noxiarum cupiditatum retinendam. Eveniat illi quod Propheta exoptat: Et comminuetur sicut lagena figuli conteritur contritione pervalidâ, & non invenietur de fragmentis ejus testa, in qua portetur igniculus de incendio; aut hauriatur parum aquæ de foveâ. Nullum igitur peccatum, quantumvis

Fornerus in Ps. 50.

Joël. 2. 13.

Isaia 30. 14.

tumvis parvum, prætermittere debemus, a quod ſe CORDIS noſtri contritio, & int mus Animi dolor non extendat.

CONSIDERA SECUNDO, Quò ſol dior eſt lapis, eò difficilior eſt ad fran gendum, adeoque malleo majore con tundi debet. Quò duriora ſunt aromatur grana, eò fortiori piſtillo comminui, & conteri oportet. Cùm verò humanun COR peccandi conſuetudine inſtar duriſſi mi ſaxi, ac rupus cujuſdam obriguerit magno procul dubio opus erit piſtillo, u illud in minutiſſimas partes conteratur

Euſebi. homil.7. ad Monach, Non ſufficit, inquit Euſebius Emyſſenus, ſummis labijs dicere: Peccavi, parce, re mitte. Et Saul dicebat: Peccavi; ſed non obtinuit illam veniam, quam Divid unâ pœnitentiæ voce promeruit. Et hoc quare? quia confeſſionem illam nuda magis verba, quàm gemitus exprimebant; quia non compenſabat magnitudinem criminis lenta humiliatio ſupplicantis. Non levi agendum eſt contritione, ut delicta illa redimantur, quibus mors æterna debetur; nec tranſitoriâ opus eſt ſatisfactione, pro malis illis, propter quæ paratus eſt ignis æternus. Si volumus intelligere quàm graves apud ſe faciat Judex noſter hominum culpas, reſpiciamus ad pœnas. Similiter

liter alij Patres loquuntur. Alij Cyprianum: Quàm magna deliquimus, tam granditer defleamus. Alto vulneri diligens & longa medicina non desit; pœnitentia crimine minor non sit. Putásne tu Dominum citò posse placari, quem verbis perfidis abnuisti: cui patrimonium præponere maluisti: cujus Templum sacrilegâ contagione violasti? Putas facilè misereri tui, quem tuum non esse dixisti? Consonam eidem Ambrosius pœnitendi formam præscribit: Audiant qui agunt pœnitentiam, quomodo agere debeant, quo studio, quo affectu, quâ mentis intentione, quâ intimorum concussione viscerum, quâ CORDIS conversione. Vide, inquit, Domine, quia tribulor, venter meus turbatus est à fletu meo, conversum est COR meum in me. Cognovisti intentionem Animi, fidem mentis cognosce, & habitum Corporis. Sederunt, inquit, in terra, tacuerunt seniores filiæ Sion, & imposuerunt terram super caput suum, præcinxerunt se cilicio virgines Jerusalem, defecerunt in lacrymis, oculi mei caligaverunt. Sic flevit & Ninive populus, & denuntiatum excidium civitatis evasit.

Cyprian. Serm. de lapsis.

Li. 2. de pœniten. cap. 8.

Thren. 2. 10.

Joa. 3. 5.

CONSIDERA TERTIO, Tunſionem
pectoris, quam pœnitentes ſacræ Scriptu-
ræ exemplis inſtructi uſurpant, deſignare
hanc CORDIS contritionem. Pectus enim
tundimus tamquam COR, peccati ſedem
Matth. diverberantes: Ex CORDE enim exeunt
15. 19. cogitationes malæ. Quare Auguſtinus ob-
Aug. in tritionem CORDIS, ait eſſe tunſionem pe-
*Pſal.*31. ctoris, eamque frequentari ſolitam ad
enar. 2. verba illa Orationis Dominicæ: Dimitte
Idem li. nobis debita noſtra, alibi teſtatur. Et San-
50.*hom.* ctus Cyprianus ſcribit, Publicanum pe-
Cypr. in ctus tundendo, peccata ipſa pulſaſſe in-
Orat. tus incluſa. Sanctus Hieronymus tradit,
Dom. Hilarionem pectus pugnis percuſſiſſe,
Hieron. quaſi cogitationes cæde manus poſſet ex-
in vita cludere. Sed paulò fuſius Sanctus Au-
S.Hilar. guſtinus piam hanc cæremoniam expli-
Auguſt. cat: Tundere pectus, inquit, eſt arguere
*Serm.*8. & caſtigare quod latet in pectore, & evi-
de verbis denti pulſu occultum caſtigare peccatum.
Domini. Publicanus percuſſit pectus ſuum, quòd
*Luc.*18. plagis ipſe eſſet dignus ob peccata. Percu-
13. titur etiam pectus, & in eo COR; ut ex-
citetur quod dormierat; dormit enim
in peccati COR & conſcientia, neque
peccatis videt turpitudinem, deque ſup-
pliciorum æternitatem. Tunſionibus ex-
citatur, ut aperiat oculos, hoſtes quibus
circum-

circumſeptus eſt cernat, & ſummum periculum toto conatu effugiat. Diſce igitur, cùm pium hunc ritum in Oratione adhibes, toties eidem hoſce affectus, & interiorem contritionis actum adjungere; ut non tam ſimulachrum quoddam contritionis, quàm ipſammet ſubſtantiam & Animam Deo exhibeas.

CONSIDERA QUARTO, Fructum Contritionis CORDIS illum eſſe, quòd COR illud Deo maximè placeat; ſicuti David ait: COR contritum & humiliatum Deus non deſpiciet. Quomodo autem deſpiceret ille, qui ſanat contritos CORDE, & alligat contritiones eorum? Quomodo deſpiceret, qui habitat cum contrito & humili Spiritu, ut vivificet Spiritum humilium, & vivificet COR contritorum? Quomodo deſpiciat, qui non reſpicit niſi ad pauperculum, & contritum Spiritu, & trementem ſermones ſuos? Reſpexit ita contritum COR Petri flentis amarè, immò ipſo ſuo intuitu: & pietatis reſpectu vehementum illum dolorem in ejus CORDE excitavit. Reſpexit, contritionem peccatricis Magdalenæ, & ſuperbo Phariſæo oſtendit, dicens: Vides hanc Mulierem? vidéſne lacrymas? vides dolorem? vides amorem, quo COR

Pſ. 50. 19. *Pſ.* 146. 3. *Iſaiæ* 57. 15. *Idem* 66. 2. *Luc.* 7. 38.

ejus conteritur, & quasi eliquatur? Respe
xit & Publicanum pectus suum tunden
tem, & dicentem: Deus propitius esto mi
*Luc.*18. hi peccatori. Respexit hos, aliosque con
13. tritos pœnitentes ille, qui à regalibus sedi
*Sap.*18. bus venit, ut medeatur contritis CORDI
13. & prædicet captivis indulgentiam, & clau
*Isa.*61.1. sis apertionem. Augustinus porrò scrib
August. etiam impij Regis Achab pœnitentiar
Ser. 58. Domino placuisse: Achab sacrificium con
de tempore. triti & humiliati CORDIS Deo offerr
non distulit. Non despexit illud Deus
sed maximè respexit, & Heliæ ostendit
3.*Reg.* dicens: Nónne vidisti humiliatum Acha
21.29. coram me? Quia igitur humiliatus e
mei causâ, non inducam malum in diebu
Hier. in ejus. Exclamat hîc Hieronymus: O feli
Epitap. pœnitentia, quæ ad se Dei traxit oculos
Fabiolæ. quæ furentem sententiam Dei confesso er
Gregor. rore mutavit. Ulteriùs verò S. Gregoriu
hom. in hinc colligit, multò gratiorē Deo esse con
Ezech. tritionem CORDIS in homine prædestina
to, si ei reprobandi Achab non displicueri
pœnitentia. Pensandum est, ait, quomod
& in electis suis mœror amaritudinis pla
ceat, qui amittere timent Dominum, si si
ei placuit & reprobi Achabi pœnitentia
qui timebat perdere præsens sæculum. Au
quomodo ei grata non sit spontanea affli
cti

ctio pro culpis, in eis, qui placent; si hæc ad tempus placuit, & in eis, qui displicebant.

CONSIDERA QUINTO, Quemadmodum putrefacta lintea, & nullis usibus apta, humanâ arte ita conteruntur, ut ipsâ contusione in candidissimam, maximeque perpolitam chartam convertantur: ita quoque impurum COR, ad omnia pietatis officia inutile, ad divinæ gratiæ influxum clausum (utpote quæ non intrat in CORDE subdito peccatis) si per pœnitentiam, & Animi dolorem conteratur, prorsus candidum efficietur, adeoque politum, ut in eo ipse Deus legem suam inscribat. Si fuerint peccata vestra ut coccinum, ait Isaias, quasi nix dealbabuntur; & si fuerint rubra quasi vermiculus, velut lana alba erunt. Quis igitur hanc virtutem non toto CORDE amplectatur, quæ adeò nobis necessaria est, ut sine ea ab æternâ salute excidamus? Nihil enim coinquinatum intrabit in cælestem illam civitatem Jerusalem. Omnia verò inquinamenta CORDIS abstergit & aufert contritio. Nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis, ait ipsa Veritas. O pœnitentia, exclamat Chrysostomus, quæ peccatum miserante Deo remittis, & Paradisum referas;

Petr. de valderama 1. p. exerc. pro fer. 6. post. Dom. 2. Quadr.

Sap. 1. 4.

Isaiæ 1. 18.

Apoc. 21. 27.

Luc. 13. 3.

Chrysost. Serm. de pœniten.

quæ contritum ſanas hominem, & triſten exhilaras, vitam de interitu revocas, ſtatum reſtauras, honorem renovas, fiduciam das, reformas vires, gratiamque abundantiorem refundis. Itaque quàm chara eſt unicuique CORDIS ſanitas, Animæ ſalus, æterna beatitudo; tam ei diſplicere non debet ſalutaris pœnitentia, & vera CORDIS contritio. Pigeat ſanè peccare, ait B. Pacianus, ſed pænitere non pigeat: pudeat periclitari, ſed non pudeat liberari. Quis naufrago tabulam ne evadat eripiet? quis ſanandis vulneribus invidebit? Incumbe ergo exercitio Contritionis pœnitens Anima, incumbe CORDIS dolori, incumbe pœnitentiæ; ut ejus ſalutari medicamento bonæ valetudini reſtituaris.

B. Pacianus Epi. 1. ad Sympronian.

LE-

CORDIS HVMILIATIO.

Deprime COR tuum et ſuſtine. *Eccli. 2. 2.*

COR, nimis, heu ſeſe, gaudens ſublimibus, effert;
Ni ſuper impoſitum, deprimat illud, onus.

12.

LECTIO XII.

CORDIS Humiliatio.

Deprime COR *tuum, & sustine* EMBL. 12.

Eccl. 2. 2.

COR *nimis, heu! sese, gaudens sublimibus, effert; Ni super impositum deprimat illud onus.*

GERMANÆ inter se Sorores sunt, Contritio & Humilitas: ideoque in sacra Scriptura sæpè conjunguntur; ut apud Isaiam: Qui habitat cum contrito & humili Spiritu; ut vivificet Spiritum humilium, & vivificet COR Contritorum. Nec Rex David socias has virtutes ab invicem separavit, sed maximo vinculo connexas ostendit, cum ait: COR contritum & humiliatum Deus non dispicies. Vel enim ad contritionem humilitas requiritur, vel sine illa contritio Deo non placet. *Isaia* 57. 15. *Psal.* 50. 19.

CONSIDERA ergo PRIMO, COR nostrum naturaliter sursum tendere, & exaltationis esse avidissimum. Cupidi siquidem sumus, ait Bernardus, ascensionis; exaltationem concupiscimus omnes. Nobiles enim creaturæ sumus, & magni cujusdam Animi, ideo- *Bernar. Serm.* 3. *de ascẽs. Domini.*

ideoque altitudinem naturali appetimus desiderio. Sed væ nobis, si voluerimus eum sequi, qui ait : Sedebo in monte testamen-
Isa. 14. ti, in lateribus Aquilonis. Heu in lateribus
13. Aquilonis! frigidus est mons ille, non te sequimur. Illud enim, ascendere, superbire est, & COR exaltare, atque elevare. Sic libro secundo Paralipomenon scribi-
2.*Paral.* tur de Oziâ cùm roboratus esset : Eleva-
26.16. tum est COR ejus in interitum suum. Et Alexandri Magni, Nabuchodonozoris, & Ptolomæi Philopatris, qui superbissimi fuerunt, COR dicitur exaltatum & elevatum. Ascendere nobis sic non expedit, & ascendendi tamen tenemur concupiscentiâ. Quis docebit nos ascensum salubrem?
Ephes. quis, nisi de quo legimus : Quoniam qui
4.9. descendit, ipse est & qui ascendit? ab ipso demonstranda nobis erat ascensionis via, ne ductoris, immò seductoris iniqui aut vestigium, aut consilium sequeremur Christus qui descendit, ipse est & qui ascendit, immò in hoc ipso quod descenderit, ascendit. Suo ergo nos exemplo docuit, descensum scalam esse ad ascendendum.

CONSIDERA igitur SECUNDA. Quàm meritò divinus Præceptor noster dixerit :
Matth. Discite à me, quia mitis sum, & humilis
11.29. CORDE, & invenietis requiem Animabus vestris.

veſtris. Ad quæ verba admirabundus exclamat Auguſtinus : Huccine redacti ſunt omnes theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ abſconditi in te, ut hoc pro magno diſcamus à te, quàm mitis es & humilis CORDE? Itáne magnum eſt eſſe parvum, ut niſi à te, qui tam magnus es fieret, diſci omninò non poſſet? ita planè. Non enim aliter invenitur requies Animæ, niſi inquieto tumore digeſto, quo magna ſibi erat, quando tibi ſana non erat. Quid ſit autem humilitas CORDIS, exponit Bernardus, geminam diſtinguens humilitatem : alteram cognitionis, alteram affectionis, quæ hîc dicitur CORDIS Priore, inquit, cognoſcimus, quòd nihil ſimus, & hanc diſcimus à nobisipſis, & ab infirmitate propriâ, Poſteriore calcamus gloriam mundi, & hanc ab illo diſcimus, qui exinanivit ſemetipſum, formam ſervi accipiens; qui etiam quæſitus in regnum fugit, quæſitus ad tanta probra, & ignominioſum ſupplicium Crucis, ſpontè obtulit ſemetipſum. Priorem autem cognitionis non diſcimus à Chriſto. Non enim quomodo ego vel tu, ait idem, invenimus nos in veritate dignos dedecore & contemptu, dignos omni extremitate & inferioritate, dignos etiam ſupplicijs, dignos plagis, non inquam, ita & ille : quæ

Auguſt. lib. de ſancta Virgin. cap. 35.

Bernar. Serm. de Advent.

Phil. 2. 7.

Joan. 6. 15.

tamen omnia expertus eſt, quia voluit tamquam humilis CORDE. Humilis videlicet illâ humilitate, quam CORDIS ſuaſit affectio, non quam extorſit diſcuſſio veritatis. Tantò autem diligentiùs imitanda eſt hæc CORDIS humilitas, quantò illuſtriori exemplo nobis commendatur: præſertim verò quòd ipſa veritas contemptu & dedecore nos digniſſimos faciat.

CONSIDERA TERTIÒ, Cum non utcumque Chriſtus dixerit, qui humiliatus
Luc. 14. fuerit, exaltabitur; ſed qui ſe humiliat, ex-
11. altabitur: neceſſe eſt, ut ipſe te humilies, COR tuum deprimas, & humiliationem
Bernar. non exhorreſcas. Humiliatio ſiquidem,
Epiſt. Bernardo teſte, via eſt ad humilitatem, ſi-
84. cut patientia ad pacem, ſicut lectio ad ſcientiam. Onera igitur & pondera humiliationis CORDI ſuperponenda ſunt, ut poſteà ſublevetur. Eſt enim COR noſtrum palmæ non diſſimile, cujus radix quantò plus opprimitur, tantò altius conſurgit.
Cant. 7. Hinc inter Sponſæ laudes refertur: Statura
7. tua aſſimilata eſt palmę. Et David ait:
Pſal. 91. Juſtus ut palma florebit. Licet enim juſtus
13. hîc conteratur & humilietur; copioſiores tamen, vel propter hoc ipſum fructus proferet. Terram igitur, unde ſumpti ſumus, conſideremus, & velut pondus grave

CORDI nostro imponamus; ne vanè sese elevet. Peccata nostra, quæ sicut onus grave gravata sunt super nos, ad COR revocemus; ut ejus elationem comprimant. Sicut apis, inquit Ambrosius, cùm aëris motus suspectos habet, lapillis sæpè sublatis, per inania se librat nubilaria, ne leve alarum remigium præcipitent flabra ventorum: sic si quis à vanæ gloriæ vento sibi timet, ne ejus impulsu in transversum rapiatur; suarum culparum & imperfectionum consideratione assumptâ, mentis suæ cogitationes libret, ut quantum vana laus attollere potuit, tantum alia deprimat. Sanctus verò Chrysostomus ait: Si vel unius diei peccata in memoriam revoces, faciet illa recordatio, ut facilè cristas demittas. Qui cymbam contis per fluvium ducunt, currunt per eam à prora ad puppim deorsum, ut ascendat sursum; revertuntur, ut ultrò progrediantur: sic si ascendere voluerimus sursum, descendamus deorsum per CORDIS submissionem, & humilem sui existimationem. Regrediamur retrò per nostræ fragilitatis considerationem, ut in sublime progrediamur. Humiliemur ergo sub potenti manu Dei, ut nos exaltet in tempore visitationis. Quemadmodum enim in aqua fit ut tantò altius ascendat, quantò

Psal. 37. 5.

Amb. li. 2. de Virgin.

Chrysost. ho. 20. in Matt.

Beyerlinck in feriâ 2. Paschæ.

1. Pet. 5. 6.

quantò illam quisquam ad ima deduxerit: ſic quò Animus humilior, eò altiùs atque ſublimiùs elevabitur.

CONSIDERA QUARTO, Hanc CORDIS humiliationem ac depreſſionem tantam eſſe debere, ut illius etiam ſigna in exteriori converſatione appareant. Unde Sanctus Pater noſter Benedictus, erigens Religioſis Diſcipulis ſuis cæleſtem quamdam ſcalam ad cœlum, duodecim humilitatis gradibus diſtinctam; ultimo loco hunc gradum poſuit: Si non ſolùm CORDE Monachus, ſed etiam Corpore humilitatem videntibus ſe ſemper indicet, id eſt, in opere, in Oratorio, in Monaſterio, in horto, in via, in agro, vel ubicumque ſedens, ambulans, vel ſtans, inclinato ſit ſemper capite, defixis in terram aſpectibus, reum ſe omni horâ de peccatis ſuis exiſtimans, jam ſe tremendo Judicio Dei præſentari exiſtimet: dicens ſibi in CORDE ſemper illud, quod Publicanus ille Evangelicus, fixis in terram oculis dixit: Domine, non ſum dignus, ego peccator, levare oculos meos ad cælum. Et iterùm cum Propheta: Incurvatus & humiliatus ſum uſquequaque. Ita enim conjungenda eſt humilitati CORDIS humilitas Corporis, quæ externo illo ritu deſignatur. Sic Achab humiliatus ambulavit

S. Benedict. cap. 7. Reg.

Luc. 18. 13.

3. *Reg.* 21. 27.

bulavit demiſſo capite. Sic Eſdras pro populo orans, dicebat: Deus meus confundor, & erubeſco levare faciem meam ad te; quoniam iniquitates noſtræ multiplicatæ ſunt ſuper caput noſtrum. Et Manaſſes Rex: Non ſum dignus intueri, & aſpicere altitudinem cæli præ multitudine iniquitatum mearum. Junge igitur, ô Anima, utramque hanc humilitatem; ut humilitatis Magiſtro non diſpliceas. Formam tibi in hoc præbuit Hebræus Rex, qui Deo ſupplicans, dicebat: Domine, non eſt exaltatum COR meum, neque elati ſunt oculi mei. Neque ambulavi in magnis, neque in mirabilibus ſuper me. Sed quid: ſi non humiliter ſentiebam, ſed exaltavi Animam meam: ſicut ablactatus eſt ſuper matre ſua: ita retributio in Anima mea. Id eſt, ſicut Infans recens ablactatus manet in ſinu, vel ſuper genua matris ſuæ, mœſtus & plorans, quia privatus eſt dulcedine lactis, quæ pro illo tempore ſummæ delitiæ ipſius erant; ſic Anima mea privetur dulcedine conſolationis divinæ, quæ meæ potiſſimæ ac penè ſolæ delitiæ ſunt.

1. Eſdræ 6.6. *Orat. Manaſſ.* *Pſ. 130. 1.* *Bellar. in illum Pſal.*

CONSIDERA QUINTO, Potiſſimos humilitatis fructus eſſe, primò, quòd Deus humilium preces exaudiat. Reſpexit, inquit David, in Orationem humilium, 18,

Pſ. 101.

& non ſprevit precem eorum. Et Eccleſia-
Eccli. ſticus : Oratio humiliantis ſe penetrabit
35.21. nubes. Secundò, humilibus Deus in hac vi-
ta gratiam, in altera gloriam confert. Unde
Luc. 4. S. Jacobus ait : Deus ſuperbis reſiſtit, hu-
7. milibus autem dat gratiam. De gloriâ ve-
Pſ. 17. rò Pſalmographus canit: Tu populum hu-
28. milem ſalvum facies, & oculos ſuperbo-
Job. 22. rum humiliabis. Et Sanctus Job : Qui hu-
29. miliatus fuerit, erit in gloriâ ; & qui in-
clinaverit oculos, ipſe ſalvabitur. Tertio,
præcipuus, & qui ex prioribus conſurgit
fructus eſt ; quòd per CORDIS humilita-
tem homo Deo appropinquet, & ipſe
Deus proprior ei fiat. Quod pulchrè de-
August. clarat Auguſtinus ? Quisquis itaque pœni-
ho. 50. tentiæ recuſat humilitatem, Deo propin-
inter quare non cogitat. Aliud eſt enim levare
Quin- ſe ad Deum : aliud eſt levare ſe contra
quag. Deum. Qui ante illum ſe projicit, ab illo
Idem in erigitur. Qui adverſus illum ſe erigit, ab
Pſ. 74. illo projicitur. Certè altus eſt Deus, non
eum attingit elatus. Omnia ſublimia ut
contingamus, attollimus nos : & ſi attin-
gere non poſſumus, machinamenta ali-
qua, vel ſcalas quærimus; ut ſublimitati
ſublimia contingamus. Contrà, Deus &
altus eſt, & ab humilibus contingitur.
Scriptum enim eſt : Propè eſt Dominus
his

his qui obtriverunt Cor. Tritura CORDIS, pietas, humilitas. Qui ſe conterit, iraſcitur ſibi: ſe habeat iratum, ut illum habeat propitium: ſe habeat Judicem, ut illum habeat defenſorem. Humilia ergo valdè Spiritum tuum. Deprime COR tuum, *Eccli.7.*
& ſuſtine; ut Deo conjungaris, & creſcat 19.
in noviſſimo vita tua. *Ibid.2.*
2.

LE-

LECTIO XIII.

EMBL. 13.

CORDIS Emollitio.

Deus mollivit COR *meum.*
Job. 23. 16.

COR,*marmor glaciale, Deus,ceu,cera liquescet,Urere cùm tuus,hoc,cœperit ignis amor.*

ONSIDERA PRIMÒ, Eam esse divinæ bonitatis clementiam, ut etiam obstinatissima CORDA nitatur emollire. Hinc Sanctus Job dicebat: Deus molluit COR meum. Et Nahum Propheta: Dominus patiens & magnus fortitudine: indignatio ejus effusa est ut ignis, & petræ dissolutæ sunt ab eo. Quod Hieronymus interpretatur: Indignatio Dei, quæ diu sustentat peccantes, aliquando non tota quidem prorumpit in pœnam; sed stillat in modum ignis, ad dissolvendam duritiam CORDIUM, quæ per petram signatur. Quis verò explicet quod modis divina illa bonitas CORDIS nostri duritiam edomare, & expugnare

Job. 23. 16.
Nahum 1. 6.

CORDIS EMOLLITIO.

Deus molliuit COR meum. *Iob. 23. 16.*

COR, marmor, glaciale, Deus, ceu cera, liquescet,
Vrere cum tuus hoc cœperit ignis amor.

13. *Pag. 192.*

re ſtudeat? Quemadmodum namque qui aliquid mollefacere vult, priùs impreſſum manibus huc illuc verſat; ſi adhuc reſiſtit, adhibet unctionem, poſt unctionem verò in aquam conjicit, poſteà in ignem, deinde ad incudem ducit; quòd ſi nec hoc modo mollire poteſt, tamquam omninò inutile abjicit. Sic Deus erga humana ſe gerit CORDA. Primo enim illa quaſi manibus ſuis contrectans, benignâ Paſſionis ſuæ, grandiumque beneficiorum memoriâ mulcet. Gratulatur ſibi de hoc Auguſtinus, cùm Deo ita loquitur: Deinde paulatim, tu Domine, manu mitiſſimâ & miſericordiſſimâ pertractans compoſuiſti COR meum. Secundò, illa inungit divinis auxilijs, & inſpirationibus; quibus faciliùs peccati rigorem deponat. Tertiò, bonorum temporalium aquis inundat, ut gratias Auctori agendo, in memoriam veniant delicti ſui. Quartò, ignibus tribulationum, & infirmitatum vexat. Denique ictibus mortis temporalis committit, ut vel ſaltem tunc reſipiſcant, & convertantur. At verò ſi nihil iſtorum poteſt deperditam revocare voluntatem, nulla mora eſt, quin hujuſmodi miſerrimi peccatores, quorum CORDA marmorea ullis non potuerunt molleſcere viribus, in infernum

Didac. Stella in cap. 8. Luc.

Auguſt. lib. 6. Confeſſ. cap. 5.

N conjician-

conjiciantur. Ne verò hoc tibi contingat, Dominum ora ut emolliat COR tuum; & magno clamore, magni Præsulis hanc vocem usurpa: Rogo te Domine, per omnes miserationes tuas, quibus de morte æterna liberati sumus, mollifica COR meum durum & lapideum, saxeum & ferreum, tuâ sacratissimâ & potenti unctione, & fac me per ignem compunctionis, coram te, omni horâ hostiam vivam fieri.

Aug. in Medit. cap. 35.

CONSIDERA SECUNDO, Maximam efficaciam habere verbum Dei, ad humani CORDIS duritiam emolliendam. De eo siquidem scriptum est: Numquid non verba mea sunt quasi ignis, dicit Dominus, & quasi malleus conterens petram? Ignis hic ænea hominum CORDA liquescere facit: Malleus verò, saxea & lapidea CORDA contundit, comminuit, & conterit. Noverat hujus ignis virtutem regius Vates, cùm diceret: Ignitum eloquium tuum vehementer, & servus tuus dilexit illud. Noverant & Discipuli illi Emmauntem petentes, qui cùm frigidi priùs essent, & Resurrectionem Domini penè desperarent, ab ignoto, & ignito ejus eloquio adeò accensi sunt, ut dicerent: Nònne COR nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, & aperiret nobis Scripturas

Jerem. 23.29.

Ps. 118. 48.

Luc. 24. 32.

uras? Et sponsa nónne disertè protestatur, ad vocem Sponsi COR penitus liquefactum fuisse? Anima mea, inquit, liquefacta est, ut Dilectus locutus est. Jam verò *Cant.* 5. 6.
quàm efficaciter malleus verbi Dei conterat petras durissimorum CORDIUM, vel inde colligere licet, quòd ad solam ejus auditionem, vel lectionem: multi subitò ad Christum conversi sint. Audito hoc verbo Evangelico in Ecclesia: Vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & veni sequere me? Antonius fit Eremita. *In vita per S. Athan.*
Audito illo verbo: Venite benedicti Patris mei, percipite regnum, &c. Apronianus primùm in Christum credit, baptizatur, fit martyr. *In gestis S. Marcelli Papæ.*
Auditâ illâ voce: Tolle, lege; tolle: lege; moxque lectis illis verbis Apostoli: Non in comessationibus, & ebrietatibus, non in contentione, & æmulatione, non in cubilibus, & impudicitijs, sed induimini Jesum Christum; Augustinus plenè ad Christum convertitur. *Rom.* 13. 13. *Confess. l.* 8. *c.* 12.
Nicolaus Tolentinas audiens pro Concione explicari illam Joannis sententiam: Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt, transit enim mundus, & concupiscentia ejus; subitò in alium virum mutatus, Ordinem fratrum Augustinianorum ingressus est. *1. Joan.* 2. 15. *Sur.* 10. *Sept. ex Antonio Senen. in Chron.*
Quid verò contigit Moneto illi,

illi, qui de induſtria Reginaldi Ordinis Prædicatorum celeberrimi Eccleſiaſtis Conciones declinabat, ne vel invitus ad illum Ordinem raperetur? Hic in Sancti Stephani Martyris Natali comitum importunitate tractus, primis ſtatim verbis captus eſt, cùm illam vocem exponeret: Ecce
Act. 7. 55. video cælos apertos. Ita enim diſſerebat, nunc quidem cæli portas ad beatitudinem patere, ita ut quivis ingredi poſſit qui autem negligentes eſſent, & qui Deo COR ſuum clauderent, ijs viciſſim cælos claudi, ut deinde intrare non poſſint. Nec pluribus opus fuit; ſtatim enim CORDE immutato, qui ad eam horam tam alienus fuerat à Religione, Religionis voluntatem concepit. Finitâ Concione, Reginaldum adijt, Animum ſuum expoſuit, eumque voti etiam vinculo adjuncto confirmavit. Inclina & tu aurem CORDIS tui, ô Anima fidelis, & excipe dulciſſima Sponſi eloquia in ſacræ Scripturæ paginis, & piorum librorum lectione reſonantia: Hæc enim duritiem CORDIS tui efficaciâ ſuâ facilè emol-
Gilbert. Abbas, Ser. 44 *in Cant.* lient. Auſculta (ait Gilbertus Abbas) & recole, quid locutus Mariæ Magdalenæ, quid mulieri in adulterio deprehenſæ, quid Samaritanæ, Chananææ,
Zac-

Zaccheo, Petro, Centurioni ? Ad tot pietatis sermones & clementiæ, cujus, non mollescat affectus, viscera liquescant ! Ad tam vehementes flatus Austrinos, etiam de durissimo pectore, quantumlibet annosa poterat glacies dissolvi.

CONSIDERA TERTIO, Benigno Christi Domini intuitu, quem ejusdem amor vel subsequi, vel comitari solet, maximè CORDA emolliri. Vide Sanctum Petrum frigidum ad prunas se calefacientem, Dominum negantem, & instar solidissimæ petræ obrigescentem : mox verò cùm idem benignissimus Dominus respexit Petrum, lapis solutus est, & profluxerunt aquæ, & Petrus flevit amarè. Et unde, quæso, Magdalena in lacrymas tam copiosas resoluta, & eliquata est, ut ijs Domini pedes rigaret, nisi ab aspectu clementissimi Jesu : Id enim in Hymno asseverat Ecclesia :

Marc. 14. 64. *Luc. 22. 63.* *Luc. 7. 44.*

Pater superni luminis,
Cùm Magdalenam respicis,
Flammas amoris excitas,
Geluq; solvis pectoris.

Breviar. Rom.

Neque hoc mirum, aut à ratione alienum videri debet : Christus enim, cùm Sol Justitiæ sit, hoc sibi proprium habet, ut radiorum suorum calore, frigore constricta

CORDA, fluidæ instar aquæ resolvat. Unde quidam lacrymantem Magdalenam sic loquentem inducit:

Nix ego, Sol Christus; radiorũ ardore liquesco.
Nil mirum ex oculis, si fluat unda, meis.

Paschas. Ratbertus li. 2. in lam. Jerem. COR enim liquefactum (ut ait Paschasius præ amore Dei, quasi glacies ex calore resolvitur, & sicut aqua effunditur. Agnovit divini hujus Solis miram efficaciam Isaias Vates, qui, quasi in Hyeme constitutus. Solis hujus ortum ardentibus hisce votis implorabat: *Isaiæ 61. 1.* Utinam disrumperes cælos, & descenderes: à facie tua montes defluerent? id est, superba mortalium CORDA vi gratiæ tuæ ad humilitatem, patientiam, omnemque virtutem liquarentur. Sicut exustio ignis tabescerent, aquæ arderent igni, id est, mollia & concupiscentijs humecta, ac viscosa hominum CORDA, igne charitatis exsiccata, inflammarentur. Quis non admiretur adeò ferventes Solis hujus radios, à quibus etiam saxa, & lapides dissolvantur, & liquescant! In hunc enim sensum Sanctus Gregorius *Job 28. 2.* interpretatur illud Job: Lapis solutus calore, in æs vertitur. Tunc, ait, lapis solutus calore, in æs vertitur, cùm COR durum, *Gregor. lib. 18. Moral. cap. 17.* & divini amoris igne frigidum, eodem igne tangitur & liquatur; ut desideriorum

æstu

æstu ardeat, qui priùs insensibilis manebat. Ex quo ardore emollitur ad amorem, & roboratur ad operationem; ut sicut priùs durus fuerat in amore sæculi, ita se postmodum fortem exerat in amore Dei. Quid verò congruentius est, quàm amori tribuere hanc liquefactionem, quâ id, quod alioquin durum est, redditur fluens? cùm exploratum sit eos esse præcipuos amoris effectus, ut amantem impellat ad amatum, eumdemque cum illo uniat; quæ certè unio tunc fit pulchriùs, cùm amor ipse fit mutuus, atque adeò ambos amantes ad alterutrum fluidos faciat. Nec ignoramus, dilectum piarum Animarum Jesum Christum dixisse: Factum est Cor meum tamquam cera liquescens. Unde si liquefacta Anima fluat ad Jesum, & Jesus liquefactus ut cera, fluat ad ipsam Animam; quid exinde consequitur, nisi perfecta unio? Res Corporeæ cùm per calorem extrinsecùs liquefiunt, in semetipsas resolvuntur: Animæ verò cùm per calorem intimum liquefiunt, non in semetipsas resolvuntur, sed in resolventem. Resolvuntur à semetipsis, sed non in semetipsas; resolvuntur igne Dei, ab amore sui in amorem Sponsi cælestis. Hoc Paulus insinuans, qui adhæret, inquit, Domino, unus

G. Sle-rius. ca. 5. Cant. Expos.

Ps. 21. 15.

Guilliel. Abb. apud Delrio cap. 5. Cant.

1. *Cor.* unus Spiritus eſt. Et ſuam Animam hoc
6. 17. modo liquefactam indicans: Vivo, inquit,
ego, non jam ego, vivit autem in me
Gilbert. Chriſtus. O quàm dulcis hora, quando
Abbas, Anima, huic igneo torrenti, liquefacta
Ser. 44. miſcetur! quàm ſubtilis eſt in illo mo-
in Cant. mento, quàm extenuata, quàm mobilis?
Nihil tunc torporis habet, nihil duritiæ
reliquum, nihil rigoris, tantummodò calens
& liquens.

L E-

CORDIS MVNDATIO

Laua a malitiâ COR tuum. *Ierem. 4. 14.*

Fons scaturit lateris transfixi, e vulnere, sponsi.

Hoc CORDIS *maculas ablue sponsa, tui.*

14.

LECTIO XIV.

EMBL. 14.

CORDIS Mundatio.

Lava à malitia COR *tuum.*
Jerem. 4. 14.

Fōs scaturis lateris transfixi è vulnere Sponsi,
Hoc CORDIS *maculas ablue, Sponsa, tui.*

ONSIDERA PRIMO, In supernam illam civitatem Jerusalem, quæ tota (ut scribit Discipulus ille, quem diligebat Jesus) est *Apoc.* 21.18.
aurum mundum simile vitro mundo, ornata omni lapide pretioso, illuminata claritate Dei, non intrabit aliquid coinquinatum, aut abominationem faciens; sed omnes illius patriæ cives (ad similitudinem ipsius civitatis) mundi, puri, & immaculati erunt, Propheta quoque ille, cui incerta & occulta sapientiæ suæ manifestavit Deus, positâ in- *Ps.* 50. 8
terrogatione: Quis ascendet in montem *Ps.* 23. 4
Domini? aut quis stabit in loco sancto ejus? respondet, Innocens manibus, & *Nyssen.*
mundo CORDE. His autem duabus parti- *Orat. de*
bus, ait Nyssenus, omnem Justitiam com- *Ascens.*

 prehen-

prehendi. Munditia, ſive Innocentia manuum, operum puritatem deſignat: CORDIS verò munditia, cogitationem & intentionum ſinceritatem declarat. Tam interna, quàm externa mundities requiritur, ut ad cæleſtem beatitudinem quis admittatur. Phariſæi neglectâ interiori puritate, ſolam externam curabant; in quos graviſſimè Salvator noſter ita invectus
Matth. 23.23. eſt: Væ vobis Scribæ & Phariſæi Hypocritæ! Qui decimatis mentham, & anethum, & cyminum, & reliquiſtis quæ graviora ſunt legis, judicium, & miſericordiam, & fidem. Hæc oportuit facere, & illa non omittere. Duces cæci, excolantes culicem, camelum autem glutientes. Væ vobis Scribæ & Phariſæi Hypocritæ! quia mundatis quod deforis eſt calicis & paropſidis, ut fiat id quod deforis eſt mundum. Væ vobis Scribæ & Phariſæi Hypocritæ! quia ſimiles eſtis Sepulchris dealbatis, quæ à foris parent hominibus ſpecioſa, intùs verò plena ſunt oſſibus mortuorum, & omni ſpurcitiâ: ſic & vos à foris quidem paretis hominibus juſti, intùs autem pleni eſtis Hypocriſi, & iniquitate. Ex Chriſti ergo mente priùs interior CORDIS munditia quærenda eſt, quàm exterior Corporis,

poris. Araneæ hæc esse industria scribitur ut ruptam à muscis telam, reficere volens, à medio incipiat, eamque ante Solis occasum perficiat. Nos jam inde à suscepto Baptismo, in CORDIBUS nostris, velut à centro telam æternæ salutis ordimur; quàm sæpè autem eam infernales muscæ ruperunt ? quàm impetuosè perfregerunt ? Si porrò eam reficere velimus, à centro, à CORDE eam incipere necesse est, & extrema huic operi manus imponenda, antequam Sol gratiæ, & misericordiæ Dei nobis occumbat. Clama igitur cum Propheta : COR mundum crea in me Deus, & Spiritum rectum innova in visceribus meis. Iterumque : Fiat COR meum immaculatum in justificationibus tuis, ut non confundar.

Fornerus Côc.90. in Ps.50.

Ps.50. 12.

Ps.118. 80.

CONSIDERA SECUNDO, Si, ut Sanctus Job dixit, nemo mundus à sorde; & Sapiens : Quis potest dicere, mundum est COR meum, purus sum à peccato ! quàm fœda, deformis, & squalida sis, ô Anima, quæ hactenus in viam CORDIS tui vaga abiisti post greges sodalium tuorum ? Ambulasti enim in tenebris & lubrico, & inquinasti vestimenta tua; quin immò velut sus volutata es in vo-

Job 25. juxta 70.

Prov. 20.9.

Cãt.1.6

Isaiæ 63.3.

lutabro

2.Pet.2. lutabro luti, & maculata es in iniquita-
22. te tuâ. Quàm meritò igitur de mundan-
Jer. 2. da fœditate tuâ cogitare debes; audi Do-
22. minum per Prophetam monentem: Lava
Idem 4. à malitia Cor tuum Jerusalem, ut salva
14. fias: Usquequò morabuntur in te cogitationes noxiæ? Quamobrem verò CORDIS immundi ablutionem omnipotens Deus requirit: nimirùm cùm illud sibi sacrificium offerri velit, planè mundum
Levit. 1. esse oportet. Ita enim olim præcepit, ut
13. intestina & pedes hostiæ lavarentur aquâ. Quid enim hoc designat, nisi quòd affectus CORDIS nostri (per pedes designati) & ipsius CORDIS interiores cogitationes (quas intestina denotant) ablui & purgari debeant, antequam ipsum COR offeratur
Aquaviva in Ps. 118. in sacrificium acceptabile? Sed & templum Dei vivi est COR nostrum, ut proinde etiam hoc nomine magnâ puritate nitere
Exod. 30.19. debeat. Si enim scriptum est, vel pedem esse custodiendum, quo in materiale templum Dei ingredimur, ne quid contaminatum, aut immmundum in illud in-
Exod. 3. 5. grediatur, & si Moyses calceamenta deponere jubetur, id est, involucra carnalium cogitationum: Quantâ tandem puritate debet esse conspicuum COR nostrum spirituale templum Dei, de quo Apostolus

ait;

ait: Vos enim estis templum Dei vivi, si- *2.Cor.*
cut dicit Deus: quoniam inhabitabo in il- *6.16.*
lis, & inambulabo inter eos, & ero illorum Deus, & ipsi erunt mihi populi?

CONSIDERA TERTIO, Ad ablutionem CORDIS aquam cum primis esse necessariam; ne verò hanc per varia loca anxiè nimis quæras, demonstrat tibi Zacharias fontem copiosissimum: In die illa, *Zachar.*
ait, erit fons patens domui David, & ha- *13.1.*
bitantibus Jerusalem, in ablutionem peccatoris, & menstruatæ. Quis verò hic fons, nisi Christus Dominus; fons & scaturigo gratiæ, justitiæ, & salutis? Sic enim hunc locum interpretatur Sanctus Gregorius: Fons quippe occultus est Unigenitus Pa- *Gregor.*
tris, invisibilis Deus. Fons verò patens, *ho.20.*
est idem Deus Incarnatus: qui fons patens *in Eze-*
rectè domus David dicitur, quia ex Da- *chiel.*
vidis genere noster ad nos Redemptor processit. Hi autem Jerusalem habitant, qui in visione pacis intimæ mentem figunt. Peccator verò, & Menstruata est, vel is qui delinquit in opere, vel mens quæ labitur in prava cogitatione. An non fons patens est Christus crucifixus, è quo quinque illi torrentes sanguinis profluxerunt? In terrestri Paradiso fons erat, qui in *Gen. 2.*
quatuor capita dividebatur, ut ita totam *10.*
terram

terram irrigaret. In Paradiſo Eccleſiæ Jeſus crucifixus fons eſt, è cujus ſacris vulneribus quinque flumina ſcaturiunt, qui-
Joannis bus abluuntur peccata totius mundi. Chri-
5. 2. ſtus eſt probatica illa piſcina, quinque vulnerum porticus habens, in quam qui deſcenderit poſt motionem aquæ, ſanus
Joã. 5.4 fit à quacumque detinetur iniquitate. Sanguis enim Jeſu Chriſti emundat con-
Hebr. 9. ſcientias noſtras ab operibus mortuis pec-
14. catorum. Hic Sanguis, ait Chryſoſto-
Chryſoſ. mus, effuſus, univerſum abluit orbem
hom. 45. terrarum; hic Sanguis Sancta Sanctorum
in Joan. purgat. Quòd ſi ejus figura tantam habuit vim, in Templo Hebræorum, in
Exo. 12. medio Ægypti, liminibus aſperſus, dum
22. ab Angelo percutiente ſervavit, dum po-
Levit. 8 pulum emundavit: dum omnia ſanctifi-
11. cavit; quantò magis, veritas ipſa Sanguinis hujus? Hic Sanguis aureum altare ſanctificavit; ſine hoc Princeps Sacerdotum in penetralia ingredi non audebat. Sanguis Sacerdotes faciebat, hic Sanguis in figura peccata purgabat, hic Sanguis noſtrarum Animarum ſalus eſt. Hoc lavatur, hoc ornatur Anima, hoc incenditur; hic, igne clariorem reddit mentem noſtram, & auro ſplendidiorem; hujus Sanguinis effuſio cælum pervium fecit.

Accipe

Accipe igitur ſitulam memoriæ, & in eâ hauri cum gaudio de fontibus his Salvatoris efficaciſſimam aquam, quâ pollutum COR tuum abluas. Adhibe, inquam, velut manus, intellectus conſiderationes, & affectuum excitationes, ijſque COR tuum perfrica, ablue, & emunda: immò verò totum COR in hoc Sanguineum lavacrum immerge; & ſine dubio aſcendet inde dealbatum. Beati; qui lavant ſtolas ſuas in Sanguine Agni! Nihil enim tam efficax, ait Bernardus, ad curanda conſcientiæ vulnera, nec non ad purgandam mentis aciem, quàm Chriſti vulnerum ſedula meditatio. Recurre ergo ad lavacrum hoc, & dic cum Eccleſia: Dealba me Domine, & munda COR meum; ut in Sanguine Agni dealbatus, gaudijs perfruar ſempiternis.

Iſ. 12. 3. *Apoc. 22 14.* *Bern. Ser. 62. in Cant.* *Miſſal. Rom.*

CONSIDERA QUARTO, Quò pertinaciùs maculæ veſtibus inhærent, eò accuratiùs ac ſæpiùs ablui debent:

(Quo ſemel eſt imbuta recens, ſervabit odorē,
Teſta diu

inquiebat ille) frequentiori indiget emundatione vas fœdo liquore repletum: Atque hinc leproſus mundandus ſepties aſpergi ſanguine paſſeris immolati præcipitur,

Horat. lib. 1. Epiſt. *Levit. 14. 5.*

cipitur, ut jure purgetur, ac deinde totum Corpus ablui. Naamanem Princi-
4.Reg. 5.14. pem leprâ infectum septies lavari in Jordane oportuit, ut curaretur. David Rex non ignorans nullam esse lepram peccato fœdiorem, eamque adeò tenaciter CORDI adhærere, ut unâ vice ablui non posset, identidem se lavari supplici voce obsecrat: Ampliùs, inquit, lava me ab ini-
Ps. 50. 3. quitate mea, & à peccato meo munda me. Age igitur Anima, vis alterum lavacrum CORDI tuo expurgando præparare? admisce sanguineis Salvatoris fontibus aquam pluviam, & largissimos imbres calidarum lacrymarum, ex peccati consideratione distilantium; iisque COR tuum ablue. Ut enim pluvia ex densâ nube Soli oppositâ, ejusque calore resolutâ, è mediâ aëris regione decidit: Ita prorsus cùm in nubem peccatorum nostrorum (quæ Solis Justitiæ radios nobis occultat) divini amoris flamma inciderit, facilè nubem dissolvit, & abundantissimam lacrymarum pluviam progignit. Lubétne etiam hisce aquis acre lixivium adjungere, ad abluendas etiam inveteratissimas maculas vestis nuptialis, quam in Baptismo induisti? Cola lacrymas tuas in vase CORDIS, per cineres Mortis, Judicij, & Inferni; & assiduâ

assiduâ horum meditatione facilè pristinum Animæ splendorem recuperabis. Memorare, ait Sapiens, novissima tua, & in æternum non peccabis. *Eccli. 7.40.*

CONSIDERA QUINTO, Ingens præmium, quod mundis CORDE promissum est: Beati, ait Christus, mundi CORDE, quoniam ipsi Deum videbunt. *Matth. 5.8.* Hæc autem visio Dei, ijs, tum in hoc sæculo, tum in altero conceditur. Hic quidem per Speculum in ænigmate, sive per contemplationem Deus videtur: *1. Cor. 13.12.* in altera verò vita perspicuè, & facie ad faciem. Deus autem cùm mundissimus sit, non nisi à mundo CORDE videri potest; ut enim ait Plato: Impuro, purum attingere nefas est. *Plato in Phædõ.* Et Nyssenus: Quo enim modo Animus noster, qui inferiori huic carnis voluptati mancipatus est, atque in humanorum affectuum appetitionem totus incumbit, potest cognatum illud lumen, quódve mente ipsa cernitur, vacuo, & libero sensu aspicere; cùm is prava quadam atque inerudita anticipatione, ad humiles has res & lutulentas aciem intendat? *Nyssen. lib. de Virg. cap. 5.* In æternâ verò beatitudine felicissimè Deus à mundo CORDE videtur, amatur, & possidetur. Ibi, inquit Augustinus, tota virtus erit videre, ô Anima mea, quod amas; *August. lib. 22.*

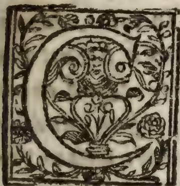
de civit. Dei, & summa felicitas, amare quod vides: & ibi beata vita in suo fonte bibitur, ubi Veritatis visio clarissimè aperitur. Ibi vacabimus & videbimus, videbimus & amabimus, amabimus & laudabimus ESSE quod erit in fine, sine fine. Quod enim, ô Deus, præparasti diligentibus te, fide non capitur, spe non attingitur, charitate non apprehenditur, desideria & vota transgreditur, acquiri potest, æstimare non potest.

TER-

TERTIA CLASSIS.

CORDIS Oblatio & Examen.

OR à vitijs in præcedenti Classe expurgatum, dignum est quod supremo Numini in gratissimum munus, & sacrificium acceptabile offeratur. Id autem in hac Classe fidelis Anima Dilecto suo dicat, & consecrat: Deus verò, qui à sacrificijs suis omnem nævum, & maculam abesse voluit, quiq; COR & renes scrutatur, non sine multiplici ac diligenti examine Sponsæ suæ munus admittit. Unde, velut Argentarius, in statera COR illius appendit, in igne probat, fundum illius scrutatur, & ad rectissimam CORDIS sui amussim, illius rectitudinem explorat. Eadem fuit Sponsi circa Sponsæ suæ vineam cura & diligentia; ipse siquidem ait: Descendi in hortum nucum, ut viderem poma convallium, & inspicerem si floruisset vinea. Cant. 6. 10. Vineam enim CORDIS nostri, quam plantavit dextera ejus, quam Sanguine suo rigavit, quam Angelicæ custodiæ maceriâ, & virentibus gratiæ suæ sepibus circumdedit, ipsemet visitat, & diligentissimè inspicit,

 num

num fructuum spem faciat; an verò conversa in pravum vinea aliena, igni sit destinanda æterno. Id verò Sponsæ adeò non ingratum est, ut ipsa etiam Sponsum ad hoc invitet, Dicens: Veni Dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis. Manè surgamus ad vineas; videamus si floruit vinea, si flores fructus parturiunt. Quid enim hoc aliud est, quàm rogare Sponsum, ut diligenter examinet, an vineæ labori Coloni respondeant. Atque in hoc examine, via purgativa finitur. Flores enim vineæ ad Incipientes, quemadmodum fructus ad Proficientes pertinent.

Cant. 7. 11.

L E-

CORDIS DONATIO.

Præbe fili mi, COR tuum mihi. *Prou. 23. 26.*

Vnice CORDIS *amor, timor vnice* CORDIS, *Jesu,*
COR *tibi dono meum,* COR *mihi redde tuum.*

15. *Pag. 213.*

LECTIO XV.

CORDIS Donatio. EMBL. 15.

Prabe fili mi COR *tuum mihi.*
Proverb. 23.26.

Unice CORDIS *Amor, timor unice* CORDIS JESU.
COR *tibi dono meum*, COR *mihi redde tuum.*

ONSIDERA PRIMO, Quemadmodum Regibus honoris & ſubjectionis teſtandi causâ, munera deferri ſolent; ita Deum, qui eſt Rex regum, & Dominus dominantium, præcepiſſe ut ei quoque munera deferrentur; unde dixit: Non apparebis in *Deutec.* conſpectu meo vacuus, ſed offeret unuſquiſ- 16.17.
que ſecundùm quod habuerit, juxta benedictionem Domini Dei ſui, quam dederit ei. Ita prædictum eſt de pacifico Rege Salomone Chriſto Domino: Adorabunt eum, *Pſ.* 44.
quoniam ipſe eſt Dominus Deus tuus. Et 14.
filiæ Tyri in muneribus, vultum tuum deprecabuntur omnes divites plebis. Quibus

verbis ſignificatur, Gentilitatem ad Chriſtum converſam, ſpiritualibus muneribus eum honoraturam, & deprecaturam; idque non tantùm vilem plebeculam, ſed ipſos etiam divites plebis, immò etiam Reges facturos. Unde in alio Pſalmo dicitur: Reges Tharſis, & Inſulæ munera offerunt: Reges Arabum, & Saba dona adducent. Id autem in Magis Chriſti adoratoribus ad litteram adimpletum fuiſſe, ex communi Sanctorum, & Eccleſiæ conſenſu conſtat. Illi enim apertis theſauris ſuis, obtulerunt ei munera, Aurum, Thus, & Myrrham; quibus eum Deum, Regem, & hominem eſſe confeſſi ſunt. Tu verò, Anima mea, quo dono, quáve oblatione Regem, Deumque tuum honorabis? non aliâ prorſus, quàm CORDIS tui. In omni namque Creatura, quæ ſub Sole mundi vanitatibus occupatur, nihil humano CORDE ſublimius, nihil nobilius, nihil Deo ſimilius reperitur: quapropter nihil aliud quærit à te, niſi COR tuum. Hinc eſt quòd per Salomonem dicit: Præbe fili mi COR tuum mihi. Quo loquendi modo, pulcherrimè indicat à cujus manе munus ſuſcipere dignetur, quale illud eſſe debeat, & quo modo ſibi præberi deſideret. Singula proinde verba hæc attentiùs expendenda ſunt.

Pſ. 71. 10. *Matth. 2. 11.* *Bernard in Med. cap. 7.* *Proverb 23. 26.*

CON-

CONSIDERA ergo SECUNDO, Cujus COR sibi dari petat, nullius enim nisi filij CORDE delectatur, ideoque dicit: Fili præbe mihi COR tuum. Non alloquitur ergo Judæos, Turcas, Ethnicos, Publicanos, & qui in peccatis suis obdurati perseverant: illi enim non filij, sed inimici Dei sunt, & maledictionis filij. Eorum igitur CORDA postulat, quibus dedit potestatem filios Dei fieri, qui credunt in nomine unigeniti Filij Dei, qui Spiritum adoptionis filiorum receperunt. Qui Spiritu Dei aguntur (inquit B. Paulus) ij sunt filij Dei, coheredes autem Christi: si tamen compatimur, ut & conglorificemur. Una ergo ex conditionibus filij est, ut cum Christo patiatur & sustineat: Flagellat enim Deus omnem filium quem recipit. Deinde eidem Patri filius obedire debet: Patres quidem carnis nostræ (inquit Apostolus) eruditores habuimus, & reverebamur eos: non multò magis obtemperabimus Patri Spirituum? Pacem prætereà filius in domo Patris cælestis colere debet: Beati enim pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Denique illi sunt filij, qui Patrem imitantes student esse perfecti, sicut Pater cælestis perfectus est. Si ergo Deo vis COR esse

Ex Gabriele Inchino pleraque

2. Pet. 2. 14.

Joannis 1. 12.

Rom. 8. 14.

Hebr. 12. 6.

Ibid. v. 9.

Matth. 5. 9.

Matth. 5. 48.

gratum, vide ne à numero filiorum excidas; in hoc unum incumbe, ut has filij proprietates assequaris, ut verè filius Dei nomineris & sis.

CONSIDERA TERTIO, Quo modo sibi dari COR tuum petat. Non enim vult sibi illud commodari, non vendi; sed liberali donatione præberi, sive dari. Commodare enim nihil aliud est, quàm alicui alicujus rei usum gratuitò concedere, ita ut dominium ejus maneat circa commodantem. Vendere, est accepto pretio rem aliquam distrahere. Donare verò, est gratuitò & liberaliter rem alteri dare, ac tradere. Qui commodat quidpiam, paulò pòst quod commodavit recipit. Qui vendit quidpiam, pretium illius quod vendidit accipit. Qui verò donat quidpiam, nec umquam recipit, nec ullum pro eo pretium flagitat. Commodant Deo COR suum, qui ad aliquod tempus illud divino cultui tradunt, posteà verò illud rursus mundi vanitatibus implicant; qui in majoribus solemnitatibus pietatem colunt, deinde verò, ijs peractis, redeunt
Matth. ad ingenium, & bacchanalia vivunt. Hi
13.21. sunt quos temporalis Christus vocat.
*Luc.*8. Qui ad tempus credunt, & in tempore
13. tentationis recedunt. Qui autem sunt qui

Deo

Deo COR vendunt, nisi illi qui ideò Deo serviunt, ut eis statim pretium servitutis suæ annumeret? tribuens illis divitias & prosperitates hujus sæculi: vel qui se ita Deo tradunt, ut id facturi non essent, nisi mercedem æternam, & præmium regni cælorum daturum se repromisisset? Illi porrò COR suum liberâ donatione Deo offerunt, qui nec mercedis, nec præmij intuitu, sed solo illius amore id illi ita tradunt, ut numquam velint id rursus fieri sibi proprium, dicentes cum Prophe- *Ps.72.*
ta: Quid mihi est in cælo, & à te quid vo- *25.*
lui super terram? Deus enim gratis vult diligi, gratis sibi serviri, non quasi propositâ acceptione mercedis, quia ipsa merces tua summa Deus ipse erit, quem gratis diligis. Gratis igitur & liberaliter Deo COR tribuendum est, ut COR nostrum habeat Deum.

EXPENDE deinde, quòd dicat Deus CORDIS tui: Præbe MIHI COR tuum. *Prover.*
Non vult enim illud Mundo, non Carni, *23.26.*
non diabolo impendi. Tam enim est CORDIS tui amans & cupidus, ut illud totum possidere, nec aliquem in societatem illius admittere velit. Quòd si tamen proximus in CORDE nostro locum aliquem invenit, id illi contrarium non est: unicus enim

amor eſt, quo Deus & proximus diligitur; cùm non niſi propter Deum hic diligatur. Ubi autem unum propter alterum, ait Ariſtoteles, utrobique tantùm unum. Quemadmodum dum diligitur ſanitas, & potio amara propter ſanitatem, non illic duo ſunt amores; ſed unus tantùm amor. Unico igitur & ſoli Dilecto CORDIS noſtri COR largiendum eſt.

Ariſtoteles.

CONSIDERA QUARTO, Cur immenſa illa majeſtas partem hominis tam exiguam, quàm eſt COR, ſibi dari flagitet. Cujus quidem cùm plurimæ ſint rationes, tum una hæc præcipua eſt; quòd nemo tam pauper ſit, qui illud dare non poſſit. Quis enim eſt qui CORDE careat? Alia verò ſi Deus exigat, plurimi ſe excuſare poſſent. Aures, ad verbum Dei audiendum, non poteſt exhibere ſurdus. Oculos, ad peccata deploranda, aut Chriſtum crucifixum intuendum, non habet cæcus. Os & linguam, ad preces fundendas, & divinas laudes celebrandas, non habet mutus. Manibus, ad eleëmoſynas largiendas, caret pauper & egenus. Ventrem, ad jejunandum, non poteſt exhibere infirmus. Genua, ad orandum, non poteſt flectere debilis & decrepitus. Crura & pedes, ad peregrinationes faciendas, & Eccleſias frequentandas, exhi-

exhibere non poteſt claudus, & pedibus deſtitutus. Nullam proinde harum partium Deus exigit; ſed COR tantummodò, quod quilibet dare poteſt. Potes mihi dicere, ait Sanctus Auguſtinus, non poſſum vigilare, non poſſum jejunare, non poſſum peregrinari, non poſſum eleëmoſynam facere, & mortuos ſuſcitare: ſed non potes mihi dicere, non poſſum diligere; quod CORDE fit. Adde his, & hanc rationem; quòd etſi Deo omnia Corporis noſtri membra offerantur, unicum tamen COR abſit, non erit ei munus hoc gratum; quod enim olim dixit: Populus hic labijs me honorat, COR autem eorum longè eſt à me: idipſum de alijs omnibus membris veriſſimè dicere potuiſſet. Nulla enim opera Deo grata ſunt, quæ ex CORDE non procedunt. Quod enim in arboribus eſt radix, id in homine eſt COR: vitiatâ radice, rami arboris areſiunt, flores defluunt, frondes palleſcunt, fructus putrefiunt: ſanâ autem permanente radice, vivaces ſunt rami, firmi flores, virentes frondes, & fructus maturi. Ita quoque ſi CORDIS radix integra fuerit, bona erunt opera noſtra. Si radix ſancta, ait Sanctus Paulus, & rami. Si verò malitia COR infecerit, mala quoque ex eo prodibunt opera.

Auguſt.

Iſa. 29. 13.

Rom. 11. 16.

De

Matth. 15.19. De CORDE enim, Christo teste, exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiæ. Quin & absque opere externo non rarò COR peccat, ut Psaltes testatur: Etenim in CORDE iniquitates operamini in terra. (Ps. 57. 2.) Cùm igitur omnes actus nostri valorem & pretium ex CORDE habeant, meritò illud Deus requirit: nec enim vel hominibus grata sunt munera, quæ non ex CORDE proficiscuntur. Displicet servus, qui non ex animo, sed ad oculum, Domino servit. Nihil Sponsus Dilectæ suæ dedisse censebitur, nisi COR largiatur: nihil ab eâ vicissim petit, nisi ut ponat eum sicut signaculum super COR suum. (Cant. 8. 6.)

CONSIDERA QUINTO, Quorsum Deo COR tuum tradere debeas, nempe ut illi fiat gratum habitaculum, illudque efficiat conforme imagini divini CORDIS sui. Debitum est ipsi COR multis omninò titulis, ob beneficia nimirùm creationis, gubernationis, redemptionis, aliaque minimè pauca. Accipitribus dari solet COR earum avium, quas prædati essent: Christus ad prædam ascendit; dum Crucis lignum conscendit, de quo vaticinatum Jacob multi intelligunt, cùm de Juda dixit:

Ad

Ad prædam fili mi aſcendiſti. Chriſtus *Gen.* 49
enim ex tribu Juda prognatus, inter cete- 9.
ra nomina habuit: Accelera ſpolia detra- *Iſa.* 8.3.
here, Feſtina prædari. Hic igitur è Cruce ſpoleans diabolum, prædatus eſt COR noſtrum: quare meritò etiam illi dandum erit. Noli autem ſubducere COR tuum, eò quòd immundum fortè ſit; ipſe enim qui fons eſt, emundabit illud. Si pravum & diſtortum ſit, ipſe, qui diligit æquitatem, rectum efficiet illud. Si grave ſit & pronum in terram, ipſe, qui de cælis eſt, ſurſum ſublevabit. Si varijs cupiditatibus, velut luto plenum ſit, ipſe, qui ignis eſt, conſumet eas. Si durum ſit, ipſe, qui omnipotens eſt, emolliet illud. Tantùm tibi
tortuoſitas tua diſpliceat, & ex tota Ani- *Matth.*
ma, ex tota mente, ex totis viribus COR 22.37.
totum illi devoveas, qui ſe totum CORDI tuo tanto amore dedit; & ſine dubio facilè reformabit deformitates CORDIS tui.
Cùm Socrati, ut Seneca tradidit, multi *Seneca*
multa, pro ſuis quiſque facultatibus, *lib.* 1. *de*
offerrent; Æſchines pauper auditor: Ni- *benefic.*
hil, inquit, dignum te, quod dare tibi *cap.* 7.
poſſum invenio, & hoc modo pauperem me eſſe ſentio. Itaque dono tibi, quod unum habeo, meipſum; hoc munus rogo, qualecumque eſt, boni conſulas, cogi-

teſque

teſque alios cùm multum tibi darent, plus ſibi reliquiſſe. Cui Socrates: Quid ni tu, inquit, magnum munus dederis? niſi fortè parvo te æſtimes. Curabo ergo, ut te meliorem tibi reddam, quàm accipi. Tu verò, ſi Æſchinem imiteris, &, non Socrati, ſed Deo COR tuum obtuleris, ſine dubio multò melius illud efficiet, tibique reddet. Sed opportunè admodum hic ſubjicietur.

Modus COR *Deo offerendi.*

PRAXIM, modumque Deo ſpiritualiter COR noſtrum, gratiſſimi inſtar muneris, offerendi, nobis tradiderunt SS. Gertrudis, & Mechtildis, duæ ſorores, ambæ non ſolùm carne, ſed etiam Religione germanæ, ambæ Domino cohæſerunt, ambæ Domino concorditer ſervierunt. Sancta Mechtildis audiens aliquando in Offertorio cantari: Reges munera offerent tibi; dixit Salvatori noſtro: Ecquid eſt, ô Dilecte CORDIS mei, quod tibi nunc offeram, cùm nihil dignum habeam majeſtate tuâ? Reſpondit Salvator: Quinque modis præbebis mihi COR tuum, & gratum mihi munus obtuleris. Primò, illud mihi offeres velut arrham deſponſationis,

Auguſt. Ser. 26. de verb. Domini.
S. Mech-til. lib. 1. cap. 42.

tionis, cum omni fidelitate CORDIS tui, incessanter me deprecans, ut igne amoris mei consumam quidquid per infidelitatem deliqueris. Secundò, offeres mihi velut murenulam auream, aut amatorium monile, cum internâ abnegatione omnium voluptatum hujus mundi; quæ COR tuum occupare vellent. Tertiò, COR tuum velut Diadema mihi offerens, cum omni honore, qui tibi sive in hoc, sive in altero sæculo obtingere posset; ut ego solus sim gloria & corona tua. Quartò, mihi offeres instar phialæ, ex qua ipse meam bibam dulcedinem. Quintò, mihi offeres vas electum, in quo meipsum reficiam. Ita Mechtildem suam erudivit Dominus.

Sancta Gertrudis verò hanc, offerendi Domino COR, formulam tradidit, quâ ipsa sæpiùs uti consueverat:

Ecce Domine, COR *meum abstractum ab omni* — *Gertrud insinuat. divin. piet. li. 3 cap. 30.*
Creaturâ, integrâ voluntate offero tibi; orans
Ut abluas illud in virtuosâ aqua sanctissimi
Lateris tui; & decentissimè exornes illud.
In pretioso Sanguine dulcissimi CORDIS *tui,*
Ac tibi convenientissimè coaptes illud, in
Aromatica vapore divini amoris tui.

Pulchrum

Pulchrum quoque & venuſtum eſt carmen, quo pius & Religioſus Poëta Bernardus Bauhuſius, COR ſuum uni Chriſto dedicat, quod aſcribere non verebor:

Lib. Epigram.

Pallentes violas, immortaleſq́ amaranthos,
Et caltha aureolas, Phœbiſequaſq́ comas,
Reginaſq́ roſas, & florum, lilia, Reges,
Albaq́ narciſſi, flavaq́ texta croci;
Iridaq́ & nardum, ferrugineumq́ hyacinthū,
Et quidquid florum denique Coloris habet,
CHRISTE, *tibi pleno meditabar fundere cornu,*
Veris opes volucres, deliciaſq́ breves:
Jamq́ ardens ibam totū tibi ſpargere Maium
Purpureum, praſinum, coccineum, croceum;
Nam Maij omnigena pluma, omnigeniq́ colores,
Et multa in gremio florea meſſio erat.
Hanc mihi ſed ſubitò vertiſti in pectore mentem,
Et viſus tacitâ es ſic mihi voce loqui:
Mitte roſas manibus vates meus; altera dona
Poſcimus; hæc olim Panq́, Paleſq́ tulit.
Altera dona Deo vero, ſunt altera ſerta;
Non faciunt capiti talia ſerta meo.
COR *peto, Jo dabitur, dabitur* COR *dulcis* JESU!
Mille darem, JESU, *ſi mihi mille forent.*

Eja

Eja COR; *egredere: an clausa est via? pectora rumpe,*
Rumpe moras', rumpe & viscera, & egredere.
Egreditur, Salve, ô Animæ pars optima nostræ!
Vitæ delicium, principiumq́ mea!
CORCULUM, *jo gaude, jam felicißima sies*
Victima, Tergemino tota litanda DEO.
Ergo nunc viola, i, melior violâ hoc mihi COR *est:*
I amaranthe, mihi hoc COR *amaranthus erit.*
Puniceæ ite rosæ, melior rosa nã mihi COR *est:*
Lelium i, melius liliolum COR *erit.*
I narcisse, mihi melior narcissus erit COR*:*
I hyacinthe, mihi hoc COR *hyacinthus erit,*
I croce, cum nardo, calthaq́ ac irides ite,
COR *mihi caltha, crocus, nardus, & iris erit.*
CORCULUM, *jo,* JESU, *sume hoc, mi dulcis* JESU;
Deq́ haustũ latere hoc in latus abde tuum.
Vivo ego, non ego jam, vivit Nazarejus in me:
Ille mihi solus CORQUE, *animamq́ facit.*
Et vos Adamidæ, vos, ô! mecum pia CHRISTO
CORDA *date. O, qui dat, quam sine* CORDE *sapit!*

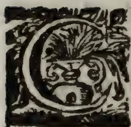
LECTIO XVI.

EMBL. 16.

CORDIS Sacrificium.

Sacrificium DEO *Spiritus contribulatus.*
Pſalm. 50.19.

Non Vituli, cæſive Deo placet hoſtia Tauri,
COR *mihi qui dedit, hic* COR *ſibi poſcit amor.*

ONSIDERA PRIMO, Quemadmodum Regibus tributa, & munera deferri debent: ita ſupremo illi Numini, omnium rerum Domino, ſacrificia in ſubjectionis proteſtationem offerenda ſunt.
1.*Tim.* 1.17. Satis proinde non eſt, ô fidelis Anima, quòd Regi ſæculorum immortali atque inviſibili, COR tuum muneris loco tradideris, verùm ſoli Deo in ſacrificium idem offerre te oportet. Hoc in arcano ſenſu Sponſus Animarum noſtrarum petit, cùm ait: Sanctifica mihi omne primogenitum. Et alibi: Jure perpetuo omne primogenitum erit meum. Quid verò? An ſuprema illa Majeſtas adeò deſiderat ovium, boum, hircorum, caprarum, ceterarum
Exod. 13.2.
Num. 18, 15.

CORDIS SACRIFICIVM.

Sacrificium Deo, ſpiritus contribulatus. *Pſal. 50. 19.*

Non vituli cæſiue Deo placet hoſtia tauri:
COR mihi qui dedit, hic COR ſibi poſcit amor

16.

Pag. 226.

rarumque animantium primogenita, ut illa ſibi offerri præcipiat? Numquid Deo cura eſt de bobus? ait Sanctus Paulus. Quin & ipſe Deus: Numquid manducabo carnes taurorum, aut ſanguinem hircorum potabo? Cur ergo omnia illa primogenita Deo offerentur? Cur illa jure perpetuo vult eſſe ſua? Si omnium legalium differentias hoſtiarum, unâ Corporis & Sanguinis JESU CHRISTI Filij ſui oblatione conſummavit, quid adhuc primogenitorum victimas exquirit? Aliud ergo hîc ſub litteræ cortice latet myſterium, aliaque à nobis primogenita Deus per hæc verba exigit. Spirituale eſt primogenitum, quod hîc Deus poſtulat; nempe COR noſtrum: illud enim ante alia membra primò formatur, & ab Ariſtotele primum vivens, & ultimum moriens nuncupatur. Hoc gratum Domino ſacrificium, quodque præ omnibus alijs illi placet. Hoc myſticè in Abrahæ Patriarchæ noſtri ſacrificio adumbratum, teſte Auguſtino, fuit. Quod Abraham illi dictum eſt, da mihi unicum dilectum filium; idipſum dicit tibi Sapientia: Da mihi fili COR tuum: ipſum eſt Dilectus & unicus filius tuus. Quid metuis offerre COR tuum? offer ſacrificium,

1. Cor. 9. 9.
Pſ. 49. 13.
Geneſ. 22. 2.
Auguſt. Serm. 46. de temp.

cium, contritionem CORDIS Domino Deo tuo, & dic ei cum Propheta: Holocaustis non delectaberis. Sacrificium Deo Spiritus contribulatus, COR contritum & humiliatum Deus non spernit. Nihil metuas, tali sacrificio oblato; & illi acceptum erit & quod optuleris, integrum tibi permanebit.

Ps. 50. 18.

Agnovit idipsum & Prudentius, qui Abrahæ sacrificio nos instrui docet, ut ea quæ nobis sunt gratissima, Deo offeramus Sic autem ait:

Prudēt. præf. in Psichomachia.

Senex fidelis prima credendi via est
Abram, beati seminis serus Pater,
Adjecta cujus nomen auxit syllaba,
Senile pignus qui dicavit victima:
Docens ad aram cùm litare quis velit.
Quod dulce CORDI *est, quod pium, quod unicum.*
Deo libenter offerendum credito.

Sed nil CORDI gratius est, quàm ipsum sibimet COR; unde amantes, Personas eas quas nimio amore depereunt, suum CORCULUM, Animæ suæ dimidium vocare soliti sunt, id insinuantes tam illas sibi charas esse, quàm proprium COR. Si igitur id quod maximè diligimus, Deo offerendum est, nihil dignius illi offerri potest CORDE nostro.

CON-

CONSIDERA SECUNDO, Quâ de causâ COR Deo sacrificari debeat. Israëlitæ enim illi ideò jubebantur primogenita sua offerre, ut haberent jugem memoriam liberationis suæ ex Ægypto. Hanc enim effecit & procuravit Deus per cædem primogenitorum totius Ægypti. Quia ergo tunc cecidit Deus primogenita Ægypti; ut Hebræos, quasi primogenitos suos, inde liberaret; & quia tunc intacta servavit primogenita Hebræorum habitantium in Ægypto: hinc indictâ lege eadem sibi offerri, ac quasi sua, & à se conservata sibi reddi depoposcit: sed hæc in figura contigerunt eis. Nos verò de Ægypto hujus mundi, de domo servitutis, & manu inimicorum nostrorum per Christum liberati, majori jure illi primogenita nostra debemus. Ille enim non primogenita Ægypti pro nobis occidit; sed ipse Unigenitus Dei Patris, primogenitus Virginis Matris, pro nobis immolatus est. Quantis igitur titulis hostiam CORDIS nostri sibi vendicat; Adverte porrò mystice hujus sacrificij quemlibet Sacerdotem esse, magnos, parvos, nobiles, ignobiles, divites, pauperes, Ecclesiasticos, sæculares, feminas, viros. Quodnam verò hujus sacrificij Altare? munda conscientia. Quæ

Cornel. à Lap. in cap. 13. Exod.

Luc. 1. 74.

victimâ ? COR contritum, Spiritus contribulatus, eadem enim hæc multorum ſenſu ſunt. Quis culter, quo victima excoriatur ? ſcrutinium CORDIS, dolor Animi, confitens lingua. Quis ignis, hoſtiam
Luc. 12. abſumens ? ille, ſcilicet, quem Filius ho-
49. minis venit mittere in terram, & voluit vehementer accendi; divina, inquam, charitas, quæ totum ſacrificium exurit. Quæ verò hujus ignis ligna ? attenta bonitatis Dei, & divinorum beneficiorum conſideratio, ex quâ divinæ charitatis flamma indeſinenter accenditur; hinc ſcrip-
Levit. tum eſt: Ignis in Altari ſemper ardebit,
6. 12. quem nutriet Sacerdos, ſubjiciens ligna manè per ſingulos dies. Debet enim fidelis
Gregor. quiſque (ait Gregorius) ne in eo charita-
lib. 27. tis flamma deficiat, in excitationem amo-
Moral. ris, exempla Patrum, vel præcepta Domini-
cap. 7. ca miniſtrare. Congruitque hoc fieri manè, quia prima diei pars eſt. Poſtpoſitis ergo cogitationibus vitæ præſentis, hoc priori loco quiſque fidelium cogitet, ut quibus valeat niſibus, ſtudium charitatis inflammet, atque ita ſuccendatur ſacrificium CORDIS ſui.

CONSIDERA TERTIO, Neminem
Pſ. 55. ab hoc ſacrificio excuſari poſſe, quia ut re-
12. ctè S. David ait: In me ſunt Deus vota tua,

tua, quæ reddam laudationes tibi. Ac ſi apertè dicat, inquit idem Gregorius: Etſi exteriùs munera offerenda non habeo, intra memetipſum tamen invenio, quod in ara tuæ laudis impono: quia qui noſtra datione non paſceris, oblatione CORDIS meliùs placaris. Ante Dei oculos numquam eſt vacua manus à munere, ſi fuerit arca CORDIS repleta bonâ voluntate. De CORDIS igitur arcâ, ait Auguſtinus, profer laudis incenſum, de cellario bonæ conſcientiæ profer ſacrificium fidei, quidquid profers accende charitate. In te ſint vota, quæ reddas laudes Deo. Idemque alibi: Si congerêris offerre Domino tuo ſacrificium gratum illi & acceptum, ſicut anteà vovebantur ſacrificia in umbrâ futurorum; fortè non invenires in grege tuo placitum taurum, in capris hircum, aræ Domini dignum, nec in ovili tuo arietem dignum ad victimam Domino tuo: & non inveniens ſatageres quid faceres, & diceres fortè Deo, volui, & non habui. Numquid potes de laude dicere; volui, & non habui? ipſum voluiſſe, laudaſſe eſt. Non enim verba à te quærit Deus, ſed COR. Eum potes ore confitere ad ſalutem: cùm non potes CORDE credere ad juſtitiam.

Gregor. homil. 5. in Evãg.

Auguſt. ſuper Pſal. 55.

Auguſt. in Pſal. 134.

Rom. 10. 10.

ſtitiam. CORDE laudas, CORDE benedicis, CORDE in aram conſcientiæ victimas
Luc.2. 14, ſacras imponis; & reſpondetur tibi: Pax in terra hominibus bonæ voluntatis. Habe-
Luc.19. 8. bat hoc ſacrificium laudis Zacchæus in patrimonio ſuo, habebat vidua in ſaccello ſuo, habebat, neſcio quis hoſpes, in dolio
Job 1.12 ſuo. Sed nec illo caruit Sanctus Job, dum
Aug. in Pſ.55. omnibus caruit. Quidquid facultatum habuerat diabolus ademit, abſtulit, Hereditatem, interfecit filios, ablatis omnibus ſolus remanſit Job. Sed in illo erant vota laudis, quæ redderet Deo, in illo planè erant. Arcam ſancti CORDIS ſui fur diabolus non invalerat, plenus erat unde ſacrificaret. Audi quæ habebat, audi
Job 1. 21. quæ protulit: Dominus dedit, Dominus abſtulit; ſicut Dominus placuit, ita factum eſt: ſit nomen Domini benedictum. O divitiæ interiores, quò fur non accedit! Has igitur Dominus requirit: has ei lubens offer.

CONSIDERA QUARTO, Nullum prorſus eſſe ſacrificium, quo divina illa Majeſtas magis placatur, quàm ſacrificium COR-
Bernar. in Cant. DIS. Apud homines enim (ut Bernardus ait) COR ex verbis; apud Deum verò verba
Gregor. penſantur ex CORDE. Et Gregorius: Deus non attendit verba deprecantis, ſed COR orantis.

orantis. Ex hoc metitur, & æstimat bona nostra, quæ etiamsi parva fuerint, magna erunt, si ex magno CORDIS affectu procedant. Quare idem Gregorius rectissimè inquit: COR Dominus, non substantiam pensat: nec perpendit quantum in ejus sacrificio, sed ex quanto proferatur. COR est quod Deum nobis propitium reddit, flectit, & quodammodo ad nos inclinat. Nam ut benè quidem cecinit: *Idem homil. 5. in Evang.*

Virga recens, Zephyris, nervo curvabitur arcus, *Bapt. Mant.*
Igne chalybs, adamas sanguine, CORDE Deus,

Cur verò ita ei præ omnibus COR placet? quia nimirùm bonam voluntatem significat: vel potiùs ipsum nihil aliud est, quàm bona & prompta voluntas. Magis autem, Philosopho teste, eligenda est voluntas sine actione, quàm actio sine bona voluntate. Quod luculentiùs Poëta effatus est, dicens: *Arist. 2. lib. Analy.*

Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas: *Ovid. lib. 3. de Ponto Eleg. 4.*
Hac ego contentos, auguror esse Deos.
Hæc facit ut veniat pauper quoq; gratus ad aram,
Et placeat cæso, non minus agna bove.

Quàm placuit Deo sine externo opere seria voluntas Abrahami, dum filium suum *Gen. 12.*

Isaac 18.

Iſaac immolare voluit? ex quo hoc conſecutus eſt, ut ex ſemine ejus Chriſtus naſceretur. Promptâ igitur voluntate COR tuum myſtico Altari conſcientiæ tuæ impone, ut in eo igne charitatis ſuccenſum, inſtar holocauſti Deo offeratur in odorem ſuavitatis. Ora quoque cum Azariâ, ut poſſis invenire miſericordiam, & in Animo contrito, & Spiritu humilitatis COR tuum ſuſcipiatur. Ora, inquam, & dic: Sicut in holocauſto arietum, & taurorum, & ſicut in millibus agnorum pinguium; ſic fiat ſacrificium noſtrum in conſpectu tuo hodie, ut placeat tibi: quoniam non eſt confuſio confidentibus in te.

Dan. 3. 39.

LE-

CORDIS PONDERATIO.

Appendit CORDA Dominus. *prouerb. 21. 2.*

Quod mihi donasti magno pro munere, non est,
Si neget hoc, iusti ponderis æqua bilanx.

17.

Pag. 235.

LECTIO XVII.

CORDIS Ponderatio. EMBL. 17.

Appendit CORDA *Dominus.*
Proverb. 21. 2.

Quod mihi donasti, magno pro munere; non est
Si neget hoc, justi ponderis aqua bilanx.

ONSIDERA PRIMO, Non satis esse Deo quomodocumque COR offerre, nisi tale omninò sit quòd oculis divinæ Majestatis placeat. Probati Nummularij non tantùm explorant an nummus sit probæ monetæ, verum videlicet aurum, vel argentum, an aurichalcum, vel stannum; verumetiam ne quid illi (ut ait Cassianus) à legitimo pondere diminutum sit censurâ trutinæ diligenter inquirunt. *Collat. 1. c. 20.* Non secus Deus, qui in mensura, numero, & pondere omnia disposuit, *Sap. 11. 21.* diligentissimè examinat an CORDA, atque alia omnia, quæ ei offeruntur, integrum etiam pondus habeant. Quòd si levioris illa invenerit ponderis, tamquam adulterina rejicit. Hinc Spirituum ponderator Dominus à Salomone *Proverb 16. 2.*

vocatur:

vocatur: quòd non tantùm internas CORDIS cogitationes penitus inſpiciat; ſed etiam appendat, libret, & levéſne ſint, an graves, lancæ ſuæ æſtimationis expendat.
Ibidem v. 11. Hinc rurſus dicitur: Pondus & ſtatera judicia Domini ſunt; qui in bilance judicat operum noſtrorum integritatem; atque hoc judicium juſtiſſimum eſt, quia à ſuo æquilibrio numquam deflectit. Seriò prorſus optabat Sanctus Job ad hanc trutinam
Job 31. 6. examinari, cùm diceret: Appendat me Deus in ſtaterâ juſtâ, & videat ſimplicitatem meam. Atque alibi ita loquitur:
Idem 6. 2. Utinam appenderentur peccata mea, quibus iram merui, & calamitas, quam patior, in ſtaterâ: quaſi arena maris, hæc gravior appareretur. Contrà verò de impio
Dan. 5. 27. Baltaſſar ſcriptum eſt: Appenſus es in ſtatera, & inventus es minus habens. Quod idem eſt, ac ſi diceret: Appenſa ſunt in bilance divinæ juſtitiæ, & examinas, opera tua, bona & mala, ô Baltaſſar, atque inventus es habere minus probitatis, & bonorum operum; plurimum verò habere ſuperbiæ, crapulæ: & iniquitatis: ergo non mereris ampliùs regnare, nec vivere. Diligenter igitur attende, ô pia Anima, ne COR illud, quod Deo offerre cupis, nimis leve ſit, adeoque ab eo reprobetur.

CON-

CONSIDERA SECUNDO, Non raro inveniri apud homines pondera duplicia, majus & minus; & ſtateras iniquas, quibus fraudem fucumque alijs faciant, dum pro arbitrio ſuo appendunt, prout ipſe volunt: Mendaces enim ſunt filij hominum (ait Pſaltes) in ſtateris, ut decipiant de vanitate in idipſum. Verùm non ita agitur apud juſtiſſimum illud CORDIUM ſcrutatorem, qui non niſi æquâ lance omnia penſat. Statera ſiquidem doloſa, abominatio eſt apud Dominum; pondus æquum, voluntas ejus. Hinc fit, ut multa hominibus bona ac recta videantur, quæ tamen ſi ad divinitatis ſtateram librentur, reproba apparebunt: Omnis via viri recta ſibi videtur, ait Sapiens, appendit autem CORDA Dominus. Qualecumque enim opus ſit in externâ apparentiâ, & hominum æſtimatione, Deus illud non ex opere, ſed ex CORDE & affectu, à quo prodit, penſat. Atque ideò cùm Cain & Abel ei ſacrificia offerrent, ſcribitur, reſpexiſſe ad Abel, & ad munera ejus. Notat verò Gregorius, cur primò dicatur Deus reſpexiſſe ad Abel, quàm ad munera ejus: Quia omne quod datur Deo, ex dantis mente penſatur. Idcircò non Abel ex muneribus, ſed ex Abel munera oblata placuerunt.

Pſ. 61. 10.

Proverb. 11. 1.

Proverb. 21. 2.

Gen. 4. 4.

Gregor. lib. 22. Moral. cap. 8.

cuerunt. Ex dantis quippe CORDE, id
Luc.21. 2. quod datur accipitur. Æra duo minuta
Hebrææ viduæ quantilli pretij credebantur, ad illam argenti molem, quæ à Pharisæis jactabatur? & tamen hanc illa longè superabant; unde ipsius veritatis eloquio ita commendatur: Verè dico vobis, quia vidua hæc pauper plusquam omnes misit. Quare autem plus misit? quia de penuriâ suâ, omnia quæ habuit misit, quia promptiori Animo, & alacriori voluntate duo minuta dedit. Quare de ea ita Cyprianus: Dominus non de patrimonio, sed de Animo opus ejus examinans, & considerans non quantum, sed ex quanto dedisset, dixit: Vidua ista plus omnibus misit in dona Dei. Nihil enim Deo offertur ditius bonâ voluntate, quam etiam pauperes & inopes exhibere possunt. Hæc verò cui deest, quantumvis magna offerat, Deo minimè grata erunt; quia videlicet justi ponderis non sunt. Magna in oculis hominum videbantur opera Sardicensis Episcopi, non tamen ita erant in oculis Dei; unde Apocalypticus Angelus ei ait: Non invenio opera tua plena coram Deo. Appareant illa hominibus splendida, habeas nomen quod vivas, non tamen mensuram justam implesti,

Ibidem v.3.

Marc. 12. 42.

Cypria. tract. de op. & Eleemos.

Apoc. 3. 2.

ſti, quia mortuus es. Adimple ergo ea quæ adhuc deſunt. Pone ergo, ô Anima mea, Cor tuum in Dei ſtatera, ut quantum tibi ad veram juſtitiam etiamnum deſit liquidò cognoſcas: dic cum Sancto Auguſtino: Domine ante te eſt omne deſideriũ meum, ante te tota cogitatio mea. Tu omnium Spirituum ponderator, & utrùm radix ſit dulcis an amara, de qua foris pulchra folia emittuntur, tu Judex interiùs meliùs noſti, & perſcrutaris. *Auguſt. conf. lib. 10.*

Considera Tertio, Quódnam ſit pondus, ad quod Cor tuum in ſtaterâ expendi debeat: de eo autem ita in veteri lege olim Deus edixit: Omnis æſtimatio, ſiclo ſanctuarij ponderabitur. Sola enim ſanctuarij pondera fallaciarum erant expertia. Hinc oblationes, quas Principes Iſraël, & capita familiarum Domino obtulerunt, ſemper expenſa ſcribuntur juxta pondus ſanctuarij; quaſi ingratum Domino foret, aut ab integritate deficeret, quod hujus ponderis menſuram non æquaret. Quiſnam verò ſiclus ſanctuarij, niſi ipſum Cor Dei noſtri, juxta quod perfectio Cordis noſtri exigi debet? Hinc optabat Salomon, ut Cor populi ſui eſſet perfectum cum Domino Deo, & ambularet *Levit. 27. 25. Num. 7. 13. 3. Reg. 8. 61.*

in

in decretis ejus. Ita COR Asa scribitur perfectum fuisse cum Domino cunctis diebus suis. De Abiâ verò contrà asseritur, Nec erat COR ejus perfectum cum Domino Deo suo, sicut COR David patris ejus. Sed quæ erat perfectio CORDE David? quod pondus in altera bilance positum fuit, ex quo perfectio Davidici CORDIS colligi deberet? non aliud sanè quàm COR ipsius Dei. De eo enim scriptum est: Quæsivit sibi Dominus virum juxta COR suum. Hinc ergo deducitur illud COR perfectum esse cum Domino, quod est juxta COR Domini; sive secundùm mensuram & æqualitatem (quo ad ea homini est possibilis) CORDIS divini. Quid autem est quod COR nostrum maximè demonstret divino CORDI esse conforme, nisi recta intentio? Deus enim rectus est, & diligit eos qui recto sunt CORDE. Prava, & distorta intentio à divino CORDE dissidet; nec æquâ lance cum eo componi potest: hæc si operi admiscetur, reprobum est munus quod Deo offertur. Quod enim est Corpus sine vita (ait Richardus de Sancto Victore) hoc est opus sine intentione bonâ. Quælibet actio quamvis bona videatur, tamen quasi mortua judicatur, si non per intentionem bonum animatur. Noverat

3. Reg. 15. 3.

1. Reg. 13. 14.

Richard de statu int. hom. cap. 7.

rat hanc S. David Deo cum primis charam & acceptam esse; ideoque dicebat: Holocausta medullata offeram tibi. Non est Deo gratius holocaustum CORDE nostro: verumtamen si medullâ careat, jam acceptum non erit Deo. Medulla autem hæc est interior CORDIS nostri intentio. Nihil enim, ut Augustinus ait, interius medullis nostris. Interiora ossa sunt carne, medullæ interiores sunt ipsis ossibus. Quisquis ergo in superficie colit Deum, magis placere vult hominibus. Aliud autem intus sentiens, non offert holocausta medullarum, cujus autem medullam inspicit, ipsum totum accipit. Illa igitur opera medullata sunt holocausta, quibus voluntas, seu intentio bona inest: nullo modo vult Deus ossa exsucca, arida, emedullata. Reperias multos qui frequenter orent, Sacris etiam intersint, non rarò inediâ se macerent, stipem dent, sed, heu quàm nihil medullæ inest his operibus! sunt hæc quidem velut candida, nitidaque ossa; sed deest medulla, Spiritus, recta intentio, pius affectus, qui hæc opera subvehat ad Deum. Rectè proinde monet Gregorius: ut omne bonum quod agitur per intentionem, semper ad cælestia levetur. Hanc enim velut medullam sacrificij sui Deus

Psal. 65. 15.

Aug. in Ps. 65.

Gregor. lib. 1. in Ezech. hom. 4.

 ante

Hebr. 4. 12. ante omnia requirit; cujus sermo vivus & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, pertingit usque ad divisionem Animæ ac Spiritus, compagum quoque ac medullarum, & discretor cogitationum & intentionum CORDIS.

CONSIDERA QUARTO, Ut CORDIS tui sacrificium, & munus non abjiciatur à Deo, tamquam levioris ponderis, non satis esse, si ei hoc examinandum committas; sed consultissimum omninò judicari, ut ipse ad trutinam respicias, & integritatem CORDIS tui priùs ad lancem expendas, quàm illud Domino Deo tuo offeras. Nam ut rectè Basilius

Basil. in Ps. 61. inquit: Cuilibet nostrûm statera à Conditore omnium apparata, per quam rerum naturam possit probè discernere. Posui ante faciem tuam vitam & mortem, bonum & malum, duas inter se contrarias naturas, has tu examina, & diligenter expende, quid utilius sit. Tibi namque propria datur libra, quæ sufficiens discrimen boni & mali demonstrat; corporea namque pondera in libræ lancibus probamus: quæ verò ad instituendam vitam eligenda veniunt, per liberum Arbitrium decernimus, quòd momentum æquale ad utrumlibet possis capere.

re. In liberi ergo Arbitrij libra rectam constitue intentionem, sinistram verò & præposteram longiùs abjice. Recta verò intentio hæc est, quæ bonum finem in operando respicit; hic autem ut varius esse potest, ita multiplex quoque est intentio bona. Primò enim, occurrit intentio servorum, qui ex timore servili, ne in æternum puniantur, Dei mandata custodiunt. Secunda intentio, Mercenariorum est, qui inclinant Cor suum ad faciendas justificationes Domini, propter retributionem. Tertia intentio, filiorum est, qui Deo obsequuntur, ut ei placeant, & quia illi, quem verâ charitate diligunt, displicere formidant. Hæc autem tres rursum habet gradus: quorum primus, intentio recta dicitur; quæ opera non solùm bona, sed etiam media, sive indifferentia purè facit ex amore Dei, ut ipsi placeant. In secundo gradu, simplex intentio ponitur, quâ quis Deo placere, eumque honorare intendit, & in omnibus quæ agit Deo, intellectu, & affectu inhærere nititur, eumque providet in conspectu suo semper. Tertius gradus, intentionem Deiformem complectitur, quâ homo ita in Deum fertur, ut non magis consolationem, quàm desolatio-

Ex med. Iac. de Paz par. 1. cap. 8. tom. 3.

Ps. 118. 112.

Ps. 15. 8.

nem; non magis prospera, quàm adversa; non magis honorem, quàm infamiam requirat. Aspira, Anima mea; gradatim ad hanc perfectionem intentionis, ut ita COR tuum in divina lance appensum, inveniatur integri & justi ponderis, juxta pondus sanctuarij, COR videlicet Dilecti tui.

LE-

CORDIS PROBATIO.

Sicut igne probatur argentum, et aurum camino, ita CORDA probat Dominus. *prouerb. 17. 3.*

COR, rutilo, dilecta, tuum pretiosius auro,
Impuram scoriam si prius ignis edat.

18. *Pag. 245.*

LECTIO XVIII.

CORDIS Probatio.

EMBL. 18.

Sicut igne probatur argentum, & aurum camino, ita CORDA *probat Dominus.*
Proverb. 17. 3.

COR *rutilo, Dilecta, tuum pretiosius auro,*
Impuram scoriam si prius ignis edat.

ONSIDERA PRIMO, Neutiquam satis esse, ut COR nostrum, velut aureus nummus Deo oblatus, justi sit ponderis; sed hoc insuper requiritur, ut non sit adulterinus, peccans in materiâ. Ad peritum enim Argentarium, sive Nummularium spectat, probare an nummus sit probæ monetæ, puta verum aurum, an aurichalcum, aut verum argentum, aut stannum præfulgens: qua de re constitutio extat Gratiani & Theodosij Augustorum lib. 3. de Veter. Numisma. Examinandum quoque est, an sit purum putum, id est, nullâ alterius metalli permixtione vitiatum: qua de re cautum est lege Juliâ peculatus, ne quis in aurum, *L. 1. ff. ad leg. Iul. pecul.*

 argen-

argentum, æs publicum quid indat, néve
L.9.ff. immiſceat. Et expreſſiùs lege Corneliâ,
ad leg. ut qui in aurum vitij quid addiderit, qui
Cornel. argenteos nummos adulterinos conflave-
de falſa. rit, falſi crimine teneatur. Inde æroſa pecunia dicitur, quæ multum æris admixtum habet. Argentarius autem, ut auri vel argenti puritatem cognoſcat, illud in igne conflat. Illud porrò officium in Scripturâ ſacrâ Deo ipſi tribuitur, qui eo modo hominum CORDA probet, &
Malach. examinet. Ita enim apud Malachiam ſcri-
3.3. bitur de Chriſto: Ipſe enim quaſi ignis conflans, & quaſi herba fullonum: & ſedebit conflans & emundans argentum, & purgabit filios Levi, & colabit eos quaſi aurum, & quaſi argentum. Ignis autem, in quo Deus hominem CORDA probat, ex communi Patrum, & ſacræ Scripturæ ſenſu, eſt tribulatio, ſive humiliatio. Unde Eccleſiaſtici ſecundo, dicitur:
Eccli.2. In igne probatur argentum, homines verò
4. receptibiles in camino humiliationis. Et
Sap.3. Sapientiæ tertio, de Juſtis ſcribitur: In pau-
5. cis vexati, in multis benè diſponentur: quoniam Deus tentavit eos, & invenit illos dignos ſe. Tamquam aurum in fornace probavit illos. Diſce ergo, ô Anima mea, adverſa non timere, aut illis imminentibus,

bus, nimio Animo contrahi; hæc enim qualis ſis probabunt.

CONSIDERA SECUNDO, Sicut ignis liquando aurum ab eo ſeparat alia metalla, oſtenditque an etiam verum aurum ſit: ita etiam tribulatio oſtendit probúmne, an reprobum ſit COR noſtrum in conſpectu Domini; ut per Ezechiëlem Dominus dicit: Eò quòd verſi eſtis omnes in ſcoriam, propterea ecce ego congregabo vos in medio Jeruſalem, congregatione argenti, & æris, & ſtanni, & ferri, & plumbi in medio fornacis, ut ſuccendam in eâ ignem ad conflandum. Quod eleganter exponens Gregorius, ait: Purgare eos per ignem tribulationis volui, & argentum illos vel aurum fieri quæſivi; ſed in fornace mihi in æs, ſtannum, & ferrum, & plumbum verſi ſunt: quia non ad virtutem, ſed ad vitia etiam in tribulatione proruperunt. Æs quippe dum percutitur, ampliùs metallis ceteris ſonitum reddit. Qui igitur in percuſſione poſitus, erumpit ad ſonitum murmurationis, in æs verſus eſt in medio fornacis. Stannum verò, cùm ex arte componitur, argenti ſpeciem mentitur. Qui verò ſimulationis vitio non caret in tribulatione, ſtannum factus eſt in fornace. Ferro autem utitur, qui vitæ

Ezech. 22.20.

Greg. 3. part. curæ paſt. cap. 14.

proximi insidiatur. Ferrum itaque in fornace est, qui nocendi malitiam non amittit in tribulatione. Plumbum quoque ceteris metallis est gravius. In fornace ergo plumbum invenitur, qui sic peccati sui pondere premitur, ut etiam in tribulatione positus, à terrenis desiderijs non le-
Ezech. vetur. Hinc rursum scriptum est: Multo
24. 12. labore sudatum est, & non exivit de ea nimia rubigo ejus, neque per ignem. Ignem quippe nobis tribulationis admovet, ut in nobis rubiginem vitiorum purget: sed nec per ignem rubiginem amittimus, quando & inter flagella vitio non caremus. Hinc Propheta iterùm
Jerem. dicit: Frustrà conflavit conflator, mali-
6.28. tiæ eorum non sunt consumptæ, argentum reprobum vocate eos. Tribulatio ergo instruet te, an sis plumbum, ferrum, stannum, æs; an verò argentum, an purum aurum: qualis erat S. David, qui de for-
Ps. 6.3. nace probationis egressus, dicebat: Probasti COR meum, & visitasti nocte: igne me examinasti, & non est inventa in me
Job 23. iniquitas. Et S. Job: Probavit me quasi
10. aurum, quod per ignem transit. Et An-
Tob. 12. gelus Tobiæ dixit; Quia acceptus eras
13. Deo, necesse fuit ut tentatio probaret te.
Ps. 25. 2 Dic ergo & tu cum Propheta: Proba me Domine,

Domine, & tenta me: ure renes meos, & COR meum.

CONSIDERA TERTIO, In fornace ignis aurum purificari, perfici, ac ſplendeſcere. Ad hoc autem admiſceri ſolet argento purgando plumbum, ut ex Jeremia patet; Defecit ſufflatorium, in igne conſumptum eſt plumbum, fruſtrà conflavit conflator. Plumbum, ait Mathiolus, miſcetur conflationi, quia plumbi adminiculo faciliùs metalla igni cedunt. Eodem hoc modo ſicut igne probatur argentum, ita CORDA probat Dominus. Conflator enim Deus eſt, ignis autem tribulatio & tentatio, ſufflatorium diaboli inſtigantis afflatus, qui tentationis ignem accendit. Plumbum, quod maximè grave eſt, & præter aliorum metallorum morem, terræ infoſſum creſcit: noviſſimæ mortis memoriam & metum ſignificare docet Cyrillus Alexandrinus. Mortis ſanè memoria accommodatiſſima eſt ad COR præſervandum, ne à tribulatione lædatur, ſed eâ magis expurgetur. Sicut enim aurum, ait Chryſoſtomus, in camino non læditur; ſic ſtabilem Animam tribulatio non lædit. Quid operatur caminus? aurum mundat: quid operatur tri-

Jerem. 6. 29.
Matth. lib. 5. c. 58.
Proverb 17. 3.
Salaz. in proverb.
Cyril. li. theſau.
Chryſoſ. hom. 14. variis in Matth. loc.

tribulatio ? tolerantiam, amplioremque patientiam : abſcindit enim diſſidium, & coadunat Animam, & ſobriorem reddit. Omne igitur gaudium exiſtimare debet pius homo, cùm in tribulationes varias inciderit, cùm per illas purgetur, & ad virtutis perfectionem magnis paſſibus provebatur. Marcet ſine adverſario virtus. Tunc apparet quanta ſit, quantum valeat, polleatque, cùm quid poſſit, patientia oſtendit. Nempe, ut cocti lateres, niſi vehementi igne coquantur, mox ubi aquam biberint, diſſolvuntur, & in minutiſſimas micas abeunt ; igne autem, quo conſumendi viderentur, & in cineres redigendi, ita roborantur & obdureſcunt, ut nullâ aquâ diſſolvi queant, fiantque ad ædificia aptiſſimi : ita omninò Juſti, quos ingentes tribulationes frangere, & è ſtatu mentis dimovere poſſe cuipiam videbantur, ex eiſdem tantam Animi robur, fortitudinemque tantam concipiunt & acquirunt, ut nullis rerum adverſarum fluctibus lædi queant, ſed ad ædificium ſpirituale maximè idonei reddantur, qui vivi & electi lapides in eo fiant.

Jac. 1. 2.

Seneca l. de provid. c. 2.

Pint. dial. par. 1. dial. 4. cap. 3.

Pſ. 33. 20. CONSIDERA QUARTO, Tametſi graves & multæ ſint tribulationes juſtorum, neceſſarium

cessarium tamen esse, ut invictâ patientiâ illas sustineant, hac consideratione muniti, quòd nondum omnis scoria à CORDIBUS eorum excocta sit. Potest enim, Chrysostomo teste, Deus omnia gravia hodie solvere; sed donec nos purgatos videat, donec videat factam conversionem, & pœnitentiam firmam, & inconcussam, non dissolvit tribulationem. Etenim Aurifex, donec aurum benè purgatum videt, de conflatorio non extrahit: sic & Deus non abducit tribulationem, donec nos penitus emundaverit. Et S. Augustinus: Numquid lucet aurum in fornace Aurificis? in monili lucebit, patiatur ergo fornacem ut purgatum à sordibus veniat ad lucem. Fornax mundus, palea iniqui, aurum justi, ignis tribulatio, Aurifex Deus; quod vult Aurifex facio, ubi me ponit tolero. Jubeor ego tolerare, novit ille purgare, ardeat licet palea ad incendendum me, illa in cinerem vertitur, ego sordibus careo. Quinimmò Cassianus docet, viros sanctissimos magnis infirmitatibus traditos, pro levissimis quibusque delictis: cùm in illis, ne tenuissimum quidem nævum in die Judicij inveniri patiatur divina clementia, omnem CORDIS eorum scoriam

Chrysost. hom. 4. ad pop. Antioch.

Aug. in Ps. 61.

Cassian. coll. 7. cap. 25.

ſcoriam excoquens in præſenti,ut eos, tamquam aurum vel argentum ignitum, ad illam perpetuitatem, nullâ indigentes pœnali purgatione, tranſmittat. Et excoquam,
Iſa. 1. 25. inquit, ad purum ſcoriam tuam: & auferam omne ſtannum tuum,& poſt hoc vocaberis civitas juſti,urbs fidelis. Sed & Augu-
Aug. in Pſ. 61. ſtinus: Sic etiam, inquit, de puro argento ſordidatur aurum, ſi admiſcetur illi: ſordeſcit enim aliquid cùm inferiori miſcetur naturę,quamvis in ſuo genere non ſordidę. Sic Animus noſter quibuſdam ſordeſcit, quæ etſi ex ſuo genere munda ſint, tamen inferiora ſunt;atque in his etiam expurgandis igne opus eſt. Sæpè enim accidit, ut Deus hominem in labores, moleſtias, & tribulationes, quaſi in ignem conjiciat, ut Animum ejus à quibuſdam infimis rebus minimè malis, aut turpibus ſecernat, & ad meliora traducat. Noli ergo abhorrere tribulationem, quæ tantum CORDE tuo bonum affert.

CONSIDERA QUINTO, Quemadmodum aurum etſi duriſſimum, virtute ignis molle & flexile redditur; ut Aurifabri malleo in certam formam, verbi gratia, calicis, thuribuli, candelabri, phialæ, & crateris, efformari queat, immò etiam in laminas tenuiſſimas, & ſubtiliſſima fila ſubinde pro-

producatur: ita quoque COR hominis justi in camino tribulationis excoctum, & multis velut mallcorum ictibus crebrò contusum, magis ac magis dilatatur, ut à Deo optimo Artifice in omnem formam, juxta sanctissimum ejus beneplacitum, facilè redigi possit. Docet id Augustinus, explanans illud Psalmi: In tubis ductilibus, & voce tubæ corneæ: Ductiles, ait, tubæ, æreæ sunt, quæ tundendo producuntur. Si tundendo, ergo vapulando eritis tubæ ductiles in laudem Dei productæ. Sic cùm tribulamur, tribulatio, tunsio; profectus, productio est. Quomodo sonuit, & quàm suaviter tuba ductilis, qui in tribulatione percussus, gratias agit! Ecce, inquit fabricator Deus, illam tubam perficere volo: non perficiam, nisi tundam. Malè sonabat antèquàm produceretur. Nunc productus, & facta tuba ductilis, laudes Dei sonabit, quæ anteà blasphemias intonuit. Disce ergo, ô Anima, in adversis & tribulationibus non obmurmurare, non conqueri de Deo; sed magis lauda Deum, quia ex spina quâ pungeris, nascitur rosa quâ coroneris. Id enim quod in præsenti est momentaneum, & leve tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis.

Ps. 97. 6.
Aug. in Ps. 2.
Idem in Ps. 52.

Quin-

2.*Cor.* Quinimmò non ſunt condignæ paſſiones
4.17. hujus temporis, ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis. Age igitur Anima, quantumvis in camino probationis COR tuum diutiùs crucietur, gratias Deo age: & cum tribus pueris in fornace ardenti concluſis lauda, glorifica, & benedic Dominum Deum cæli & terræ. Non enim comburetur COR tuum in medio flammæ ardentis, ſed purius, illuſtrius, & glorioſius inde egredietur.

LE-

CORDIS SCRVTINIVM.

Prauum est COR omnium et inscrutabile: Quis cognoscet illud? Ego Dominus scrutans COR et renes. *Jerem. 17. 9.*

Solus ego immensam CORDIS perscrutor abyssum,
Nautica quam potis est haud penetrare bolis.

LECTIO XIX.

CORDIS Scrutinium. EMBL. 19.

ravum est COR *omnium , & inscrutabile, quis cognoscet illud ? Ego Dominus scrutans* COR *& renes.*
Jerem. 17. 9.

olus ego immensam CORDIS *perscrutor abyssum,*
Nautica , quam potis est haud penetrare, bolis.

ONSIDERA PRIMO , Humani CORDIS Arcana adeò homines latere, ut nullus ea cognoscere queat. Quare Propheta COR hominis inscrutabile nominavit. Verè enim est, ut Bernardus dixit, abyssus multa. Sicut *Jer. 17.9.* enim abyssus exhauriri non potest, sic COR *Bernard.* hominis à cogitationibus suis evacuari non *tract. de* potest; sed continuò volubilitate in eo vol- *int. dom.* vuntur. Mare magnum est, & spatiosum *cap. 44.* manibus: illic reptilia, quorum non est nu- *Ps. 103.* merus. Sicut enim reptile latenter repit, & *25.* sinuosis anfractibus huc & illuc deambulat ; ita conscientiam hominis venenatæ

cogi-

Joan.3. 8. cogitationes intrant, & exeunt; ut nesciant homines unde veniant, aut quò vadant. Hoc benè cognoverat qui dicebat: Pravum est COR hominis, & inscrutabile: & quis cognoscet illud? *Jerem. 17.9.* Quòd scrutationem non recipit, nec cognitionem COR hominis, etiam Augustino abyssus est. *Aug. in Ps. 41.* Si profunditas, inquit, est abyssus, putamus quòd COR hominis abyssus est. Quid enim est profundius hac abysso? loqui homines possunt, videri possunt per operationem membrorum, audiri in sermone, sed cujus cogitatio penetratur? cujus COR inspicitur? Quid intus gerat, quid intus possit, quid intus agat, quid intus disponat, quid intus velit, quid intus nolit, quis comprehendet? Hinc Philosophus quidam optabat CORDA hominum esse vitrea, ut fundus eorum perspici posset: ne quis in illo dolus, vel fraus resideret. Eâdem de causâ Momus, apud Lucianum in Hermotymo, reprehendit Vulcanum; quòd homini non dederit COR fenestratum, atque perspicuum. *Lucian. in Hermot.* S. Macharius quoque dixit: COR esse infinitæ profunditatis, in quo sint triclinia, cubicula, fores, vestibula: ad quæ nulli hominum pateat accessus. *S. Macharius hom. 15.* Quare latebræ ejus, nulli prorsus perspectæ sunt.

CON-

CONSIDERA SECUNDO, Solius Dei esse, intimas CORDIS cogitationes pernoscere: omnia enim CORDA scrutatur Dominus, & universas mentium cogitationes intelligit. Quinque enim habet Deus thesauros absconditos, quos ita sibi soli asservat, ut eorum clavem nulli alteri umquam tribuat. Primus est, creatio ex nihilo; quæ ita cujuscumque creaturæ potestatem excedit, ut nemini, præterquam soli Deo, attribui valeat: unde solus Creator omnium vocatur. Secundus est, gloria & honor; qui ipsi à creaturis debetur, dicente Apostolo: Soli Deo honor & gloria. Et ipse Dominus: Gloriam meam alteri non dabo. Tertius est, injuriarum vindicta: Mihi vindicta, & ego retribuam, dicit Dominus. Quartus, determinatum tempus extremi Judicij de quo Christus Dominus: De die autem illâ & horâ nemo scit, neque Angeli cælorum, nisi solus Pater. Quintus thesaurus est, cogitationum CORDIS cognitio; unde Deus apud Prophetam ait: Ego Dominus, scrutans COR & renes. Altissimè proinde CORDI nostro imprimendum est, Deum penitissimos ejus recessus intueri; ideoque nihil cogitatione volvendum, quod oculis omnia inspicientis Dei displicere crediderimus. Quamvis enim Domi-

1. Paral. 28. 9.

1. Tim. 1. 17.

Isa. 42. 8.

Heb. 10. 30.

Matth. 24. 36.

Jer. 17. 9.

nus ſit in cælo, in aula ſancta ſua; tamen, ut ex Prudentio canit Eccleſia,

Speculator aſtat deſuper,
Qui nos diebus omnibus,
Actuſq́ nostros proſpicit,
A luce prima in veſperum.

Quantâ verò diligentiâ vel unus ſolius hominis actionis contempletur, Auguſtinus agnovit; qui ita Deum alloquitur: Sic greſſus meos ſemitaſque conſideras, & die noctuque ſuper cuſtodiam meam vigilas, omnes ſemitas meas diligenter notans, Speculator perpetuus, veluti ſi totius creaturæ tuæ cæli & terræ oblitus, tantùm me ſolum conſideres, & nihil ſit tibi curæ de alijs. Neque enim tibi creſcit lux incommutabilis viſionis tuæ, ſi tantùm unum aſpicias; neque minuitur, ſi innumera videas, & diverſa. Sed perge ulteriùs, Anima mea, cum eodem Auguſtino conſiderare, quàm accurato ſcrutinio intima CORDIS tui Deus rimetur. Quicquid (inquit) facio, ante te facio; & illud quicquid eſt quod facio, meliùs tu vides, quàm ego qui facio. Quicquid enim ſemper operor, tu pariter ſemper præſens ades; utpote perpetuus inſpector omnium cogitationum, intentionum, delectationum, & operationum mearum. Et non ſolùm

Aug. ſoliloq. cap. 14.

Ibid.

lùm intentionem, ſed radicis ejus medullam intimam diſertiſſimâ tuæ lucis veritate colligis, numeras, intueris, & conſignas; ut reddas unicuique, non ſolùm ſecundùm opera, vel intentionem; ſed etiam ſecundùm ipſam interiorem abſconditam medullam radicis, de qua procedit intentio operantis. Hoc eſt fortè, quod jam dixiſti nobis: Conſiderabo noviſſima eorum. Et *Deut.*
quod de te Domine dicitur: Univerſorum 32.20.
finem ipſe conſiderat, quoniam tu quidem in omnibus, quæ agimus, finem intentionis magis, quàm actum operationis attendis.

CONSIDERA TERTIO, Impiam prorſus eſſe malorum hominum perſuaſionem, qui ut peccatis ſuis fræna laxent, fingunt Deo incognita eſſe abſcondita CORDIS: & quòd prævaricantes ab eo non videantur. Hos Iſaias vocat profundos CORDE: Væ qui *Iſa.29.*
profundi eſtis CORDE, ut à Domino ab- 15.
ſcondatis conſilium: quorum ſunt in tenebris opera, & dicunt: Quis videt nos, & quis novit nos? Pluribus porrò eoſdem perſtringit Eccleſiaſticos: Omnis homo *Eccli.*
qui tranſgreditur lectum ſuum, contem- 23.25.
nens in Animam ſuam, & dicens: Quis me videt, tenebræ circumdant me, & parietes cooperiunt me, & nemo circumſpicit me,

quem vereor ; delictorum meorum non memorabitur Altiſſimus. Et non intelligit quoniam omnia videt oculus illius, & non cognovit quoniam oculi Domini multò plus lucidiores ſunt ſuper Solem, circumſpicientes omnes vias hominum, & profundum abyſſi, & hominum CORDA intuentes in abſconditas partes. Domino enim Deo antequam crearentur omnia ſunt agnita : ſic & poſt perfectum reſpicit omnia. Quid luculentiùs dici potuiſſet? ſed ne Ethnicos quidem hæc veritas latuit.

Laërt. in ejus vita. Thales enim Mileſius percunctatus, an facta hominum Deos fallerent? Ne cogitata, inquit, ut non ſolùm manus, ſed etiam mentes puras habere debeamus: cùm ſecretis cogitationibus noſtris cæleſte Numen adeſſe credimus. Hinc Ægyptij Deum hieroglyphicis notis adumbrare volentes, oculum pingebant ſceptro incumbentem, ſignificantes Deum omnia regere, omnia videre. Oculatior enim eſt ficto Poëtarum

Apoc. 4. 6. Argo, & ſymbolicis illis animalibus, quæ plena ſcribuntur oculis antè & retrò. Ille igitur tam perſpicax, intima CORDIS penetralia diligentiſſimis oculis ſcrutatur, videtque quid in illis lateat. Danda igitur opera eſt, ne quid irrepat in COR noſtrum, quod vel minimam mali ſpeciem habeat. Sæpè enim

enim COR nobis rectum videtur, quod tamen CORDIS ſcrutatori Deo pravum, diſtortum, & malum judicatur.

CONSIDERA QUARTO, Non tantùm Deo perſpecta eſſe opera & cogitationes CORDIS humani, ſed ea etiam publicè revelanda in extremo Dei Judicio: Tunc enim illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia CORDIUM. Tunc fundum CORDIS omnibus erit perſpicuum; tunc in ipſo CORDE, quaſi in conſcriptâ ſcedulâ, legetur quidquid homo umquam fecit, dixit, cogitavit. Tunc, ſecundùm Danielem, libri conſcientiarum aperientur, ſcripti non atramento, ſed flagitiorum inquinamento, inquit Ambroſius. Sed Baſilium de his loquentem audiam: Quæ priùs corpore, quaſi veſte contecti, minimè habere putabamur, ea nudata ſe omnium oculis ingerent, nulluſque jam vel negationi, vel defenſioni erit locus; quando ipſa cernentur opera in ſuo Auctore conſpicua. Non enim confusè, ſed ſingula per partes, ut ſeſe habeant, velut in pictura, noſcentur. Et Sanctus Ephrem: Unuſquiſque cernet ante faciem ſuam expoſita opera ſua, ſive bona illa, ſive mala præmiſit. Formidabiles libri aperientur, in quibus ſcripta ſunt opera noſtra, & actus, & verba: & quæ-

1. Cor. 4 5. — *Ambr. in Pſal. 1.* — *Baſil. li. de vera virgin.* — *Ephrem lib. de vera pœnit. c. 4.*

cumque egimus in hac vita; nec solùm actum, sed & cogitationes, & intentiones CORDIS. Quid tunc nobis miseris fiet (ait Chrysostomus) cùm omnia orbi universo palàm facta, in tam aperto, tamque illustri theatro denudata, hominum partim nobis cognitorum, partim incognitorum oculis subjicientur? Unusquisque, cum Ambrosio, dicere posset: Væ mihi, quia latere cupio, & latere non possum! quomodo enim latebo, qui inscripta in pectore meo gero meorum indicia peccatorum? Quòd si tum in libro CORDIS nostri bona opera descripta invenire velimus; satagamus modò, ut semper bonas cogitationes in CORDE foveamus, immò Deum, CORDIS scrutatorem, supplices invocemus, ut semper rationabilia meditantes, eo inspirante, cogitemus quæ recta sunt; eodemque gubernante, & illa faciamus. Pro quo hîc subnectitur

Chrysost. hom. 5. in Epist. ad Rom.

Ambr. in Apolog. David.

Missale Rom.

ORATIO ECCLESIÆ.

D*EUS, cui omne* COR *patet, & omnis voluntas loquitur, & quem nullum latet secretum; purifica per infusionem Sancti Spiritus, cogitationes* CORDIS *nostri: ut te perfectè diligere, & dignè laudare mereamur.*

LE-

CORDIS RECTIFICATIO.

Rectis CORDI Lætitia. *Psal. 96. 11.*

Ad rectam, persæpe, mei, COR, Cordis, amussim,

Si rectum cupias, exige nata, tuum.

20. *Pag. 263.*

LECTIO XX.

CORDIS Rectificatio. EMBL. 20.

Rectis CORDE *lætitia.*
Psalm. 96. 11.

Ad rectam, persæpè mei, COR, CORDIS, *amussim.*
Si rectum cupias, exige, nata, tuum.

CONSIDERA PRIMO, Ultra suprà dicta examina, Amatorem CORDIUM Deum, alio etiam modo oblati sibi CORDIS explorare integritatem. Nam instar fabrorum cæmentariorum, & Architectorum, ad libellam, regulam, & amussim, CORDIS rectitudinem explorat. Voluntas Dei, ait Augustinus, sic est, quomodo regula, Ecce, puta, torsisti regulã; unde habes corrigi? Illa autem integra manet: regula est enim incommutabilis. Quàm diu integra est regula, habes quo te connectas, & corrigas pravitatem tuam: habes unde corrigas, quòd in te tortum est. Atque hinc definit rectos CORDE esse, qui sequuntur in hac vita voluntatem Dei, non ei resi- *August. in Psal. 93.* *Idem in Ps. 35. conc. 1.*

*Idem in Ps.*100. stantes ; neque diffidentes. Et rectum COR dicitur hominis, qui omnia quæ vult Deus, ipse vult. Rectus est enim Deus: & ideò COR recto adhærens, tamquam incommutabili regulæ, rectum quoque dicitur. Distortum verò & pravum COR vocat, quod non se corrigit ad Deum, & Deum vult distorquere ad se. Quomodo distortum lignum, etsi disponas in pavimento æquali, non collocatur, non compaginatur, nec adjungitur; sed semper agitatur & nutat, non quia inæquale est, ubi posuisti; sed quia distortum est quod posuisti; ita & COR tuum, quàm diu pravum est, & distortum, non potest colliniari rectitudini Dei; & non potest in illo collocari, ut hæreat illi, & fiat rectum. Qui autem adhæret Domino, unus Spiritus est. Generatio autem prava, quæ non direxit COR suum, nec est creditus cum Deo Spiritus ejus. De his erat Simon Magus, cui Petrus Apostolus dixit: Non est tibi pars, neque sors in sermone isto: COR enim tuum non est rectum cum Deo. Ibi enim ostendit, quia non potest esse rectum sine Deo. Si ergo subrepserit tibi humana infirmitas, & cœperis aliud velle, quàm Deus vult: videri pravitatem CORDIS tui extra regulam; figas illud ad regulam,

Idem in Ps. 146.
Idem in Ps. 31.
1. *Cor.* 6 17.
Ps. 77. 8.
Actor. 8.22.

lam, & dirigatur in Deum Cor tuum, quod in homine cœperat esse pravum, ut fiat rectum secundùm Deum.

Considera Secundo, Hanc esse in hominibus magnam & usitatam perversitatem, quia cùm debeant vivere ipsi secundùm voluntatem Dei, Deum volunt vivere secundùm voluntatem suam. Et cùm ipsi nolunt corrigi, illum volunt depravari: rectum non arbitrantes quod ille vult, sed quod ipsi volunt. Voluntas Dei est aliquando ut sanus sis: aliquando ut ægrotes. Si quando sanus es, dulcis est voluntas Dei, & quando ægrotas, amara est voluntas Dei: non recto Corde es. Quare? quia non vis voluntatem tuam dirigere ad voluntatem Dei, sed Dei vis curvare ad tuam. Sic agens, eris insulsus puer in domo patris, amans patrem si tibi blanditur; & odio habens, quando te flagellat: quasi non & blandiens, & flagellans hereditatem paret? Quapropter inter rectum Cor, & pravum Cor hoc interest: Quisquis homo quidquid patitur præter suam voluntatem, afflictiones, mœrores, labores, humiliationes, non tribuit nisi voluntati Dei justæ, non illi dans insipientiam, quòd quasi nesciat quid agat, quia talem

August. in Ps. 48.

Idem in Ps. 35.

Idem in Ps. 31.

flagellat, & talibus parcit; ipſe eſt rectus CORDE. Perverſi autem CORDE ſunt, & pravi, & diſtorti, qui omnia quæ patiuntur mala, iniquè ſe pati dicunt, dantes illi iniquitatem, per cujus voluntatem patiuntur: aut quia non audent ei dare iniquitatem, auferunt ei gubernationem. Quia ipſe, inquit talis, non poteſt facere iniquum; iniquum autem eſt, ut ego patiar, & ille non patiatur: concedo enim ut ſim peccator, certè ſunt pejores qui lætantur, & ego tribulor: quia ergo hoc iniquum eſt, ut etiam pejores me lætentur, & ego tribuler, qui aut juſtus, aut minus peccator quàm illi ſum: & certum eſt apud me, quia Deus non faciet injuſtum. Deus non gubernat res humanas, nec cura eſt illi de nobis. Ergo pravi CORDE, id eſt, diſtorti CORDE, tres habent ſententias: aut non eſt Deus, dixit enim ſtultus in CORDE ſuo;
Pſ. 31. 1. Non eſt Deus: aut injuſtus Deus eſt, cui hæc placent, & qui hæc facit: aut non gubernat Deus res humanas, nec cura eſt illi de omnibus. In iſtis tribus ſententijs magna impietas eſt. Cave ergo Anima, hanc impietatem, ne diſtorto CORDE cum Deo tuo non conſentias.

CONSIDERA TERTIO, Quo ad praxim & exercitium hujus virtutis, imitari nos debere

debere Heliotropium, de quo eleganter Plinius: Heliotropij miraculum, inquit, sæpiùs diximus, cum Sole se circumagentis, etiam nubilo die: tantus sideris amor est. Noctu verò velut ejus desiderio contrahit cæruleum florem. Sol noster, voluntas Dei est: hæc nobis non semper extra nubem illucet, serenis turbidi dies miscentur, quos pluviæ, venti, grandines infestant. Nemo Christianorum est, qui non sæpiùs sentiat hanc cæli gravitatem & turbulentas tempestates. At nos, instar Heliotropij, cum Sole nostro, cum divina voluntate, nosipsos circumagamus, diebus etiam nubilis; tantus sit nostri sideris illius amor. Talis fuit Sanctus Job, qui in medijs ærumnis dicebat: Dominus dedit, Dominus abstulit; sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum. Et: Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non sustineamus? Ecce rectum COR, ait Augustinus, nam quia fixum COR ejus erat in Domino, ideò rectum. Quia enim rectus est Deus; quando in illo figis COR, forma tibi fit, ut sit tibi COR rectum. Conformaverat se huic formæ Sancta Gertrudis, quæ gravi infirmitate detenta, cùm ei Dominus appareret, unâ manu ferens sanitatem, alterâ

Lib.22. Hist. nat.cap. 21.

Drexel. de conformit. volunt. lib.2. cap.2.

Job 1. 21.

Idem 2. 10.

August. in Psal. 93.

Insinua. divin. li. 3.c.53.

tera infirmitatem, ut utram mallet, eligeret: illa utraſque reſpuens, ac inter utraſque Domini manus, procedens in fervore Spiritus, accedebat ad COR illius, ipſius laudabiliſſimam inquirens voluntatem, ac dicebat: Toto CORDE deſidero, ut non meam reſpicias voluntatem; ſed tuum in omnibus beneplacitum circa me perficias. Sed, quod vehementer admireris, Epictetus Ethnicus Philoſophus in hoc ſenſu ſe fuiſſe ſcribit Appetitum meum, inquit, obedientem præbui Deo: vult ille me febricitare? volo & ipſe. Vult me aliquâ re potiri? volo & ipſe; Non vult? nolo. Mori me vult? mori igitur volo. Quis adhuc me prohibere poteſt contra meam ſententiam, aut cogere? Vir prudens ita rem conſiderat, hanc rationem ſecum init; ſi Deo ſe dediderit, ſe iter tutò confecturum. Quid eſt iſtud, dedere ſe Deo? ut quod ille voluerit, & ipſe velit; & quod ille noluerit, & ipſe nolit. Quî ergo iſtud fiet? quomodo fieret aliter, niſi conſiderandâ Dei voluntate & adminiſtratione. Idemque alibi: Melius, inquit, illud judico quod Deus vult, quàm quod ego. Adhæreo illi ut Miniſter & pediſſequus: cum illo deſidero, cum illo expeto. Denique quod ille vult, idem & ipſe volo. Imitemur hanc vocem, vel

Lib. 3. diſſert. cap. 26.

Idem li. 4. diſſ. cap. 7.

potiùs

potiùs cum Christo dicamus : Non mea voluntas, sed tua, ô Deus: fiat. Et meus cibus est, ut faciam voluntatem Dei Patris. *Luc. 22. 42. Joan. 4. 34.*

Considera Quarto, Quemadmodum in majoribus civitatibus, plerumque Horologium quoddam primarium est, ad quod cetera omnia ut plurimum diriguntur : ita prorsus æquissimum est, ut nostra nos horologiola, voluntatem quisque nostram, ad illud supremum, cæleste, magnitudinis infinitæ Horologium, hoc est, ad divinam voluntatem attemperemus. Ut enim Thomas à Kempit ait: Nihil Domine, amatorem tuum, & cognitorem beneficiorum tuorum, ita lætificare debet, sicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ dispositionis tuæ. Nam voluntas tua, & amor honoris tui, omnia excedere debet; & plus eum consolari, magisque placere, quàm omnia beneficia sibi data, vel danda. Idemque Christum ita consulentem inducit : Opta semper, & ora, ut voluntas Dei integrè in te fiat. Ecce talis homo ingreditur fines pacis & quietis. Quòd si ulteriùs praxim & modum hujus conformitatis cum divinâ voluntate requiras, audi Deum ipsum S. Catharinæ

Thom. à Kemp. de imit. Christi. lib. 3. cap. 22.

Idem cap. 23.

S. Cath. Senens. in Dial. rinæ Senensis ita loquentem: Ad perfectionem si pervenire desideras, tibi est in summâ humilitate perstandum, & ex verâ atque intimâ miseriæ & inopiæ tuæ cognitione, id unum jugiter, vehementerque affectandum, ut mihi soli pareas, meamque solius voluntatem observes. Quò autem id præstare queas, necesse est, ut per mentis conceptum, & Animi existimationem, tibi habitaculum circum undique concameratum, ex solius meæ voluntatis materia construas; teque eo includas, & semper in habites, ut quocumque eas, numquam egrediaris; quocumque prospicias, numquam extra aspicias; sed tuos mentis & Corporis sensus mea semper circumstat voluntas, nec quicquam aliud loquaris, cogites, aut efficias, nisi quod mihi placet, & meæ esse voluntatis credas; sicque te quidquid agendum erit, Sanctus Spiritus edocebit.

Ps. 72. 1 CONSIDERA QUINTO, Quàm bonus Israël Deus his, qui recto sunt CORDE! Ut enim taceam immensos fructus divini hujus exercitij, id sanè per illud fideles Dei servi assequuntur, ut maximo in gaudio perpetuò versentur: Non enim contristabit justum quidquid acciderit ei. *Proverb 12. 21. Ps. 96. 11.* Et rectis CORDE lætitia. Atque ita Sanctus

ctus Paulus dicebat: Repletus ſum conſolatione, ſuperabundo gaudio in omni tribulatione noſtra. *2. Cor. 7. 4.* Quia, ut ait Ambroſius, non frangitur Sapiens doloribus Corporis, nec vexatur incommodis; ſed etiam in ærumnis beatus manet. *Lib. 1. de Jacob. cap. 8.* Quia non in delectatione Corporis vitæ beatitudo, ſed in conſcientia pura ab omni labe. Hæc autem conſcientiæ ſecuritas, ex eo oritur, quòd voluntas noſtra cum Dei voluntate optimè conſentiat. Quare Catharina illa Senenſis, Virgo ſanctiſſima dicere ſolebat: Bonæ mentis homines eſſe quàm ſimillimos Servatori noſtro, qui, uti beatitudinem Animæ in ipſis etiam tormentis numquam amiſit: ita nec illos eam perdere: cùm hæc conſiſtat in conformatione propriæ voluntatis cum divinâ. *Drexel. de conf. volunt. lib. 3. cap. 6.* Optimè ergo dixit Sanctus Dorotheus: Eum qui divinam voluntatem in omnibus ſequi conatur, in curru vehi cum omnibus Crucibus ipſi alioqui ferendis; alios qui hanc itineris agendi rationem & compendium ignorant, ponè ſequi peditus, & oneroſas Cruces aut moroſè trahere, aut laborioſè ferre. *Doroth. Serm. de obedien.* Itaque expeditus & gaudens homo voluntati Dei conformis, per medias ærumnas ad cæleſtem patriam ſecurus pergit: Lætamini ergo in Domino, & exultate, juſti: *Pſ. 96. 11.*

justi: & gloriamini omnes recti CORDE.

OBSERVET hîc studiosus hujus Scholæ Discipulus, in omni Oratione, hac resignatione utendum esse, quam nos Christus Dominus, cùm in horto orans, tùm in Oratione Dominica docuit, præscribens dicendum: Fiat voluntas tua, sicut in cælo, & in terra. B. Gertrudis volens omnia Christi membra salutare, trecenties sexagies quinquies dicebat: O benignissime Jesu, fiat voluntas tua, & non mea. Atque hoc Deo sacrificium longè omnium gratissimum esse intellexit. Narrat Alphonsus Salmeron fuisse hominum, qui Orationis loco, totum ordine Alphabetum recitarit (utique perplexâ necessitate pressus) & hanc apposuerit clausulam: Domine, junge tu litteras, & quod tibi magis placet, mihique magis expedit, largire. Cùm quidam Fratres, ut Ruffinus refert, quemadmodum orarent, B. Macharium requisissent, respondit illis dicens: Non sunt nobis necessaria superflua verba, sed extendere tantùm manus, ac dicere debemus: Deus, quomodo vis, & sicut tibi placet, ita fiat, Optimus orandi modus. Nam & Pachomius assiduè precabatur, ut Domini voluntas in omnibus impleretur.

Matth. 6. 10.

Salmer. tom. 10. tract. 11

Ruffin. in vit. Pat. lib. 3. num. 207.

FINIS LIBRI SECUNDI.

SCHO-

SCHOLÆ CORDIS LIBER TERTIUS.

Dei erga COR *humanum beneficia.*

QUARTA CLASSIS.

CORDIS illuminatio, & Spiritualis profectus.

VÆ ad hanc Classem, post diligens examen, promota est Anima, illuminativam viam ingreditur; atque inter Proficientes recenseri deinceps meretur. Hic enim Sponsæ vinea, quæ anteà floruit, optatos iam fructus profert. Teste enim Gregorio; vineæ florent, cùm CORDA *fidelium bona opera proponunt; sed fructum non pariunt, si ab eo quod proposuerint, aliquibus terroribus victi infirmentur. Fructus igitur bonorum operum, & virtutum exercitia in hac Classe proponuntur: nec iam ampliùs inquiritur, an vinea floruerit; sed quasi præteritâ iam floritione, absolutè dicitur:* Gregor. lib. 12. Moral. cap. 26.

Cant. 2. 13. *Vinea nostra floruit.* Et: *Vineæ florentes dederunt odorem suum.* Hæc fragrantia ex vitis floritione fluit iam adultâ, quando nimirùm flosculi incipiunt prodere minutas, & adhuc planè acerbas gemmulas uvarum, quæ sensim Solis ardore in perfectos racemos maturescunt. Vinea

Bernard. Serm. 30. in Cant. ergo in hoc statu à Bernardo sic describitur: *Vt sit in fide plantata, in charitate radicata, defossa sarculo disciplinæ, stercorata Pœnitentium lacrymis, rigata Prædicantium verbis, & sic sanè exuberans vino, in quo est lætitia; sed non luxuria: vino totius suavitatis, nullius libidinis. Huius vineæ dicamus fidem, vitem; virtutes, palmites; botrum, opus; devotionem, vinum.* Quæ quidem omnia, COR ad illuminationem & spiritualem profectum disponunt: & talia sunt ea, quæ sequentibus Lectionibus elucidantur.

LE-

CORDIS RENOVATIO.

Dabo uobis COR nouum, et spiritum nouum ponam in medio uestri. *Ezech. 36. 26.*

Cui noua cuncta placent, vetus ô, COR, pone; nouumq;,
Quod tibi pro veteri sponsa repono, cape.

21, *Pag. 275.*

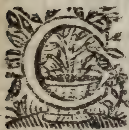
LECTIO PRIMA.

CORDIS Renovatio.

EMBL. 21.

Dabo vobis COR *novum, & Spiritum novum ponam in medio vestri.*
Ezech. 36. 26.

Cui nova cuncta placent, vetus, ô, COR *pone, novumq;,*
Quod tibi pro veteri, Sponsa repono, cape.

ONSIDERA PRIMO, Dilectum tuum desiderare, vt renoveris Spiritu mentis tuæ,& induas novum hominem, qui secundùm Deum creatus est in iustitiâ & sanctitate veritatis. Quare admonet Apostolus eius, ut deponas secundùm pristinam conversationem veterem hominé, qui corrumpitur secundùm desideria erroris;& fias in Christo nova creatura. Non potes autem nova creatura,novusque homo fieri,nisi COR accipias novum. Renovatio enim hæc magis interior,quàm exterior est, & nisi à CORDE procedat, permanet homo in vetustate sua. Ideò Deus admonens peccatores ad pœnitentiam, præscribit vt COR novum sibi faciant: Proiicite, inquit, à vobis

Ephes. 4. 24.
2. *Cor.* 5. 17.
Ezech. 18 31.

omnes prævaricationes veſtras, in quibus prævaricati eſtis, & facite vobis COR novum, & Spiritum novum; & quare moriemini domus Iſraël? Indicans ſine dubio peccatorem moriturum, niſi faciat ſibi COR novum. Ex quo iam facilè vides, quanta neceſſitas indicta tibi ſit renovandi COR tuum. Cor enim peccati fæcibus pollutum, emundari nullatenus poteſt, niſi omninò innovetur. Nam vt æneam, fuſilemque ſtatuam omninò deturpatam, fœdeque mutilatam, Artifex priſtino ſplendori nequit reddere, nî ea in partes diffracta, igne liquefacta, novæque formæ aptata, novo labore fundatur, & expoliatur: ita humanum COR ſpurcitiis contaminatum, priſtinæ dignitati numquam plenè reſtituetur, niſi per contritionem priùs diffringatur, igne divini amoris liqueſcat, & à Dei manu renovetur, iterumque quaſi creetur. Id verò per divinæ gratiæ infuſionem, in iuſtificatione peccatoris, efficitur. Ex quo capite, augetur quoque neceſſitas renovandi COR. Cùm enim pretioſiſſimi illius vini, divinæ gratiæ receptaculum ſit, mundum ſine dubio eſſe debet. Quare Chriſtus Dominus dicebat: Non mitti vinum novum in utres veteres, ſed in utres novos. Deſignans muſtum

Fornerus Concion. 52. in Pſal. 50.

Matth. 9, 17.

mustum Spiritus Sancti novo CORDE esse excipiendum.

CONSIDERA SECUNDO, Nec veteris CORDIS exspoliationem, nec eiusdem renouatiogem, solis naturæ viribus, absque divinæ gratiæ auxilio, ullo modo fieri posse, proindeque ferventibus precibus à Dei bonitate esse postulandam. Faciebat id Regius Vates, cùm ita Dominum alloquebatur: COR mundum creá in me Deus, & Spiritum rectum innova in visceribus meis. *Psal. 50. 12.* Quid verò hoc est? an David COR non habebat, cùm Dominum deprecaretur? omninò: sed intelligebat se adeò corruptum & depravatum habere COR, vt novo penitus egeret, ut in virum alterum mutaretur. Fornicatio, ait Propheta, aufert COR. *Osea 4. 11.* Carebat igitur CORDE, qui adulterium commiserat. Quin ipse David ad nihilum redactum se fatetur. *Psal. 72. 22.* Et de Peccatore Ezechiel ait: nihili factus es. *Ezech. 18. 19.* Verè enim nihil est Peccator, qui à charitate excidit, quæ vita Animæ est. Quare Sanctus Paulus dicebat: Si charitatem non habuero, nihil sum. *1. Cor. 13. 2.* Cùm igitur COR David quasi annihilatum esset, meritò rogavit, ut Deus illi COR novum crearet. Creare enim, est aliquid de nihilo producere, quod solius Dei est. Invoca ergo, Anima mea, Deum COR-

Psal. 50. DIS tui, ut COR mundum in te creet. In-
12. voca Patrem Spirituum, ut Spiritum re-
ctum innovet in visceribus tuis.

CONSIDERA TERTIO, Non fru-
strà te pro renovatione CORDIS Domino
supplicaturum; adeò enim liberalis est, ut
Psal. 10. non tantùm petitiones CORDIS diligen-
17. tium se, sed & præparationem CORDIS
eorum exaudiat. Sed & ulteriùs eò im-
mensa eius misericordia progressa est, ut
amplissimis verbis COR novum nobis
Ezech. 36 promitteret: Dabo vobis (inquit) COR
26. novum, & Spiritum novum ponam in
medio vestri: & auferam COR lapideum
de carne vestrâ, & dabo vobis COR car-
neum. Et Spiritum meum ponam in me-
dio vestri: & faciam ut in præceptis meis
ambuletis. Quid dulcius, aut gratius
nobis polliceri posset? Sed vide, quæso,
quomodo CORDIS renovationem Deus
Exod. 13. instituat. Primùm enim aufert COR la-
22. pideum, id est, durum & obduratum
Plin. lib. instar lapidis, quale fuit Pharaonis, &
11. 37. Iudæorum. Tradunt non ignobiles Scri-
Plutarc. in ptores, Plinius, Plutarchus, & Rhodigi-
Parall. & nus, Hermogenem, Leonidam, Aristome-
Rhodigin. nen, Messenum, Lysandrum, reipsa COR
lib. 4. cap. hirsutum & pilosum habuisse; quod eos
16. duri, asperi, & crudelis CORDIS fuisse, ac
veluti

veluti bruta quædam, significabat. Contrà verò, Sanctus Basilius, lenitate CORDIS, *Basilius* ab Auctore naturæ repræsentari autumat *in Hexa-* CORDIS immunitatem ab omni malitiæ, *meron.* nequitiæve pilositate, quâ illi sunt affecti; quorum CORDA carnalium ac terrenarum rerum cupiditatibus, atque illecebris, affluentissimæ instar fontium scatebræ, exundant. Ablato autem bruto hoc atque lapideo CORDE, tribuit Deus COR novum, COR carneum, leve, tersum, atque molle: quo nimirùm intelligitur voluntas facilis, obsequens, & instar carnis flexilis: quæ Dei instinctus legem, & impressiones statim excipit, sibique imprimens opere etiam exequitur. Quid autem dicam de hoc novo Corde? An non ipsum est COR Domini nostri Iesu Christi? Postquam enim dixit: Spiritum novum ponam in medio vestri; paulò post quasi illud exponens subiunxit: & Spiritum meum ponam in medio *Ezech. 36* vestri; innuens Spiritum novum, esse Spi- *26.* ritum suum. Cùm autem Spiritus & COR hîc unum censeantur, facilè conficitur COR novum, quod Deus dat, esse ipsum COR Dei. Admiretur sanè, & obstupescat B. Iob incredibilem illam supremi Numinis philantropiam, quâ Deus homini benefacere, illiusque recordari dignatur:

Iob 7. 17. Quid eſt homo, exclamat, quia magnificas eum, aut quid apponis erga eum COR tuum? Maius profectò videtur, quod ipſum etiam COR ſuum homini donare Deus dignetur; id verò adeò ingenuo & amico facit modo, ut præ amoris magnitudine dicere non vereatur: Amantem Animam COR ſuum deprædari, atque eripere.

Cant. 4. 9. Ubi enim Vulgata lectio habet: Vulnerasti COR meum, ſoror mea Sponſa, vulnerasti COR meum; ex Hebræo vertunt Pagninus, & Vatablus: Abſtuliſti mihi COR. Eodemque ſenſu Septuaginta vertentes ἐκκαρδιώσας, ab aliis intelliguntur, tantumdem dixiſſe, atque excordiaſti me. Sive, vt Ambroſius habet, COR meum cepiſti. Hic enim eſt inſignis ille amoris effectus, qui Animam rapit in rem amatam, vt magis ſit ubi amat, quàm ubi animat. Ubi enim eſt theſaurus, ibi eſt & COR. Trahit enim res adamata Amantis COR ad ſe. Unde optimè dicebat ille:

Giſler. & Delrio in cap. 4. Cant.

Ambroſ. Serm. 16. in Pſal. 118.

Math. 6. 21.

Ex Iubilo S. Bern.

COR *meum à me tranſiit,*
Simul poſt Ieſum abiit.

Matth. 11. 12. Quemadmodum enim Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud: ita & Sponſus Animarum noſtrarum, qui eſt ipſa felicitas Regni cæleſtis, vim patitur,

Cant. 4. 9. & violenter abripitur ab uno oculorum

Sponſæ

Sponsæ suæ, & uno crine colli eius. Ligatur, inquam, & ad nos attrahitur vivâ fide, & integra obedientiâ; adeò quidem efficaciter, ut se dilectæ suæ negare non possit, sed COR suum illi libentissimè tribuat. Quare ulteriùs hîc considera.

Quomodo Christus Dominus quibusdam COR *suum tribuerit.*

NON desunt in Ecclesia Dei credibilia satis testimonia, quibus id quod iam dictum est, luculenter satis cōfirmetur. De S. enim Gertrude legimus, quòd cùm mœsta esset, quòd in horis Canonicis non rarò ex humanâ fragilitate laberetur, Dominus illi apparens, præsentaverit illi quasi propriis manibus suis COR suum Deificatum, in similitudine lampadis ardentis, dicens: Ecce COR meum dulcissimum, semper venerandæ Trinitatis Organum, oculis mentis tuæ prætendo, cui omnia quæ per te minus supplere sufficis, fiducialiter pro te supplenda commendabis. Et sic omnia coram oculis meis apparebunt summè perfecta. Sed ipsa quoque Gertrudis, de admirando hoc munere ita loquitur: Addidisti etiam mihi inter hæc, inæstimabilem amicitiæ familiaritatem impendere,

Insinuat. Divinæ Pietatis lib. 3. cap. 25.

Lib. 2. cap. 33.

pendere, diversis modis illam nobilissimam Arcam Deitatis, scilicet Deificatum COR tuum præbendo in copiam omnium delectationum mearum; nunc gratis dando, nunc, ad maius indicium mutuæ familiaritatis, illud mihi pro meo commutando, cum quo multa occulta secretorum iudiciorum & delitiarum tuarum mihi manifestasti. Pari favore quoque sororem eiusdem S. Mechtildem divina bonitas prosecuta est. Cùm enim Feriâ quartâ post Pascha, in Introitu Missæ cantari audiret: Venite benedicti; mirabili gaudio repleta, Domino dixit: O utinam & ego una de benedictis essem Animabus, quæ aliquando illam tuam dulcissimam vocem audient. Cui respondit Dominus; Eris tu sanè una ex illis, idque certò credas, atque ideò COR meum tibi trado in pignus, quod semper tecum habebis, & cùm promissionem meam adimplevero, tum illud mihi, in huius rei testimonium restitues. Insuper, do tibi COR meum in domum refugij, ut ubi ex hac vita discesseris, alio loco non recipiaris. Hoc porrò munere suscepto, magno amore, & reverentiâ erga COR Iesu ferebatur. Instante autem horâ, quâ migratura erat ex hoc mundo, Dominus summæ Maiestatis Iesus eam lumine

Lib. 2. Gratiæ Spiritual. cap. 16.

Ludovic. Blosius in append. ad Monit.

mine divinitatis suæ totam illustrans, suavi *Spir. c.*
blandaque voce invitavit his verbis: Veni 14.
benedicta Patris mei, posside paratum tibi *Matth.* 25
Regnum à constitutione mundi. Tunc ni- 24.
mirùm ipse Dominus commonefecit eam doni illius excellentissimi, quo ante aliquot annos (cum eadem verba ad Missam cantarentur) donaverat illi COR suum in pignus amoris. Igitur illa beata Anima, in ipsum COR Iesu suavissimum admissa, sempiternæ gloriæ, gaudiisque cælestibus feliciter fuit sociata. Stupendum verò *Raimund.*
est quod de Sancta Catharina Senensi tra- *Capuan.*
ditum accepimus Hæc die quadam, vehe- *lib.* 2. *in*
mentissimè amoris Christi Domini Sponsi *vita cap.*
sui vulnere sauciata, instanter ab eo petiit, 16. *apud*
ut à se COR suum, & propriam volunta- *Surium*
tem radicitus evelleret, quò omnibus in *tom.* 2.
rebus sine ullâ tergiversatione se illi obsequentem, atque morigeram præberet. Videbatur autem illi sic oranti in visione venire Christus, & latus sinistrum aperire, ablatoque CORDE recedere. Quod cùm eius Confessarius parvi faceret, eamque parum sanæ mentis esse crederet, ecce illi quadam die è Sacello Ecclesiæ exire volenti, cum multa luce Christus apparuit, in manu ferens COR quoddam rubicundum & illustre, propiusque acce-

accedens, illud in ſiniſtrum Virginis latus impoſuit, dicens: Ecce, filia mea, habes pro CORDE tuo COR meum; clauſoque latere receſſit. Sed ne putaretur hoc inane phantaſma, illo in loco cicatrix permanſit, quæ à ſociis eius frequenter viſa eſt. Quid autem ex hac adeò ſtupendâ CORDIS mutatione fuerit conſecutum, facilè quiſque poterit divinare. Non enim rerum omnium Conditor, hac mirabili ratione tam diu apud ſe COR illius retinere voluit, niſi ut illud ardentiſſimo amore, & gratiarum omnium affluentiâ repleret. Cuius rei eadem ſancta Virgo certiſſima teſtis eſt, quæ incredibilem charitatis ardorem in CORDE ſuo ſentiebat: prorſus ut diceret, tantam in Animâ ſuâ puritatis, & humilitatis renovationem exiſtere, ut ad ætatem quatuor vel quinque annorum ſe rediiſſe putaret.

DE admirandâ verò hac CORDIS permutatione, non invenuſtum Epigramma in ſanctam hanc Catharinam Senenſem quidam panxit.

COR *ſine* CORDE *mihi eſt, ſine vita vivere, vita:*
Qui ſine utroq; dedit vivere, utrumq; tulit.
Nec tulit ut ſine utroq; forem, ſed vivat ut in me,
COR *ſine* CORDE, *novum* COR *ſibi ſinxit amans.*

Nunc

Nunc neque velle meum est, neque nolle: at Amantis utrumque,
Qui mihi me rapuit, COR *mihi cùm rapuit.*
Vive igitur, mea vita, meum COR*: discet amare*
Hinc, qui se nimium, dum sibi vivit, amat.

Non admodum dissimili amoris prærogativâ erga S. Lutgardem divina bonitas usa est: cui, cùm velut alteri Esther facultatem fecisset petendi quod vellet, respondit illa: Volo, Domine, COR tuum. Et Dominus: Quin ego potiùs, ait, & COR tuum. Respondit illa: Sit ita Domine, at sic tamen, ut CORDIS tui amorem CORDI meo attemperes; & in te COR meum possideam, omni tempore tuâ protectione securum. Facta est igitur ab eo die quædam permutatio CORDIUM, vel potiùs unio Spiritus creati & increati, per gratiæ excellentiam. Deinceps enim ita Christus CORDI Virginis inhæsit, eam communiens & protegens, ut nec tentatio carnis, immò ne turpis quidem cogitatio mentem eius vel temporis puncto infestârit.

Cantiprat. lib.2. vitæ eius cap.6.

LE-

LECTIO II.

EMBL. 22.

CORDIS Illuminatio.

Illuminabuntur CORDA *vestra.*
Eccli. 2. 10.

Lux de luce Deus, cæci, lux unica, mundi,
CORDE *graves tenebras discute luce tuâ.*

ONSIDERA PRIMO, Nihil miserabilius aut infelicius esse CORDE obtenebrato, & à divina luce prorsus excluso. Qui enim ambulat in tenebris, nescit quò vadat, atque hinc mille incurrit pericula. Versatur enim in perpetuâ quasi nocte, & densissimâ caligine, in qua justitiæ Solem, & veritatis lumen frustrà requirat; quia nulla societas luci ad tenebras. Quàm meritò ergo exclamat Augustinus: Væ, væ tenebris meis, in quibus jacui! Væ, væ cæcitati illi, in qua videre non poteram lumen cæli! Væ, væ præteritæ ignorantiæ meæ, quando non cognoscebam te Domine! Periculum verò quod hisce tenebris Anima incurrit, pulchrè descripsit Psalmista, cùm Deo ita loqui-

Ioan. 12. 35.

2. Cor. 6. 14.

August. Soliloq. cap 31.

CORDIS ILLVMINATIO.

Illuminabuntur CORDA uestra. Eccli. 2. 10.

Lux de luce Deus, cæci lux vnica mundi,

CORDE graues tenebras discute luce tuâ.

22. *Pag. 286.*

loquitur: posuisti tenebras, & facta est *Psal.* 103.
nox: in ipsâ pertransibunt omnes bestiæ 20.
silvæ. Catuli Leonum rugientes, ut rapiant, & quærant à Deo escam sibi. Quod morali sensu ita explicat Gregorius: Tenebras Dominus ponit, cùm peccatis iudicia rependens, lumen suæ intelligentiæ subtrahit. Ex nox efficitur, quia pravorum mens ignorantiæ suæ erroribus cæcatur. In qua omnes bestiæ silvæ pertranseunt, dum maligni Spiritus sub opacitate fraudis latentes, in reproborum CORDIBUS pravitates suas explendo percurrunt. In qua & catuli Leonem rugiunt, quia nequissimarum, sed tamen eminentium potestatum ministri Spiritus importunis tentationibus insurgunt. Qui tamen à Deo escam appetunt, quia nimirùm capere Animas nequeunt, nisi iusto iudicio prævalere divinitus permittantur. Quis non exhorrescat immanes has feras, præsertim in tenebris constitutus? Quis non timeat, ne ab iis rapiatur & devoretur? Quis non aspiret ad lucem veram, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum? Illâ enim exoriente, omnes illæ feræ in antra se recipiunt, ut ibidem Regius Vates subdidit: Ortus est, inquit, Sol, & in cubilibus suis collocabuntur. Exhibit homo

Lib. 17. *Moral. cap.* 37.

Ioan. 1. 7.

mo ad opus ſuum. Ubi enim veritatis lumen obcæcatum COR colluſtrarit, fugantur omnes effrænatæ cupiditates, & illuminatus homo pergit ad opus ſuum, id eſt, mandatorum divinorum obſervantiam, & virtutis ſtudium; cui abſque Dei luce vacare non poteſt. Nam ut Auguſtinus ait: Sicuti oculus Corporis etiam perfectiſſimè ſanus, niſi luce adiutus, non poteſt cernere: ſic etiam homo perfectiſſimè iuſtificatus, niſi æternâ luce iuſtitiæ divinitus adiuvetur, non poteſt rectè vivere. Ora ergo cum eodem Auguſtino: O ſplendor Paternæ gloriæ, qui ſedes ſuper Cherubim, & intueris abyſſos: lumen veridicum, lumen illuminans, lumen indeficiens, in quem deſiderant Angeli proſpicere. Ecce COR meum coram te eſt: diſcute tenebras eius, ut amoris tui claritate pleniùs perfundatur.

Auguſt. lib. de Nat. & grat. cap. 16.

Auguſt. in Medit. cap. 18.

CONSIDERA SECUNDO, In principio cùm Deus cælum & terram crearet, tenebræ erant ſuper faciem abyſſi, dixitque Deus: Fiat lux, & facta eſt lux. Super faciem quoque CORDIS noſtri denſiſſimæ ſunt tenebræ ignorantiæ & peccatorum, in quibus permanere nos oportet, niſi Deus, qui dixit de tenebris lumen ſplendeſcere, ipſe illuxerit in CORDIBUS noſtris,

Gen. 1. 1.

2. Cor. 4. 6.

nostris, ad illuminationem scientiæ claritatis Dei. Aspira ergo ad hanc lucem, & dic: Illuminare his (qui in tenebris, & in umbra mortis sedent; ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. Audi Augustinum multipliciter divinam lucem implorantem: Lux, inquit, invisibilis, cui omnis abyssus humani CORDIS est visibilis. Ecce, tenebræ sunt super faciem abyssi mentis meæ, tu es lumen. Ecce, caligo tenebrosa super aquas CORDIS mei, tu es veritas. O verbum, per quod facta sunt omnia, & sine quo factum est nihil! Verbum quod est ante omnia, & ante quod nihil. Verbum creans omnia, sine quo omnia nihil. Verbum regens omnia, sine quo nihil sunt omnia. Verbum, quod dixisti in principio: Fiat lux, & facta est lux. Dic etiam mihi: Fiat lux, & facta sit lux, & videam lumen, & cognoscam quidquid non est lumen, & lumen tenebræ ponantur. Et sic sine tua luce, non est veritas. Adest error, adest vanitas, non est discretio, adest confusio: adest ignorantia, non est scientia: adest cæcitas, non est visio: adest invium, non est via: adest mors, non est vita. Væ mihi misero toties obcæcato; quia tu lux, & ego sine te. Dic verbum, Do-

Lucæ 1. 79.

August. Soliloq. cap. 3.

Ioan. 1.

Cap. 4.

mine, fiat lux, ut videam lucem, & vitem tenebras; videam viam, & vitem invium; videam veritatem, & vitem vanitatem; videam vitam, & vitem mortem.
Pſ. 26. 1. Illuminare Domine, lux mea, illuminatio mea, & ſalus mea, quem timebo? Sunt
Idem Solil. c. 12. umbræ tenebrarum, quibus operior in hac abyſſo caligioſi carceris hujus, in
Cant. 2. 17. qua proſtratus jaceo, donec aſpiret dies, & inclinentur umbræ, fiatque lux in
Pſ. 28. 4. firmamento virtutis tuæ. Vox Domini in virtute, vox Domini in magnificentia, dicat: Fiat lux, & effugentur tenebræ: & appareat arida, germinetque terra herbam virentem, & facientem ſemen, fructum bonum juſtitiæ Regni Dei.

Num. 8. 2. CONSIDERA TERTIO, Præcepiſſe olim Deum, ut in Sanctuario ſuo ad Auſtralem partem poneretur aureum candelabrum, habens lucernas ſeptem. Tabernaculum hoc, quod Templorum figuram referebat, Animam hominis juſti deſignat, ut enim ait Apoſtolus: Templum Dei eſtis vos, &
1. Cor. 3. 16. Spiritus Dei habitat in vobis. Quid verò candelabrum hoc in ſpirituali CORDIS noſtri Sanctuario collocandum aliud adumbrat, quàm lucem illam,
quâ

quâ hominis Animus à Spiritu Sancto collustratur? Lucernæ autem in candelabro ardentes, illas lucernas denotant; de quibus Dominus dixit: Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris. *Lucæ 12. 35.* Sed audi Origenem eleganter admodum candelabrum CORDIS explicantem: Sciat, inquit, Christianus, sibi in Sanctis candelabrum luminis collocandum, ut sine ei lucernæ semper ardentes, & lumbi succincti, & ipse, tanquam servus, qui expectat Dominum suum redire de nuptiis. *Origin. hom. 9. in Exod.* Sed istud candelabrum in Austro collocet, ut ad Aquilonem respiciat. Accenso enim lumine, id est, vigilanti CORDE, respicere semper debet Aquilonem, & observare eum, qui ab Aquilone est. Ab Aquilone enim accenduntur mala universæ terræ. *Ierem. 1. 14.* Vigilans ergo, & sollicitus, & ardens, intueatur semper astutias diaboli, & semper aspiciat, unde sit ventura tentatio, unde hostis irruat, unde inimicus obrepat. Ut autem hoc videre, ô Anima, possis, ora Deum illuminatorem tuum, ut lumen hoc in CORDE tuo accendat; & dic cum Propheta: Quoniam tu illuminas lucernam meam: Deus meus illumina tenebras meas. *Psal. 17. 29.* Et cum Augustino: O lux

August. Soliloq. cap. 34. quæ ſemper luces, & numquam obfuſcaris, illuminam me. Aufer quæſo ſquammas caliginis antiquæ, radio tuæ illuminationis, ô ſplendor inacceſſibilis, ut vidiam me, ut videam te. Væ cæcis oculis, qui te non vident, Sol illuminans cælum & terram! Væ caligantibus oculis qui te videre non poſſunt! Væ avertentibus oculis, ut non videant veritatem! Væ non avertentibus, ut videant vanitatem! Nequeunt enim oculi aſſueti tenebris, ſummæ veritatis radios intueri; nec ſciunt de lumine aliquid æſtimare, quorum eſt in tenebris habitatio. Tenebras vident, tenebras diligunt, tenebras approbant: de tenebris euntes in tenebras, neſciunt, ubi corruant. Miſeri qui neſciunt, quid amittant; & miſeriores utique qui ſciunt quid amittant; qui cadunt apertis oculis, & deſcendunt in infernum viventes.

CONSIDERA QUARTO, Magnum beneficium, quod Deus CORDI tuo præſtat, cùm illud illuminat. Primò enim illud ſplendidum facit. Deinde ab omni terrore ac metu liberat. Primum illud
Iſa. 58. 10. expoſuit Iſaias, dicens: Orietur in tenebris lux tua, & tenebræ tuæ erunt ſicut meridies. Et requiem tibi dabit Dominus ſem-

ſemper, & implebit ſplendoribus Animam tuám. Alterum autem illud David confitetur, dicens: Dominus illuminatio mea, & ſalus mea, quem timebo? *Pſal. 29. 1.* Quis enim timeat, ſi Deum illuminatorem ſibi præſentem habeat, qui facem ei præferat, ut omnia pericula devitet? Explicat utrumque hoc beneficium Chriſoſtomus: Non ſic, ait, mundus eſt clarus oriente radio, ut Anima illuſtratur, & ſplendidior fit à Spiritu gratiam ſuſcipiens. *Chryſoſt. Hom. 21. ad pop. Antioch.* Et diligentiùs rerum naturas diſce. Nocte enim terras tenente, & tenebris caligantibus, ſæpè funiculum quis cernens, ſerpentem eſſe putavit; & amicum accedentem, tamquam inimicum fugit; ſtrepitum quempiam ſentiens, trepidus factus eſt: factâ autem die, nihil tale fieret, ſed omnia qualia ſunt, apparent. Quod & in Anima noſtra contingit. Poſtquam enim gratia veniens, mente tenebras expulit, rerum veritatem diſcimus, & nobis fiunt deſpicabiles res priùs tremendæ: nec enim ampliùs mortem timemus, diligenter ex hac ſacrâ introductione diſcentes, quòd mors non eſt mors, ſed ſomnus, & dormitio temporaria; non pauperiem, non morbum, non aliud quid hujuſmodi timentes, ſcientes quòd

ad meliorem tendimus vitam, ab omni liberam inæqualitate. Si ergo in tenebris exortum tibi ſit lumen CORDIS, gratus eſto Deo tuo, & dic: En ego filius ancillæ tuæ, per fidem tuam flecto cervicem CORDIS mei, ſub pedibus majeſtatis tuæ, gratias agens, quoniam dignatus es per tuam miſericordiam illuminare me. Ecce video, gratias ago: ecce video lumen cæli, interlucet oculis mentis meæ radius deſuper à facie luminis tui, & lætificat omnia oſſa mea. O ſi perficeretur in me! Auge, quæſo, luminis Auctor, auge quæſo quod interlucet in me. Dilatetur, obſecro, dilatetur ex te.

CONSIDERA QUINTO, Non ſatis eſſe, à Deo lumen in CORDIS lucerna accendi; ſed diligenter quoque providendum eſſe, ne fortè extinguatur. Quævis enim mala actio lucem iſtam extinguit. Unde quod S. Paulus dixit: Spiritum nolite extinguere: ita Chryſoſtomus interpretatur: Spiritum non extinguatis, hoc eſt, donum Spiritus. Extinguit autem Spiritum, vita impura. Nam quemadmodum, ſi quis lucis hujus lychno, & aquam inſpergeret, & pulverem, &, ſi nihil horum inſpergeret, ſed oleum tantùm eximeret, lucem extingueret: ita habet

1. Theſſ. 5.19.

Chryſoſt. hom. 11. in 1. Ep. ad Theſſ. cap. 5.

habet & donum Spiritus. Sive namque res terrenas, & rerum fluxarum curas inſperſeris, extingues Spiritum. Sive etiam, ſi tu nihil tale feceris, aliunde tamen tentationis vehemens impulſus, inſtar cujuſdam venti irruerit, & flamma valida non fuerit, aut parum olei habuerit, aut foramen ſeu oſtium non clauſeris, omnia peribunt. Foramina in nobis ſunt oculi, & aures. Ne ſinas iſtis occurrere validum malitiæ flatum, alioquin lychnum extinguet: ſed obtura foramina timore Dei. Janua os eſt, claude. Extinguitur quoque lucerna, ſi oleum deficiat: quando miſericordiam non facimus, extinguitur Spiritus. Etenim ex miſericordia Dei, Spiritus ſancti lumen in nobis accenditur. Cautè igitur accenſum lumen cuſtodiamus, & ut filij lucis ambulemus: Fructus enim lucis eſt in omni bonitate, & juſtitia, & veritate. *Epheſ. 5. 9.*

Quàm neceſſarium, quamque utile nobis ſit CORDIS lumen, Sancta Mater Eccleſia ſatis oſtendit; quæ in quotidianis Hymnis frequentiſſimè illud à Deo flagitat: adeò ut hunc ex illis Centonem confecerimus.

HYMNUS.

Pro CORDIS Illuminatione.

Splendor paternæ gloriæ,
De luce lucem proferens,
Lux lucis, & fons luminis,
Dies diem illuminans:
Verusq; Sol illabere,
Micans nitore perpeti,
Iubarq; Sancti Spiritus
Infunde nostris sensibus.
Cedant tenebræ lumini,
Et nox diurno sideri,
Vt culpa, quam nox intulit,
Lucis labascat munere.
Phantasma noctis decidat,
Mentis reatus subruat,
Quidquid tenebris horridum
Nox attulit culpæ, cadat.
Consors paterni luminis,
Lux ipse lucis, & dies,
Aufer tenebras mentium,
Novumq; lumen ingere.
Sunt multa fucis illita,
Quæ luce purgentur tuâ.
Tu lux Eoi sideris,
Vultu sereno illumina.

Mens

Mens ecce torpet impia,
Quem culpa mordet noxia,
Obscura gestit tollere,
Et te Redemptor quærere.

Repelle tu caligenem
Intrinsecus quàm maximè,
Vt in beato gaudeat
Se collocari lumine.

Te te Redemptor, quæsumus,
Reple tuo nos lumine;
Per quod dierum circulis
Nullis ruamus actibus.

Lux sancta nos illuminet,
Manensq́; nostris sensibus,
Noctem repellat sæculi,
Purgata servet pectora.

Lucem fides inveniat,
Sic luminis jubar ferat,
Vt vana cuncta terreat,
Hanc falsa nulla comprimant.

O lux beata Trinitas,
Et principalis Vnitas!
Nostris refulge sensibus,
Infunde lumen CORDIBUS.

Præsta Pater piissime,
Patriq́; compar unice,
Cum Spiritu Paraclito,
Regnans per omne sæculum.
Amen.

LECTIO III.

EMBL. 23.

COR Tabula Legis.

Dabo legem meam in visceribus eorũ, & in CORDE *eorum scribam eam.*
Ierem. 31. 33.

Scribo novam, teneri nunc CORDIS *in æquore, legem,*
Cùm vetus in duris sit mihi scripta petris.

CONSIDERA PRIMO, Deum nolle oblatum sibi COR permanere vacuum; sed eo utens tamquam chartâ, legem suam illi inscribit, atque hæc est gratia Novi Testamenti. Cùm enim veterem legem olim in lapideis tabulis digito suo scripsisset, promisit in Novo Testamento, se eam scripturum in CORDIBUS fidelium; ita enim apud Ieremiam loquitur: Hoc erit pactum quod feriam cum domo Israël: Post dies illos, dicit Dominus, dabo legem meam in visceribus eorum, & in CORDE eorum scribam eam. Hæc autem legis scriptura in CORDE, fit per

Deut. 9. 10.

Ierem. 31. 33.

CORDIS TABVLA LEGIS.

Dabo legem meam in uiſceribus eorum, et in CORDE eorum ſcribam eam. Jerem. 31. 33.

Scribo nouam teneri nunc CORDIS in ęquore legem,
Cum vetus in duris ſit mihi ſcripta petris.

23. Pag. 298.

per Spiritum sanctum, discente Augustino: *Lib. de*
Quid sunt ergo leges Dei, ab ipso Deo *Spir. &*
scriptæ in CORDIBUS, nisi ipsa præsen- *lit. c.* 21.
tia Spiritus sancti, qui est digitus Dei, *Luc.* 11.
quo præsente diffunditur charitas in COR- 20.
DIBUS nostris, quæ plenitudo legis est, *Rom.* 13.
& præcepti finis? Ex hoc capite B. Pau- 10.
lus vocat Corinthios, & in iis omnes fi- 1. *Tim.* 1.
deles, Epistolam Christi. Manifestati, in- 5.
quit, quòd Epistola estis Christi, mini- 2. *Cor.* 3.
strata à nobis, & scripta non atramento, 3.
sed Spiritu Dei vivi: non in tabulis lapideis, sed in tabulis CORDIS carnalibus. Iam, si & tu Dei Epistola esse desideras, & gratiam Novi Testamenti percipere concupiscis, præpara COR tuum ad hanc scripturam recipiendam. Ad quod, primò requiritur, ut sit veluti charta munda, nullo peccati inquinamento maculata:
Noli tollere de CORDE tuo legem *Ambros.*
Dei, & afficere legem peccati. Noli *tom.* 2.
scribere in sensibus tuis diaboli illicebras, *in Psal.*
& Dei delere mandata. Noli, sæcula- 118.
rium more, COR tuum facere mappam *Octon.* 14.
Geographicam, in qua totus mundus, cum suis regnis, provincijs, & civitatibus depictus sit; sed effice eam chartam mun-
dam, cui lex Dei possit inscribi. Secundò, *Deut.* 10.
quemadmodum Deus olim voluit dolari 1.
tabu-

tabulas lapideas, quibus digito ſuo legem inſcripturus erat: ita COR tuum debet eſſe omninò planum, & levigatum, ita ut nulla omninò ſcabrities ſcripturam Dei impediat. Quare dolabrâ mortificationis continuò dolandum erit, ut legem gratiæ & amoris ſuſcipere poſſit. Tertiò, debet COR eſſe molle inſtar ceræ; in pugillaribus enim cerâ illitis nihil ſtylo exarari poteſt, niſi illa mollis ductiliſque fuerit: ita requirit S. Paulus tabulas CORDIS carnei, id eſt non duri, inſtar lapidis; ſed teneri, tractabilis, atque docilis. Si igitur nonnihil induratum fuerit COR tuum, divino illud amore emollire, & liquefacere ſtude, ut in eo lex Dei conſcribatur. Præparato ita CORDE tuo, ſcriptorem illius, cum Auguſtino ita invoca: Scri-
Aug. in Med. cap. 36. be Domine Deus digito tuo in pectore meo, dulcem memoriam tui mellifluі Nominis, nullâ umquam oblivione delendam. Scribe in tabulis CORDIS mei voluntatem tuam, & juſtificationes tuas, ut te immenſæ dulcedinis Dominum, & præcepta tua ſemper, & ubique habeam præ oculis meis.

CONSIDERA SECUNDO, Cur Deus

Deus velit legem ſcribi in CORDE, quia non ſatis eſt, ut illa ſervetur in arcâ, ſicut tabulæ Moyſis; vel in tabeanaculo, ſicut Deuteronomium; illic enim abeunt in oblivionem: unde filij Iſraël librorum horum non ſunt recordati, immò pro perditis eos habuerunt, donec ſummus Sacerdos Helcias, regnante Ioſiâ, eos in Templo invenit. Neque ſatis eſt legem ſcribere in veſtibus, ſicut faciebant Phariſæi, magnificantes fimbrias, & dilatantes phylacteria. Nec ligare eam in digitis, & quaſi ſignum in manu, vel inter oculos geſtare, nec ſcribere in limine & oſtijs domus ſufficit: hæc enim tantùm externa quædam memoriæ adjumenta ſunt. Neque verò in auribus tantùm lex Dei eſſe debet; poteſt enim diabolus ab his auferre, & impedire ne ad intima penetret. Nec ſolo intellectu, aut memoriâ ſervari debet: ſic enim ſervanti, teſte Bernardo, dicit Apoſtolus: quoniam ſcientia inflat. Denique & memoriam facilè delet oblivio. In ſolo ergo CORDE lex Dei ſcribi, & ſervari debet. Quando verò cenſebitur Deus hanc in CORDE ſcribere, niſi cùm voluntati pias erga legem Dei affectiones, complacentias, impulſus, promptitudinem; & tan-

Deut. 10. 2.
1. *Reg.* 10. 25.
4. *Reg.* 22. 8.
Matt. 23. 5.
Proverb. 7. 3.
1. *Cor.* 8. 1.
Bern. ſer. 5. *de advent. Domini.*

tandem charitatem infundit; ut voluntas dicat: Domine da quod jubes, & jube quod vis. Hoc enim maximum eſt Dei erga nos beneficium, quod magnifacere, & grato animo recolere debemus. Ita faciebat
Ambroſ. tom. 2. in Pſal. 118. Octon. 14. S. Ambroſius, dicens: O verè teſtator æternus, qui noſtris CORDIBUS leges affigit ſuas, & ſcribit in ſenſibus; ut nihil aliud cogitare, niſi divina præcepta poſſimus: nihil aliud ſentire, niſi Dei oracula debeamus. Dedit gratiam, reformavit naturam, ſibique comminiſcens, qui oblivisci nihil ſolet, memoriam meorum abſtulit peccatorum, mihique dedit legem præceptorum ſuorum.

CONSIDERA TERTIO, Exempla eorum qui legem Dei in CORDE ſuo poſuerunt. Primus ſit Chriſtus Dominus,
Pſal. 39. 8. qui in Pſalmo Deo Patri dicit: In capite libri ſcriptum eſt de me, ut facerem voluntatem tuam: Deus meus volui, & legem tuam in medio CORDIS mei. Quæ verba
Hebr. 10. 5. S. Paulus de Chriſto exponit; & ſenſus eſt, eum libentiſſimè acceptaſſe decretum Patris, de liberando per mortem humano genere, idque tam ardenti deſiderio deſideraſſe, ut legem illam, non qualitercumque in CORDE, ſed in medio CORDIS ſui poſuerit. Secundum exemplum

plum ſit ſacratiſſimæ Virginis Mariæ, quæ *Luc.* 2.
omnia verba & myſteria Filij ſui conſer- 19.
vabat, conferens in CORDE ſuo. Tertium *Pſal.* 118.
Davidis dicentis: In CORDE meo ab- 11.
ſcondi eloquia tua, ut non peccem tibi. Itemque: Scrutabor legem tuam, & cuſtodiam illam in toto CORDE meo. Nuſquam enim meliùs, quàm in CORDE cuſtoditur, quæ & ipſum COR cuſtodit: quare COR potiùs auferri, quàm de CORDE Legem Domini, pati oporteret. Eſt enim continuum juſtorum exercitium, legem Dei habere in CORDE; ex quo provenit, ut omnia eorum verba, & opera, legi Dei
ſint conformia. Quod teſtatur Pſalmiſta, *Pſal.* 36.
cùm ait: Os juſti meditabitur ſapientiam, 30.
& lingua ejus loquetur judicium. Vis ſcire unde hoc proveniat? quia lex Dei ejus
in CORDE ipſius. Et quia ex abundantia *Matth.*
CORDIS os loquitur, hinc ſecundùm legem 12.34.
Dei prudenter verba profert, & diſponit *Pſal.* 111.
ſermones ſuos in judicio. Magnoperè igi- 6.
tur ſtudere debemus, ut lex Dei ſit ſcripta in CORDIBUS noſtris.

CONSIDERA QUARTO, Conſueviſſe olim Chriſtianos verba quædam Evangelij, inſtar Bullæ, ex collo amuleti loco ſuſpendere: quo nimirùm ſignificabatur, ſacri Chriſti Evangelium debere CORDI no-

noſtro eſſe inſculptum. Ita de S. Cæcilia Virgine & Martyre, in ejuſdem Officio canit Eccleſia : Virgo glorioſa ſemper Evangelium Chriſti gerebat in pectore. Quod ab aliis quoque factitatum inveniri, Cardinalis Baronius aſſerit : Et ſi fidem, inquit, præſtemus S. Andreæ Apoſtoli Actis, etiam Apoſtolorum temporibus id uſurpatum apparet. Sancta, piaque majorum hæc fuit conſuetudo, niſi aliquâ accedente ſuperſtitione labefactetur. Ejus meminit & Ioannes Chryſoſtomus, dicens : Non cernis, ut mulieres & parvi pueri pro magna cuſtodia collo Evangelia ſuſpendunt, & ubique circumferunt, quocumque abierint ? In more id quoque fuit tempore S. Gregorij, qui Theodelindæ Reginæ Longobardorum, cùm Adalwaldum infantulum peperiſſet, miſit pro munere phylacteria (ſic vocat quas veteres nominare conſueverant Bullas, ad collum appendi ſolitas) nempe Crucem cum ligno S. Crucis Domini, & lectionem S. Evangelij thecâ Perſicâ incluſam. Hic autem mos etiamnum apud Chriſtianos viget; ex quo Chryſoſtomus hortatur, Evangelium in CORDE deſcribi ; Tu Evangelij mandata, & leges mente deſcribas ; non auro, nec argento hîc eſt opus, & pecunijs, nec li-

Breviar. Rom.

Baronius an. Chriſti. 232.

Hom. 19. in Mat.

Greg. lib. 12. Epiſt. 7.

Chryſoſt. loco citato.

librum emere: voluntate solâ vobis est opus, & affectu Animæ expergefactæ, & securius habebis Evangelium; non extrinsecus, sed in animæ penibus ipsum reponens. Eodem modo Augustinus, laudans Evangelium doloribus capitis opponi, jubet illud quoque ad Cor collocari. Cùm caput, inquit, tibi dolet, laudamus, si Evangelium ad caput tibi posueris, & non ad ligaturam cucurreris. Ad hoc enim perducta est infirmitas hominum; & ita plangendi sunt homines, qui currunt ad ligaturas, ut gaudeamus, quando videmus hominem in lecto suo constitutum jactari febribus & doloribus, nec alicubi spem posuisse, nisi ut sibi Evangelium ad caput poneret: non quia ad hoc factum est, sed quia prælatum est Evangelium ligaturis. Si ergo ad caput ponitur, ut quiescat dolor capitis; ad COR non ponitur, ut sanetur à peccatis? fiat ergo: Quid fiat? ponatur ad COR, ut sanetur COR. *Tract. 7. in Ioan.*

CONSIDERA QUINTO, Quid efficiat lex Dei in CORDE posita, hæc enim hominem præservat à peccato; unde David dicebat: In CORDE meo abscondi eloquia tua. Quare autem? ut non peccem tibi. Et in altero Psalmo: *Psal. 118. 11.*

Psal. 36. 31. Lex Dei ejus in CORDE ipsius, & non supplantabuntur gressus ejus. Id est, non nutabunt, non labentur pedes ejus. Liberat, inquit Augustinus, à laqueo, verbum Dei in CORDE. Liberat à viâ pravâ, verbum Dei in CORDE. Liberat à lapsu, verbum Dei in CORDE. Tecum est, cujus verbum à te non recedit. CORDE autem quid mali patitur, quem custodit Deus? Quemadmodum igitur Deus in arcâ undique auro tectâ, jussit tabulas legis reponi: ita & nos in arcâ CORDIS nostri divini amoris auro rutilante, Evangelicam legem, velut pretiosissimum thesaurum, recondamus.

August. in Psal. 36.

ARATIO CORDIS.

Conuertar ad uos, et arabimini et accipietis sementem. *Ezech. 36. 9.*

CORDIS agrum, Crucis eia tuę proscindat aratrum,
Cui verbi inspergas semina, Sponse, tui.

24.

Pag. 307.

LECTIO IV.

CORDIS Aratio. EMBL. 24.

Convertar ad vos, & arabimini, & accipietis ſementem. Ezech. 36. 9.

CORDIS agrum, Crucis, eiâ, tua proſcindat aratrum,
Cui verbi inſpergas ſemina, Sponſe, tui:

ONSIDERA PRIMO, COR tuum eſſe terram, ſive agrum cæleſtis Agricolæ; in quem granum frumenti ſeminare decreverit. Hic porrò ager priuſquam ſemen ſuſcipiat, ſubigendus primò, & aratro proſcindendus eſt. Quodnam autem erit myſticum CORDIS noſtri aratrum, niſi illud, quod è ligno Sanctæ Crucis, & Lanceâ, quæ ſacratiſſimum Chriſti transfixit latus, compingitur? Obſervavit enim Juſtus Lipſius, Aratrum Crucis figuram exprimere; quod Maximi Taurinenſis teſtimunio confirmat, qui ait: Ut bonus Agricola, cum parat terræ ſolum vertere, non niſi per ſignum Crucis id facere conatur. Dum enim aratro den-

Lib. 1. de Cruce. cap. 9.
Maxim. Taurin. de Cruce Dom. hom. 2.

tale ſubjicit, affigit aures, ſtivam inſerit, figuram Crucis imitatur. Compactio enim ipſa, ſimilitudo quædam eſt Dominicæ Paſſionis. Et S. Juſtinus Martyr: Conſiderate, inquit, omnia quæ in mundo ſunt, an ſine ſigno hoc Crucis gubernentur, an poſſint præbere ſui uſum. Terra non aratur ſine eo. Hinc jam facilè colligitur, quid in ſpirituali ſenſu arare ſignificet. Si enim Venerabili Bedæ credimus; arare nihil aliud eſt, quàm quaſi quodam compunctionis inſtrumento, ligno, & ferro Dominicæ Paſſionis, duritiem ſui CORDIS atterere, atque ad proferendos bonorum operum fructus aperire. Quod paulò fuſiùs explicavit Hugo Cardinalis: Manum ad aratrum mittere, eſt per compunctionem, & Dominicæ Paſſionis memoriam, COR exarare. In aratro eſt ſtiva, lignum ſcilicet cui arans innititur; & aliud lignum, cui vomer infigitur. Per lignum ergo, cui arans innititur, intelligitur contritio CORDIS: per vomerem, qui terram ſcindit, intelligitur memoria Dominicæ Paſſionis, quæ quodammodo COR hominis ſcindit. Nemo enim tam ſaxei pectoris eſt, cujus COR non emolliat memoriâ Dominicæ Paſſionis. Et eam præcipuè debet homo habere in memoria, quia cùm tantum beneficium ad memoriam reducitur,

Iuſtin. Martyr. Apol. 2.

Beda c. 41. in Luc. cap. 9.

Hugo Card. in Luc. 9.

ducitur, ad amorem benefactoris amplius Animus accenditur. Pone ergo, ô Anima, acerbissimam Christi Domini Passionem super COR tuum, idque non perfunctoriè, aut leviter; sed in ea ita meditare, ut profundè COR tuum penetret, illud conterat, & frequentes in eo sulcos ducat.

CONSIDERA SECUNDO, Satis non esse, ut CORDE Passionem Christi consideres, nisi etiam ad praxin te convertas, eamque operibus ipsis, quantum quidem licet, imiteris. Hoc est enim quod Sponsus à fideli Animâ requirit, cùm ait: Pone me ut signaculum super Cor tuum, ut signaculum super brachium tuum. *Cant. 8. 6.* Quasi enim non satis esset, passum pro nobis Christum Iesum in CORDE, velut impressum signaculum, circumferre; voluit insuper, ut idem ipsum brachiis nostris imprimeremus: quod utique facimus, cùm omnes actiones nostras, mores, conversationemque vitæ Christi cõformamus. Vult ergo, inquit Theodoretus, *Theodor. in catena.* Salvator noster, ut eum pro signaculo in contemplationibus, & actionibus nostris habeamus; & notã ipsius in omnibus nostris tum dictis, tum factis imprimamus. Quod ipsum Deus insinuavit, cùm Moysi dixit: Inspice, & fac secundùm exẽplar, quod tibi *Exod. 25. 40.* in monte monstratum est. Non enim solùm

 dicit

dicit inſpice, ſed inſpice & fac : quo nimirùm monemur, non modò conſiderandum nobis eſſe eximium illud patientiæ exemplar, quod nobis in Calvariæ monte monſtratum eſt; verùm etiam juxta illud actiones noſtras eſſe dirigendas. Quomodo igitur ad praxin revocabimus ſpirituale hoc aratrum Sanctæ Crucis, ut ejus vomere terram CORDIS noſtri proſcindamus? ſi nimirùm exemplo Chriſti crucifixi, dolores omnes, cruciatus, & adverſitates, quæ nobis in hac vita, ſive à Deo immituntur, ſive ab hominibus inferuntur, æquo Animo tolerare ſtudeamus. Docuit hoc Chryſoſtomus, qui ita ſcribit; Quemadmodum aratrum immittens deorſum, terram aperit tutam ſeminibus cuſtodiam parans, ne jacta in ſuperficie remaneant, ſed in ipſos terræ ſinus immittantur, & in tuto radices figant: ſic & nos facere neceſſarium; & tamquam aratro tribulatione utentes, CORDIS profundum ſcindere. Hoc enim & Propheta admonet, dicens: Scindite CORDA veſtra, & non veſtimenta veſtra. CORDA igitur ſcindamus, ut ſi qua doloſa herba, & improba cogitatu nobis ineſt, radicitus eam vellamus, & puras pietatis ſeminibus terras exhibeamus.

Chryſoſt. hom. 4. ad pop. Antioch.

Ioël. 2. 13.

CON-

CONSIDERA TERTIO, Tum quoque ſpirituali modo COR arari, cùm illud mortificationis vomere proſcinditur. Nihil enim terram CORDIS noſtri tam aptam reddit ad divinarum inſpirationum ſemina ſuſcipienda, quàm veræ mortificationis ſtudium. Hæc enim omnes noxias herbas, ſpinas, & tribulos ex CORDIS noſtri agro radicitus exſcindit. Mortificatio igitur aratrum eſt. Ager COR, boves verò, ſive jumenta aratrum ducentia, ipſa eſt Anima; quæ COR ſuum conterere, ſulcis variis diſcindere, & glebas dividere debet. Sed forſitan mireris, & cum S. Bernardo dicas: Ergòne beſtia ſumus nos? beſtiæ prorſus. Homo enim cùm in honore eſſet, non intellexit, comparatus eſt jumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis. Quid ni igitur brutorum labore exerceatur, qui iis ſe peccando æqualem fecit. Dignus eſt, ait S. Paulinus, opere jumentario, qui ſemetipſum lumine rationis orbaverit, & in ſimilitudinem belluarum Corporis ſervus, abierit. Noli ergo, ô Anima, ab hoc aratro te ſubducere, noli arandi laborem ſubterfugere: ſed potiùs dic cum Propheta: Ut jumentum factus ſum apud te, & ego ſemper tecum. Vis autem par boum tibi

Bernard. Serm. 3. ſuper Pſal. Qui habitat.

Pſ. 13. 21.

Paulin. Epiſt. 4. ad Serenum.

Pſal. 72. 23.

assignari, qui hoc aratrum ducant? intellectum, & voluntatem tuam conjunge; illisque mortificationis studium perfice. Nihil enim juvat intellectu cognoscere, quæ mortificatione amputanda sunt; nisi etiam voluntas consurgat, ad eamdem sedulò in opus producendum. Quis autem hic mysticus erit arator, nisi Christus Jesus, CORDIS nostri amor? Ille stivam tenebit, ille animalia diriget, ille aratrum terræ infiget, ille cessantes boves divini timoris flagello exstimulabit. Sine Christo enim, quantumcumque laboraverimus, nihil in mortificationis studio proficiemus. Ille exemplar nostrum, formam totius mortificationis in vita sua nobis expressit; ille scopus noster, ad quem studium hoc dirigamus; ille Amor, quo ad hoc incitamur, & impellimur, esse debet. Hic si nobis adsit, feliciter admodum procedet aratio CORDIS nostri. Rogandus proinde ille est, ut officium hoc subire non dedignetur, quod fecisse videtur Augustinus, cùm ita rogavit: Mitte (quæso) manum pietatis tuæ in me? & tolle de me, quidquid offendit oculos pietatis tuæ in me. Coram te, Domine, est sanitas, & infirmitas mea. Illam precor serva, istam sana. Si enim dignaris in agro tuo

August. in Medit. cap. 36.

COR-

CORDE meo ſerere bonum ſemen, neceſſe eſt, ut manu pietatis tuæ ſpinas priùs evellas vitiorum meorum.

CONSIDERA QUARTO, Ut ager excultus dicatur, non ſatis eſſe, ut ſemel iterúmve per illum aratrum ducatur, aut ut pauci in eo fiant ſulci: ſed totus omninò quantus quantus eſt exarari, & continuis ſulcis deſcribi debet. Neque verò id ſufficit, ut id uno alteróve Anno fiat; ſed quotannis reſumendum eſt aratrum, ſi quolibet Anno ſemine conſpergatur. Ex hoc autem diſcimus, non exiguo temporis ſpatio mortificationis ſtudium definiri debere; ſed uſque ad vitæ finem in ea perſeverandum eſſe. Quod exemplo ſuo nos Chriſtus docuit, qui de Cruce deſcendere noluit niſi mortuus, quantumvis Judæi clamarent: Chriſtus Rex Iſraël, deſcendat nunc de Cruce, ut videamus & credamus. Ita & nos (inquit Bernardus) quicumque ſequimur caput noſtrum, tota die hac, quâ ſalvati & redempti ſumus, non ceſſemus agere pœnitentiam; non ceſſemus tollere Crucem noſtram, perſeverantes in ea, ſicut ipſe perſeveravit, donec dicat Spiritus, ut requieſcamus à labori-

Marc. 15. 32.

Bernard. Serm. 1. in die Paſchæ.

Apoc. 14. boribus nostris. Neminem audiamus,
13. non carnem & sanguinem, non Spiritum quemlibet, descensum à Cruce suadentem. Persistamus in Cruce, moriamur in Cruce: deponamur aliorum manibus, non nostrâ levitate. Totâ igitur vitâ in spirituali aratione permanendum est, scri-
Exod. 23. ptum est enim: Sex diebus operaberis, die
21. septimo cessabis arare. Sex autem dies omne tempus hujus vitæ designant, septimus verò dies Sabbati & quietis, tempus futuri sæculi. Quid igitur, Anima, requiem speras ante Sabbatum? quid cessas ab opere, nondum consummatis sex diebus? persevera igitur in mortificationis agricultura, nec retrahas manum semel aratro im-
Luca 9. positam: Nemo enim mittens manum suam
62. ad aratrum, & aspiciens retrò, aptus est Regno Dei.

CONSIDERA QUINTO, Quàm necessaria hæc sit CORDIS exaratio: quàm à
Proverb. Salomone discere potes, qui ait: Propter
20. 4. frigus piger arare noluit, mendicabit er-
Salon. go æstate. Quod Salonius ita interpretatur: Piger in hoc loco illum significat, qui propter desidiam, & hujus mundi adversitatem (quæ per frigus designatur) in Dei servitio negligit laborare: & idcircò in futuro Dei Judicio mendicabit; quia non

habebit

habebit opera bona , pro quibus accipere mereatur beatitudinem : Quia quidquid seminaverit homo, hoc & metet. Accidit id fatuis Virginibus, quæ oleo deficiente , ad prudentes dixerunt ? Data nobis de oleo vestro. Sed cur, inquies , dies Judicij & Regnum Dei æstati comparatur ? quia tunc omnia nostræ tristitiæ nubila transibunt , & vitæ illius dies æterni Solis claritate fulgebit. Paulò aliter explicat Hugo Cardinalis , qui sic ait: Vir frigore charitatis intepescens , sui Cordis agrum aratro pœnitentiæ proscindere non vult , & bonis operibus conserere : mendicabit ergo æstate. Nimirùm , instante jam morte, morbo ingravescente , & febre exæstuante , postulabit tempus pœnitentiæ : & non dabitur ei. Inclamabit : Inducias usque manè; & tritum illud morientium canticum lugubri voce intonabit:

Galat. 6. 8.

Matth. 25. 8.

Hugo Cardin.

O mihi præteritos referat Deus optimus Annos.

Clamabit, ejulabit , sed frustrà : quia non dabitur ei. Hoc igitur te ad arandi laborem assiduum acriter exstimulet : magis autem spes fructus vitæ æternæ. Nam ut Sanctus Paulus ait : qui arat , arare debet in spe fructus percipiendi. Ad spiritualem igitur arationem , quam mortificationem esse

1. Cor. 9. 10.

esse docuimus, eo modo accedendum est, quo Ecclesiasticus monuit ad Sapientiam

Eccli. 6. 19. esse eundum. Quasi is qui arat, inquit, & seminat, accede ad eam, & sustine bonos fructus illius: in opere enim ipsius exiguum laborabis, & citò edes de generationibus illius.

LE-

SEMINATIO IN COR.

Verbum ſeminatum eſt in CORDE. *Mat. 13. 19.*

Semina iam terræ manda diuine colone,
Ne noſtri, ſterilis, ſit tibi, CORDIS *ager.*

25. *Pag. 317.*

LECTIO V.

CORDIS Seminatio.

EMBL. 25.

Verbum seminatum est in CORDE. Matth. 13.19.

Semina jam terræ manda, divine Colone,
Ne nostri sterilis sit tibi CORDIS *Ager.*

ONSIDERA PRIMO, Quo fine creatus sis? quid agas? quò tendas? cur in hoc mũdo positus? quorsum vitam hanc degas? Vis hoc scire? audi veritatem ipsam: Ego posui vos, ut eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat. Arbores omnes sumus, in Viridario cælestis Agricolæ plantatæ, ut fructum demus in tempore opportuno. At omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur: Iam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis proinde cura & sollicitudo CORDIS nostri hæc esse debet, ut fructum adferamus: nemo verò fructum adferre potest, nisi prius in se habeat semen illius. Unde verò id homini pauperi & inopi,

Ioan. 15. 16.

Matth. 3. 10.

inopi, & qui ex se nihil habet? Non despondeamus hîc Animo, benignus est
Psal. 144. 15. Dominus, qui implet omne animal benedictione, ipsemet sementem faciet.
Luca 8. 5. Ecce enim exiit qui seminat seminare semen suum. Quis verò hic sator? nisi
Beda in Lucam. Christus Dominus; de quo Beda: Exiit seminans ad seminandum, quia Dominus è sinu Patris egrediens, venit in mundum, & verbum veritatis seminavit. Seminator ergo Christus, semen est verbum
Barrard. tom. 2. lib. 9. cap. 2. Dei, ager COR nostrum. Semen nisi in terram jaciatur, fructum non facit. Sparge triticum in aëre, vel aqua, vel igne, nihil reportabis fructus. Eumdem in modum Dei verbum, nisi in COR incidat, non pariet emolumentum. Si in aures tantùm verbum auditum, si in oculos tantùm verbum scriptum incidat, quid proderit? Id verò erit in aqua, vel aëre seminare. Quemadmodum terra in medio mundi sita, semen excipit: ita COR, quod in medio hominis est locatum, excipiat verbum, foveat, ad fructum ducat.

CONSIDERA SECUNDO, Quales dispositiones COR tuum habere debeat, ut recepto semine, fructum posteà producat. Nam ut ex Christi parabola constat,

tribus

tribus perditis partibus ſeminis, una tantummodò ſalvatur; non quidem ſeminantis causâ, ſed ſuſcipientis (ait Chryſostomus) culpâ terræ: hoc eſt, propter reluctantem, atque repugnantem Animam. Una enim pars ſeminis cecidit ſecus viam, & conculcata eſt, & volucres cæli comederunt illam. Secunda ſeminis pars cecidit ſupra petram, & natum ſemen aruit, quia non habebat humorem. Tertia inter ſpinas, à quibus ſuffocata eſt. Quarta in terram bonam, & fecit fructum centuplum. Quæ Christus Dominus ipſemet ſic explicat; Qui ſecus viam, hi ſunt qui audiunt, deinde venit diabolus, & tollit verbum de CORDE eorum, ne credentes ſalvi fiant. Qui enim ſecus viam publicam ambulant, multas diſtractiones patiuntur, multum Animo vagantur, prout multa & varia ab illis cernuntur. At in audiendo verbo Dei, Animo collecto, & attento eſſe oportet; ne, ſi vel ad momentum vageris, aliud agens, aliud cogitans, de repente diabolus id rapiat, alias atque alias immitens cogitationes. Sicut enim ſemen negligenter jactum, nec poſteà terrâ obductum, volucres cæli rapiunt, & comedunt: ſic verbum Dei negligen-

Chryſoſt. hom. 45. in Matt.

Luca 8. 5.

Stapleton. in Domin. Sexageſ.

gligenter acceptum, nec Animo reconditum, ſed oſcitanter auditum, atque ita à nobis contemptum, dæmones rapiunt, & comedunt; quia de noſtro contemptu vehementer gaudent, & voluptatem magnam capiunt. Quare, ut inquit Chryſoſtomus, ne quid tale nos patiamur; diligentiâ, magnitudine Animi, & jugi memoriâ ſemina obducamus.

Chryſoſt. in cap. 13. Matth. hom. 45.

Matth. 13. 20.

CONSIDERA TERTIO, Semen quod ſupra petram cecidit, deſignare eos, qui cùm audierint, cum gaudio ſuſcipiunt verbum, & hi radices non habent: quia ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Verbum enim Dei, niſi ad ipſum CORDIS fundum penetret, altaſque defigat radices, fructum non profert; quantumvis ſuperficietenùs Animum nonnihil moveat, & audientem oblectet. Quî enim creſcere poſſet ſine radice? Hi autem temporales, qui ad tempus tantùm credunt, radices non habent; quia non ſunt in charitate radicati & fundati, nec Chriſtum habent per fidem in CORDE habitantem. Sicut ergo cadente pluviâ, lapides quidem foris madeſcunt, intùs verò ſicci & duri permanent: ſic dura CORDA, imbrem

Epheſ. 3. 17.

brem divini eloquij cum gaudio ſuſcipiũt, ſed intùs ſicci & aridi permanent, malâ conſuetudine aditum gratiæ violenter prohibente.

CONSIDERA QUARTO, Semen quod in ſpinas cecidit, eos ſignificare qui audierunt, & à ſollicitudinibus, & divitiis, & voluptatibus vitæ euntes ſuffocantur, & non referunt fructum. His enim tribus ſuffocatur Dei verbum, etiam intimè in CORDA receptum, & compunctione vehementi conſecutâ; ita ſanè ut fructificare incipiens, atque emendationem conceptam operari, mox in ipſo progreſſus exordio, quaſi naſcens herbula, reprimatur, extinguatur, & velut onere impoſito ſuffocetur. Danda igitur eſt opera, ne COR noſtrum ſit velut via publica, in qua à prætereuntibus ſemen conculcetur: ne ſit lapideum & durum, quod ſemen non recipiat: ne ſpinis divitiarum, voluptatum, ac ſollicitudinum ſit circumſectum, adeoque ſemen verbi Dei ſuffocetur. Claudenda igitur ſunt oſtia CORDIS, ne pervium maneat: igne devotionis ipſum COR emolliendum, contra omnem duritiam: eradicandæ vepres & ſentes, ne ſemen enatum

Matt. 13. 22.

X ſuppri-

ſupprimant: ſed fiat terra bona, & proferat fructum. Animadvertendum autem hîc eſt, defectum fructuum in hac parabolâ non referri in nimiam ſiccitatem, aut pluviæ, vel Solis, vel frigoris, vel grandinis, vel venti defectum; ſed totam culpam in ipſam terram conferri. Quòd enim verbum Dei fructum in nobis non edat, non accidit ob defectum divinæ doctrinæ intùs ſuadentis, vel gratiæ Dei, aut Spiritus ſancti irrigationis, ſed ex noſtro vitio. Ille enim qui Solem ſuum oriri facit ſuper bonos & malos, nihil debuit facere telluri ſuæ, quod non fecit: unde perditio tua ex te eſt, ô Anima mea, tantummodò in Deo tuo auxilium tuum.

Matt. 5. 45.

Oſee 13. 9.

CONSIDERA QUINTO, Terram bonam vocari à Chriſto, eos qui in CORDE bono & optimo, audientes verbum retinent, & fructum afferunt in patientia. Terra bona eſt, COR ab humanis affectibus & terrenis perturbationibus vacuum, & liberum: quàm primùm enim vitia ab Animo tollimus, quæ nos noſtrâ culpâ contraximus; & ſolùm illud relinquimus, quod optimè ab optimo Opifice creatum eſt, continuò divinum

Luca 8. 15.

Salmeron. tom. 7. tract. 5.

num semen in nobis fructum edit. Verùm, quia caro concupiscit adversus Spiri- *Galat.* 5.
tum, & perpetua inter utrumque pug- 17.
na est, magnâ est opus tolerantiâ, & fortiter in acie perstandum. Et ob eam causam dixit; per patientiam fructum afferri. Quare & in alio loco ait: In *Luca* 22.
patientia vestra possidebitis Animas ve- 19.
stras. Sine patientia enim non perseveratur: at nisi perseveraremus, exspectari nequiret salus: Qui enim perseveraverit usque *Matth.* 24.
in finem, hic salvus erit. Sed ut terra 13.
haec bona ex jacto semine fructum adferat, retinendum est verbum Dei, nec permittendum ut unâ aure exceptum, alterâ effluat; sed instar mundorum animalium quae ruminant, vis & efficacia verbi Dei mente revolvenda, & sedulò recogitanda est. Illi ergo qui cum Davide in CORDE suo abscondunt *Psal.* 118.
eloquia Dei, & cum Sanctissimâ Vir- 11.
gine Mariâ conservant ea, conferen- *Luca* 2.
tes in CORDIBUS suis, sunt optima 19.
illa terra, quae copiosissimum fructum adfert in tempore suo. Rogabo caelestem Agricolam, ut COR meum talem terram efficiat. Etsi enim instar lapidis durum sit, potens est Deus de lapidibus *Matth.* 3.
 susci- 9.

ſuſcitare filios Abrahæ. Et ſi vepribus ac ſpinis repletum ſit, divinâ aſpirante gratiâ, terra illa inculta fieri poteſt hortus voluptatis.

Ezech. 36.35.

LE-

CORDIS IRRIGATIO.

Rigabo hortum meum Plantationum. *Ecc. 24. 42.*

Telluri clausum, cœlo patet: implue rorem,

CORDIS ab hoc vario flore virescet humus.

26. *Pag. 325.*

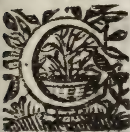
LECTIO VI.

CORDIS Irrigatio.

EMBL. 26.

Rigabo hortum meum plantationum.
Eccli. 24. 42.

Telluri clausum, cælo patet, implue rorem,
CORDIS *ab hoc, vario flore virescet humus.*

ONSIDERA PRIMO, Satis non esse, bonum semen in terra esse seminatum, nisi illud superveniente pluviâ, aut aquis irrigetur. Testatur enim Christus, natum semen aruisse, quia non haberet humorem. *Lucæ* 8. 15. Quare Axa querebatur datam sibi terram Australem & arentem, à qua ob defectum humoris, nullos, vel exiguos sperabat fructus: unde suspirans postulabat ei jungi irriguam. *Iosue* 15. 19. COR quoque nostrum, licet verbi Dei susceperit semen, nisi gratiâ Dei irrigetur, est velut terra sine aqua, ut inquiebat David; hoc est, est veluti ager aridus, diuturnoque Sole perustus, qui idcircò quasi aperto ac hiante ore, præ nimiâ quâdam, ut ita dicam, siti, *Lorinus in Psal.* 142.

 expetit,

expetit, & expectat à Deo ipso imbrem, ut afferre fruges queat, ut ornari floribus, vestirique herbis possit. Aqua autem, quâ CORDIS hortulus irrigari debet, gratia est Spiritus Sancti, ut exponit Gregorius, in illa verba Job: Si continuerit aquas, omnia siccabuntur. Si emiserit eas, subvertent terram. Aquæ, inquit, nomine, Sancti Spiritus gratia designatur, sicut Joannes ait: Qui credit in me, sicut dicit Scriptura, flumina de ventre ejus fluent aquæ vivæ. Hoc autem dixit de Spiritu, quem accepturi erant, credentes in eum. Si continuerit aquas, omnia siccabuntur; quia si Sancti Spiritus gratia ab audientis mente subtrahatur, arescit protinus intellectus, qui jam per spem viridescere in audiente videbatur. Similiter Bernardus: Irrigationem maximè necessariam habent novellæ plantationes, alioquin aut minus proficient, aut ex toto peribunt præ siccitate. Quærat ergo devotionis aquas quisquis seminaverit bonorum operum semina, ut irrigatus fonte gratiæ, bonæ conversationis hortus non arescat, sed in perpetuâ viriditate proficiat.

Lib. 10. Moral. cap. 6.

Ioan. 7. 38.

Serm. 2. in Nat. Dom.

CONSIDERA SECUNDO, Gentiles olim Jovi Pluvio supplicasse, cùm nimirùm pluvias desiderarent, quem & ab Indis

Strabo lib. 15.

Indis hac de causa cultum Strabo testis est. Tertullianus quoque meminit aquiliciorum, quæ Jovi immolabantur ad aquas eliciendas in magnâ siccitate. Nos autem Deo fonti gratiarum, qui pluviæ Pater, & stillarum roris genitor in Scriptura dicitur, supplicare convenit, ut pluviam voluntariam hæreditati suæ segregatam in COR nostrum demittat, ut terra nostra det fructum suum. Arentem CORDIS hortulum, inquit Paschasius Radbertus, sicut terram sine aquâ penitus coram Domino Anima expandat, ut suis irriget imbribus, qui siccâ de rupe aquas manare jussit. Clamabo ergo cum Propheta: Extendi manus meas ad te, Anima mea, sicut terra, sine aqua tibi; complue me (ait Augustinus) ad faciendam fructum bonum. Dominus enim dabit benignitatem, ut terra nostra det fructum suum. Sitire tibi possum Domine, me irrigare non possum, ideò sitivit Anima mea ad Deum vivum, quando veniam, nisi quando venerit? Sitivit Anima mea ad Deum vivum, quia Anima mea velut terra sine aqua tibi. Abundat mare, inundat, copiosum est, fluctuat, sed amarum est. Discreta est aqua, apparuit arida Anima mea, irriga eam, quia velut

Tertull. Apolog. num. 40.
Iob 38. 28.
Psal. 67. 10.
Lib. 2. in Lamen. Ieremiæ.
Psal. 142. 6.
Aug. in Psal. 142.
Psal. 84. 13.
Psal. 41. 3.

terra ſine aqua tibi. Citò exaudi me Domine. Quæ enim mora, quando ſic ſitio, ad inflammandam ſitim meam? Pluviam differebas, ut hauriens imbiberem, non reſpuerem quod influeres. Si ergo ideò differebas, jam da: quoniam Anima mea velut terra ſine aqua tibi. Veni, ô fons aquæ vivæ, & irriga univerſam ſuperficiem terræ CORDIS mei: tui roris abundantiâ longò ariditatis ſqualore marceſcentia viſcera viſitando fœcunda.

CONSIDERA TERTIO, Deum valdè eſſe propitium, & benignum, ut preces has exaudiat. Ipſe enim eſt, qui
Pſal. 146. 8. operit cælum nubibus, & parat terræ pluviam. Quin ipſe hoc officio functurum promittit, cùm ait: Ego ſapientia
Eccli. 24. 40. effudi flumina, ego quaſi trames aquæ immenſæ de fluvio, ego quaſi fluvij Dioryx, & ſicut aquæductus exivi de Paradiſo. Dixi: Rigabo hortum meum plantationum, & inebriabo prati mei fructum. Quàm validè verò hæc ſpem noſtram confirmant! Quis enim defuturas arenti CORDI ſuo aquas ſuſpicetur, cùm audit horti ſui plantatorem eſſe tramitem aquæ immenſæ, fluvium, & aquæductum? Et ne de voluntate effundendi hanc aquam quis dubitet, ultrò teſtatur ſe non modò hortum

hortum rigaturum; sed & undarum abundantiâ pratum inebriaturum. Quantumcumque igitur aridum, siccum, & inaquosum fuerit COR meum, in te Domine sperabo: Lignum enim habet spem, si præcisum fuerit, rursum virescit, & rami ejus pullulant. Si senuerit in terra radix ejus, & in pulvere emortuus fuerit truncus illius; ad odorem aquæ germinabit, & faciet comam, quasi cùm primùm plantatum est. Quid ni ergo secundùm multitudidem miserationum tuarum, & mihi dederis, Domine, ut sit Anima mea quasi hortus irriguus, de te fonte vivo largiter irrigatus, qui germinare eam faciat flores rosarum, & lilia convallium.

Iob 14. 7.

Ps. 50. 1.

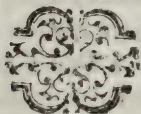
Ierem. 31. 12.

Cant. 2. 1.

CONSIDERA QUARTO, Quemadmodum uberem fructuum proventum ager ille exhibet, qui irrigationi respondet: ita pœna, maledictio, & infelicitas eum consequitur, si post multos imbres, nullum proferat fructum. Dicit siquidem Apostolus: Terra sæpè venientem super se bibens imbrem, & generans herbam opportunam illis à quibus colitur, accipit benedictionem à Deo: proferens autem spinas ac tribulos, reproba est, & maledicto proxima, cujus consummatio in combustionem. Cum timore, inquit

Hebr. 6. 7.

Hom.10. in Epist. ad Hebr. Chrysostomus, audiamus sermonem Dei, cum timore & tremore multo; non sunt hæc minæ Pauli, non sunt hominis, verba Spiritus Sancti sunt, Christi sunt loquentis in eo. Infelix prorsus est Anima, quæ mon-
2.Reg.1. 21. tium Gelboë instar, maledicto subjacet, in quam nec ros, nec pluvia divinæ gratiæ descendit. Multò tamen infelicior est Ani-
2.Cor.6. 1. ma illa, quæ in vacuum gratiam Dei recipit, & eidem non cooperatur; sed Spiritui
Hebr. 10. 29. gratiæ contumeliam facit. Omni proinde sollicitudine id curandum est, ne gratia Dei
Hebr.12. 25. in nobis vacua existat, idque omni ratione videamus, ne quis desit gratiæ Dei. Non enim tam illa (quod multi conqueruntur) nobis deest, quàm nos illi. Quanta enim passuri videmur, & subinde etiam pollicemur, si divinæ gratiæ imber CORDIS nostri hortum irrigaret. At verò quòd nihil faciamus, non inde evenit, quòd gratia nobis desit; sed quòd eamdem negligamus, nec illi cooperari studeamus.

CORDIS FLORES.

Dilectus meus deſcendit in hortum ſuum, ut lilia colligat. *Cant. 6. 1.*

Hæc tibi, nata tuo de ſemine, conſecro Sponſe
Lilia, et his patrium floribus addo ſolum.

27.

LECTIO VII. EMBL. 27.

CORDIS Flores.

Dilectus meus descendit in hortū suū, ut lilia colligat. Cant. 6. 1.

Hæc tibi, nata tuo de semine, consecro Sponse
Lilia; & his, patrium, floribus, addo solum.

ONSIDERA PRIMO, Agricolam eâ potissimum de causâ hortum plantare, terram aratro proscindere, semen inspergere, sata & plantata rigare, ut tandem eorumdem fructu pascatur, aut florum amœnitate delectetur. Quis enim plantat vineam, ait Apostolus, & de fructu ejus non edit? Quorsum autem credis, ô fidelis Anima, Dilectum tuum, velut Colonum & Agricolam, in COR tuum verbum Dei seminasse, imbrem gratiæ suæ illi largiter impluisse, & multiplicem culturam adhibuisse; nisi ut flores & fructus illi proferret? An non ipse ait: Descendi in hortum nucum, ut viderem poma convallium, 1. Cor. 9. 7. Cant. 6. 10.

lium, & inſpicerem ſi floruiſſet vinea, & germinaſſent mala punica? Et ipſa Sponſa
Cant. 4. 12. agnoſcens ſe hortum concluſum, cujus emiſſiones paradiſus malorum punicorum, cum pomorum fructibus, ſuaviſſi-
Cant. 5. 1. mè invitat Sponſum, dicens: Veniat dilectus meus in hortum ſuum, & comedat fructum pomorum ſuorum. Neque verò fruſtrata eſt deſiderio ſuo, celerem enim Dilecti ſui adventum, quidve in horto egerit gratulabunda decantat: Di-
Cant. 6. 1. lectus meus deſcendit in hortum ſuum, ad areolam aromatum, ut paſcatur in hortis, & lilia colligat. Diligit enim hortos
Lucæ 22. 39. & flores, qui in florido Nazarethi agro concipi voluit, qui in horto Oliveti pro
Joan. 19. 41. more ſuo orabat, & Paſſionem ſuam in horto auſpicatus eſt, qui in horto ſepeliri,
Joan. 20. 14. & velut hortulatus Dilectæ ille Magdalenæ apparere dignatus eſt. Hic ille, qui
Prov. 8. 31. delicias ſuas teſtatus eſt eſſe cum filiis hominum; CORDA illorum floridos hortos fieri deſiderat, ut in illis voluptatem ca-
1. *Cor.* 3. 7. piat. Hinc ipſe eſt, qui hortos hos plantat, qui rigat, qui incrementum dat, cui proinde meritò omnis eorum proventus debetur.

CONSIDERA SECUNDO, Quid Sponſus in horto CORDIS tui quærat,

rat, quid ibi faciat. Expreſſit id ſecretorum dilecti ſui conſcia Sullamitis, cùm ait: Dilectum ſuum deſcendiſſe ad areolam aromatum, ut paſcatur in hortis, & lilia colligat. Flores ergo & lilia quærit floridus Sponſus, qui paſcitur inter lilia. Quid ni lilia quærat, ipſe flos campi, & lilium convallium? Et quia ſimilis ſimili gaudet, non aliam ſponſam deſiderat, quàm quæ & ipſa ſit lilium. Item enim ait: Sicut lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias. Omnipotens enim (ut quartus Eſdræ liber habet) ex omnibus floribus orbis unum ſibi lilium delegit. Hæc autem eſt unica Columba, & dilecta Sponſa veri Salomonis. Sed jam ipſa lilia, Bernardo ductore & Doctore, conſidera: Quærenda, inquit, in Spiritu hæc refectio inter lilia; nam corporea cogitare, ridiculum eſt. Quin ipſa lilia ſpiritualia à nobis demonſtranda erunt. Quæ ergo ſunt illa lilia, è quibus ſpecies decoris ejus? Procede, inquit, & regna: propter veritatem, & manſuetudinem, & juſtitiam. Lilia ſunt, lilia, inquam, orta de terra, nitentia ſuper terram, eminentia in floribus terræ, fragrantia ſuper odorem aromatum. Ergo inter hæc lilia Sponſus, & omninò ex his

Cant. 6 1.
Cant. 2. 1.
Cant. 2. 2.
Cap. 5. 24
Bernard. Serm. 70. *in Cant.*
Pſal. 44. 5

his ſpecioſus, & pulcher. Bonum autem lilium veritas, candore conſpicuum, odore præcipuum, cujus odor animat fidem; ſplendor intellectum illuminat. Eſt & manſuetudo lilium, habens innocentiæ candorem, & odorem ſpei. Quòd autem juſtitia lilium ſit, recordamini de Scriptura; quia juſtus germinabit ſicut lilium, & florebit
Matt. 6. 30. in æternum ante Dominum. Nequaquam hoc lilium hodie eſt, & cras in clibanum
Pſal. 111. 7. mittitur, quia in æternum florebit. Et florebit ante Dominum, cujus in memoria æterna erit juſtus. Sunt multa apud Sponſum, & alia lilia præter hæc: quis illa enumeret? nempe quot virtutes, tot lilia. Et fortaſsè propterea ipſe ſe lilium appellavit, quòd totus verſetur in liliis; & omnia quæ ipſius ſunt, lilia ſint: Conceptio, Ortus, Converſatio, Eloquium, Miracula, Sacramenta, Paſſio, Mors, Reſurrectio, Aſcenſio. Quid horum non candidum, & non ſuaviſſimè redolens?

CONSIDERA TERTIÒ, Ex ipſo lilio Animam edoceri, quibus virtutum monilibus exornari debeat, ut cæleſti placeat Sponſo. Candor enim ille exterior & interior, qui in liliis relucet, illibatam Corporis & Animi puritatem deſignat. Lilia ſi attrectes, honorem & decorem ſuum perdunt;

ſunt: Caſtitatis nitor quovis attactu, minimâ etiam cogitatione obfuſcatur. Liliorum candor in ipſis præcipuè eſt foliis, quo inſtruimur non CORDIS modò, ſed etiam linguæ & verborum caſtitatem retinendam. Quòd verò eadem folia ab imo ſurſum aſſurgant, & repandi in morem ſcyphi compaginata labelli ſuperioris extima leniter fibris retortis obliquent: id innuit mentis devotione Animum in cælum efferendum, reflectendam tamen charitatem etiam erga proximos, quibus officia pietatis, dum opus eſt, deferenda ſunt. Adverte prætereà, ait Bernardus, de medio floris hujus quaſi virgulas aureas prodeuntes, & cinctas candidiſſimo flore, pulchrè ac decenter diſpoſito in coronam. Aurum verò illud ſex ſtaminibus protenſum, ardentem charitatem, quæ in CORDIS noſtri meditullio rutilare debet, deſignat. Sine hoc auro, vile eſt caſtitatis argentum. Venale cælum eſt, ſed non niſi obryzo emitur. Caſtitas ſine charitate, lampas ſine oleo, hæc deficiat, cum fatuis Virginibus à nuptiis excluderis; audies: Clauſa eſt janua, neſcio vos. Amœnus ille ſcapi viror, firmæ & erectæ ſpei ſceptrum ſibi vindicat. Bulboſa radix multis tunicis involuta, accuratiſſimam CORDIS & lin-

Delrio in Florid. Marian. Prima.

Bernard. Serm. 70. in Cant.

Matth. 25. 10.

Pſ.140. quæ cuſtodiam nobis commendat: ut o-
3. ſtium circumſtantiæ labiis noſtris, & ſedulam circumſpectionem omnibus ſenſibus apponamus. Caulis lilij rigidus, enodis, erectus; fortitudinem & perſeverantiam in bonis propoſitis edocet, ut firmiter in benè deliberatis, abſque ulla inflexione perpetuò perſiſtamus. Scapi folia tactu lenia & glabra, manſuetudinem, & comem affabilitatem ſignificant. Quòd verò ea, quæ radici propiora ſunt cernamus majora, altiora verò minora; id indicare poteſt, opera noſtra bona, quæ vixdum è CORDIS radice pullulant, magna hominibus principiò videri; quò verò quis majores in virtute progreſſus fecerit, cæloque abfuerit minùs, tunc eum opinione ſuâ decreſcere minimum, ac viliſſimum ſibi videri Omnes has virtutes quæcumque Anima habuerit, verè lilium erit, verè ornata incedet in veſtitu deaurato, circumamicta virtutum varietate; adeò, ut ne
Pſal.44. ipſe Salomon quidem in omni gloria ſua
10. coopertus fuerit ſicut illa. Quàm benè
Lucæ 12. mecum agetur, ſi umquam ab hac peſſima
27. ſegete, iniquitatum videlicet atque vitio-
Bernard. rum, tantillum terræ meæ vendicare extir-
Serm. 70. pando & excolendo ſufficiam, unde unum
in Cant. ſaltem tale lilium producere poſſim: ſi forte

forte & penes me pasci interdum dignetur, is qui pascitur inter lilia.

CONSIDERA QUARTO, & expende admonitionem S. Bernardi: Tu ergo qui hæc audis vel legis, cura habere lilia penes te, si vis habere hunc habitatorem liliorum habitantem in te. Opus tuum, studium tuum, desiderium tuum, lilia esse protestentur, moralis quidam rerum ipsarum candor atque odor. Habent & mores colores suos; habent & odores. Neque enim in Spiritibus idipsum est color & odor, non magis quàm in Corporibus. Ergo de colore, conscientia consultetur; de odore, fama. Porrò colorem operi tuo dat CORDIS intentio, & judicium conscientiæ. Nigra sunt vitia, virtus candida est: inter hanc atque illa, conscientia consulta discernit. Quod ergo de CORDE puro & conscientiâ egreditur bonâ, candidum est, & est virtus. Si autem & bona fama secuta fuerit, & lilium est; quippe cui nec candor lilij desit, nec odor. Sponsus itaque, & cùm sit virtus, in virtutibus complacet sibi: & cùm sit lilium, libenter inter lilia commoratur: & cùm sit candor, delectatur candidis.

Bernard. Serm. 71. in Cant.

1. Tim. 1. 5.

LECTIO VIII.

EMBL. 28.

CORDIS Custodia.

Omni custodia serva COR *tuum, quia ex ipso vita procedit.*
Proverb. 4. 23.

Quàm benè conclusum vigil hîc COR *protegit hortum,*
Pro stricto, munit, quem timor, ense Dei.

ONSIDERA PRIMO, Humanum COR esse pretiosissimum thesaurum, à Dei benignitate nobis donatū; unde Christus Dominus dicebat: Bonus homo de bono thesauro CORDIS sui profert bona. Habemus autem thesaurum istum in vasis fictilibus Corporis nostri, quod supremus Plastes de limo terræ formavit. Hic autem thesaurus, quo pretiosior est, eò majori etiam curâ, ac sollicitudine servari debet. Deprædari enim desiderat (ait Gregorius) qui thesaurum publicè portat in viâ, aut eum non satis tuto loco collocat.

Matth. 12.35. 2.Cor.4. 7.

Gregor. hom. 11. in Evan.

Quemad-

CORDIS CVSTODIA.

Omni custodiâ serua COR tuum. *Prou. 4.23.*

Quam bene conclusum vigil hic COR *protegit hortum,*
Prostricto munit quem timor ense, Dei.

28.

Quemadmodum autem pretiosa in arca occludi solent; ita quoque Cor nostrum arcæ mandandum, ne diripiatur. Et sanè locus, ubi natura Cor reposuit, arca à Medicis nominatur: sic enim totam viscerum intercapedinem appellant. Quænam verò hæc arca sit, optimè exponit Remigius: Cor (inquit) mundum qui servat, beatus est. Ejus autem munditia sic servanda est, quemadmodum Virgo muliebrem mundum in theca reponit, ne sordes attingant: sic Anima Cor suum in purâ abdit conscientiâ, ne labes inquinent peccatorum. Itaque pura conscientia Cordi pro theca est, quæ designari potest in præmolli illo, firmoque membranæ involucro, quod Cor operit, & περικάρδιον Græcè appellatur, Latinè verò præcordium. Hæc autem tunica, vel potiùs sacculus, humore quodam aqueo semper est plenus, qui humor eò spectat, ut Cor, quod assiduo motu cietur nantis in morem, leniter admodum, & sine labore, & lassitudine motus explicet suos, ne si ad latera præcordiorum impingeret, læderetur. Non aliter Cor nostrum, si à bonâ conscientiâ, quasi à sanis præcordiis, undique cingatur; leni admodum

Remig.

Hypoc. l. de Corde.

Salaz. in Cap. 3. Prov. 8.

atque ſuaviſſimo motu impellitur. Si verò conſcientiæ περικάρδιον, ablato illo humore dulciſſimo, per culpam deficiat, COR graviſſimè torquetur. Conſtringit igitur, atque cuſtodit COR bona conſcientia: quarè danda eſt opera, ut bo-
2.Cor.1. num habeamus teſtimonium conſcientiæ
12. noſtræ.

SED fortè non inutile fuerit, bonum hunc theſaurum CORDIS noſtri, cui tot fures inhiant, apud fidum aliquem cuſtodem & tutorem deponere, qui fideliter illum aſſervet. Quis verò melior,
Iob 7.20. quàm Servator noſter, qui Cuſtos homi-
Pſal.126. num appellatur? niſi enim Dominus cu-
1. ſtodierit hunc theſaurum, fruſtrà vigi-
2.Tim.1. lat qui cuſtodit eum. Tu verò potens
12. es, Domine, depoſitum meum ſervare,
Claud. quod apud te depoſui. Reſerva tibi cla-
Aquaviva vem CORDIS mei, ne quis alius aperire
in Pſ.118. poſſit, & theſaurum ſuffurari. Tu es enim clavis David, quæ claudis, & ne-
Apoc.48. mo aperit. Obſigna annulo, & ſigillo
22. tuo, ne quis effringere audeat: ipſe cuſto-
Gen.48. di partem tuam, quam de Amorrhæo tu-
22. liſti in gladio & arcu tuo. Solus enim, li-
Matth. gato mundi Principe, vaſa captivitatis di-
12.29. ripuiſti.

CON-

CONSIDERA SECUNDO, COR noſtrum eſſe quaſi hortum voluptatis, in quo Sponſus Animæ noſtræ deliciatur & quieſcit. Deliciæ enim ei ſunt eſſe cum *Prov.8.* filiis hominum. Hortus hic bonarum cogi- *31.* tationum ſemine conſperſus, profert flores honeſtatis & virtutis, & germinat fructus bonorum operum. Qualis verò hic eſſe debeat, deſcribit Sponſus in Cantico, cùm Sponſam vocat hortum concluſum, *Can.4.12* fontem ſignatum. Debet enim hortus CORDIS noſtri adverſus mundi hujus turbines (ut inquit Ambroſius) ſepto *Ambroſ.* divinæ muniri protectionis, nullis ſæ- *lib.10.* culi flabris inquietari. Variarum igitur ſæ- *Epiſtol.* pe virtutum, humilitate, caſtitate, ſilen- *Epiſt.82.* tio, modeſtiâ, aliiſque hic hortus cingendus eſt, ne videlicet pateat ad rapinam, furibuſque inacceſſus vitem redoleat, fragret oleam, roſam renideat, ut in vite religio, in olea pax, in roſa pudor ſacratæ Virginitatis inoleſcat, ait idem Ambroſius. Nec *Ambroſ.* verò ſepimento tantùm opus eſt huic hor- *lib.1. de* to; ſed omnia etiam oſtia diligenter ob- *Virgin.* ſeranda ſunt, ne qua parte vulpes parvu- *Cant.2.* læ ſubintrare poſſint, aut ſingularis fe- *15.* rus illum fortè devaſtet. Oſtia porrò *Pſal.79.* hæc, ſenſuum ſunt organa, quæ dili- *14.* genter claudenda ſunt, ne per illa mors

 irrêpat.

irrêpat. Monet illud Sapiens, cùm ait:
Eccli.28. 29. Sepi aures tuas ſpinis, & linguam nequam noli audire: ori tuo facito oſtia, & ſeras auribus tuis. Sponſus, ait Ambroſius,
Amb. l.3. de virg. vult clauſam eſſe januam, cùm pulſat: janua noſtra, os noſtrum eſt; Chriſto propemodum ſoli debet aperiri: nec aperiatur, niſi antè pulſaverit Dei verbum. Quid tibi cum ceteris? Soli Chri-
1.Cor.14. 34. ſto loquere, ſoli fabulare Chriſto: Si enim mulieres in Eccleſia taceant, quantò magis non decet patêre Virginis januam. Citò inſidiator pudoris obrepit, cito verbum excidit, quod revocare deſideres. Si Evæ clauſa fuiſſe janua, nec Adam deceptus fuiſſet, nec reſpondiſſet interrogata
Ierem. 9. 21. ſerpenti; introivit mors per feneſtram, hoc eſt per Evæ oſtium: ingreditur mors per oſtium tuum; ſi falſum loquaris, ſi turpiter, ſi procaciter; poſtremò ſi ubi non oportet loquaris.

CONSIDERA TERTIO, COR tuum non quemlibet hortum eſſe, ſed inſignem
Gen.2.8. illum Paradiſum voluptatis, quem plantaverat Dominus Deus à principio, quem maximâ curâ cuſtodiri voluit. Expulſis enim inde prævaricatoribus parentibus
Geneſ.3. 24. noſtris, Cherubim illi præſtituit flammeum atque verſatilem gladium vibrante m,

tem, omneſque ab ejuſdem ingreſſu arcentem. Cùm igitur (ait S. Macharius, & Marcus Heremita) Scripturam audieris enarrantem, quæ pertinent ad Paradiſum, ad Adamum, & ad Serpentem, omnibus affectionibus ſemotis, ad COR tuum converte Animum, & reperies ibi Paradiſum. Quantum enim Paradiſo potiti ſunt primi parentes, centies tantum in Paradiſo ſpiritali oblectamur, verè non & continenter conſolante gratiâ Dei. Quare nos quoque ſummoperè deſideremus, ipſum ſervare mandatum: ut permanentes in verbo Domini, fruamur nunc, & in futuro ſæculo deliciis Spiritus. Ut enim expulſus eſt Adã, qui guſtarat de ligno ſcientiæ: ita qui terrena ſapiunt, permanere non poſſunt in verbo Christi, quemadmodum ſcriptum eſt: Amicitia hujus mundi, inimica eſt Dei. Quocircà jubet Scriptura, unumquemque hominem omni cuſtodiâ ſervare COR ſuum: ut conſervans in eo verbum, tamquam Paradiſum, fruatur gratiâ, nec audiat Serpentem intùs ſe implicantem, & conſulentem quæ faciunt ad voluptatem. Sed quis æmulum hunc Serpentem ab horto CORDIS excludat? Statuatur, Domine, ante oculos meos flammeus ille, atque verſatilis gladius; timor, inquam, Domini;

Machar. hom. 37. Marc. Herem. l. de Paradiſo & lege Spir.

Iacob. 4. 4.

Prov. 4. 23.

Gen. 3. 24

mini; timor pœnarum inferni, quarum recordatio hortum CORDIS muniat atque tueatur.

Breviar. Rom.

Hoc custode procul pelle,
Rex Christe piissime,
Omne nefas inimici,
Mundo CORDE, *& Corpore,*
Paradiso redde tuo
Nos solâ clementiâ.

Vel quod magis mihi in votis est, ô dilecte votorum meorum, Tu ipse propugnare digneris hortum requiei tuæ, atque ab eo quàm longissimè insidiantes illi bestias propelle. Abige, ô Deus CORDIS mei, Serpentem insidiantem, Leonem rugientem, Lupum rapientem, Aprum vastantem, vulpes parvulas demolientes, *Cant. 2. 15.* omnes denique insidias inimici longissimè repelle. *Cant. 3. 7.* Floridum illum Salomonis lectulum sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israël: omnes tenentes gladios, & ad bella doctissimi: uniuscujusque ensis super femur suum, propter timores nocturnos. Sed pro sexcentis illis fortissimis, satis mihi tu unus, & solus es Deus meus, miseri- *Ps. 143. 2.* cordia mea, & refugium meum, susceptor *Ps. 67. 2.* meus, & liberator meus. Exurge ergo, protector meus, & dissipentur inimici tui, & fugiant qui oderunt me, à facie tua.

Ità,

Ita, quæso, per omnes miserationes tuas, CORDI meo contingat; ut leto Animo Epinicion Victori meo decantem, & dicam: Dextera tua, Domine, magnificata est in fortitudine; dextera tua Domine percussit inimicum: & in multitudine gloriæ tuæ deposuisti adversarios tuos!

Exod. 15. 6.

CONSIDERA QUARTO, Quantâ in pace & tranquillitate hortus, & castrum CORDIS verſetur, quod habitat in adjutorio Altissimi, & in protectione Dei cæli commoratur. Solent dicere homines hujus sæculi, inquit Bernardus, bonum castellum custodit, qui Corpus suum custodit, ego autem non sic: sed sterquilinium vile custodit, qui custodit Corpus suum: quoniam qui seminat in carne, de carne metet corruptionem. Colendum igitur, custodiendumque magis Animæ castrum, quoniam ex ipso vita procedit. Sed castrum istud in terra inimicorum situm, undique impugnatur, & idcircò omni custodiâ, id est inferiùs, superiùs, antè & retrò, à dextris & à sinistris muniendum est. Occlude ergo valvas CORDIS tui pessulo timoris & amoris Dei, si velis in pace possidere atrium tuum.

Ps. 90. 1.

Bernard. serm. 46. ex parvis.

Galat. 6. 8.

LECTIO IX.

EMBL. 29.

CORDIS Protectio.

Dedisti eis scutum CORDIS, *laborem tuum.* Thren. 3. 65.

Ægide COR *tanti, mea lux, defende laboris,*
Quem pro CORDE *tuus, ferre coëgit, amor.*

Iob 7. 1.

ILITIA est vita hominis super terram. Undique enim hostibus cingimur, qui COR nostrum oppugnare non cessant. Quid enim est COR nostrum, nisi præstantissima humani Corporis pars, quæ Regis instar, omnium totius Corporis membrorum imperium sibi commissum habeat? COR nostrum castrum Omnipotentis Regis est, ab eo nobis omni sollicitudine custodiendum traditum. Castrum verò hoc plurimi adversarij obsident. Hinc mundus, mundanique sagittarij dirigunt vanitatis jacula, ut sagittent in obscuro rectos CORDE. Illinc, blandiẽs Caro emollit sermones suos super oleum, & ipsi sunt jacula. Isthinc, dæmon nequissimus tela ignea vibrat, & nihil non agit, ut COR sauciet. Quid verò, an non & gladium evaginaverunt peccatores, inten-

Theodor. Serm. 3. de prov.

Ps. 10.3.

Psal. 54. 22.

Ephes. 6. 16.

Psal. 36. 14.

CORDIS PROTECTIO.

Dediſti eis ſcutum CORDIS laborem tuum. *Thr. 3, 65.*

Ægide COR tanti mea lux defende laboris,
Quem pro CORDE tuus ferre cöegit amor

29. *Pag. 346.*

intenderunt arcum ſuum, ut dejiciant pauperem, & inopem, ut trucident rectos
CORDE? Quis verò à tanto hoſtium ag- Pſ.90.5.
mine infirmum COR liberabit? Quis proteget illud è timore nocturno, à ſagittâ volante in die, à negotio perambulante in tenebris, ab incurſu, & dæmonio meridiano? De nocte enim, & de die, palàm & manifeſtè COR noſtrum jugiter impugnatur, ut meritò unuſquiſque laborare de-
beat, ſicut bonus miles Chriſti, & fortiſſi- 2.Tim. 2.
mo propugnaculo COR ſuum munire, ne 1.
ullis pateat hoſtium ſtratagematibus. Om-
nes, inquit Auguſtinus, munita CORDA Aug. in
habere volumus, ut nihil intret quod malè Pſal.99.
ſuggeratur. Unde autem intret, quis novit? Et pugnamus quotidie in uno CORDE noſtro. Unus homo in CORDE ſuo cum turba luctatur.

SED quantumvis adverſarij multi, etſi certamen forte, pugna quotidiana; neu-
tiquam deſperandum eſt. Dominus enim 2. Eſd. 4.
pugnabit pro nobis; ipſe protector noſter, 20.
& cornu ſalutis; ipſe liberator CORDIS Pſal.17.3
noſtri.

CONSIDERA enim, quemadmodum carneum hoc Corporis noſtri COR undique munierit, ut ex eo diſcas eumdem minimè defuturum principali CORDIS tui,

hoc

hoc eſt, menti & CORDI interiori. De illo autem audi Chryſoſtomum ſplendidiſſimè
Hom. 11. *ad pop. Antioch.* eloquentem: Quoniam, inquit, COR membrorum noſtrorum principaliſſimum eſt, & totius vitæ noſtræ firmitas eſt ipſi tradita, & ipſo quomodocumque percuſſo naſcitur mors, ſolidis & duris oſſibus hoc undique circummunivit (Deus) & pectoris prominentiis, & tergi ipſum poſterius muniens. Ne verò continuè ſaliens, & in ira, hujuſmodique motibus palpitans, Oſſium aſperitati circumſtantium infligens, conteratur & doleat, multas membranas ſubextendit, & pulmonem ſuppoſuit, velut molle quoddam ſtratum ipſius ſaltibus apponens, ut impunè erumpens ex hoc nihil noxium patiatur. Hæc Chryſoſtomus. Ad hunc ergo, qui carnem CORDI tui ita undique protexit, intrepidus convola, hunc invoca contra omnes hoſtiles inſultus, & dic: Protector noſter aſpice Deus,
Pſal. 83. 10. & veni in adjutorium CORDI meo. Ex-
Pſ. 34. 2. pugna, Domine, impugnantes me: apprehende arma & ſcutum, & exurge in adjutorium mihi.

CONSIDERA deinde, multiplex ſcutum à Deo protectore tuo, CORDI tuo ſuppeditari. Primùm enim divina gratia impenetrabile ſcutum eſt, quod contra

omnes

omnes inimicorum machinationes Cor *Hebr.* 3.9.
reddit tutum. Unde Apostolus ait: Opti-
mum est, gratiâ stabilire Cor. Deinde va-
lidum quoque scutum exhibet Oratio, quâ
subsidium à Deo petimus, ipsumque ira-
tum nobis, placamus. Sicut de Aaron scri-
ptum est: Properans homo sine querela *Sap.* 18.
deprecari pro populis, proferens servitu- 21.
tis suæ scutum, Orationē, & per incensum
deprecationem allegans, restitit iræ, & fi-
nem imposuit necessitati. Nec minus, velut
umbone, Cor defenditur à verbo Dei:
Omnis enim sermo Dei ignitus, clypeus est *Sap.* 5.20.
sperantibus in se. Ita sacrarum Scripturarū
scuto retudit Christus tela diaboli. Huic af- *Matt.* 4.4
fine omninò est scutum fidei; quo, ut Pau-
lus ait, omnia tela nequissimi ignea possu- *Eph.* 6.6.
mus extinguere. Verumtamē cùm universa *Ps.* 38.6.
vanitas sit omnis homo vivens, & fortissi-
mum Antagonistam habeamus, mendacij
patrem, qui mendacio Protoplastes fefellit, *Ioan.* 8.
& nec ipse in veritate steterat, opus est & 44.
scuto veritatis, de qua Psalmista: Scuto cir- *Ps.* 91.5.
cumdabit te veritas ejus. Quisnam verò hic *Ioan.* 18.
clypeus? nisi ipse qui ad hoc venit in mun- 37.
dum, ut testimonium perhiberet veritati, *Ioan.* 1.14
plenus ipse gratiæ & veritatis; quique de
se verissimè pronuntiavit: Ego sum via, ve- *Ioan.* 14.6
ritas, & vita. Ipse Cor nostrum protegit,
&

& circumdat, ut undique nos paratos inveniat & clausos, omnesque aditus sensus nostri scuto veritatis tegantur.

SED attentiùs hîc expende, quomodo Christus Dominus scutum CORDIS nostri fuerit. Nullum sanè ei bellum cum Deo Patre umquam fuit, & tamen clamat in

Psal. 37.3 Psalmo: *Sagittæ tuæ infixæ sunt mihi.*

1. *Petri* 2. 22. Unde verò hoc in eo qui peccatum non fecit, nec Parentum suum umquam offendit? Hinc nimirùm; quia vidit Filius Dei

Bellarm. Conc. 5. *in Psal.* 90. Parentem suum in nos armatum, vidit arcum & sagittas jam paratas, vidit gladium exacutum ac distinctum; vidit ab alterâ parte, nos omnes inermes, & qui neque viribus, neque prudentiâ tela iræ divinæ declinare possemus. Quid igitur? Misericordiâ motus, inter nos & Deum se medium constituit, &, tamquam si clypeus noster fuisset, omnes plagas, omnes ictus, omnia vulnera, omnia tela, quæ in nos à Deo dirigebantur, in

Isaiæ 53. 5. Corpore suo ipse excepit: *Vulneratus est propter iniquitates nostras, & attritus est propter scelera nostra.* Quid, quæso, magis præstare poterat, quàm ut se clypeum CORDIS tui faceret, ut ipse percuteretur, & tu post terga ejus tutus maneres? Dilige, Anima mea, vicem-

vicemque redde huic protectiori tuo; cui cum Davide meritò decantes: Dominus 2. Reg. 22
petra mea, & robur meum, & Salvator 3.
meus. Deus fortis meus, ſperabo in eum: ſcutum meum, & cornu ſalutis meæ: elevator meus, & refugium meum: Salvator meus, de iniquitate liberabis me.

CONSIDERA ulteriùs, non modò Chriſtum paſſum, clypeum nobis eſſe; ſed ipſam etiam ejus Paſſionem, alapas, flagella, vulnera, Crucem, omneſque ejus dolores, munimentum CORDIS noſtri eſſe; de quo accipi poteſt illud Prophetæ: Da- *Thren.* 3.
bis ei ſcutum CORDIS, laborem tuum. 65.
Quod perinde eſt, ac ſi diceret: Tu Chriſte *Hector*
Sancte, dabis hominibus laborem tuum, *Pintus in*
quem propter eos ſuſcipies, ut ſit illis ſcu- *Thren.*
tum, quo in tentationibus ſuis protegantur. Tua Paſſio, erit illorum protectio; tuus labor, erit illorum clypeus. Nam in labore, & in vulneribus Domini noſtri Jeſu Chriſti, eſt remedium noſtrum conſtitutum. Experto id credamus Auguſti- *Aug. in*
no, qui ait: Cùm me pulſat aliqua turpis *Manual.*
cogitatio, recurro ad vulnera Chriſti. *cap.* 2.
Cùm me premit caro mea, recordatione vulnerum Domini mei reſurgo. Cùm diabolus mihi parat inſidias, fugio ad viſcera miſericordiæ Domini mei, & rece-

dit

dit à me. Si ardor libidinis moveat membra mea, recordatione vulnerum Domini noſtri, Fili Dei, extinguitur. In omnibus adverſitatibus non inveni tam efficax remedium, quàm vulnera Chriſti. In illis dormio ſecurus, & requieſco intrepidus.
Pſ. 29. 2. Ibi ſecurus decantabo: Exaltabo te Domine, quoniam ſuſcepiſti me, nec dele-
Pſ. 26. 3. ctaſti inimicos meos ſuper me. Si conſiſtant adverſum me caſtra, non timebit COR meum. Si exurgat adverſum me prælium, in hoc ego ſperabo. Meritò ſanè in hoc ſcuto confidit Exercitus Chriſti, populus acquiſitionis ejus, in quem rectè
Deuter. 33.29. cadat illa Moyſis benedictio: Beatus es tu Iſraël! Quis ſimilis tui popule, qui ſalvaris in Domino? ſcutum auxilij tui, & gladius gloriæ tuæ: negabunt te inimici tui, & tu eorum colla calcabis.

LE-

CORDIS SCALÆ.

Ascensiones in CORDE suo disposuit. *Psal. 83. 6.*

Vin' scalis dilecta poli conscendere sedes,
Hic prius in proprio construe CORDE gradus.

30. *Pag. 353.*

LECTIO X.

CORDIS Scalæ. EMBL. 30.

Aſcenſiones in CORDE *diſpoſuit.*
Pſal. 83. 6.

Vin' Scalis, Dilecta, poli conſcendere ſedes?
Hic priùs, in proprio, conſtrue, CORDE, *gradus.*

ON caſu, neque abſque rationabili cauſa factũ eſt, ut in magnificũ illud Salomonis Templum quindecim gradibus aſcenderetur; ut enim S. Gregorius conſiderat: Salomon cæleſtium ſerutator ſecretorum, & divinæ receptaculum ſapientiæ, ſic Templum illud manufactum edidit, ut exinde Templum aliud non manufactum ſignaret, quatenus ex corruptibili terrenæ domus ædificio, incorrupta cæleſtis Templi quodam modo imaginaretur pulchritudo. At illud namque Templum, quod ex vivis in cælo lapidibus conſtruitur, non planâ aut ſpatiosâ pervenitur viâ, vel greſſu aſcenditur corporeo, ſed proceſſu fidei, & charitatis aſcenſu. Hinc namque Propheta *Gregor. Præfat. in 6. Pſ. Pœnit.*

 dicit;

Pſ.83.6. dicit : Beatus vir, cujus eſt auxilium tuum abs te , aſcenſiones in CORDE ſuo diſpoſuit. Dixit aſcenſiones in CORDE beati viri diſpoſitas : & unde aſcendere debeamus oſtendit , cùm ait : In valle lacrymarum. In eâ namque exilij noſtri damnationem deplangimus , & innumerabiles corruptionis humanæ deflemus moleſtias. Hæc eſt vallis , quam Sancti viri mentis affectibus indeſinenter exire diſponunt, & ad illud ineffabile bonum , ad illud inæſtimabile gaudium aſcendere , quod nec
1.Cor.2.9. oculus vidit,nec auris audivit , nec in COR hominis aſcendit. Sed quod in COR hominis non aſcendit (inquit Auguſtinus) COR
Serm. 126. de diverſis. hominis illuc aſcendat. COR tibi habeamus , & non ſine causâ audiemus : Surſum CORDA. In valle lacrymarum aſcenſiones diſponamus , ut perveniamus ad montem gaudiorum. Quàm pauci , ait Bernardus ,
Bernard. Serm. 21. in Cant. poſt te , ô Domine Ieſu , ire volunt : cùm tamen ad te pervenire nemo ſit qui nolit, hoc ſcientibus cunctis , quia delectationes
Pſal.15.11. in dexterâ tua uſque in finem. Et propterea volunt omnes te frui,at non ita & imitari ; conregnare cupiunt,ſed non compati. Optant extrema juſtorum , ſed non ita & principia. Non curant quærere , quem tamẽ deſiderant invenire;cupientes conſequi,

ſed

ſed non & ſequi. Vis ergo, ô Anima mea, pervenire ad montem Domini, ad tabernaculum Dei, ad Templum non manufactum; non otiandum tibi, ſed gradatim aſcendendum. Niſi enim per gradus, ad culmen non pervenitur. Aſcendendo, non volando attingitur ſummitas ſcalæ, quam Jacob in ſomnis vidit. Nemo repentè fit ſummus; ſed paulatim, quaſique per gradus ad perfectionem pervenitur. Qui enim intùs eſt homo noſter, renovatur de die in diem. Quamdiu igitur degis in convalle plorationis, in miſerâ hac & ærumnosâ vitâ, myſticam ſcalam erigere, gradus Templi conſtruere, aſcenſiones in CORDE diſponere oportet. Quid autem eſt (ait Auguſtinus) aſcendere in CORDE? Proficere in Deum. Quomodo omnis qui deficit, non deſcendit, ſed cadit: ſic omnis qui proficit, aſcendit.

Gen. 28. 12.

2. *Cor.* 4. 16.

Aug. in Pſal. 122.

CONSIDERA jam, quinam ſint gradus ſive aſcenſiones, quibus in Deum proficitur, quaſque in CORDE diſponere debemus. Caſſiodorus ait, tot ſcandi gradus, quot quis auxilio Domini vitia vincit; tot quemque gradibus evehi, quot vitiis fuerit abſolutus; & quantum in valle, ſeu convalle lacrymarum, pœnitentiæque humilitate ſatisfaciendo deſcenderit. Ex

Caſsiod.

quo ſequitur, ut quis virtutibus etiam aſ-
Philip. 3. cendat, & provehatur, atque quotidie pro-
13. ficiat, in priora extendendo ſeipſum, præ-
teritorum autem obliviſcens. Atque hic
ſenſus ex ipſo Pſalmo elicitur. Explicans
enim David quænam ſint aſcenſiones in
Pſ. 83.7. CORDE diſponendæ, ait: Ibunt de virtute
in virtutem. Aſcendunt quidē & mali, nam
Pſal. 73. ſuperbia eorum, qui te, Domine, oderunt,
23. aſcendit ſemper. Et mali homines, & ſedu-
2. *Tim.* 3. ctores, proficient in pejus. At hi aſcenſus
13. meri ſunt deſcenſus, ut in eos quadrare
Pſal. 72. poſſit quod ait Pſaltes: Dejeciſti eos, dum
18. & allevarentur. Et rurſus: Aſcendunt uſque ad
Pſ. 106. cælos, & deſcendunt uſque ad abyſſos; Ani-
29. ma eorum in malis tabeſcebat. Nam quan-
tò plus aſcendunt per elationem ſuperbiæ,
& incrementum malitiæ; tantò plus in ge-
hennam deſcendunt; & Anima, quæ videba-
tur pinguis in bonis, tabeſcit in malis.

CONSIDERA ergo, aſcenſiones has, ſive virtutum gradus, in CORDE eſſe ponendos; non in manibus, non in pedibus, non in aliis tantùm Corporis membris. Non enim actiones externæ, quantumvis bonæ videantur, (ut jam aliquoties diximus) Deo placent, niſi ex intimo CORDE
1. *Reg.* 16 procedant: Deus enim intuetur COR. Qua-
7. re ferventes, & ſolidi virtutum actus, ex
intimo

intimo CORDIS affectu prodeuntes; exercendi sunt, si verò proficere, & ascendere voluerimus. Errant porò, & verè descendunt, qui ascensiones has in CORDE quidem disponunt, sed non, suo in alieno enim eas constituunt, cùm virtutum opera ideò exercent, ut videantur ab hominibus, *Matt.6. 5.* & ab iis æstimentur. Quid enim aliud hoc est, quàm ascensionem suam non in CORDE, sed in ore & opinione hominum ponere.

SI igitur, ô Anima mea, verè ascendere concupiscis, rectoque ordine ascensionis gradus disponere, primo loco humilitas tibi collocanda est. Quemadmodum enim ille, qui dixit in CORDE suo, in *Isaiæ 14.* cælum ascendam, usque ad infernum de- *13.* mersus est: ita qui in CORDE humiliato, auxilio & gratiâ Dei, ascensiones disponit, verè exaltatur. Deus enim qui humilia re- *Psal. 112.* spicit, COR contritum & humiliatum non *6.* despicit. Quomodo autem humilitas COR *Psal. 50.* sursum erigat, optimè exponit S. Augusti- *19.* nus: Bonū est inquit, sursum habere COR, *August.* non tamen ad seipsum, quod est superbiæ; *lib. 14. de* sed ad Dominum; quod est obedien- *Civit. Dei.* tiæ; quæ nisi humilium non potest esse. *c. 13.* Est igitur aliquid humilitatis, miro modo quod sursum faciat COR; & est aliquid elatio-

elationis, quod deorſum faciat COR. Hoc quidem quaſi contrarium videtur, ut elatio ſit deorſum, & humilitas ſurſum. Sed pia humilitas facit ſubditum ſuperiori; nihil eſt autem ſuperius Deo: & ideò exaltat humilitas, quæ facit ſubditum Deo. Elatio autē, quæ in vitio eſt, eò ipſo, quò reſpuit ſubjectionem, & cadit ab illo, quo non eſt quicquam ſuperius, & ex hoc erit inferius, & fit quod ſcriptum eſt: Dejeciſti eos, dum extollerentur. In vanum ergo aſcendit, qui ab humilitate non incipit, & per eam in ſemetipſo priùs deſcendit. Docuit hunc aſcendendi modum veræ humilitatis Magiſter, Altiſſimi Filius; de quo legimus: Quoniam qui deſcendit, ipſe eſt & qui aſcendit. Ab ipſo teſtante S. Bernardo, demonſtranda nobis erat aſcenſionis via: ne ductoris, immò ſeductoris iniqui aut veſtigium, aut conſilium ſequeremur. Quia ergo non erat quò aſcenderet, deſcendit Altiſſimus, & ſuo nobis deſcenſu ſuavem ac ſalubrem dedicavit aſcenſum. Deſcendit de monte potentiæ, carnis infirmitate circumdatis; deſcendit de monte ſcientiæ, quoniam placuit Deo per ſtultitiam prædicationis, ſalvos facere credentes. Quid enim tenello Corpore, & infantilibus membris videtur infirmius? Quid indoctius apparet parvulo, qui

Pſal. 72. 18.

Epheſ. 4. 10.

Serm. 4. de Aſcenſ. Domini.

1. Cor. 1. 21.

qui sola matris ubera noverit? Quis impotentior eo, cujus omnia membra clavis affixa, cujus omnia dinumerantur ossa? Quis insipientior eo, qui tradebat in mortem Animam suam; & quæ non rapuit, tunc exsolvebat; *Ps. 68 5.* Vides quàm multum descenderit, quantum è potentiâ suâ, quantum à sapientiâ suâ exinanierit semetipsũ. Sed non potuit altiùs montem bonitatis ascendere, nec suam cõmendare expressiùs charitatem.

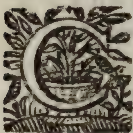
EIA igitur, Anima mea, ascensionis cupida, si de valle lacrymarum, ad Paradisum deliciarum ascendere concupiscis, sequere vestigia præcedentis te Ducis tui, curre in odorem unguentorũ ejus, qui verè *Cant. 1. 4.* fuit humilis CORDE. Perge de virtute in *Ps. 83. 8.* virtutem, donec videas Deum deorum in Sion. Perge, inquam & ascende de deserto, *Cant. 8. 5.* innixa super Dilectum tuum. Si enim tibi innitaris, cades: nam perditio tua ex te; tan- *Osea 13.* tummodò in Deo tuo auxilium tuum. Et *9.* maledictus, qui ponit carnem brachium *Ier. 17. 5.* suum Habita igitur in adjutorio Altissimi, *Ps. 90. 1.* & in protectione Dei cæli commorare. Beatus enim, cujus est auxilium ab ipso! *Ps. 83. 6.* Etenim benedictionem dabit legislator, & qui dedit ascendendi consilium, dabit & auxilium; & innitentem sibi, perducet in Regnum Patris sui.

LECTIO XI.

EMBL. 31. CORDIS Dilatatio.

Viam mandatorum tuorũ cucurri, cùm dilatasti COR *meum.* Psal. 118. 32.

Quàm volup' est, quod amare prius, COR *duxit amarum,*
Angustam, lato, currere, CORDE, *viam?*

ONSIDERA, Præsentem vitam hanc, quam in exilio degimus, aliud non esse, quàm viam quãdam ad vitam æternam; esse spirituale stadium, quod nobis velociter est decurrendum; esse iter ad cælestem Ierusalem, ad quam continuò nos ambulare oporteat. Quàm multi verò ab hoc itinere deflectunt? quanti stadium hoc detrectant?
Psal. 106. 4. quot sunt, qui errantes in solitudine, in inaquoso, viam civitatis habitaculi non inveniunt? quàm sæpè parum in viâ Dei progredimur? Quoties subsistimus? quoties lassi, ab ambulando in totum desistimus, atqui humi jacemus? miseri sanè, & miserabiles
Eccles. 10. 15. filij Adæ, quos labor stultorum affligit, cùm nesciunt in urbem pergere! At

CORDIS DILATATIO.

Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti COR meum *Psal. 118. 32.*

Quam volupe est quod amare prius COR *duxit amarum,*
Angustam lato currere CORDE *viam.*

31. *Pag. 360.*

At unde, precor, hæc miseria? nisi quia adhæret pavimento Anima nostra, adhæret huic pulveri & terræ; corpori scilicet, quod corrumpitur, & aggravat Animam. Nam (ut inquit Bernardus) quantævis perfectionis Anima, quamdiu quidem gemit sub corpore mortis hujus, & hujus sæculi nequam, retinetur inclusa carcere, vincta necessitatibus, torta sceleribus, lentiùs, segniusque assurgat necesse est, ad contemplanda sublimia: nec omninò liberum habet sequi Sponsum quocumque ierit. Hinc lacrymosa vox illa gementis: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus! Sed & altera causa est; quia dormitat Anima nostra, præ tædio & defatigatione lassata. Sunt enim (ait idem Bernardus) qui in studiis spiritualibus fatigati, & versi in teporem, atque in defectu quodam Spiritus positi, ambulant tristes vias Domini, CORDE arente, ac tædente, accedunt ad quæque injuncta.

Psal. 118. 25. *Sap.* 9. 15. *S. Bern. Serm.* 21. *in Cant.* *Apoc.* 14. 4. *Rom.* 7. 24. *Ps.* 118. 28. *Serm.* 32. *in Cant.*

CONSIDERA SECUNDO, Ut malum hoc ex frigore, tristitiâ, & angustiâ CORDIS oritur: ita ejusdem remedium aptissimum esse, CORDIS dilatationem, id est, gaudium in spiritu Sancto. Physicè enim loquendo, tristibus comprimitur COR, in angustumque contrahitur, ac

Lorinus in Psal. 4.

obruitur noxio humore : lætis ſpargitur ſanguis, ac laxantur quodammodo ſpatia CORDIS, ipſumque dilatatur. Quod indicat rubedo totius oris in ridentibus: & in affectis contrariâ perturbatione, pallor; ſanguine ad COR ſeſe cogente. Hinc
Pſal. 4. 1. Auguſtinus exponit illud : In tribulatione dilataſti mihi : ab anguſtiis triſtitiæ, in latitudinem gaudiorum me duxiſti. Dilatato autem CORDE, inenarrabili dulcedine curritur via mandatorum Dei. Ex-
Pſal. 118. 32. pertus id teſtatur David, dicens : Viam mandatorum tuorum cucurri, cùm dilataſti COR meum. Neque enim, inquit
In illum locum. Ambroſius, poterat viam currere, ſi COR ejus coarctetur anguſtiis. Idem prorſus & nobis accidit : dormitante enim Animâ præ triſtitiâ, ſignes & laſſi reſidemus, & tantùm non currimus, ſed & trahi indigemus. Quod optimè, ſuo more, exponit
Serm. 21. *in Cant.* Bernardus : Propterea, (inquit) opus habeo extrahi, quoniam refriguit pauliſper in nobis ignis amoris tui, nec valemus à facie frigoris hujus currere modò, ſicut heri & nudiuſtertius. Curremus autem poſteà
Pſal. 50. 14. cùm reddideris lætitiam ſalutaris tui, cùm redierit melior temperies gratiæ, cùm Sol Juſtitiæ incaluerit, & pertranſierit tentationis nubes, quæ hunc operire ad horam

ram cernitur; atque ad levem flatum auræ blandioris, solitò cœperint unguenta liquescere, & aromata fluere, & dare odorem suum. Tunc curremus, & in odore illo curremus. Cant. 1. 3. Jam verò, si quæras quomodo hæc Cordis dilatatio fiat? quomodo spirituale hoc gaudium in Cordibus nostris à Deo immittatur? audi eumdem Bernardum: Ubi contigerit tale aliquid pati (fastidium scilicet & tædium viæ) si misertus Dominus appropiet nobis in viâ, quâ ambulamus, & incipiat loqui de cælo, qui de cælo est, nec non favorabile quippiam cantare nobis de Canticis Sion, narrare etiam de Civitate Dei, de pace Civitatis: dico vobis; erit pro vehiculo Animæ dormitanti, & pigritanti læta narratio: ita ut pellat omne fastidium ab Animo audientis, & à Corpore fatigationē. Serm. 32. in Cant. An tibi aliud vel pati, vel petere ille videtur, qui ait: Dormitavit Anima mea præ tædio, confirma me in verbis tuis? Psal. 118. 28. Et nónne cùm obtinuerit, clamabit. Quomodo dilexi legem tuam, Domine! tota die meditatio mea est. Ibidem. v. 97. Cogitatio igitur, & desideriū cælestis patriæ, Cor dilatat; quod hunc in modum explicat S. Augustinus: Desiderium, sinus est Cordis nostri. Quod autem desidaramus, nondum videmus, sed desiderando capaces efficimur: Tract. 4. in Epist. Ioan.

cimur: ut, cùm venerit quod videamus, impleamur. Sicuti enim si velles implere aliquem sinum, & nosti quàm magnum est, quod dabitur; extendis sinum vel sacci, vel utris, vel alicujus rei: nosti quantum missurus es, & si vides quia angustus est sinus, extendendo facis capaciorem. Sic ex-
Tract. 34. in Ioan. tendat oportet Anima nostra cupiditatem suam, & sinu capaciore quærat comprehen-
1. Cor. 2. 9. dere, quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in COR hominis ascendit. Desi-
Prov. 4. 12. derio isto COR dilatante, graditur Justus semitas æquitatis, quas cùm ingressus fuerit, non arctantur gressus ejus, & currens non habebit offendiculum. Incipientes enim humi repunt, Proficientes ambulant, Perfecti currunt; immò ut Aquilæ volant,
Isaiæ 40. 31. & non deficiunt. Quis det nobis, ut Salomoni datum fuit, latitudinem CORDIS, si-
Psal. 118. 32. cut arenam maris, ut sine ullo impedimento, viam mandatorum Dei transcurrere valeamus!

TERTIO CONSIDERANDA hîc, & expendenda est, non minus curiosa, quàm pia
Matt. 7. 14. quæstio. Cùm arcta sit via, quæ ducit ad vitam, cur David hîc dicat: Dilatatum esse COR, & non potiùs ipsam viam, quæ dilatanda videbatur, sicut alibi di-
Ps. 30. 9. cit: Statuisti in loco spatioso pedes meos?

Respon-

Respondet S. Hilarius: COR dilatatum esse, in quo Sacramentum Patris & Filij residet: in quo capaci habitatione Spiritus Sanctus dilatatur. Nec Davidem potuisse antè viam Dei currere, quàm ipse illa digna & ampla Deo efficeretur habitatio. Similiter Ambrosius: Vide denique distantiam: Via fit angustior, COR latiùs, ut Patris, & Filij, & Spiritus Sancti sustineat mansionem: ne veniat verbum Dei, & pulset, & videns CORDIS ejus angustias, dedignetur habitare. Admirans porrò S. Bernardus tantam CORDIS capacitatem, exclamat: O quanta illi Animæ latitudo, quanta & meritorum prærogativa, quæ divinam in se præsentiam & digna invenitur suscipere, & sufficiens capere! quid illa, cui & spatia suppetunt, & deambulatoria, ad opus quidem Majestatis? Dicit enim Deus: Inhabitabo in illis, & inambulabo. Quàm autem latum est, ubi deambulat Deus? in hac latitudine diffunditur charitas in CORDIBUS nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis. Dicamus ergo Deo: Angusta est domus CORDIS nostri, quò venias ad eam, dilatetur abs te. Ruinosa est, refice eam.

Hilar. in Psal. 118.

Bernard. serm. 27. in Cant.

2. Cor. 6. 16.

Rom. 5. 5.

Aug. l. 1. Confess. cap. 5.

ALTERA quæstio hîc moveri potest, Quomodo dilatato CORDE, curratur via man-

mandatorum Dei, cùm multum illum habeat mœroris, atque tristitiæ: Per multas enim tribulationes oportet nos intrare in Regnum cælorum? Multiplex ad hoc est responsio; ostendens quomodo etiam in tribulatione COR dilatetur. Primò enim, dilatatione CORDIS, donum magnanimitatis Deus confer, quo infortunia quæque
2. Cor. 4. generosè perferuntur, & qui tribulationes
8. patiuntur, non angustientur, ita Didymus, Chrysostomus, & Euthymius observant, in
Psal. 4. 1. illud Psalmi: In tribulatione dilatasti mihi. Secundò, Liberiore, inquit Chrysostomus, campo fruitur, quem tribulatio compellit sese à turpibus amoribus abstrahere, quibus dum res secundæ erant, constringebatur, & affligebatur. Quemadmodum qui laborat febre, si voluptati vacet, majores experitur dolores: si abstineat, jucundam sanitatem recuperat. Tertiò, Justus, tamquam ductile aurum, tribulationis malleo percussus, in plures laminas distenditur ac dilatatur, itaque fit vas ad divina dona recipiendum capacissimum. Hinc de Pau-
Actor. 9. lo electionis vase Christus dixit: Ego au-
15. tem ostendam ei, quanta oporteat eum pro nomine meo pati. Quartò, Quò pius magis coangustatur carne, hoc magis dilatatur Spiritu. Est enim veluti palma; quæ in infe-

inferiore parte angustior, in superiore la- Psal.91.
tiùs se diffundit. Unde illud: Justus ut pal- 13.
ma florebit. Quintò, Arcta & angusta est Matt.7.
via quæ ducit ad vitam: sed spatia charita- 13.
tis sunt latissima, lætissimaque; & illius lex Psal.118.
vocatur, Mandatum latum nimis. Eo enim 96.
complectimur universa, transcendimus
creata, immenso adhæremus Deo. Tem- Ezech.
plum Ezechiëli ostensum, latius erat in su- 40.
perioribus, quoniam, ut Hieronymus do-
cet, semper angustiora sunt quæ sunt deor-
sum, in jejuniis χαμευνίαις, & victus conti-
nentiâ, paulatimque dum ad summa con-
scendimus (per illos veluti gradus) latior
nobis aperitur via, & impletur quod scri- Psal.4. 1.
ptum est: In tribulatione dilatasti mihi.

QUINTA

QUINTA CLASSIS.

CORDIS Perfectio, & cum Christo Unio.

OST *flores fructusq; , & lætam vindemiam, ipsum vinum tandem degustandum est. Id verò quàm copiosè Dilectæ Sullamitidi indulserit divinus Salomon, ipsamet gratulabunda decantat; cùm non unum aut alterum calicem sibi propinatum; sed in cellam vinariam admissam se asserit: Introduxit me*
Cant. 2. 4. *Rex, ait, in cellam vinariam. Quænam verò hæc cella vinaria, nisi perfectorum* Via unitiva, *in qua divini amoris musto potantur,*

Læti bibentes sobriam
Ebrietatem Spiritus?

Esse verò charitatem vinum illud, quod in Dei vinariâ cellâ bibitur, ipsa Sponsa testatur, cùm subdit: Ordinavit in me charitatem. Atque hæc est salutaris Doctrina hujus Classis, suavissimus hujus promptuarij potus. Hic eum primò traditur, quomodo per inhabitantē Spiritum Sanctum,

Sanctum, *charitas Dei in* CORDIBUS *nostris diffundatur.* Rom. 5. 5. *Quomodo per amorem* COR *nostrum Dilecti signaculo obsignetur. Quid verò non facit Spiritus Sanctus, dum Animam inhabitat! Sagittis suis* COR *vulnerat, igne suo illud incendit, ut exclamare cogatur: Fulcite me floribus, stipate me malis; quia amore langueo.* Cant. 2. 5. *Aut ut Septuaginta legunt: Vulnerata charitate ego sum. Quemadmodum autem languidus, & vulneratus, vix aliud quàm dolorem suum cogitare possunt, adeò ut dormientes de eo somnient; ita & Sponsa ait: Ego dormio, &* COR *meum vigilat.* Cant. 5. 2. *Hinc quoque more impatiens, ad Dilectum suum jugiter aspirat; & cùm Corpore nequeat,* COR *suum sursum mittit, ubi pascit, ubi cubat Dilectus ejus in meridie. Quare nihil aliud affectat, quàm ut unum cum Dilecto suo efficiatur; ut invento eo, quem diligit Anima ejus, teneat eum, nec dimittat; sed mutuo semper intendat amori, quod indicant illæ voces: Dilectus meus mihi, & ego illi. Itemq; : Ego Dilecto meo, & ad me conversio ejus.* Cant. 2. 16. *Tandem votorum hæc summa est, ut in Dilecto suo quiescat, & læva ejus sub capite suo positâ, dexterâ illius amplexari mereatur. Itaq; sic quiescentem nulla filiarum Ierusalem suscitare, neque evigilare faciat, donec ipsa velit. Sed agedum nunc suavissimas has Lectiones ordine percurramus.*

LECTIO XII.

CORDIS Inhabitatio.

EMBL. 32.

Misit Deus Spiritũ Filij sui in CORDA *nostra.* Galat. 4. 6.

Spiritus, ô mea lux! CORDIS, tuus, incolat ædem,
Sponse, ut amore tuo, mî redameris, Amans.

ONSIDERA PRIMO, Immensum amorem Dei erga humanum genus, cui usque adeò deliciæ sunt esse cum
Prov 8. 31. filijs hominum, ut ad eos etiam venire, eos inhabitare, & mansio-
Ioan. 14. 23. nem apud eos facere non dedignetur. Hæc autem CORDIS nostri inhabitatio, etsi à tribus Personis Sanctissimæ Trinitatis fiat, potissimùm tamen tribuitur Spiritui Sancto, qui charitas & bonitas dicitur; ita S.
Rom. 5. 5. Paulus ait: Charitas Dei diffusa est in CORDIBUS nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis. Ut autem Spiritus Sanctus à Patre Filioque procedit: ita ab utroque
Ioan. 14. 26. mitti dicitur. Christus enim ait: Mittam vobis à Patre Spiritum veritatis. Eumdem

verò

CORDIS INHABITATIO.

Misit Deus spiritum filij sui in CORDA nostra. *Ad Galat. 4. 6.*

Spiritus, ô mea lux, CORDIS, tuus, incolat ædem,
Sponse, vt amore tuo, mi redameris, amans.

32, *Pag. 379.*

verò & Pater mittere dicitur, dicente Apoſtolo: Miſit Deus (Pater) Spiritum Filij ſui in CORDA noſtra. Expande verò, & admirare ſtupendam Dei erga nos homines miſericordiam. Planè (inquit Guarricus,) ineffabilis divinæ circa nos dignatio charitatis! Parum erat Patri tradidiſſe Filium, ut redimeret ſervum: niſi daret & Spiritum Sanctum, quo ſervum adoptaret in Filium. Dedit Filium in pretium redemptionis, dedit Spiritum in privilegium adoptionis: ſe denique totum ſervat hereditatem adoptatis. O Deum (ſi fas eſt dici) prodigum ſui, præ deſiderio hominis! An non prodigum, qui non ſolùm ſua, ſed & ſeipſum impendit, ut hominem recuperaret, non tam ſibi, quàm homini ipſi? An non prodigum, qui ſicut proprio Filio ſuo non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum: ſic nec Spiritui Sancto pepercit (ut ita loquar) ſed novâ, & mirâ largitate, ſuper omnem carnem effudit eum? Quid, quòd & luteam carnis noſtræ domum dulcis hoſpes Animæ inhabitare non gravetur? Quanta verò dignitas eſt habere in CORDIS hoſpitio adventum Dei!

Galat. 4. 6.

Serm. 1. de Pent.

Rom 8. 32.

CONSIDERA SECUNDO, Præparandum, & exornandum eſſe CORDIS habita-

bitaculum, in quo tantus hoſpes excipiendus erit. Certè, inquit Gregorius, ſi domum noſtram quiſquam dives, aut præpotens amicus intraret, omni feſtinantiâ domus tota mundaretur, ne quid fortaſsè eſſet, quod oculos amici intrantis offenderet. Tergat ergo ſordes pravi operis, qui Deo præparat domicilium CORDIS: Quoniam in malevolam Animam non introibit ſapientia, nec habitabit in Corpore ſubdito peccatis. Spiritus enim Sanctus (qui ſapientiæ auctor eſt) effugiet fictum, & auferet ſe à cogitationibus, quæ ſunt ſine intellectu. Hoc eſt, teſte Hieronymo, recedet à cogitationibus ſtultis. His ergo verbis innuitur, Spiritum Sanctum, & æternam Sapientiam non habitare cum mundanis hominibus, quantumvis in oculis ſuis ſapientes eſſe videantur: quantumvis prudentes, & ſublimes ſecundùm ſæculum cogitationes in CORDE foveant, quæ apud Deum non niſi ſtultitiæ & inſaniæ ſint falſæ. Sapientia enim hujus mundi, ſtultitia eſt apud Deum. Spiritus Sanctus verò eruditis intereſt cogitationibus. Hinc Chriſtus Dominus dicebat: Patrem daturum Spiritum veritatis, quem mundus non poſſet accipere, quia non vidit eum, nec ſcit eum. Sic autem (ut exponit Auguſtinus) mun-

Homil. 30 ſuper Evang.

Sap. 1. 4.

In c. 63. Iſaiæ.

1. Cor. 3. 19.

Prov. 8. 12.

Ioan. 14. 17.

mundum dixit non posse accipere Spiritum Sanctum, sicut etiam dictum est: Prudentia carnis inimica est Deo, legi enim Dei non est subjecta, nec etiam potest: velut si dicamus, injustitia justa esse non potest. Mundum quippe ait hoc loco, mundi significans dilectores, quę dilectio non est à Patre; & ideò dilectioni hujus mundi, de qua satagimus ut minuatur, & consumatur in nobis, contraria est dilectio Dei, quæ diffunditur in CORDIBUS nostris per Spiritum Sanctum. Ita Augustinus. Aliam porrò rationem assignat S. Gregorius: Quia sicut Spiritus Sanctus invisibilis est, ita omnem quem repleverit, ad desideranda invisibilia accendit. Et quoniam mundana CORDA sola visibilia diligunt, hunc mundus non accepit, quia ad diligenda invisibilia non assurgit. Sæculares enim mentes quantò se foris per desideria dilatant, tantò ad receptionē illius sinum mentis angustant. Relinquenda igitur prudentia Carnis, abjicienda sapientia mundi; immò totus mundus deserendus est, ut Spiritus Sancti tabernaculū effici mereamur; sed & ipse Deus invocandus est (sine cujus numine, nihil est in homine) ut Sancti Spiritus nobis absit gratia, quæ CORDA nostra sibi faciat habitacula, expulsis inde cunctis vitiis spiritalibus.

Tract. 70. in Ioan. *Rom. 8. 7.* *Rom. 5. 5.* *Lib. 5. Moral. cap. 19. Tom. 2.*

August. Soliloq. cap. 2. Ubi enim ſunt, ô Spiritus Sancte, in homine deliciæ tuæ ? ubi præparaſti in me dignum ſanctuarium majeſtatis tuæ, ad quod introiens habeas delicias delectationis tuæ ? Mundum enim cœnaculum decet te mundans virtus, quæ non niſi à mundis CORDIBUS videri potes, multò magis nec haberi. In homine autem ubi eſt templũ tam mundũ, ut te ſuſcipiat, qui regis mundum ? Quis poteſt facere mundum, de immundo conceptum ſemine? Nónne tu qui ſolus es? Ab immundo enim quis mundabitur? Nam & ſecundùm legem, quam dediſti patribus noſtris in igne comburenti montem, & in nube tegente aquam tenebroſam; quidquid tetigerit immundus, immundum erit. Omnes autem nos quaſi pannus menſtruatæ, de maſſa corrupta & immunda venientes, maculam immunditiæ noſtræ, quam celare, præſertim tibi, qui omnia vides, non poſſumus, in frontibus portamus. Quare mundi eſſe non poſſumus, niſi tu mundaveris, qui ſolus es mundus. Ergo veni cælitus, veni Sancte Spiritus, Conſolator optime, dulcis hoſpes Animæ; jam CORDIS mei penetralibus potenti illabere virtute, & tenebroſa quæque neglecti laris latibula coruſci luminis tui fulgore habitator lætifica; tuíque roris abundantiâ, longo ariditatis mar-

August. Medit. cap. 9.

mercentia ſqualore, viſitando fœcunda. Credo enim quòd quemcumque inhabitaveris, Patris ac pariter Filij domicilium condis. Beatus, qui te merebitur hoſpitem; quoniam per te, Pater & Filius apud eum facient manſionem!

CONSIDERA TERTIO, Differentem admodum eſſe modum, quo Spiritus Sanctus fidelium CORDA ſubintrat. In quorumdam etenim CORDA (ut Gregorius loquitur) venit; & manſionem non facit: quia per compunctionem quidem Dei reſpectum percipiunt, ſed tentationis tempore hoc ipſum quod compuncti fuerant, obliviſcuntur: ſicque ad perpetranda peccata redeunt, ac ſi hæc minimè planxiſſent. Qui ergo Deum verè diligit, qui ejus mandata cuſtodit, in ejus CORDE Dominus & venit, & manſionem facit: quia ſic eum divinitatis amor penetrat, ut ab hoc amore, tentationis tempore non recedat. Magnâ igitur curâ providendum nobis eſt, ut Spiritum hunc Sanctum in CORDE recipiamus, & receptum ſedulò retineamus: ne ullo, quod abſit, peccato eum contriſtemus; atque ita à CORDIS noſtri habitaculo expellamus.

Hom. 30. in Evang.

CONSIDERA QUARTO, Quæ ſint ſigna inhabitantis Spiritus Sancti. Hæc au-

In Moral. tem optimè explicat Gregorius: Habitare in Corpore Animam, probant vitalis ſenſus Corporis: habitare in Anima Spiritum, probat vita ſpiritualis Illud ex viſu, & auditu dignoſcitur; iſtud ex charitate, & humilitate, ceteriſque virtutibus, iiſque maximè, quas tamquam fructus Sancti Spiritus
Gal. 5. 22. enumerat S. Paulus, hoc modo: Chritas, Gaudium, Pax, Patientia, Longanimitas, Bonitas, Benignitas, Manſuetudo, Fides, Modeſtia, Continentia, Caſtitas. Commoda porrò & utilitates inhabitantis in CORDIBVS noſtris Spiritus Sancti, hoc modo exponit Bernardus: Quia mãdatum accepi-
Serm. de Pentec. mus, ut declinantes à malo faciamus quod bonum eſt; vide quemadmodum Spiritus in utroque adiuvat infirmitatem noſtram. Ad declinandum enim à malo, tria operatur in nobis: compunctionem, ſupplicationem, remiſſionem. Initium enim revertendi ad Deum, pœnitentia eſt; quam ſine dubio Spiritus operatur, non noſter ſed Dei. Quis enim cùm ad ignem venerit algens, & fuerit calefactus, dubitavit ab igne ei veniſſe calorem, quem habere non poterat ſine illo? Sic ergo qui priùs in iniquitate fuerat frigidus, ſi poſtmodum fervore quodam pœnitentiæ accendatur, alium ſibi Spiritum, qui ſuum arguit, & diju-

dijudicat, non dubitet advenisse. Secundò, quia non prodest pœnitere de culpa, nisi supplices pro venia; hoc etiam Spiritus operatur, qui postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Tertiò, qui donat ut postulemus, idem quoque quod postulamus ipse donat: & sicut in nobis, interpellat pro nobis; ita in Patre delicta donat cum ipso Patre, Advocatus noster ad Patrem in CORDIBUS nostris, Dominus noster, in CORDE Patris.

PORRO ad faciendum bonum, quid in nobis Spiritus bonus operatur? Profectò monet, & movet, & docet. Monet memoriam, rationem docet, movet voluntatem. Memoriæ suggerit bona in cogitationibus Sanctis, atque ita ignaviam nostram, torporemque repellit. Propterea quoties hujusmodi suggestionem boni senseris in CORDE tuo, da honorem Deo, & age reverentiam Spiritui Sancto, cujus vox adsonat in auribus tuis. Sed cùm multi admoniti ut benè faciant, minimè sciant quid agendum sit, nisi adsit denuò gratia Spiritus Sancti; & quam inspirat cogitationem, doceat in opus proferre; vacua in nobis erit gratia Dei. Sed quid? scienti bonum, & non facienti, peccatum est illi gratia. *Iacob.* 4. 17. Propterea non solùm moneri, & doceri;

 verùm

verùm etiam moveri, & affici ad bonum
Rom.8. 26. necesse est, ab eo utique Spiritu, qui adjuvat infirmitatem nostram, & per quem
Rom.5.5. in CORDIBUS nostris diffunditur charitas, quæ est bona voluntas. Orabo igitur
Psal. 50. 12. Deum, ut Spiritum rectum innovat in visceribus meis; & Spiritum Sanctum suum non auferat à me: sed magis Spiritu prin-
Gal.5.16. cipali confirmet me Spirituum Pater, ut Spiritu ambulans, desideria carnis non perficiam.

LE-

OBSIGNATIO CORDIS.

Pone me, ut ſignaculum, ſuper COR tuum. *Cant. 8. 6.*

Quod gerit, inſcriptum, COR Patris Epiſtola, verbum,
Sponſa, tibi dius, molle, ſigillat amor.

33. *Pag. 379.*

LECTIO XIII.

Cordis Obſignatio. Embl. 33.

Pone me ut ſignaculum ſuper Cor *tuum.* Cant. 8, 6.

Quot gerit inſcriptum, Cor, *Patris, Epiſtola, Verbum.*
Sponſa tibi dius, molle ſigillat amor.

Ttende, Dilecta Deo Anima, ipſum Sponſum tuum amandi præceptum tibi tradere, atque à te expoſcere, ut jugiter ejus recorderis, nec umquam ejus memoriam deponas. Præceptum illud in amoris Canrico his verbis expreſſit: Pone me ut ſignaculum ſuper Cor tuum. Quæ multiplici ſenſuum varietate fœcunda, uberem meditationis & inſtructionis materiam tibi ſuggerunt. *Cant.* 8.6.

Primo enim Considera, Signaculum hoc, ſive ſigillum, accipi pro inſtrumento, quo utimur ad obſignandum, quod Annulus Signatorius apud antiquos voca-

vocatur. Solebant autem in annulis exprimere effigies eorum, quos chariſſimos habebant, eoſque in digito manus ſiniſtræ, qui minimo proximus eſt, geſtabant: in hoc enim digito nervulus quidam, qui à CORDE procedit, terminatur; cui dum annulus imponitur, COR quaſi coronâ honeſtatur, ſimulque id ſignificatur, eum nobis maximè CORDI eſſe, cujus imagine pala annuli inſignita eſt; hoc ſenſu loquitur Dominus, cùm Zorobabel ſibi charum fore ſignifi-
Aggai 2. cans, ait: Aſſumam te Zorobabel ſerve meus,
22. & ponã te quaſi ſignaculũ, quia te elegi. Et
Ierem 22. apud Jeremiam idem Dominus: VIVO ego,
24. inquit, ſi fuerit Jechonias annulus in manu
Giſler. in dextera mea, inde evellã eum. Juxta hunc
*Cant. c.*8. igitur ſenſũ, quod Dilectus tuus à te requirit, ô Anima, hoc eſt, ita me charum & dilectũ habeas, quemadmodũ hominibus chara ſunt propria ſignacula; & ſic me in tuo geſtes CORDE, ut in digito deferri ſolet annulus ſignatorius, quem nullus inde eripiat.

CONSIDERA SECUNDO, Annulis hiſce obſignari ſolere litteras, unde in Scriptu-
3. *Reg.*21 ra ſæpiùs legimus, nomine Achab, vel Aſ-
8. ſueri miſſas litteras, ejuſdem Regis annulo
Eſther. 3. obſignatas: ut ſecretum ac ratum id habe-
13. retur, quod in illis continebatur. Proinde hoc ſenſu Sponſus requirit, ut Anima ſit

t quasi viva Epistola, in qua Verbum Patris digito Dei, qui est Spiritus Sanctus, xaratum sit; utque eadem Epistola Sponi sigillo obsignetur: nimirùm ut CORDI, amquam emollitæ ceræ, ipsa Dilecti effigies imprimatur, atque ita agnoscatur à quo itteræ istæ scriptæ sint.

ANNULO quoque obsignantur, quæ diligenter custodiri volumus; sic Scriptura ait: Regem Darium misso Daniële in lacum leonum, posuisse lapidem super os laci, quem obsignavit annulo suo, & annulo Optimatum suorum, ne quid fieret contra Daniëlem. Et Clemens Alexandrinus in hunc usum scribit à viris Annulum aureum dari solere Sponsis, non quidem ad ornatum, sed ut ea obsignent, quæ domi digna sunt quæ custodiantur, propterea quòd servandæ domus ad eas cura pertineat. Exigit ergo Sponsus hisce verbis CORDIS custodiam. COR enim receptaculum est cælestium thesaurorum, in quo gratia, charitas, sapientia, & ipse Spiritus Sanctus diffunditur, ac habitat. Cùm autem CORDE nihil sit instabilius maximâ indiget custodiâ; ac propterea Sponsus ait: Pone me ut signaculum super COR tuum, ut ego ipse custodiam illud, & cuncta quæ in illo habes; ne hostes audeant illud contingere, quod

Dan. 6. 16

Lib. 3. Pædag. 9. cap. 2.

Cant. 8. 6.

quod tanto vident munitum ſigillo. Id-
Lib. 1. 2. circò (inquit D. Gregorius) ſignaculum re-
Mor. c. 4. bus ponitur; ne quâ diripientium præſum-
ptione temerentur. Sponſi ergo in CORDE
ſignaculum ponitur, quando fidei ejus my-
ſterium in cuſtodiam noſtræ cogitationis
imprimitur; ut illi infidelis ſervus, nimi-
rùm noſter Adverſarius, cùm ſignata COR-
DA fide conſiderat, tentando in ea irrum-
pere non præſumat.

CONSIDERA TERTIO, Morem eſſe quarumdam gentium, eorum quos diligunt notas, & ſigna quædam ſibi imprimere, vel ſuper CÓR, vel ſuper brachia: ut eos licet abſentes, quoquo modo habeant præſentes, nullaque illos ex ipſorum CORDE deleat oblivio. Ita Sponſus nobis portandus in CORDE eſt, & quaſi cælo inſculpendus; ut cum Paulo dicere poſſi-
Galat. 6. mus: Ego enim Stigmata Jeſu in Corpore
17. meo porto; id eſt, mancipium Chriſti
Lud. de ſum, miles, & vehemens illius amator
Pont. in ſum: & ideò ejus Stigmata inuſta, vel in-
Cant. ſculpta in Corpore meo gero, ut omnes
ſciant interiùs, & exteriùs; CORDE, &
opere, non meum jam eſſe, ſed Chriſti; &
Gal. 2. 19. illum vivere in me ut Crucifixum, quia
2. Cor. 4. Chriſto confixus ſum Cruci, & ſemper
10. mortificationem Chriſti Jeſu in Corpore
meo

meo porro, ut vita illius manifestetur in neipso. Quemadmodum igitur Antichristi servi habituri dicuntur characterem bestiæ in dextra manu, aut in frontibus suis : ita Animæ Christo desponsatæ, signum Dei vivi non tantùm in frontibus, non tantùm in manibus, aut aliis Corporis membris, sed in intimo Corde gestare debent infixum; ut sicut portavimus imaginem terreni hominis, ita portemus & cælestis. Optimè in hunc sensum dixit Ambrosius: Signaculum Christus in fronte est, signaculum in Corde. In fronte, ut semper confiteamur; in Corde, ut semper diligamus; signaculum in brachio, ut semper operemur. Luceat ergo imago ejus in confessione nostrâ, luceat in dilectione, luceat in operibus & factis, ut si fieri potest, tota ejus species exprimatur in nobis.

Apoc. 13. 16.

Apoc. 7. 3.

1 *Cor.* 15. 47.

Lib. de Isa. c. 8. *Tom.* 1.

Cant. 6.

Considera Quarto, Oportere Cor nostrum esse velut numisma summi Regis: gerens impressam illius imaginem. Vult Salvator noster (ait Theodoretus) ut eum pro signaculo in contemplationibus, & injactionibus nostris habeamus, & notam ipsius tum dictis, tum factis imprimamus. Sic enim erunt numismata regia, non adulterina, sed regiam imaginem præferentia. Quemadmodum ergo numi-

mi,

mi, valorem ſuum habent à Regis effigie: ita opera & cogitationes, quæ ex CORDE prodeunt, meritum omne à Chriſto habent; & in quantũ COR eſt conforme CORDI ejus, cujus imaginem gerit; in tantum erit Deo acceptum. Agnoſce quoque, Anima, te Dei denarium eſſe, ſignatum lumine vultus ejus; atque ideò te non tuiipſius eſſe, ſed illius cujus imaginem & ſuperſcriptionem geris. Dominus enim, viſo Cæſaris nummo, dicens: Reddite ergo quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo, tantum dicere voluit, ut Auguſtinus exponit: Quemadmodum Cæſar à vobis exigit impreſſionem imaginis ſuæ, ſic & Deus: ut quemadmodum illi redditur nummus, ſic Deo Anima lumine vultus ejus illuſtrata, atque ſignata. Non immeritò nos monet Ambroſius, ut imaginem hanc nitidam & ſplendentem conſervare ſtudeamus: Apoſtolus, inquit, in Spiritu nos dicit eſſe ſignatos: quoniam Patris imaginem habemus in Filio, ſigillum Filij habemus in Spiritu. Hac Trinitate ſignati, caveamus diligentiùs, ne quod accepimus, pignus in CORDIBUS noſtris, aut morum levitas, aut ullius adulterij fraus reſignet. Sed quia, niſi Dominus cuſtodierit COR, in vanum laborant, qui cuſtodiunt illud:

Pſal. 4. 7.
Matth. 22 21.
In Pſal. 4.
Lib. 1. de Virginib. Tom. 4.
Epheſ. 4. 30.

illud: rogandus est Deus CORDIS, ut illius splendorem conservare dignetur. Illumina Domine vultum tuum super nos. Impressisti nobis vultum tuum, fecisti nos ad imaginem & similitudinem tuam, fecisti nos nummum tuum, sed non debet imago tua in tenebris remanere. Mitte radium sapientiæ tuæ, repellat tenebras nostras, & fulgeat in nobis imago tua. *Aug. in Psal. 66.*

CONSIDERA QUINTO, Praxim & fructum huius exercitij. Praxis enim ejus consistit in continuâ memoriâ præsentiæ Dei in CORDE nostro existentis, & velut Templum suum inhabitantis. Templum enim Dei Sanctum est, inquit Apostolus, quod estis vos. Commendat hoc exercitium S. Basilius: Agendum assiduè, ut ex perpetuâ ac purissimâ recordatione impressam in CORDE nostro de Deo cogitationem, veluti indelebile aliquod signum circumferamus. Idemque rursus: Est verò Dei inhabitatio, insidentem intùs Deum memoriâ complecti; hacque nos ratione Templum Dei efficimur, quando nec terrenis curis perpetuus tenor memoriæ interpellatur, nec improvisis perturbationibus intellectus tumultuatur: sed hæc omnia effugiens vir amore Dei præditus, ad Deum ipse secedit. Sed de hoc

1. Cor. 3. 17.

In Reg. fuse disp.

Epist. 1.

exercitio alij fusiùs. Fructus autem ut multiplex est, ita cum primis eminet gaudium in Spiritu Sancto, quo abundè perfunduntur illi, qui Dei memoriam CORDI suo altissimè imprimunt. Expertus id testatur
Ps.76. 4. Regius Propheta, dicens: Memor fui Dei, & delectatus sum. Et Judas Machabæus,
2. Mach. 15.26. & qui cum eo erant, manu quidem pugnantes, sed Dominum CORDIBUS orantes, scribuntur prostrasse non minus triginta quinque millia, præsentiâ Dei magnificè delectati. Gaudebant hi, & exultabant infestissimorum hostium agmine circumdati, ob solam præsentis Dei memoriam. Nam

Ex Iubilo S.Bern.

Iesu dulcis memoria
Dat vera CORDIS gaudia;
Sed super mel, & omnia,
Ejus dulcis præsentia.
Nil canitur suavius,
Auditur nil jucundius,
Nil cogitatur dulcius,
Quam Iesus Dei Filius.

Etenim est ipse benignissimus Dominus

Iesus decus Angelicum,
In aure dulce canticum,
In ore mel mirificum,
In CORDE nectar cælicum.

Exempla quædam huc ſpectantia.

VISUM eſt hanc Meditationem exemplis quibuſdam illuſtrare, quibus admirando modo divina bonitas oſtendit, quàm gratum ſibi ſit, per piam memoriam in humano CORDE commorari. Primum autem ſit, quod Angelicus Doctor in hunc modum enarrat: Beatus Ignatius in tantum nomen Chriſti dilexit, ut cùm Trajanus requireret ab eo, ut nomen Chriſti negaret, reſpondit: Quòd de ore ejus removeri non poſſet; & cùm ille minaretur, ipſi caput abſcindere, & Chriſtum de ejus ore removeri, dixit: Etſi de ore abſtuleris, numquam tamen de CORDE abripere poteris. Hoc enim nomen CORDI inſcriptum habeo, & ideò ab ejus invocatione ceſſare non valeo. Quod audiens Trajanus, & probare cupiens, ſervi Dei abſciſſo capite, COR ejus extrahi juſſit, & inventum eſt habens nomen Chriſti in ſe ſcriptum litteris aureis. Poſuerat enim ſuper COR ſuum hoc nomen quaſi ſignaculum.

B. Thom. in opuſc. de expoſ. orat. Domin. ſecutus Adonem Trevir. in Martyrol.

AFFINE huic eſt, quod de Beata Margarita de Caſtello Ludovicus Granatenſis refert: Cùm enim frequentiſſimè in Nativi-

Granat. Conc. 3. de Nat. Dom. n. 3.

tivitatis Domini noſtri myſterij contemplatione verſaretur, maximiſque in eo deliciis frueretur, ac poſt mortem inteſtina ab ejus Corpore extraherentur, ubi COR ejus ab eâ, quâ pendebant inteſtinorum parte, abſciſſum fuit, unio quidam inſigni magnitudine & pulchritudine, non ſine ingenti miraculo inde erupit: in qua, velut in tabula quadam, Dominicæ Nativitatis imago ſculpta erat, eademque Virgo genibus flexis ibidem ante Dominicum Præſepe collocata. Qui quidem unio ad hunc uſque diem in Sacrario domus Beati Dominici (cujus illa tertium Ordinem profeſſa erat) ſervatur. Aliud exemplum Thomas Bozius recenſet, & aſſerit ſe vidiſſe Corpus Claræ Virginis de monte Falco, & COR ejus, in quo inſculptus eſt Chriſtus Cruci affixus, ex eadem carne flagra, quibus eſt cæſus; columnam cui alligatus, omnia denique ſimulachra, quibus ejus perpeſſiones referuntur.

Lib. 15. de ſign. Eccl. c. 3. Tom. 2.

Lib. 1. Apum cap. 15. part. 8.

CANTIPRATANUS aliud nobis ſuppeditat, & ait: De quodam Martyre, prope noſtra tempora, veridicâ relatione ſuſcepi: cùm captus quidam gentili tyranno ſerviret, & ille eum honeſtiſſimè tractaret, Martyr autem gemebundus incederet, miratus Tyrannus cauſam triſtitiæ, quærit,

&

& quare cum servis alijs non gauderet? cui Martyr: Cum aliis, inquit, gaudeo; sed semper tristis incedo, quia mortis Dei mei memor, continuè in CORDE meo Passionis ejus stigmata porto. Hæc mox ut Tyrannus audivit, graviter indignatus; Et ego, inquit experiar quæ dixisti. Nec mora, exemptore vocato, jubet aperto pectore Martyris, COR ejus evelli, & per medium cultro secari. Ubi statim, mirante Tyranno cum suis, res miranda conspicitur; quia pro sigillo, pars vna CORDIS Crucifixi Christi imaginem continens, reperitur. Quo viso, Tyrannus mox credidit, & cum omnibus suis sacrum Baptisma suscepit.

CUIDAM personæ Deus revelare dignatus est, quanto amore S. Gertrudem Islebiensem Ordinis S. P. N. Benedicti prosequeretur: ei enim inter cetera dixit: Nusquam optatiori, congruentiorive modo me invenire potes, quàm aut in Sacramento Altaris; aut in hujus meæ Dilectæ CORDE, ac Anima. Paria de ejusdem sorore S. Mechtilde referuntur, quæ Christum Dominum in CORDE suo, velut in vineâ quadam pulcherrimâ deambulantem vidit.

Insinuat. divin. piet. l. 1. c. 4.

Mechtil. lib. 1. de grat. spir. cap. 41.

LECTIO XIV.

EMBL. 34.

CORDIS Vulneratio.

Tetendit arcum suum, & posuit me quasi signum ad sagittam.
Thren. 3. 12.

Ille COR *hoc validis, mea lux, transfige sagittis,*
Pharmaca sunt, tua quæ, vulnera, dextra facit.

Ps. 44. 3. 1. Pet. 1. 12.

PECIOSUS ille formâ præ filijs hominum, in cujus vultum etiam desiderant Angeli prospicere, CORDIS nostri regnum sibi vendicare delectatur; dum amore nos possidere, unus nobiscum fieri, & verus Emmanuël, id est, nobiscum Deus esse concupiscit. At quibus armis hoc regnum sibi obtinet? iis proculdubiò, de quibus David ad eum ait:
Ps. 44. 5. Specie tuâ & pulchritudine tuâ intende, prosperè procede, & regna, ac si diceret, Insignis illa species & pulchritudo, instrumenta sunt, quibus pacificus Rex intendit, sive pergit in victoriâ, prosperè procedit,

CORDIS VVLNERATIO.

Tetendit arcum ſuum, et poſuit me quaſi ſignum ad ſagittam. *Thren. 3. 12.*

Mille COR hoc validis, mea lux, transfige ſagittis,

Pharmaca ſunt tua quę vulnera dextra facit.

34. *Pag. 390.*

regio & triumphali more equum vel quadrigam aſcendit; & glorioſiſſimè regnat. Ipſe enim eſt imago Dei inviſibilis, Primogenitus omnis creaturæ, in omnibus primatum tenens; quia in ipſo complacuit omnem pulchritudinem inhabitare. Quare non immeritò bis ſpecioſus à Dilectâ Sullamite prædicatur, dum ait: Ecce tu pulcher es, Dilecte mi, & decorus. Divina ergo illa pulchritudo eſt, quæ CORDA noſtra domat, ſibique ſubjicit, ut in iis regnare delitioſiſſimè poſſit. Quod pulcherrimè declarat Magnus Baſilius: Cùm præceptum nobis ſit, ut charitatem in Deum habeamus, in ipſo confeſtim ortus noſtri initio vim quamdam nanciſcimur, per quam noſtrapte ſponte ad ipſum diligendum impellamur; nam rerum pulchrarum naturâ appetentes ſumus. Verùm, quid eſt, quæſo, pulchritudine divinâ admirabilius? quæ notio Dei majeſtate excogitari gratioſior poteſt? quod ejuſmodi deſiderium, quis ſecum comminiſci queat, cujuſmodi eſt illud, quod Animæ vitiis omnibus perpurgatæ divinitus ingeneratur adeò vehemens, adeove intolerandum? quæ verè, ſincereque dicere illud poſſit: Ego amore langueo. Et: Vulnerata charitate ego ſum. Inexplicabiles prorſus, nec ulli pro

Coloſſ. 1. 15.

Cant. 1. 15.

In Reg. fuſ. diſp. quæſt. 2.

Cant. 2. 5.

dignitate enarrabiles, quæ è fulgurantissimo fonte illo divinæ pulchritudinis intermicant, ac prosiliunt fulgetræ. Ex hac pulchritudine, velut è pharetrâ quadam, sagittæ illę procedunt, de quibus David: Sagittæ tuæ acutæ, in CORDA inimicorum Regis. Exivit enim Rex noster cum arcu & corona, ut populos sibi subiiceret & vinceret, sed vicit sagittis, quas infixit in CORDA inimicorum Regis. Quos enim inimicos invenit, jaculis transfixit amoris, & amicos sibi fecit. Hæc sunt vulnera diligentis; quæ, Salomone teste, meliora sunt, quàm oscula odientis.

Ps. 44. 7.

Prov. 27. 6.

CONSIDERA SECUNDO, Sagittam hîc & sagittarium eumdem esse: sagitta enim charitas est, sagittarius Deus: Deus autem est charitas. Quisquis diligit Deum, sagitta hæc in CORDE ejus hæret, & sagittarius sagittam sequitur, & ambo manent cum amante. Qui enim manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. Sed audi Nyssenum eleganti oratione hoc explicantem: Sagittarius, ait, eiaculatus hoc telum, est ipsa dilectio; & Deum esse dilectionem, sacris è Litteris didicimus, qui quidem telum electum, Deum illum unigenam ad eos mittit qui servantur, Spiritu vitæ triplicem cuspidis aciem inungens,

Ioan. 4. 16.

Ibid.

Nyssen. orat. 4. in Cant.

gens, ut eum in quem immissa fuerit, unà cum telo & ipso sagittario in unum colligat. Itaque videt jam Anima, per divinos gradus in sublime deducta, dulcedinem dilectionis, tanquam telum in sese, quo vulnerata est. O præclarum vulnus! ô dulcem plagam, per quam vita ad interiora penetrat, quasi quoddam ostium & januam sibi aperiens ipsâ divisione! Quàm pulchrum est, inquit Origines, quàm decorum, vulnus è charitate accipere! Alius jaculum carnei amoris accepit, alius terreno cupidine vulneratus est; tu nuda membra tua, & præbe te jaculo formoso; siquidem Deus sagittarius est. Audi Scripturam de hoc eodem jaculo, immò ut ampliùs admireris, audi ipsum jaculum quid loquatur: Posuit me in sagittam electam, & in pharetra sua servavit me, & dixit mihi: Magnum est tibi hoc vocari puerum meum. Intelige sagittam, quid dicat, & quomodo à Deo sit electa. Quàm beatum est, hoc jaculo vulnerari!

Hom. 2. in Cant.

Isa. 49. 2.

CONSIDERA TERTIO, Quàm necessarium sit, ut COR nostrum hâc sagittâ transfigatur. Hæc est enim sagitta salutis Domini. Hæc sagitta, cùm adducat ipsum sagittarium Jesum, veram quoque adfert salutem. Hoc vulnus, inquit Augustinus, ad

4. Reg. 13 17.

In Ps. 37.

ad veram ſalutem rapit; & qui hoc vulnere non fuerit vulneratus, ad veram ſanitatem non poterit pervenire. Magis verò id explicat Gregorius, dum ait: CORDA noſtra malè ſana ſunt, cùm nullo Dei amore ſauciantur, cùm peregrinationis ſuæ ærumnam non ſentiunt, cùm erga infirmitatem proximi nec minimo affectu langueſcunt. Sed vulnerantur, ut ſanentur: quia amoris ſui ſpiculis mentes Deus inſenſibiles percutit, moxque eas ſenſibiles per ardorem charitatis reddit. Unde & Sponſa dicit: Vulnerata charitate ego ſum. Malè enim ſana Anima, atque in hujus exilij ſtatu cæcâ ſecuritate proſtrata, nec videbat Deum, nec videre requirebat: percuſſa autem charitatis ejus ſpiculis, vulneratur in intimis affectu pietatis, ardet deſiderio contemplationis, & miro modo vivificatur ex vulnere, quæ priùs mortua jacebat in ſalute. Transfige ergo, ô Divine ſagittarie, tam ſalutaribus, tamque efficacibus ſagittis COR meum, ut tui amore & deſiderio langueat.

Lib. 6. Moral. cap. 14.

Cant. 2. 5.

CONSIDERA QUARTO, Effectus piæ hujus ſagittationis. Ut enim penetrante ſagittâ COR noſtrum, cum ſanguine ſimul exit & vita: ita intrante charitate & ſagitta amoris Dei, exit à nobis amor proprius,

prius. Teſtatur id ſaucia Sponſa, dum non ſemel ait: Amore langueo, ac ſi diceret: *Cant.2.5.* Sagitta illa electa, quâ me dilectus meus vulneravit, ignita eſt, æſtum inducit, & languorem: languorem ſalubrem, languorem vitalem, quo quis ſibi moritur, ut Chriſto vivat. Nam (ut benè Guilielmus Abbas) *Apud Delrio in cap. 2. Cant.* languor iſte intelligitur etiam defectus ſuimet ad ſe. Quantum quis proficit in amore Dei, & quantò quis propiùs accedit ad Deum; tantò plus deficit in amore ſui, & tantò longiùs à ſe divellitur: ideò quò quis in Deo validior, in ſe eſt languidior; quò quis plus amat Deum, hoc ſeipſum magis contemnit. Alios porrò effectus exponens Gregorius, ait: Mens quæ jam talis eſt, nullam præſentis ſæculi conſolationem recipit; ſed ad illam quam diligit, medullitùs *Hom. 15. ſuper Ezechiel.* ſuſpirat, fervet, anhelat, anxiatur: vilis ei fit ipſa ſalus ſui Corporis, quia transfixa eſt vulnera amoris. Mala autem eſt ſalus CORDIS, quæ dolorem hujus vulneris neſcit. Cùm verò anhelare jam in cæleſti deſiderio, & ſentire vulnus amoris cœperit, fit Anima ſalubrior ex vulnere, quæ priùs ægrotabat ex ſalute.

CONSIDERA QUINTO, Salutares hos effectus in Sanctis apparere, quorum pectora Dei amor penetravit, de qui-

bus

Quæst.2. bus Basilius: Si quando Sanctorum viro-
in Reg. rum quempiam Dei pulchritudo circum-
fus. disp. fulsit, intolerabilem illorum in Animis de-
fixum desiderij aculeum reliquit: quippe
qui, cùm vehementer eos vitæ hujus tœ-
deret, in voces illas erumpere soliti essent:
Ps.119.5 Hei mihi, quia incolatus meus prolongatus
Ps.41.3. est! Et: Quando veniam & apparebo ante
Ps.1.23. faciem Dei? Et: Dissolvi, & esse cum Chri-
Ps.41.3. sto melius est. Et: Sitivit Anima mea ad
Luc. 2. Deum fortem vivum. Et: Nunc dimittis
29. servum tuum Domine. Vehementer enim
vitam hanc, veluti tetrum quemdam car-
cerem abhorrebant; usque adeò difficiles ad
cohibendum Animis erant ij, quorum men-
Ps.119.4. tes Dei amor perstrinxerat. Ecce hæ sunt
Ep.140. sagittæ potentis acutæ. His sagittis, ait Hie-
ad Princ. ronymus, & Cleophas in itinere, cum alte-
Luc 24. ro vulneratus ajebat: Nónne COR nostrum
32. ardens erat in nobis? & in alio loco legi-
Ps.126.4. mus: Sicut sagittæ in manu potentis, ita fi-
lij excussorum. His sagittis totus mundus
vulneratus & captus est. His sagittis vul-
Luc. 7. nerata Magdalena ad Christum in domo
37. Pharisæi accumbentem cucurrit, ut pecca-
torum veniam obtineret. Quàm verò cha-
ritate vulnerata esset, exteriora ejus quæ
faciebat opera, facilè declarabant, de qui-
bus canit Ecclesia:

Amore

Amore currit saucia *Breviar.*
Pedes beatos ungere, *Rom.*
Lavare fletu, tergere
Comis, & ore lambere.

Nec spe suâ frustrata est; quæ enim venerat ægra, reversa est sana. Tactus & hisce iaculis fuit B. Augustinus, cùm de se aiebat: Insaniebam salubriter, & moriebar vitaliter; gnarus quid mali essem, & ignarus quid boni post paululum futurus essem. Fremebam ego Spiritu, indignans turbulentissimâ indignatione; quòd non irem in placitum & pactum tecum Deus meus, eò quò eundum esse omnia ossa clamabant. Sagittaveras tu Cor nostrum charitate tuâ; & gestabamus verba tua transfixa visceribus: & exempla servorum tuorum, quos de nigris lucidos, & de mortuis vivos feceras. Congesta in sinum cogitationis nostræ urebant, & absumebant gravem torporem, ne in ima vergeremur, & accendebant nos validè. Sed stupendum prorsus est, quod hoc in genere Sanctissimæ Virgini Theresæ accidit: Astantem quippe ad latus sinistrum sibi vidit Angelum, formâ corporeâ indutum, quem de Seraphinorum numero fuisse ex miro oris splendore Sancta Mater credidit. Hic aureum manu iaculum oblongum, &

Lib. 8. Confess. cap. 8.

Lib. 9. Confess. cap. 2.

Ribera l. 1. c. 11. ejus vitæ.

& loco cuſpidis flammulâ obarmatum vibrabat, quod ipſe CORDI illius, ut videbatur, infixum cùm educeret, ipſa ſimul evelli præcordia credebat, & ingenti divini amoris æſtu COR penitus flammeſcere. Sed & longè antè S Gertrudis idem charitatis beneficium à divino amore conſecuta eſt; ut enim ipſa refert, perſonam quamdam obligaverat, ut ſingulis diebus ante Imaginem Crucifixi hæc verba diceret: Per tuum tranſvulneratum COR, transfige amantiſſime Domine, COR ejus jaculis amoris tui; in tantum, ut nihil terreni continere poſſit; ſed à ſola efficacia tuæ divinitatis contineatur. Cujus precibus confidebat ſe aſſecutam, quod poſteà ei evenit. Die enim Dominicâ ſenſit ſe appropinquaſſe divino CORDI Chriſti Domini, idque tam per interioris gratiæ infuſionem, quàm per evidentis ſigni in Imagine Crucifixi demonſtrationem. Videbatur enim ei de vulnere dextri lateris Crucifixi prodire tamquam radius Solis, in modum ſagittæ acutos, qui affectum ejus blandè allexit. Sed non ita ſatisfactum fuit deſiderio amantis Sponſæ, donec alio quodam die Chriſtus Dominus ei adfuit, velut ex improviſo infigens vulnus CORDI ejus, cum

Lib. 2. Inſinuat. divin. piet. c. 5.

his

his verbis: Hîc confluat tumor omnium affectionum tuarum. Alio quodam tempore dum quidam Frater in Capella prædicans inter cætera dixit: Amor est aurea sagitta, quâ si quid sagittaverit homo, hoc sibi quodammodo vendicat: ergo stultus est, qui amorem suum terrenis occupat, cælestia negligendo. Ad hæc verba eadem Sancta Gertrudis inardescens, dixit ad Dominum: O utinam ego haberem hanc sagittam! quia absque dilatione te unicum Dilectum Animæ meæ transfigere vellem, ut te semper retinerem. Quod cùm diceret, vidit Dominum versus eam tenentem auream sagittam, & sic respondentem: Tu proponis me vulnerare, si auream sagittam haberes; ergo, cùm ego hanc habeam, volo te transfigere in tantum, quòd numquam ampliùs ad priorem redibis sanitatem. Jam dicta ergo sagitta videbatur tripliciter reflexa, scilicet in prima parte, in media, & prope finem. Per quod dabatur intelligi triplex vis amoris, quam in Anima effecit eam vulnerando. Prima enim reflexio, cùm pertransierit Animam, eo modo ipsam vulnerat, ut more languentis, omnia transitoria penitus sibi reddat insipida; in tantum, ut de cetero in nullo talium valeat delectari, aut consolari. Secunda

Lib. 5. insinuat. divin. piet. cap. 27.

cunda autem pertranſiens, facit Animam more febricitantis (qui ex acerbitate doloris cum maxima impatientia expetit medicinam) ſupra modum inpatienti deſiderio æſtuare, ad hærendum Deo: cùm omninò ſibi impoſſibile videatur, citra ipſum aliquo modo poſſe reſpirare. Tertia deinde pertranſiens, Animam ad tam inæſtimabilia perducit, quòd nulla alia ſimilitudo dici poteſt, quàm quòd Animam quaſi à Corpore ſeparando, nectareis torentibus divinitatis facit iucundè ingurgitare.

EIUSDEM gratiæ quoque conſors fuit germana S. Gertrudis ſoror Mechtildis, *Lib. 2. grat. Spirit. cap. 20.* quæ è medio Crucis auream ſagittam probè acutam exilientem vidit, quæ amantiſſimè COR ejus transfixit. In ipſa verò CORDIS ſui vulneratione, Dilectum Animæ ſuæ hæc dicentem audivit: Dilecta mea, tota hujus mundi ſubſtantia impar eſt, ut oblectare poſſit unicam Animã, cujus ſuprema gloria & ſalus in eo conſiſtit, ut pœnas, & tribulationes ſuſtineat. Quis mihi det, Domine Deus, ut cum his Sanctis tuis ſalubriter vulnerari merear! Saucia, quæſo Domine, in- *Aug. in Meditat. cap. 9.* terioris hominis arcana tui amoris iaculo; & tepentis iecoris medullas ſagittis ſalutaribus penetrando ſuccende, atque amore tuo intima mentis & Corporis univerſa depaſce.

depaſce. Pone me ut ſignum ad ſagittam, *Thren. 3.*
& percute obſecro duriſſimam petram 12.
CORDIS mei, piâ & validâ cuſpide dilectionis tuæ; & altiùs ad ima potenti virtute penetra, ut lugeam, & langueam deſiderio amoris & pulchritudinis tuæ; quam oſtendes mihi cùm apparuerit gloria tua.

LECTIO XV.

EMBL. 35. CORDIS Inflammatio.

Concaluit COR *meum intra me, & in meditatione mea exardeſcet ignis.* Pſal. 38. 4.

Perge Amor, & ſuccende mei penetralia CORDIS;
Vivat ut in patrio, ceu Salamandra, rogo.

CONSIDERA PRIMO, CORDIS noſtri amator Deus noſter, ignis devorans atque conſumens eſt: devorat enim peccata, & conſumit veterem vitam, invocatque totum hominem. Quare etiam flagrantia, ardentia, atque ignita CORDA deſiderat; ut his ſe conjungat, ac uniat. Uniri enim non poſſunt niſi ea, quæ aliquo modo ſunt ſimilia. Cùm autem humana CORDA multo gelu conſtricta, & prorſus algida eſſent, adeòque à Deo maximè diſtarent, miſſus eſt Unigenitus Dei Patris, ut CORDA hominū præpararet, quò Auctori ſuo conjungi poſſent, Teſtatur id ipſe Chriſtus, cùm ait: Ignem veni mittere in terrā &

Deut. 9. 3.

Luc. 12. 49.

CORDIS INFLAMMATIO.

Concaluit COR meum intra me, et in meditatione meâ exardeſcet ignis. *Pſal. 38. 4.*

Perge Amor et ſuccende mei penetralia CORDIS;
Viuat vt in patrio, ceu Salamandra, rogo.

35. *Pag. 402.*

& quid volo nisi ut accendatur? Hæc terra, COR nostrum est: quemadmodum enim frigidum, & infimum terræ elementum, in media est mundi sede conglobatum; sic COR humanum in medio Corporis est constitutum, terram amans, & terrena sapiens. Terra, ait Gregorius, vocata sunt CORDA terrena, quæ dum semper in se infimas cogitationes congerunt, à malignis spiritibus conculcantur. Sed ignem Dominus in terrã mittit, cùm afflatu Sancti Spiritus CORDA carnalium incendit. Et terra ardet, cùm COR carnale, in suis pravis voluptatibus frigidum, relinquit cõcupiscentias præsentis sæculi, & incenditur ad amorem Dei. De hoc igne præclarè Ambrosius: Dominus ignem Novo sparsit Testamento, qui secretos mentium divinæ ardore cognitionis inflammaret affectus; qui vaporem fidei, & devotionis adoleret; qui cupiditatem virtutis accenderet. Hoc igne cælefactus dicit Jeremias: Et erat ignis flammigerans in ossibus meis. Hoc sermonum igne cælestiũ vaporati Cleophas, & ille alius qui simul cum Domino ab Jerusalem usque ad castellũ confecerant iter, dicebant: Nónne COR nostrum ardens erat in nobis, cùm aperiret nobis Scripturas? Vis etiam accendi divino hoc igne? invoca eum qui solus

Hom. 30. in Evang.

In Psal. 118.

Thren. 1. 13.

Luc. 24. 32.

dare poteſt, & cum Eccleſiâ ſupplici voce clama: Veni Sanctc Spiritus, reple tuorum CORDA fidelium, & tui amoris in eis ignem accende. *Miſſal. Rom.*

CONSIDERA SECUNDO, Nefas olim fuiſſe ſommo Sacardoti Aaron, ingredi in Sancta Sanctorum, niſi priùs aſſumpto thuribulo, quod de prunis Altaris impleſſet, compoſitum thymiama in incenſum obtuliſſet. Quid autem hoc ſignificat, niſi quòd CORDA noſtra, tamquam aurea quædam thuribula, igne Spiritus Sancti replenda ſunt, quibus thymiama variarum virtutum, & ſuffitus Orationum imponantur, atque ita ad cæleſtium promiſſorum habitudinem deſideria noſtra extendantur? Quantum verò ſcelus ſit, thuribulum CORDIS noſtri alieno igne implere, ſtupendo exemplo Nadab & Abiu filij Aaron demonſtrarunt. *Levit. 10. 1.* Qui alienum ignem thuribulis ſuis imponentes, ut eum coram Domino offerrent, egreſſus ignis à Domino devoravit eos, & mortui ſunt. Ignis hic alienus, eſt quævis cupiditas, quæ igni ſacro, id eſt, charitati eſt contraria. *Radulph. in Levit.* Charitas enim eſt ignis è cælo miſſus, & Animæ à Deo inditus; ignis vorò alienus eſt, cùm Anima ardet irâ, avaritiâ, luxuriâ, inquit Radulphus. Hæc enim non Deus,

ſed

ſed caro, vel dæmon Animæ ſuggerit & indit. Habet enim, ut Bernardus loquitur, etiam Adverſarius noſter (utpote perverſus divinorum operum æmulator) habet, inquam, ignem ſuum & ipſe? ignem concupiſcentiæ carnalis; ignem invidiæ & ambitionis; quem Salvator in nobis non accendere, ſed extinguere venit. Denique ſi quis alienum hunc ignem in divino offerre præſumpſerit ſacrificio, etiamſi Patrem habeat Aaron, morietur in iniquitate ſuâ. Avertat benigniſſimus Deus, ne alienis hic ignis in nobis ſuccendatur, ſed potiùs ignẽ ſui amoris accendat Deus in CORDIBUS noſtris. Dulcis Chriſte, bone Jeſu, charitas, Deus meus, accende me totum igne tuo, amore tui, ſuavitate & dulcedine tuâ, jucunditate & exultatione tua, voluptate & concupiſcentia tuâ; ut totus dulcedine amoris tui plenus, totus flammâ charitatis tuæ ſuccenſus, diligam te Deum meum ex toto CORDE meo, totiſque medullis præcordiorum meorum, habens te in CORDE, in ore, & præ oculis meis ſemper, & ubique: ita ut nullus pateat in me locus adulterinis amoribus.

Serm. 2. in Purif. B. Mariæ.

CONSIDERA TERTIO, Præcepiſſe olim Deum, ut ignis in Altari ſuo ſemper arderet, quem nutriret Sacerdos, ſubji-

Levit. 6. 12.

ciens ligna manè per singulos dies. Præ-
Lib.27. Moral. cap.7. ceptum hoc accommodatissimè ad nostrum propositum ita explicat S. Gregorius: Altare Dei, inquit, COR nostrum est, in quo jubetur ignis semper ardere: quia necesse est, ex illo ad Dominum charitatis flammam indesinenter accendere. Sacerdos ligna subjiciens, est fidelis quisque, qui, ne in eo charitatis flamma deficiat, debet in excitationem amoris exempla Patrum, vel præcepta Dominica ministrare. Debetque hoc fieri manè, quia manè prima diei pars est: postpositis cogitationibus vitæ præsentis, hoc priori loco quisque fidelium cogitet, ut quibus valeat nisibus, studium charitatis inflammet. De hoc igne ibidem Dominus ait: Ignis iste perpetuus erit, qui numquam deficiet in Altari. Numquam enim charitas à CORDE nostro abesse debet, quæ, nisi ipsi nos extinguamus, durabit in omnem omnino æternitatem: sive enim Prophetiæ
1.Cor.13. 8. evacuabuntur, sive linguæ cessabunt, sive scientia destruetur, charitas numquam excidit. Cave igitur, Anima mea, perpetuum hunc ignem extinguere; ne in
Ubi supr. perpetuas detrudaris tenebras. Ignis autem iste, ut idem Gregorius ait, in CORDE nostro citiùs extinguitur, nisi adhibitis exem-

exemplis Patrum, & Dominicis testimoniis reparetur. Amplectere igitur, Anima mea, Sacerdotale hoc ministerium; & per singulos dies manè per aliquod tempus ignem hunc nutrias, & nunc ligna Dominicæ Crucis, nunc divinorum beneficiorum materiam Altari subjicias; ut in eo divini amoris flamma exardescat: nam vir perfectus, ut Radulphus ait, totâ nocte hujus sæculi, & præsentis vitæ, ignis sui, id est, charitatis & fervoris flammam illustrem servare debet: ut vero manè (æternæ gloriæ) illucescente, sub Dei præsentiâ in æternum fulgeat. Succende ergo, Domine, COR meum succende mentem meam igne illo tuo, quem misisti in terram, & voluisti vehementer accendi, ut Sacrificium Spiritus contribulati, & CORDIS contriti obortis lacrymis quotidie offeram tibi Dulcis Christe, bone Jesu, reple semper COR meum inextinguibili dilectione tui, continuâ recordatione, adeò ut sicut flamma urens, totus ardeam in tui amoris dulcedine; quem & aquæ multæ in me numquam possint extinguere.

In Levit.

August. in Medit. cap. 36.

Ibid. cap. 35.

CONSIDERA QUARTO, Varias ignis proprietates, ex quibus facilè cognosces, num in thuribulo & Altari CORDIS tui,

divini amoris ignis impositus sit. Plurimas enumerat S. Dionysius Areopagita, ex quibus paucas hîc adferemus, Primò enim cùm lucidissimus sit, ipse tamen non admotâ materiâ, in qua suam vim, suumque ostendat officium, in seipso occultus atque incognitus manet: ita ignis divini amoris, non nisi in benè compositâ Animâ relucet, non nisi in moribus cælestis conversationis apparet, ut videant homines & glorificent Patrem, qui in cælis est, tanti ignis Auctorem. Secundò, ignis omnia superat, & ea quibus insederit, in suum traducit officium. CORDA etiam charitas accendit, eaquæ lucida atque ardentia efficit. Considera ferrum, quid illo durius? quid frigidius? & tamen si ignem concipiat; nō tantùm in se mollescit, & ardet; verumetiam alia incendere potest. Idipsum in duro & frigido CORDE Dei charitas efficere valet. Tertiò, & ignis, & Amor, omnibus sibi appropinquantibus sui consortium tradit: cùm enim

Lib. de cælesti Hierarch. cap. 15.

Matt. 5. 6.

Flammescit igne charitas,
Accendit ardor proximos:

nec tamen propterea mutuati luminis, aut ardoris detrimenta sentit. Quartò, ignis renovat omnia calore vitali, fulgoribus apertis illuminat, teneri miscerique

non

non poteſt: Divinus Amor COR renovat, mentem illuminat, nec terrenis miſcetur affectibus. Quintò, ignis ſuperiora ſemper petit, nullaque vi ad inferiora adigi poteſt: ita quos Amor Dei tetigit, quæ ſurſum *Col.* 3. 1.
ſunt ſapiunt, quæ ſurſum ſunt quærunt, & Corpore in terris poſiti, CORDE verſantur in cælis. Sextò, in qualibet ſuſcipiente materia, ſuæ majeſtatis potentiam ignis indicat, efficax, potens, omnibus inviſibiliter præſens. Quàm aptè verò hæc in charitatem quadrant: charitas enim pa *1.Cor.* 13.
tiens eſt, benigna eſt, non æmulatur, non 4.
agit perperàm, non inflatur, non eſt ambitioſa, non quærit quæ ſua ſunt, non irritatur, non cogitat malum, ipſiſque operibus oſtendit, quid in hominum CORDIBUS efficiat. Septimò, ignis ſi negligatur, non eſſe videtur; attritu autem veluti irritatione quadam, continuò lucentem excitatur in flammam: quid hoc aliud eſt, quàm quòd divina beneficia, & fidei noſtræ myſteria, quæ hujus ignis ligna & materia ſunt, niſi confricentur, & aſſiduâ meditatione ac vehementi deſiderio atterantur, flamma hujus ignis minimè apparet? O igitur, Deus meus, ignis qui ſemper *Auguſt.*
ardes, & numquam extingueris, accende *Solil.* 34.
me! ô lux quæ ſemper luces, & numquam

 ob-

obfuſcaris, illumina me! ô utinam arderem ex te! Ignis Sancte, quàm dulciter ardes, quàm ſecretè luces, quàm deſideranter aduris! Væ iis, qui non ardent ex te! væ illis, qui non illuminantur ex te?

LE

CORDIS VIGILIA.

Ego dormio, et COR meum uigilat. *Cant. 5. 2.*

Te vigil exquirit COR, *dum sopor occupat artus,*

Nec sine te noctu, nec potis esse die.

36. *Pag. 421.*

LECTIO XVI.

CORDIS Vigilia. EMBL. 36.

Ego dormio, & COR meum vigilat.
Cant. 5. 2.

Te vigil exquirit COR, dum sopor occupat artus,
Nec sine te noctu, nec potis esse die.

ONSIDERA, ô fidelis Anima, quid divinis amor in eorum CORDIBUS operetur, quos semel occupavit: id enim efficit, ut etiam dum dormiunt, mens tamen eorum vinculis Corporeis soluta, suique juris Animus, solitas suas cogitationes volvere non desinat. Nam, ut ait Chrysostomus, consue- *Hom. 10. de pœnitent.* vit Anima, quæ interdiu cogitat, eadem in somnis per phantasiam cernere. Testatur id Dilecta Deo Sponsa, cùm in sacro Epithalamio ita canit: Ego dormio, & COR *Cant. 5. 2.* meum vigilat. Quod Justo Orgelitano ex- *Iust. Orgel.* ponente: Ego à temporalibus delectationibus, consopitis quodammodo sensibus, conquiesco; sed futura desidero, æternaque

que conquiro, si dormio, sic vigilo. Hunc verò Sponsæ somnium, & CORDIS vigiliam non uno modo SS. Patres exponunt, omnes tamen ad CORDIS institutionem maximè conducunt. Quare

CONSIDERA PRIMO, Intelligi hîc dormitionem illam, quâ justus dormit vitiis, & concupiscentiis carnis, vigilet verò virtutibus. Est enim somnus Sanctorum, ait Ambrosius, feriatus ab omnibus Corporis voluptatibus, ab omni Animi perturbatione tranquillitatem menti invehens, & placiditatem Animæ; ut tamquam soluta nexu Corporis, se ablevet, & Christo adhæreat. Quare idem Antistes alibi sic exhortatur: Cùm Christus venerit, vigilantem te inveniat, ut paratus sis; dormiat caro tua, vigilet fides; dormiant illecebræ Corporis, vigilet CORDIS prudentia; membra tua redoleant Crucē Christi, & sepulturæ odorē, ut nihil iis somnus caloris infundat, nullos excitet motus: ipsa est Anima, quæ se Christo aperit, quam nulli vapores carnis exagitant.

Epist. 21. ad Anisium l. 3. Epistolarum.

Tom. 3. in exhortat. ad Virg.

CONSIDERA SECUNDO, Quomodo S. Augustinus Sponsæ somnum intelligat cessationem ab operibus externis, bonis etiam & licitis, à quibus abstineat, ut mens internæ vacet sapientiæ; quod eleganter sic explicat: Titiùs, inquit, veritas auditur, quàm

Tract. 57. in Ioan.

quàm prædicatur; vix non ſubrepit cuivis hominum quantulacumque jactantia, in qua utique coinquinantur pedes. Et paulò poſt: Proinde in iis qui libenter & humiliter audire moverunt, & vitam quietam in ſtudiis dulcibus & ſalubribus agunt, ſancta deliciatur Eccleſia, & dicit: Ego dormio, & Cor meum vigilat. Quid eſt hoc; niſi ita quieſco, ut audiam; otium meũ non impeditur nutriendæ deſidiæ, ſed percipiendæ ſapientiæ. Ego dormio, & Cor meum vigilat; vaco, & video quoniam tu es Do- *Pſal.* 45.
minus, quoniam ſapientiam ſcribo tempore 11.
otij, & qui minoratur actu, ipſe percipiet *Eccl.* 38.
eam. Ego dormio, & Cor meum vigilat; 25.
ego requieſco à negotioſis actibus, & Animus meus divinis ſe intendit affectibus.

Considera jam Tertio, Ut affinis ſit huic S. Auguſtini explicationi, ea quæ ſomnum explicat per quietẽ ab exterioribus Marthæ operibus, Cordis verò vigiliam *Luc.* 10.
meliorem Mariæ partem, ſtudium Ora- 42.
tionis intelligit: quo ſenſu S. Petrus monet: Vigilate in Orationibus. Quin & ip- 1. *Pet.* 4.
ſum Petrum, & dormientes cum eo Apo- 17.
ſtolos Chriſtus Dominus hortatur: Sic *Matt.* 26.
non potuiſtis unâ horâ vigilare mecum? 40.
Vigilate, & orate; ut non intretis in tentationem. Clarè inſinuans, ſe Apoſtolis

ſtolis eam vigiliam commendare, quæ fit non ſolùm oculis corporeis, ſed mentis.
In Orat. Domin. Quare S. Cyprianus ait: Alienari & rapi ineptis cogitationibus inter orandum, eſſe vigilare oculis, & CORDE dormire: cùm debeat Chriſtianus, & cùm dormit oculis, CORDE vigilare, ſicut ſcriptum eſt ex perſona Eccleſiæ loquentis in Cantico Canti-
Cant. 5. 2. corum: Ego dormio, & COR meum vigilat. Quapropter ſollicitè, & cautè Apoſto-
Col. 4. 2. lus admonet, dicens: Inſtate Orationi, vigilantes in eâ, docens ſcilicet & oſtendens, eos impetrare quod poſtulant de Deo poſſe, quos Deus videat in Oratione vigilare. Cùm ergo ad orandum te contuleris, ô Anima mea, intra in cubiculum tuum, dicito Corpori & ſenſibus, ac omnibus terrenis curis & cogitationibus: Manete foris ad oſtium, & requieſcite ibi donec ego orem, & COR meum coram Deo vigilet.

Intenta (enim) ſupplicatio
Dormire COR *mundum vetat.*

Sed & meditatio CORDIS, quæ in con-
Pſal. 131. 4. ſpectu Dei fit, ſomnum ab oculis mentis, & à palpebris CORDIS dormitationem
Grad. 19. ad fin. excludit. Ut enim Clymachus aſſeruit: Anima quæ verbum Domini quotidie ſine intermiſſione meditatur, ſolet per ſopo-

rem

rem quoque in eodem immorari. Somni ipsi (inquit Basilius) pietatis exercendæ meditationes quædam sint; quæ enim nobis sopore depressis occursant imaginationes, consueverunt ut plurimum contingere ceu extremus quidam tenor susurri lenis, aut soni editi, idque ex curis quas tecum agitaveris interdiu. Tantisper enim dum vivitur, cujusmodi fuerint studia, exercitationesque nostræ, istiusmodi necesse sit in somnia se dormientibus nobis ingerere. Sanè ad eum modum indivulsè, & continenter oraveris. Talis somnus fuit Sacratissimæ Virginis Genitricis Dei Mariæ, de qua hæc ait Ambrosius: Dormire non priùs cupiditas, quàm necessitas fuit. Et tamen cùm quiesceret Corpus, vigilaret Animus, qui frequenter in somnis aut lecta repetit, aut somno interrupta continuat, aut disposita gerit, aut gerenda prænuntiat.

Hom. ad Iulitt.

Lib. 7. de Virgin.

CONSIDERA QUARTO, Sublimiorem CORDIS vigiliam, quæ per contemplationem fit, sopitis Corporis sensibus, SS. Patres hîc agnoscere. Gregorius Papa ait: Sancti viri, dum terrena omnia despiciunt, dum tumultus mundi omninò fugiunt, dum otium in via Dei assumunt, nequaquam ut torpori vacent ea dimittunt: sed interiùs laborantes, quæ sint illa, ad quæ facti

In Cant.

facti sunt, in CORDE aspicere contendunt. Neque enim ut torpeant dormiunt, sed ut liberiùs æterna contēplentur, à transitoriis rebus quiescunt. Pulchrè autē hunc somnū & vigiliam contēplationis explicavit Gregorius Nyssenus: Somnus simulachrū mortis est; nam per somnum omnis sensuum affectio in Corporibus remittitur, & Corporis ipsius velut omnis intensio laxatur, & curarum in homine velut oblivio inducitur, & metus sopitur, & ira mitigatur, & malorū omnium sensus adimitur. Hinc discimus, eam quæ se jactat Corpore dormire, ac mēte vigilare, ipsam seipsâ sublimiorem esse redditam. Reverà enim in illo, in quo mens sola sibi vivit, à nullo sensu molestata, quasi quodam somno Corporea natura libratur, vereq́ue visio tranquillitate quâdam sopitur. Nimirùm tunc oculus Animæ liber, ac solutus est; nec patitur se deorsum trahi, intuens dumtaxat ea, quæ celsiora sunt rebus sub aspectū cadentibus: tunc auditus, velut amissis effectionibus suis, mortuus jacet, occupatâ mente rebus iis quæ rationem omnem longè superant. Reliqui sensus, qui ad brutorum naturam aliquantò propiùs accedunt, ne recenseri quidem hîc debent. Etenim cadaverosi cujusdam fœtoris instar, longè tum ab Animo

Hom. 10. in Cant.

mo removentur, & odoratus ſagaciter odores perveſtigans, & guſtatus obſequio gulæ deſtinatus, & præter hos etiam tactus, organum illud ſentiendi ſervile & cæcum, quod fortaſsè tantùm cæcorum causâ natura condidit. Atque his omnibus quaſi in quodam ſomno quieſcentibus, effectio CORDIS pura eſt, & ſurſum ſpectat ratio, nullo eam motu ſenſus circumſtrepente. Eam ob cauſam Anima, quotieſcumque ſe ſolâ veri boni contemplatione oblectat, omni rei voluptuariæ dormit: & omni motu Corporeo ſopito, nudâ puraq; mente, quaſi per divinam quamdam vigiliam, Dei patefactionem recipit. Hactenus Nyſſenus. Cujus ultima verba de arcanorum revelatione confirmans Ambroſius, ait: Secundùm hoc S. Iacob divina dormiens videbat miſteria, quæ vigilans non viderat, de cælo ad terras aërem pervium Sanctis Angelis, reſpicientem Dominum, & pollicentem terræ ejus poſſeſſionẽ, itaque brevi ſomnio dormiens impetravit, quod magno labore poſteà acquiſivit. Felix profectò Anima, quæ ita in pace, in idipſum dormit & requieſcit! cui nox illuminatio in deliciis ejus! quàm meritò hæc dicere poterit: Conſolabitur me lectulus meus, & relevabor loquens mecum in ſtratu meo. Felix

Epiſt. 60. ad Aniſium.

Pſal. 4. 9.

Pſ. 138. 11.

Iob. 7. 13.

Psal. 15. 11. Sponsa; quæ vacat, & videt, quàm suavis est Dominus; cujus sanè somnum ipse Sponsus interturbari vetat, dum ait: Adiuro vos filiæ Ierusalem, per capreas cervosque camporum, ne suscitetis, neque evigilare faciatis Dilectam, quoadusque ipsa velit. Quis mihi det suavi hoc sopore ita obdormire, ita CORDE vigilare ut cùm venerit Dominus, inveniat vigilantem: & cum sapientibus Virginibus introducat ad nuptias. Tribue mihi, ô Dilecte votorum meorum.

Cant. 2. 7.

Luc. 12. 37.

Ambr. in hymn.

Vt cùm, profunda, clauserit
Diem, caligo noctium;
Fides tenebras nesciat,
Et nox fidei luceat.
Dormire mentem ne sinas
Dormire culpa noverit;
Castos fides refrigerans,
Somni vaporem temperet.
Exuta sensu lubrico,
Te CORDIS *alta somnient:*
Nec hostis invidi dolo
Pavor quietos suscitet.

CORDIS VOLATVS.

Quæ ſurſum ſunt quærite, quæ ſurſum ſunt ſapite. *Colloſs. 3.1.*

Quis mihi Chaonij geminas dabit alitis alas,
Pertæſum terræ queis COR ad aſtra volet.

37.

LECTIO XVII.

CORDIS Volatus. EMBL. 37.

Quæ sursum sunt quærite, quæ sursum sunt sapite. Coloss. 3. 1.

Quis mihi Chaonij geminas dabit alitis alas,
Pertæsum terræ, queis COR, *ad astra volet?*

UAM diu sumus in hoc Corpore, peregrinamur à Domino. *2. Cor. 5. 6.* Exules, eheu! filij Evæ in hac lacrymarum valle erramus, & vagamur instabiles, longè remoti à patriâ: non enim hîc habemus manentem civitatem, sed futuram inquirimus. *Hebr. 13. 14.* Quænam verò hæc, nisi illa quæ sursum est Ierusalem mater nostra? *Galat. 4. 26.* Ascendit in illam, qui de cælis descendit Mediator Dei & hominum, homo Christus Iesus; *Tim. 2. 5.* ut & nos ad illam suspirare, & ascendere doceret. Quò enim præcessit gloria Capitis, eo spes vocatur & Corporis. *Leo Ser. de Ascens.* Liberos igitur CORDIS oculos ad illam altitudinem, in qua Christus est, erigamus. Sursum vocatos Animos, desideria terrena non deprimant; *Idem Serm. 2.*

 ad

ad æterna præelectos, peritura non occupent; viam veritatis ingressos, fallces illecebræ non retardent. Non discordet COR nostrum à facie nostrâ; non habeamus faciem sursum, & COR deorsum; non stemus recti Corpore, & CORDE repamus in terrâ: & si peregrini simus in viâ, levemus CORDA in cælum, ut imitemur eum qui ait: Nostra autem conversatio in cælis est. Sursum ergo COR, sursum cogitationẽ, sursum amorem, sursum spem ne putrescat. Quia laborasti & messuisti, triturasti & ventilasti: quæris locum tritico tuo, & non quæris locum CORDI tuo? & non quæris locum thesauro tuo? Ecce Dominus Deus dat tibi consilium de CORDE tuo: Ubi enim, inquit, fuerit thesaurus tuus, illic erit & COR tuum. Leva, inquit, COR in cælo, ne putrescat in terra. Consilium est ejus, qui te vult salvare, non perdere. Sequere, Anima mea, consilium hoc; & stans in terrâ, COR affige cælo. Vis sciri quomodo; Deum diligendo. Machina enim CORDIS (ut inquit Gregorius) est vis amoris, quæ dum COR à mundo extrahit, in alta sustollit.

Bernard. in Cant. — *Philip. 3. 20.* — *Aug. in Psal. 85. post prin.* — *Idem Serm. 50. de temp.* — *Lib. 6. Moral. cap. 17.*

CONSIDERA verò, hanc CORDIS elevationem, quæ per amorem fit, ipsâ CORDIS figurâ & qualitatibus nobis insinuari.

nuari. Primò enim constat, & COR esse pyramidale, cujus orificium cælum spectet, conus verò terram. Quid autem hoc aliud designat, nisi nos CORDE, id est, amore & affectu cælum respicere debere: terram verò, & terrena, puncto tantùm tangi oportere. Helitropium herba est Solaris, ita dicta, quòd se circum agat cum Sole, ad illum folia sua convertens, ejus cursum sequitur; verùm, radicem numquam mutat, semper eam in terrâ defixam habet. Ita multi Solem justitiæ, Christum Deum nostrum sequi videntur; sed foliis tantùm & externâ apparentiâ, cùm radicem, & CORDIS intentionem terræ inhærentem habeant. Contrà verò vapores graves, qui virtute Solis à terra extolluntur, quasi quærentes ipsum Solem, sursum petunt, seque condensantes in nubes lucidas, volitant post illum: ita oportet COR nostrum à terrenis affectibus elevare, Christum totâ intentione quærere, ut fulgidæ nubes efficiamur, de quibus aiebat Isaias: Qui sunt hi, qui ut nubes volant? *Isaia 60. 8.*

CONSIDERA deinde, COR esse valdè calidum, quam quidem qualitatem levitas consequitur; quare etiam sursum moveri appetit, indeque fit, ut latior & crassior

ejus pars ſuperiorem occupet locum. Quo ſanè innuitur, amorem Dei in CORDIBUS noſtris diffuſum, COR ad ſuperna dilatare, & quaſi additis alis ad ſublimia, cælumque evehere. COR igitur, quod Dei amore ardet, rectà cælum petit; quod autem non
Coloſſ. 3. amat, nec ſapit ea quæ ſurſum ſunt, ad ter-
2. ram vergit, & luto infigitur: idque totum inde accidit, quòd frigidum ſit, & ſuperabundante iniquitate refrixerit charitas, atque hinc COR grave efficitur, quod pondere ſuo deorſum tendit. Magna ſanè eſt ejus, qui talis eſt, miſeria: COR enim habet inverſum, & ſuperiori parte acutum, inferiori dilatatum; cælum unico puncto vix tangens, ad infima verò latiſſimè diffuſum. Contra naturam igitur facit, qui CORDE in terrâ hæret, quod ad cæleſtia bona na-
Pſal. 54. tum, & deſtinatum eſt. Quis dabit CORDI
7. meo pennas ſicut columbæ, & volabo, & quieſcam? Volabo ad patriam illam ſupernam, patriam cæleſtem, in qua requies & pax ſumma eſt: in terrâ autem hac non eſt
Eccli. 1. CORDI requies, ſed labor, & dolor, & affli-
17. ctio Spiritus. Da igitur, ô Deus CORDIS
Auguſt. in mei, da, quæſo, toto deſiderio, & omni ſtu-
medit. cap. dio tendere quò te aſcẽdiſſe credimus, ut in
17. præſenti quidem miſeriâ ſolo tenear Corpore, tecum autem ſim cogitatione ſemper
&

& aviditate; ut tibi ſit COR meum, ubi tu es theſaurus meus deſiderabilis, & incomparabilis, multumque amabilis. Aſſumat, Domine, Aſſumat, rogo, Spiritus meus pennas, & volitet, & non deficiat; volet, & perveniat uſque ad decorem domus tuæ, & Pſ. 25. 8.
locum habitationis gloriæ tuæ. Requieſcat in te, Deus meus, COR meum. Præbe mihi, rogo, contemplationis pennas, quibus indutus, ad te volitem ſurſum; & quia omne ſiniſtrum deorſum jacet, tene COR meum, ne ad ima tenebroſæ vallis corruat; ne interveniente umbrâ terræ, à te vero juſtitiæ Sole ſeparetur, & obductâ tenebrarum nebulâ, prohibeatur alta reſpicere. Idcircò ſurſum tendo ad pacis gaudia, luciſque delectabilem & ſereniſſimum ſtatum. Tene COR meum manu tuâ, quia ſine te ad altiora non rapitur. Illuc feſtino, ubi ſumma pax regnat, & jugis tranquillitas rutilat. Tene, & rege Spiritum meum, & aſſume illum ſecundum voluntatem tuam, ut te duce, aſcendat in illam regionem urbertatis ubi paſcis Iſraël in æternum pabulo veritatis.

LECTIO XVIII.

CORDIUM Unio.

EMBL. 38.

Dabo eis COR *unum.*
Ezech. 11. 19.

Vnanimes Animæ, concordia vivite CORDA,
Vnum quies velle, & nolle, dat unus Amor.

ONSIDERA PRIMO, Inter præclaros illos, & prorſus eximios favores, quos Animarum noſtrarum Sponſus Dilectis ſuis exhibet, prinpem facilè locum inſignis illa prærogativa obtinet, quòd per amorem CORDI noſtro intimè conjungatur, & quodammodo uniatur. Amor enim ſtrictiſſimo vinculo CORDA connectit; eſt enim, ut Auguſtinus dixit, quaſi junctura quædam duo aliqua copulans, vel copulare appetens, amantem ſcilicet, & quod amatur. Hoc eſt quod S. Dionyſius refert de Sancto Paulo: Amor, inquit, vim habet uniendi res inter ſe; nec ſinit, ut qui, amat, ſit Dominus ſuiipſius, ſed tranſit in rem amatam; idcircò magnus ille Amator dicebat: Vivo, jam non

Lib. 8. de Trinit. — *Dionyſ.* — *Gal. 2. 20.*

CORDIS VNIO.

Dabo cis COR unum. *Ezech. 11. 19.*

Vnanimes animę, concordia viuite CORDA,

Vnum queis velle, et nollę dat vnus amor

38. *Pag. 424.*

non ego, vivit autem in me Christus. Vt autem quàm arctum sit hoc vinculum, quo amantium CORDA invincem colligantur, Scriptura declaret, assimilat illud unioni isti, quâ glutino res conjungi solent. Ita explicare volens amorem, quo Sichem Dinam filiam Iacob deperibat, ait: Conglutinata est Anima ejus cum eâ. *Gen. 34. 3.* Et de Deo ipso Moyses ait: En Domini Dei tui cælum est, *Deut. 10. 15.* & cælum cæli, terra, & omnia quæ in eâ sunt: & tamen patribus tuis conglutinatus est Dominus, & amavit eos, elegitque semē eorum. Sic de duobus amantissimis illis legitur: Anima Ionathæ conglutinata est *1. Reg. 18. 1.* Animæ David, & dilexit eum Ionathas quasi Animam suam. Quibus verbis significatur, Animas illas, quasi glutino quodam amoris inter se strictissimè conjunctas fuisse. Hæc enim est natura amoris, quam *Super Dionys. cap. 7. de Angel. Hierac.* pulchrè explicat Hugo de S. Victore: Verus amor, inquit, sive charitas, nullū patitur medium inter se, & objectum; quòd Deus, sed vehemētur tendit in ipsum immediatè, & ideò numquam quiescit, donec omnia transeat, & ad ipsum Dilectum, & in ipsum veniat. Unde subdit ibidem: Dilectio sive amor, impetum sequens ardentis desiderij sui, nec dissimulare valens, donec ad amatum pervenerit, amato appropinquat quan-

tum poteſt; & eò ampliùs ſitiens intrare ipſum, cupit eſſe cum ipſo, & eſſe tam propè, ut ſi fieri poſſet, hoc idem ipſum ſit quod ipſe. Nihil enim velocius, nihil acutius, nihil ſubtilius amore aut penetrabilius: quia naturâ ſuâ non quieſcit, donec naturaliter amabilis totam penetraverit virtutem, & profunditatem, & totalitatem quantum poteſt. Quantum autem geſtiebat illa Dei amatrix S. Threſa, amoris funibus Deo intimè connexa, dum ita caneret:

B. Thereſ. in Cant.

Illa Diæ charitatis
Vincla, quæ me implicant,
Deum meæ poteſtatis
Et capitivum indicant.
Indicant capitivum Deum,
Et in libertatem, meum
COR *ligando, vindicant.*
Sed dum video capitivum,
Me tenente, Deum vivum,
Præ dolore morior!
Morior, dum ceſſo mori,
Tacta ſpe ſublimiori
Vitæ de qua glorior.

CONSIDERA SECUNDO, CORDIUM hanc conjunctionem ita ab aliquibus explicari, quaſi duæ Animæ conflarentur in unam. Ita Auguſtinus dicebat: Amicos, & ſe invicem diligentes, ſignis illis à CORDE aman-

L. 4. conf. cap. 8.

amantium & redamantium procedentibus, per os, per linguam, per oculos, & per mille motus gratissimos, quasi fomitibus Animos conflare, & ex pluribus unum facere. Huc spectat Platonis commentum: Olim Vulcanus, inquit, obvius fuit duobus conjunctissimè amicis, quibus cùm plurima benevolentiæ signa ostendisset, jussit eos rogare aliquid, presertim quod in officinâ eis suâ placere posset. Illi cùm præsentem occasionem prehendere vellent, supplices rogarunt, ut (cùm faber Deorum esset, cui non difficile est artis suæ potentiâ, instrumentorumque usu accommodo, quidvis efficere) colliquaret eos, unumque ex duobus redderet: atque ita consequerentur amoris sui finem, qui est Animæ Corporisque unitas. Votum hoc amantium homines explere non possunt: at spirituali quodam modo hominum Conditor Sanctis Animabus id largiri solet. Non semel enim legitur Christus Cor suum univisse Cordi S. Mechtildis: Cùm enim hæc Sancta à communione Deo gratias egisset, multumque cum illo collocuta fuisset, visum ei fuit Christum Dominum Cor ejus assumere, effundere, liquefacere, & in divinum Cor suum illud exprimere, ita ut duo illa Corda in unum coalescerent.

Christop. Fonseca lib. de amore cap. 7.

Lib. 1. grat. Spirit. c. 1. cap. 42. & l. 2. c. 14.

Lib. 3. *cap.* 27. rent. Illique dixit: Dilecta mea, id unicè volui, & desideravi, ut per flagrantia desideria hominum CORDA ita mihi unirentur, nihil ut ipsi proprio voto expetant, sed omnia sua desideria secundùm COR meum disponant: non secus ac duo venti simul spirantes, non nisi unicum & eumdem aërem impellunt. Propiùs porrò ad Platonis figmentum accedit, quod reverâ Deus cum S. Gertrude egit, de qua Blosius refert Dominum de hac sua Sponsa cuidam dixisse: Ego totus sum illius, & jam per amorem inseparabiliter mihi univi, sicut argentum & aurum per ignem in unum metallum conflantur. Quàm felix Anima est, quæ taliter Dilecto suo adhæret! quàm dulcis unio, quâ Sponsum suum Dilecta strictissimè tenet, nec dimittit, sed in ipsum quodammodo mutatur! Pulchris verò similitudinibus hanc conjunctionem Nazianzenus explicat: Quomodo, inquit, stilla aquæ modica, multo infusa vino, deficere à se tota videtur, dum & saporem vini induit, & colorem; & quomodo ferrum ignitum & candens, igni simillimum fit, pristinâ propriaque formâ exutum; & quomodo Solis luce perfusus aër, in eamdem transformatur luminis claritatem, adeò ut non tam illuminatus, quàm ipsum lumen

In append. monil. Spirit.

Orat. 21.

lumen esse videatur: sic omnem tunc (id est, eo tempore, quo Anima Deo est intimè unita) in Sanctis humanam affectionem quodam ineffabili modo necessa erit à seipsâ liquescere, atque in Dei penitùs transfundi voluntatem.

CONSIDERA TERTIO, Amorem non tantùm Amantium CORDA unire, in unum conflare; sed unum quodammodo alterum se efficere: amans enim velut in amatum transformatur. Si terram amaveris, inquit Augustinus, fies terra; si dilexeris cælum, cælum eris; si Deum, audeo dicere, Deus quoque fies. Immò id ipsum Propheta insinuavit, dicens: Facti sunt abominabiles, sicut ea quæ dilexerunt: quasi hoc vellet, mutari amantem in amoris objectum. Hanc ob causam Aristoteli amicus dicitur alter ego. Marsilius Ficinus dicit, amorem esse amici Speculum, in quo sui imaginem atque veram effigiem speculari queat: & si amor reciprocus sit, reciprocum quoque esse ejus effectum. Videndum igitur in quem scopum CORDIS nostri desideria tendant; si enim ea in Deum ferantur, Deo conjungemur & divinæ efficiemur patricipes naturæ. Quo sanè nihil dignius, nihil excellentius excogitari potest. Quantæ, quæso, nobilitatis, quantæ digni

In Canonic. Ioan.

Osea 9. 10.

In comment. ad Platon.

tatis

1. Cor. 6. 17. tatis est, Deo uniri? qui enim adhæret Deo, unus Spiritus est.

CONSIDERA QUARTO, Unionem, ac transformationem hanc non esse naturalem, sed spiritualem; non enim mutatur natura unius rei in aliam, sed mutantur CORDA, affectus, desideria, & tota vita. Ita mater, quæ impensè filium diligit, sui oblita, id agit quod filio suo utile noverit; flet cum flente, arridet ridenti, cum infirmo infirmatur, omnisque ejus cura & cogitatio in illo, & pro illo est: adeò quidem, ut quemadmodum umbra Corporis imitatur omne id quod facit Corpus, & sequitur ejus motus atque figuras; sic etiam, si videre possemus duo illa CORDA, cerneremus quale unum est, tale & alterum esse, accidentiaque & motus, quæ in uno mutantur, in illo quoque mutari. Anima igitur, quæ sic Deum amat, transformatur in illum, ita ut quidquid ille vult, & ipsa velit; & quidquid Deo displicet, & Animæ displiceat: quidquid ille vel amat vel odit, idem & illa amet atque oderit; nec rationem habet sui, sed solius Dei, ejusdemque gloriæ Itaque in omnibus, & per omnia, est ipsi & Deo,

Lud. Gran. de perfect. amoris Dei. c. 1.

Velle duobus idem, nolle duobus idem.

Mutatâ porrò voluntate propriâ in volún-

luntatem Dei, confestim mutatur & vita, & omnia opera, quæ ab illa procedunt. Quemadmodum enim cùm resecatur ab arbore ramus, & surculus illi inseritur, fructus qui in illo surculo nascuntur, non jam ampliùs sunt naturæ illius rescati rami, sed inserti surculi: sic abscissâ voluntate hominis,& insertâ illâ Dei, fructus verborum, operum, & cogitationum, quæ ab illâ procedunt, non sapiunt jam ampliùs voluntatem hominis antiquam, sed Dei novam. Vis ergo cognoscere, ô Anima, an COR tuum unitum sit CORDI Dilecti tui, vide an amet ea, quæ ille diligit; oderit,quæ illi sunt adversa: & in omnibus cum ejus voluntate consentiat.

CONSIDERA QUINTO, Cùm unio fieri non possit, nisi inter res quodammodò similes (neque enim aqua uniri potest igni, nec oleo; neque ferrum cretæ, eò quòd hæc dissimilia sint) debet COR Deo uniendum aliquam illius gerere similitudinem, quæ quò major erit,eò etiam perfectior erit cum Deo conjunctio. Tres autem proprietates in Deo observavit Plotinus Philosophus, quas homo habere debeat, si Deo uniri desideret: Deus enim est unus, & summus, & bonus. Proinde, inquit, qui uniri vult bono, eique

Lud. granaten. de perfect. amor. Dei c. 10.

similis

ſimilis effici, debet abſtinere ab omnibus malis; qui ſummo, ab omnibus inferioribus; qui uni, à multis. Quo loco, paucis verbis tres gradus tradit ad hanc unionem neceſſarios. Primus, & maximè neceſſarius eſt, abſtinere ab omnibus rebus malis: hoc eſt, ab omnibus peccatis. Secundus, & prefectior eſt, abſtinere ab omnibus rebus inferioribus, vilibus, & abjectis; etiam ſi malæ non ſint: ut vacare negotiis ſæcularibus, contractibus, commerciiſque & negotiationibus; etſi enim hæc illicita non ſint, tamen excercitia ſunt vilia, abiecta, & ſervo Dei indigna: niſi fortè aut obedientia, aut charitas aliud poſtulent. Tertius eſt perfectiſſimus, abſtinere ſcilicet à πολυπραγμοσυνη, hoc eſt ob occupationum multitudine: etiamſi nec malæ ſint, nec viles; ſed bonæ, dummodo ſint ſuperfluæ, hoc eſt, quando occupationes plures ſunt & graviores, quàm ut debilitas Spiritus & Corporis noſtri ferre queat. Víſne igitur, Dilecta Deo
Pſal. 36. Anima, uniri bono? declina à malo, &
27. quaſi à facie Colubri fuge peccatum. Vis
*Ecc.*21.2. conjungi ſummo? quæ ſurſum ſunt quæ-
*Col.*3.1. re, quæ ſurſum ſunt ſapias, non quæ ſuper
Luc. 10. terram. Vis unico adhærere? noli turbari
41. erga

erga plurima, neque in multis ſint actus *Eccli.* 11.
tui; ſed unum pete, unum require, uni 10.
intende, qui tibi intendit, unico Dilecto *Cant.* 2.
CORDIS tui; ut illi dicere queas: Dilectus 16.
meus mihi, & ego illi. Et rurſus: Ego *Ibid.* 7. 10
Dilecto meo, & ad me converſio ejus.

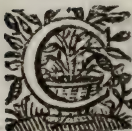
LECTIO XIX.

EMBL. 39.

CORDIS QUIES.

Convertere Anima mea in requiem tuam. Pſal. 114. 7.

Mobile COR, *nullâ potis eſt requieſcere ſede,*
Vnus ei centrum nam Deus, una quies.

ONSIDERA PRIMO, Omnia quæ à Deo Optimo Maximo creata ſunt, certum locum & terminum habere, in quo, tamquam in ſuo centro & fine, permaneant ac requieſcant. Creavit Deus cælum, & Angelis implevit, Creavit terram, & animantibus, reptilibus, fructibus, ac plantis eam implevit. Creavit mare, & piſcibus implevit. Quis homini locus proprius reſtat? aut quid nunc homini Deus dabit, in quo quieſcat? cetera omnia præoccupata ſunt. Nam ignis elementum homini convenire non poterat facilè, quo ad Corpus corruptibili, & quo ad Animam variis cupiditatibus per peccatum plus ſatis accenſo & inflammato. Cùm nihil ergo donandum ſu-

CORDIS QVIES.

conuertere anima mea, in requiem tuam. *Psal. 114. 7.*

Mobile COR nullâ potis est requiescere sede,
Vnus ei centrum nam Deus vna quies.

39. *Pag. 434.*

supereſſet, Deus homini ſeipſum dedit, ſolus Deus hominis hereditas eſſe voluit. Dominus pars hereditatis meæ; & portio mea in terra viventium. Hinc quàm diu homo peregrinatur à Domino, irrequietum eſt COR ejus, ut teſtatur Auguſtinus: COR humanum, inquit, in deſiderio æternitatis non fixum, numquam ſtabile poteſt eſſe: ſed omni volubilitate volubilius, de alio in aliud tranſit, quærens requiem ubi non eſt. In his autem caducis & tranſitoriis, in quibus ejus affectus captivi tenentur, veram requiem invenire non valet, quoniam tantæ eſt dignitatis, ut nullum bonum, præter ſummum bonum ei ſufficere poſſit. Ab hoc vero bono dum elongatur, per multa diſpergitur, & prorſus diffluit in varias ineptias. Conqueritur de hoc graviter S. Bernardus: COR meum COR vanum, vagum, & inſtabile, dum ſuo ducitur arbitrio, & divino caret conſilio, in ſeipſo non poteſt conſiſtere; ſed omni mobili mobilius, per infinita diſtrahitur, & hac atque illac per innumera diſcurrit. Et dum per diverſa requiem quærit, non invenit; ſed in labore miſerum, à requie vacuum manet. Cauſam verò hujus Hipponenſis Præſul aſſignans, ait: Quia feciſti nos Domine ad te; & in-

Pſ. 15. 5.
Pſ. 141. 6.
In Manu. cap. 25.
In Medit. cap. 9.
Aug. l. 1. Conf. c. 1.

quietum eſt COR noſtrum, donec requieſcat in te.

CONSIDERA SECUNDO, Omne ſtudium in eo te ponere debere, ut relictis omnibus, COR tuum redeat ad Deum, in quo ſolo Animæ quies, & tranquillitas invenire poteſt. Meritò enim monet Propheta: Surgite, & ite, quia non habetis hîc requiem. In univerſis enim quæ fiunt ſub Sole, labor, & dolor, & afflictio Spiritus eſt. Hinc COR impij, qui Deum non quærit, ab Iſaia dicitur, quaſi mari fervens, quod quieſcere non poteſt. COR enim noſtrum in hoc Corpore, quaſi in carcere compeditum detinetur, unde in eo minimè quieſcere poteſt. Avicula caveâ incluſa, etſi optimis cibis abundè nutriatur, numquam tamen quieſcit, ſed perpetuò ſaltitat, exitum è caveâ quærens; ut malit foris ſimplici herbâ ſuſtentari, quàm in caveâ delicatiſſimè ali. Sic Anima, ergaſtulo Corporis incluſa, utcumque falſis cupiditatibus obſequatur, requiem tamen & ſatietatem, niſi in ſolo Deo non invenit. Feſtinemus igitur appropinquare Deo, feſtinemus ingredi in requiem Domini. Columba emiſſa ex Arcâ Noë, cùm non inveniſſet ubi requieſceret pes ejus, reverſa eſt ad eum in Arcam. COR noſtrum,

Mich. 2. 10.
Eccleſ. 1. 18.
Iſaiæ 57. 27.
Stapl. in prompt. moral. Dom. 12. poſt Pent.
Gen. 8, 9.

noſtrum, in diluvio aquarum multarum, quibus hic mundus undique inundatur, nullam prorſus invenire requiem poteſt; revertatur ergo ad Noë, cujus nomen requiem ſignificat: revertatur ad Deum, unde exivit; Deus enim refugium, & requies Animarum noſtrarum. Audi Chriſtum ad requiem invitantem: Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Tollite jugum meum ſuper vos, & invenietis requiem Animabus veſtris. Audi & ſervum Chriſti increpantem, & tantùm non compellentem: Redite prævaricatores ad COR, & inhærete illi qui fecit COR. State cum eo, & ſtabitis. Requieſcite in eo, & quieti eritis. Quò itis in aſpera? quò itis? bonum quod amatis, ab illo eſt: ſed quantum eſt ad illum, bonum eſt & ſuave. Sed amarum erit juſtè, quia injuſtè amatur deſerto illo, quicquid ab illo eſt. Quò vobis adhuc & adhuc ambulare vias difficiles & laborioſas? non eſt requies, ubi quæritis eam. Quærite quod quæritis, ſed ibi non eſt, ubi quæritis. Beatam vitam quæritis in regione mortis, non eſt illic. Quomodo enim beata vita, ubi nec vita? Sed qui ita vitam & requiem quærendam monet, doceat idem quænam ſit vera CORDIS quies. Reverà hæc eſt (inquit) vera CORDIS requies,

Matth. 11. 28.

Aug. l. 4. *conf. cap.* 12.

Idem in Manu. cap. 29.

quies, cùm totum in amorem Dei per desiderium figitur, nec quidquam aliud appetit; sed in eo quod tenet, felici quadam dulcedine delectatur, delectando jucundatur. Si verò vanâ aliquâ cogitatione, vel rerum occupatione inde aliquantulum abstractum fuerit, summâ cum festinatione illuc redire festinat, exilium reputans, alibi quàm ibi
Idem Solil. c. 13. moram facere. Sed hoc scio, Domine Deus meus, quia ubicumque sum sine te, malè est mihi præter te, non solùm extra me, sed etiam in me; quia omnis copia quæ non est
Psal. 16. 15. Deus meus, mihi est egestas. Satiabor tunc, cùm apparuerit gloria tua.

CONSIDERA TERTIO, Quanto desiderio Sancti viri ad hanc CORDIS requiem aspirarint, quàm graviter conquesti fuerint se adhuc Corporeo carcere conclusos, ab illâ requie præpediri. Audi Davidis suspi-
Ps. 119. 5. ria: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est! habitavi cum habitantibus Cedar, multum incola fuit Anima mea. Ite-
Psal. 141. 8. rumque: Educ de custodia Animam meam, ad confitendum nomini tuo. Et: Quemad-
Ps. 41. 2. modum desiderat Cervus ad fontes aquarum, ita desiderat Anima mea ad te Deus.
Aug. Solil. c. 35. At si diceret: O fons vitæ, vena aquarum viventium, quando veniam ad aquas dul-
Ps. 63. 3. cedinis tuæ, de terrâ desertâ, inviâ & inaquosâ,

quosâ, ut videam virtutem tuam & gloriam tuam, & satiem ex aquis misericordiæ sitim meam? Sitio, Domine, fons vitæ es, satia me. Sitio, Domine, sitio te Deum vivum. Sitivit in te Anima mea, quàm mul- *Psal.* 62.
tipliciter tibi caro mea. O quando veniam, 2.
& apparebo ante faciam Dei! Quis dabit *Psal.* 41 3.
mihi pennas sicut columbæ? & volabo, & requiescam. Nihil, ait Augustinus, mihi tam *In Medit.*
dulce, qnàm cum Domino meo esse: præbe *cap.* 27.
mihi rogo, pennas, quibus indutus, ad te volitem sursum. Non minoribus æstuabat desideriis vas illud electionis S. Paulus, qui *Philip* 1.
coarctatum se scribit, desiderium habens 25.
dissolvi, & esse cum Christo. Quàm gra- *Rom.* 7.
viter alibi exclamat: Infelix ego homo! 24.
quis me liberabit de corpore mortis hujus? Quorsum autem liberari optabat, nisi quia suspirabat ad patriam, & requiem Domini sui? Quis non similiter cum his Sanctissimis viris suspiret, & anhelet ad Deum finē suum, & centrū Animæ suæ? Si enim aves *Hector.*
quærunt aërem, pisces aquam, ignis terræ *Pint. in*
ignem elementarem (cujus locus est spa- *cap.* 23.
tium inter convexum aëris & concavum *Ezech.*
lunæ) si omnia denique quærunt suum locum & centrum, & illuc tendunt; cur nos non quæremus Deum, qui est quies nostra, nostrum centrum, & summum bonum?

Eccle.1. 7. Si flumina magno impetu tendunt in mare, quia, ut ait Salomon, exeunt è mari; cur nos non amabimus, non aſpirabimus, non tendemus omni conatu amoris in Deum, in illud immenſum mare bonitatis divinæ, unde proceſſimus?

CONSIDERA QUARTO, Quanta ſit lætitia illius CORDIS, quod in ſummo
Pſ.35.9. mo bono quieſcens, inebriatur ab ubertate Domus Dei! quæ voluptas illius Animæ,
Eccl.24. 11. quæ poſtquam in omnibus requiem quæſivit, in hereditate Domini moratur. COR
In Man. cap.35. humanum (inquit S. Auguſtinus) COR indigens, COR expertū ærumnas & miſerias, immò obrutum miſeriis, quantū gauderes, ſi in his omnibus abundares? Interrogo ultima intima tua, ſi capere poſſent gaudium ſuum, de tantâ beatitudine ſuâ. In hac enim beatitudine invenit homo quem diligit Anima ſua. Invenit poſt longam peregrinationem, civitatem habitationis; poſt navigationem, portum; poſt exilium, patriam; poſt diurnum opus, lectulum quietis; poſt laborem, mercedem; poſt pugnam, præmium. Hedera, arborem quâ ſuſtentatur, & in altum ſurrigitur, mille ramis quaſi brachiis ſtringit, eamque amplexatur; quia ſuam ab illâ perfectionem & erectionem accipit.

Quis

Quis mihi det, ô Dilecte mi, gaudium & felicitas CORDIS mei, ut inveniam te, ut requiescam in te! apprehendam te, & innitar super te, nec dimittam te in æternum: Mihi enim adhærere Deo bonum est. Quòd si torpida sit Anima mea, & tantæ bonitatis intuitu non moveatur, trahe me post te, ô Magnes CORDIS mei, ut post te expeditè in odorem unguentorum tuorum currens, usque ad tuæ pulchritudinis visionem efficaciter satiandus quantocius, te quoque Duce merear pervenire. Factus sum Domine ad videndum te, & nondum feci propter quod fecisti me. Miserere mei, & exaudi me. Tibi enim dixit COR meum; exquisivit te facies mea, faciem tuam Domine requiram. Eja nunc ergo tu Domine Deus meus, doce COR meum, ubi & quomodo te quærat? ubi & quomodo te inveniat? ubi & quomodo in te requiescat? Tu es enim Animæ meæ centrum, Tu CORDIS mei requies, Tu cupiditatis meæ satietas, Tu votorum summa meorum, Tu desideriorum omnium consummatio.

Psal. 72. 28. *Aug. in Medit. cap. 35.* *Cant. 1. 3.* *Ps. 26. 8.* *Ansel. in prosolog. cap. 1.*

Tu requies tranquilla piis, te cernere Finis,
Principiũ. Rector, Dux, Semita, Terminus idem.

Boët. l. 3. Metro. 9.

FINIS LIBRI TERTII.

SCHOLÆ CORDIS LIBER QUARTUS.

Exercitatio CORDIS *in Christi Passione.*

PRÆFATIO.

De utilitate meditandi Paſſionem Domini noſtri Jeſu Chriſti.

Faſciculus Myrrhæ Dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur. Cant. 1. 12.

ONFECIMUS Divinâ adjuti gratiâ, trium dierum iter; & averſum olim à Deo COR, per triplicis vitæ ſpiritualis ſemitas ad feliciſſimum, cũ benigniſſimo Animarum Sponſo, unionem

nem adduximus: adeò quidem, ut ad consummatam hujus Scholæ perfectionem, nihil jam ampliùs superesse videri posset. Verùm, cùm inter omnia pietatis exercitia, nihil sit quod efficaciùs Cor à peccatis avertat, ad omnem vehementiùs virtutem impellat, & divini amoris flammis ardentiùs succendat, quàm sedula Meditatio acerbissimæ Passionis Domini nostri JESU Christi; utilè omninò, immò penè necessarium est, ut in ea quoque COR nostrum frequentissimè exerceatur, & maximo studio illi incumbat. Certum enim est (ut Origenes dixit) quia ubi mors Christi Animo circumfertur, non potest regnare peccatum. Est enim tanta vis Crucis Christi, ut si ante oculos ponatur, & in mente fideliter retineatur, nulla concupiscentia, nulla libido, nullus furor, nulla superare possit invidia; sed continuè ad ejus præsentiam, totus ille peccati, &

Orig. in c. 6. ad Rom.

carnis

carnis fugatur exercitus. Hæc Origenes. Cui consonat mellifluus Bernardus, dicens: Mirabilis Passio tua Domine Jesu, quæ passiones omnium nostrûm propulsavit, propitiata est omnibus iniquitatibus nostris, & nulli umquam pesti nostræ invenitur inefficax. Quid enim tam ad mortem, quod non tuâ morte salvetur? Jam verò quis explicet, quot & quàm eximiæ virtutes in sacra Domini Passione resplendent? Quamvis enim in omni vitâ suâ Salvator noster omnium virtutum Magistrum se exhibuerit, multò tamen perfectiùs, ac luculentiùs in morte sua eas toti mundo spectandas proposuit. Non ita elucet candidum Lilium inter spinas, quàm pulcherrimæ Christi virtutes in medio atrocissimarum pœnarum coruscant. Optimè proinde dixit Apostolus: Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus. Tota enim Christi Passio

Bern. ser. in fer. 4. Hebdom. Pent.

1. Pet. 2. 21.

Passio nihil aliud fuit, quàm Schola virtutum, in qua (ut Augustini verbis utar) lignum, cui affixa sunt membra patientis, cathedra fuit Magistri docentis. Quid verò de divino amore dicam, cùm hîc non tam scintillæ quædam, aut flammæ erumpant; sed maximi incendij fornax succensa videatur. Quis enim cum Bernardo non obstupescat excessum divini amoris, quem Christus in Passione ostendit? Propter nimiam charitatem suam, quâ dilexit nos Deus, ut servum redimeret, nec Pater Filio, nec sibi Filius ipse pepercit. Verè nimiam, quia mensuram excedit, modum superat, planè supereminens universis. Majorem, inquit, charitatem nemo habet, quàm ut Animam suam ponat quis pro amicis suis. Tu majorem habuisti, Domine, ponens eam etiam pro inimicis. Cùm enim adhuc inimici essemus, per mortem tuam, & tibi reconciliati sumus, & Patri. Quænam alia

August. tract. 119 in Ioan.

Vbi supr.

Eph. 2.4.

Ioan. 15. 13.

Rom. 5. 10.

alia videbitur esse, vel fuisse, vel fore
Rom. 5. 7. huic similis charitati? Vix pro justo quis moritur, tu pro impiis passus es; moriens propter delicta nostra, qui venisti justificare gratis peccatores; servos facere fratres; captivos, cohæredes; exules, reges. Hæc tanta charitas planê digna est cujus Meditatio sic mentem occupet, sic totam sibi vendicet Animam, ut omninò vitium curiositatis exsufflet. Ita Bernardus. Ob hos tam eximios fru-
Tract. de Missa. ctus, Alberto etiam Magno judice, simplex recordatio, vel Meditatio Passionis Christi, pluris æstimanda, quàm sextâ qualibet Feriâ jejunare, vel se verberare, vel dietim Psalterium integrum recitare. Meritò proinde aure CORDIS excipienda est
Lib. de S. Virgin. c. 54. brevis illa quidem, sed optima S. Augustini ad Virgines exhortatio: Totus, inquit, vobis figatur in CORDE, qui pro vobis fixus est in Cruce. Fecit id amans & amata cælesti Spon-
Cant. 1. 12. so Anima, quæ dicebat: Fasciculus
Myr-

Myrrhæ Dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur. Id est: Sponsus meus, ob Passionis asperitatem, & mortis amaritudinem, est mihi velut Myrrhæ fasciculus, quem in medio CORDIS mei gestabo, ut ejus odore recreer. Quàm prudenter verò hîc monet Bernardus: *Serm. 43. in Cant.* Tu quoque si sapis, imitaberis Sponsæ prudentiam, atque hunc Myrrhæ tam charum fasciculum, de Principali tui pectoris (nec ad horam) patieris avelli; amara illa omnia quæ pro te pertulit, semper in memoria retinens, & assiduâ meditatione revolvens, quò possis dicere & tu: Fasciculus Myrrhæ Dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur. Quod ut omninò persuadeat, proprium subjungit exemplum. Sed & *Ibidem.* ego, inquit, Fratres, ab ineunte meà conversatione, pro acervo meritorum, quæ mihi deesse sciebam, hunc mihi fasciculum colligare, & inter ubera mea collocare curavi, colle-

ctum ex omnibus anxietatibus, & amaritudinibus Domini mei. Primùm videlicet infantilium illarum necessitatum, deinde laborum quos pertulit in prædicando, fatigationum in discurrendo, vigiliarum in orando, tentationum in jejunando, lacrymarum in compatiendo, insidiarum in colloquendo, postremò periculorum in falsis fratribus, convitiorum, sputorum, colaphorum, subsannationum, exprobrationum, clavorum, horumque similium, quæ in salutem nostri generis sylva Evangelica copiosissimè noscitur protulisse. Hæc meditari dixi Sapientiam, in his justitiæ mihi perfectionem constitui, in his plenitudinem scientiæ, in his divitias salutis, in his copias meritorum. Ex his mihi interdum potus salutaris amaritudinis, ex his rursum suavis unctio consolationis. Propterea hæc mihi in ore frequenter, sicut vos scitis: hæc in CORDE semper, sicut Deus scit: hæc stylo meo admo-

modum familiaria, ficut apparet: hæc mea fublimior interim Philofophia, fcire Iefum, & hunc crucifixum. Hunc & vos dilectiffimi tam dilectum fafciculum colligite vobis; hunc medullis inferite CORDIS, & hoc munite aditum pectoris, ut & vobis inter ubera commoretur. Hactenus Bernardus, more fuo fuaviffimè. Cujus quidem tam Sancti Patris ut monitis obtemperaremus, extremo hoc libro præcipua Dominicæ Paffionis myfteria & inftrumenta CORDI meditanda proponimus, ut illa in Myrrhæ quemdam fafciculum colligata, in medio uberum, in meditullio, inquam, CORDIS collocari queant. Ut autem (quod maximè hîc fpectandum eft) affectus magis inardefceret, Soliloquiorum ftylo ufi fumus: quòd omninò confideremus id Lectoribus, hujufque Scholæ Difcipulis fore gratius. Venite igitur ad menfam hanc, & comedite, & inebriamini chariffimi,

1. Cor. 2. 2.

Cant. 5. 1.

ſimi. Comedite, hîc, coctum in ligno
Pſ. 103. 16. Crucis, panem, qui COR hominis confirmat. Bibite, de calcato à Dilecto votorum veſtrorum torculari,
Ibid. v. 15. vinum COR hominis lætificans. Quotidie aliquam Libri hujus Lectionem diſcite, quotidie hujus Lectionis ſumite bolum; hunc non tranſglutiendo, ſed magnâ moroſitate maſticando, hinc inde tranſferte per ora, ut ſentire dulcedinem valeatis. (Hier. in Epiſt. ad Euſtoch.) Audite denique quid unicuique veſtrûm magnus Romanæ
Lib. 6. Mor. c. 6. Eccleſiæ Præſul dicat Gregorius: Compatere, inquit, Salvatori noſtro Ieſu, memoriam Paſſionis & vulnerum ejus, in CORDE tuo, habendo: certiſſimè confidens, quòd ejus conſolationis ſocius in futuro efficieris, ſi ejus tribulationis in præſenti ſocius inveniris: nec enim pro ipſo piè lugentibus, gloriam ſuam negabit; qui nec Magdalenæ dolenti, & ipſum
Ioan. 20. 15. quærenti, reſurrectionem ſuam occultari voluit.

RHYT-

RHYTMICA S. BONAVENTURÆ CARDINALIS PARÆNESIS;

Ad Dominicæ Paſſionis meditanda Myſteria.

Recordare, frater pie,
Septem vicibus in die,
Paſsionis Domini.
Per quam ſumus liberati,
Et æternæ vitæ dati,
Et ſupremo lumini.
Quando ſedes, ſtas, & jaces,
Quando loqueris, & taces,
Feſſus cùm quieveris:
Chriſtum quæras, in quo ſperas:
Crucifixum CORDE *geras:*
Vbicumque fueris.

Diligenter pone mentem,
Super Christum patientem,
Vt ei condoleas.
Christi mortem, Christiane,
Plange serò, plange manè,
Et in planctu gaudeas.
Quàm despectus, quàm dejectus
Rex cælorum est effectus,
Vt salvaret sæculum!
Esurivit, & sitivit,
Pauper, & egenus ivit
Vsque ad patibulum.
Recordare paupertatis,
Et extremæ vilitatis,
Et gravis supplicij.
Si es compos rationis,
Esto memor Passionis,
Fellis, & absynthij.
Cogitans hæc ingemisce,
Et in istis planctum misce,
Et CORDIS *mæstitias.*
Corpus ange, CORDE *plange,*
Mentem frange, manu tange,
Christi mortis semitas.

Virum

Virum respice dolorum,
Et novissimum virorum,
Fortem ad supplicia.
Tibi gratum sit & æquum,
Iam in Cruce mori secum,
Compati convitia.
Quando vides te afflictum,
Desolatum, ita victum,
Vt quasi deficias;
Christi cogites dolores,
Graves pœnas, & mœrores,
Sputa, contumelias.
Bone frater, quidquid agas,
Crucifixi vide plagas,
Et ei compatere.
Omni tempore sint tibi
Quasi spiritales cibi,
His gaudenter fruere.

SEXTA CLASSIS.

Peregrinatio CORDIS cum Christo patiente.

UAM *ignominiosa Discipulis, tam Christo tristis admodum fuit,*
Luc. 14. *fuga illa, quâ Apostoli omnes relicto eo, jam Iudæorum manibus*
50. *comprehenso, turpiter fugerunt. Tantum verò hæc desertio Salvatori nostro dolorem attulit, ut de ea non semel in Sacra Scriptura conquestus*
Iob. 19. *sit. Noti mei, ait apud Iob, quasi alieni recesse-*
13. *runt à me. Iterumq́; Fratres mei præterierunt*
Iob. 6. *me, sicut torrens, qui raptim transit in convalli-*
15. *bus. Et per Psalmistam: Qui juxta me erant de*
Ps. 37. *longè steterunt. Contrà verò, eximiam laudem*
13. *merentur illæ Mulieres, quæ secutæ fuerunt Ie-*
Matt. 27. *sum à Galilæa, & baiulantem sibi Crucem co-*
55. *mitabantur, plangentes & lamentantes eum, quarum etiam lacrymæ Christo Domino non ingratæ fuerunt. Piæ hæ feminæ, SEXTÆ hujus CLASSIS Hypodidascalæ erunt, suoq́; exemplo*

emplo fidelem Animam docebunt, ut toto CORDE *sequatur Dilectum suum, non tantùm usque ad nuptias Cana Galilaa, ubi bonum vinum ex aquâ factum fuit; vel in desertũ, ubi panes multiplicavit; aut ad montem Thabor, in quo bonum videbatur Petro esse; vel hortum tandem Gethsemani, in quo ille dormiebat: sed usque ad ipsum montem Calvariæ. Maxima enim hominis gloria est, cum Deo ambulare, Christum sequi, & ejus vestigia imitari. Cùm Rex David rebellis filij persecutionem declinans, nudis pedibus Oliveti montem ascenderet, suamq; calamitatem, calentibus lacrymis, aspectu lamentabili defleret, plangens & ejulans, universus populus, & ipse lacrymando sequebatur. Sequere & tu, Anima mea, Dilectum tuum, à Discipulo venditum, trans torrentem Cedron hortum Gethsemani subeuntem. Sequere ligatum, per vicos & plateas immaniter protractum, sequere diversa tribunalia subeuntem, sequere ad Pilati prætorium, in quo durißimè flagellis cæditur, spinis coronatur, & tandem morti adjudicatur. Vade cum illo Cruce onusto usque in Calvariæ montem; & ibi cum eodem te, &* COR *tuum crucifige, ut cum Apostolo dicere possis: Christo confixus sum Cruci, & mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Hæc est enim salutaris peregrinatio, quam Lectionis hujus Claßis te docebunt, hæc est digna Christi Sponsâ fide-*

Matt. 17. 4.
Idem 26. 40.
2. Reg. 15. 30.
Gal. 2. 19.
Ibid. 6. 14.

Apoc. 14. *fidelitas, ut ſequatur Agnum quocumque ierit.*
4. *Sequere ergo audacter & generosè, quia ut*
Ioan. 8. *Sponſus tuus ait: Qui ſequitur me, non ambulat*
12. *in tenebris, ſed habebit lumen vitæ.*

LE-

BALNEVM CORDIS, EX SVDORE SANGVINEO.

Multo labore sudatum est, et non exiuit de eâ nimia rubigo eius. *Ezech. 24. 12.*

Balnea, sanguinei sponsi sudata cruore,
COR ægrum hic tibi quæ dat Paradisus, adi.

40.

Pag. 457.

LECTIO I.

EMBL. 40.

Balneum CORDIS, ex ſudore Sanguineo.

Multo labore ſudatum eſt, & non exivit de ea nimia rubigo ejus.
Ezech. 24. 12.

Balnea ſanguinei Sponſi ſudata cruore
COR *ægrum, hic tibi quæ dat Paradiſus, adi.*

USCULTA, ô Anima mea, vocem Dilecti tui, ad Paradiſum ſuum te invitantis: Veni in hortum meum, ſoror mea Sponſa, meſſui myrrham meam cum aromatibus. Nõ vereatur bona puella introire in Paradiſum Dilecti ſui, ut honorificetur ante faciem ejus. Quia enim primus parens tuus in Paradiſo peccavit, ubi & ſub arbore malo corrupta eſt mater tua, ubi violata eſt genitrix tua: Ingreſſus eſt Sponſus tuus alium hortum, ut ibi progenitorum tuorum, tibique congenitum delictum expiaret; ut unde mors oriebatur, inde vita re-

Cant 5. 1.
Iudith. 12. 12.
Gen. 3. 7.
Cant, 8. 5.
Miſſale Rom.

ſurgeret. In horto, propter vetiti cibi eſum, primus parens in lethalem morbum inciderat: venit ſecundus Adam in hortum, ut peſtiferum humorem, quem in eo prior ſuxerat, per ſudorem foras expelleret;

Breviar. *Et medelam ferret inde,*
Rom. ex *Hoſtis unde læſerat.*
Fortun.

Ingredere & tu coinquinata Anima, in
Ier. 4. 14. hortum Sponſi tui, ſanguineo ejus ſudore irriguum, ingredere ut laves à malitia COR
Dan. 13. tuum. Ingreſſa eſt aliquando Suſanna in
15. pomarium ſuum, ut lavaretur: at deprehenſa ab impuris ſenibus, in anguſtias incidit longè maximas, & grave mortis periculum. Ad Sponſi verò tui hortum ſi lavanda acceſſeris, nullum adibis diſcrimen; ſed magis lavaberis ab iniquitate tua, &
Pſ. 50. 8. ſuper nivem dealbaberis. Ut enim in vete-
Gen. 2. 6. ri illo Paradiſo fons aſcendebat de terra, irrigans univerſam ſuperficiem terræ: ita & in novo hoc Dilecti tui Paradiſo, de ſacro ejus Corpore fons ſcaturit aquæ vitæ, ut irriget ſuperficiem terræ CORDIS tui. Hic eſt ille fons, qui de domo Domini egreditur, irrigans torrentem ſpinarum.
Ioel 3. 18. Sanguineus, inquam, de Domini Corpore
Hier. in profluit fons, ut ſpinas CORDIS noſtri, vi-
Ioël. tia & peccata, quæ nullam frugem habuêre juſtitiæ, commutet in Domini novalia;

&

& ariditatem nostram riget aquis largissimis; & pro spinis ac vepribus, flores multiplices virtutum germinemus, & lilia castitatis, & rosæ pudoris ac virginitatis exuberent: ut in terra CORDIS nostri appareant flores rosarum, fusi cruoris colore vernantes. Hic est, ô Sponsa, fons patens domui David, & habitantibus Ierusalem, *Zachar.*
in ablutionem Peccatoris & menstruatæ. 13. 1.
Hîc igitur lavâre, & mundaberis. Benedictus sis tu Domine Deus meus, qui in sudore vultus tui præparasti lavacrum immundo CORDI meo. Temperasti mihi, ô Sponse sanguinum pretiosissimum balneum, de cruore tuo calidum, de admixtis lacrymis tuis temperatum. Intermiserit, *Surius.*
cælesti consilio, Imperator Constantinus *Tom. 6.*
immane balneum, ex innocentium sangui- *in vita*
ne lepræ curandæ causâ præparatum: *S. Silve-*
ego sanè in innocentissimi Sanguinis tui *stri c. 9.*
balneo, in horto tuo præparato, COR meum abluam, & dealbabo illud in Sanguine Agni. Languet prorsus ægrum COR meum; at sanum efficietur, si hoc lacrymarum, sudorum, sanguinisque tui balneo innatare possit. Verè enim effusus hic san- *August.*
guis Medici, factum est medicamentum *Tract. 15.*
phrenetici; & infirmitas tua, Domine Iesu, *in Ioan.*
nostra facta est fortitudo. Fortitudo tua
nos

nos creavit, infirmitas recreavit. Fortitudo fecit, ut quod non erat, esset; infirmitas tua fecit, ut quod erat, non periret. Cùm enim COR meum sicut aquam bibisset iniquitatem, & inde in hydropisin, paralysin, variosque morbos incidisset, tu,
Matt. 4. 23. ô cælestis Medice, sanans omnem languorem & omnem infirmitatem, misericordiâ motus; languores nostros ipse tulisti,
Isa. 53.4. & dolores nostros ipse portasti. In te omnem medicamentorum vim, quâ COR meum egebat, expertus es; atque ita, cùm ego noxios humores desudare debe-
Luc. 22. 44. rem, tu pro me Sanguinẽ sudasti, tu apertis undique venis cruorem tuum effluere permisisti, tu expurgantẽ fellis & aceti potionem pro me admisisti, ut mihi sanitatem tribueres. Væ vobis crudelissima peccata
Isa. 7. 13. mea, quibus parum visum est molesta fuisse hominibus, nisi molesta fuissetis & Deo meo! Gratiæ verò tibi, Domine Iesu, qui in Sanguine tuo incircumciso CORDI meo præparasti balneum simul, & lavacrum. Complaceat, obsecro, tibi, ut in eodem abluas me, & sanitati restituas infirmum COR meum. Liquescet illud tantæ charitatis ardore. Si enim durissimus Adamas hirci sanguine mollescit, quomodo non duritia CORDIS mei sicut cera liquefiet attactu San-

Sanguinis Agni immaculati? Repurga Domine, COR hoc lixivio Sanguinis tui, & emunda ab omni inquinamento, ab omni ſcoria & rubigine. Non contingat mihi, ut de ingrato CORDE meo, nimiumque obdurato, veterem illam querelam iterare cogaris: Multo labore ſudatum eſt, & non exivit de eo nimia rubigo ejus. Immunditia tua execrabilis: quia mundare te volui, & non es mundata à ſordibus tuis. Ampliùs igitur lava me Domine, ab iniquitate mea: & à peccato meo munda me. Iterùm ergo, iterumque rogabo

Ezech. 24. 12. 13.

Pſ. 50. 4.

Te juſte Iudex CORDIUM,
Vt auferas piacula,
Sordeſq; CORDIS *abluas,*
Doneſq; Chriſte gratiam,
Vt arceantur crimina.

Breviar. Rom.

Lava Domine in Sanguine tuo,
Lava COR *hoc ſordidum,*
Riga COR *hoc aridum,*
Sana COR *hoc ſaucium,*
Flecte COR *hoc rigidum,*
Fove COR *hoc frigidum,*
Rege COR *hoc devium.*

Miſſale Rom.

LE-

LECTIO II.

EMBL. 41.

Vinculum CORDIS, ex Funibus Christi.

Traham eos in funiculis Adam, & in vinculis charitatis.
Oseæ. 11. 4.

Crimina, te duro, fateor, mea, fune ligarunt.
Dulcior astringat COR *tibi funis amor.*

ONCUPIVIT Anima mea frequenter sequi te, ô bone
Ps. 118. 6. Iesu, quocumque ires; sed eheu! funes peccatorum
Thren. 3. 7. circumplexi sunt me, & aggravati sunt compedes mei, ut incendere
Isaia 5. 18. non valeam. Traxi, proh dolor! iniquitatem in funiculis vanitatis, & quasi vinculum plaustri peccatum. Dicere & ego cum Manasse possum: Incurvatus sum multo vin-
2. Paralip. 36. culo ferreo, ut non possim attollere caput meum: & non est respiratio mihi. Ita scilicet, ita iniquitates suæ capiunt impium,
Prov. 5. 22. & funibus peccatorum suorum constringitur; ita ergo vinctus, & compeditus, non possum

VINCVLVM CORDIS EX
FVNIBVS CHRISTI.

Traham eos in funiculis Adam, et
in uinculis charitatis. *Osea. 11.*

Crimina, te, duro, fateor, mea, fune ligarunt,
Dulcior, astringat COR tibi, funis, amor.

41. *Pag. 462.*

possum currere, immò ne ambulare quidem post vestigia pedum tuorum. Neque verò ignoranti hunc morbum, & languorem meum commemoro: Imperfectum *Ps.138.*
enim meum viderunt oculi tui. An non 16.
enim, ô Domine Jesu, Spiritus oris nostri, captus es in peccatis nostris, cui diximus: *Thren.4.*
In umbrâ tuâ vivemus. Propter manus 20.
meas operantes iniquitatem, traditus es in manus peccatorum: & quia nimiâ libertate primus Adam pater meus extendit manus suas ad Arborem vetitam, manus tuæ *Ps.* 118.
ligatæ fuerunt: & quia à via mala non pro- 101.
hibui pedes meos, ideò pedes tui compe- 2. *Reg.* 3.
dibus aggravati sunt. Non igitur nescis, 34.
Domine, quàm parum expeditus sum ad currendam viam tuam. Cor meum, quod igneæ naturæ, atque admodum mobile creasti, multo torpore saucium, gravi catenâ devinctum jacet, adeoque per se ire non potest, quo tantoperè tamen affectat. Quid igitur faciam, ô desiderium CORDIS mei? obsecro te per funes & vincula, quibus propter me alligari dignatus es, astringe COR meum tibi, & trahe illud post te; primùm quidem ad Crucem, inde *Ioan.* 12.
verò usque ad cœlum. Tu enim dixisti: 23.
Cùm exaltatus fuero à terra, omnia tra- 1. *Reg.* 25
ham ad meipsum. Benedictum sit eloquium 33.
Domini

Luc. 1. 38. Domini mei! Fiat mihi ſecundùm verbum tuum, ô Verbum æternum. Trahe me ad te, qui exaltatus es in Cruce pro me; *Osea* 11. 4. trahe me in funiculis Adam, & in vinculis charitatis. Vincula enim dolorum tuorum, vincula charitatis nobis effecta ſunt; quibus nos tibi alligare dignaris. *Gilbert. in Cant. hom.* 19. Tenax enim funiculus amor: amor affectuosè trahit, cui eſt idipſum alloqui, quod eſt allicere; nihil amoris tenacius vinculo, nihil trahentius. *Cant.* 1. 3. Dicam ergo cum Sponsâ tuâ: Trahe me, poſt te curremus in odorem unguẽtorum tuorum. *Bern. ſer.* 21. *in Cant.* Feſſa ſum, deficio; noli me deſerere, ſed trahe me poſt te, ne incipiam vagari poſt amatores alios, nec curram quaſi in incertum. Trahe me quodammodo invitam, ut facias voluntariam: trahe torpentem, ut reddas currentem. Tu quidem, ô Domine, exultaſti ut Gigas ad currendam viam ſalutis noſtræ; *Pſ.* 18. 6. ſed quis mihi det, ut ſine timore de manu inimicorum meorum liberatus curram poſt te, & ſequar te: *Luc.* 1. 74. niſi enim ſequar te, numquam dabitur aſſequi te, numquam conſequi te. Trahe me igitur poſt te, trahe COR meum vinculo perfectionis, ut ſequatur te, & alligetur tibi.

Eccle. 4. 12. QUAM verò glorioſa ſunt CORDI meo hæc vincula tua, hi funiculi tui, qui difficulter

culter rumpuntur. Meritò de iis cum Davide exultabundus canam: Funes ceciderunt mihi in præclaris. Præclara enim ſunt *Pſ. 15. 6.* vincula, quæ me tibi, teque mihi devinciunt. Dicam & illis, quod de Sapientia ſcriptum eſt: Erunt mihi compedes tui in *Eccli. 6. 30.* protectionem fortitudinis, & baſes virtutis, & torques tui in ſtolam gloriæ: decor enim vitæ eſt in illis, & vincula tua alligatura ſalutaris. Quàm libenter igitur injiciam pedes meos in compedes tuos, & COR meum dabo ligandum vinculis dulciſſimæ charitatis tuæ! Quis mihi hoc tribuat, ut cum Paulo gloriari poſſim in vinculis meis, & vocari vinctus Ieſu Chriſti: *Phil. 1. 13.* qui ideò gaudio repletus eſt, quòd vincula ejus manifeſta fierent in Chriſto, in omni prætorio, & in ceteris omnibus. Vinctum enim eſſe propter te, Domine Ieſu, illuſtrius eſt, quàm ſive Apoſtolum, ſive Doctorem, ſive Evangeliſtam eſſe. Magna dignitas hæc, & Regno quovis ac Conſulatu major; qui diligit & ardet Chriſtum, eligit potiùs vincula ferre propter Chriſtum, quàm cælos inhabitare: non enim caput ita ſplendidum reddit impoſita corona margaritis conſpicua, ut catena ferrea quæ propter Chriſtum fertur. Quid autem? ſi tam glorioſum eſt pro Chriſto *Chryſoſt. hom. 8. in Epiſt. ad Epheſ.*

alligari, quid erit cum Christo colligari, illique astringi? Mihi certè adhærere Deo bonum est, & absolutum à vinculis peccatorum vinculis perpetuæ charitatis alligari Amori meo, pro me alligato, vincto, & crucifixo. Ita quæso mihi contingat, Domine Iesu! Quis enim refugiat vincula tua, quæ solvunt, & non alligant? Vincula tua, vincula charitatis; gloriosiùs ab his astringimur, quàm ab aliis absolvimur & relaxamur. Vincula tua voluntaria sunt, & vertuntur in amplexus: quique his fuerit colligatus, dicet: Sinistra ejus sub capite meo, & dextera ejus complectur me. Fruar, obsecro, his vinculis tuis Amor meus, & innoda COR meum CORDI tuo, ut unus tecum efficiar spiritus, ut unus esse possim de numero eorum, de quibus Propheta tuus dixit: Post te ambulabunt, vincti manicis pergent, & te adorabunt, teque deprecabuntur.

Psal. 72. 28. *Ambros. lib. 3. Epist. 25.* *Hieron. Ep. 127. Mans. 27.* *Cant. 8. 3.* *Isaiæ. 45. 14.*

LE-

FVLCRVM CORDIS, CHRISTI COLVMNA.

Confirmate CORDA uestra. *Jacob. 5. 8.*

Non flores, non poma, meum COR debile poscit,
Fulcit hæc tua me, christe, columna satis.

42.

Pag. 467.

LECTIO III.

Fulcrum CORDIS, Christi Columna.

EMBL. 42.

Confirmate CORDA *vestra.*
Iacob. 5. 8.

Non flores, non poma meum COR *debile poscit,*
Fulciet hæc tua me Christe columna satis.

UAM instabile, & labile, est COR nostrum! Quasi mare fervens, quiescere non potest, *Isaiæ* 57. huc atque illuc fluctuat, & 20. numquam in eodem statu permanet. Dig- *Iob* 14. 2. nè pensare, & sufficienter æstimare non valeo; quæ sit illa tam multiplex cogita- *Bern. de* tionum CORDIS mei volubilitas, & tam *interiori* inquieta & infatigabils velocitas, quæ *domo c.* per tam multa, tam varia, tam infinita 64. discurrere me facit. Nullâ enim horâ, & nullo temporis momento quiescere possum; sed per infinita spatia locorum, & volumina temporum, mirâ festinatione pertranseo. Faciliùs atomos mundi possem dinumerare, quàm motus COR- *Cap.* 62.

DIS mei. Velocitas animalium & volatilium meis motibus æquiparari non poteſt. Deſideriorum meorum non eſt modus, quæ diſcurrunt per innumerabiles formas creaturarum tuarum. Cogitationes CORDIS mei in unum figere non poſſum, quia valdè diſſipatæ ſunt, torquentes COR
Iob. 17. meum, & rapientes illud in diverſa.
11. Quis mihi det, ô deſiderata tranquillitas mea, ut procella mea mutetur in auram,
Pſ. 106. & ſileant omnes fluctus ejus? Utinam,
29. Domine, opponeres mari huic turbido vectem columnam tuam, & diceres: Uſque huc venies, & non procedes ampliùs; &
Iob 38. hîc confringes tumentes fluctus tuos. Non
11. poſſum, Domine, conqueri ſatis inſtabilitatem & inconſtantiam CORDIS mei,
Iſaiæ 7. 2. quod ſubitò movetur, ſicut moventur ligna ſylvarum à facie venti. Fluctuat etiam ſicut navis in medio mari. Eſto tu, Domine, anchora hujus naviculæ, & alliga eam ſolidiſſimæ columnæ tuæ, ad quam pro me
Epheſ. 4. alligatus es, ut non ampliùs circumferatur
14. omni vento. Sentio, Domine, quàm debile & infirmum ſit COR meum, quàm crebro timore vacillet, quàm ſæpè dejiciatur à puſillanimitate Spiritus & tempeſtate,
Pſ. 54. 9. quàm frequenter deficiat atque deſperet. Neſcio ſanè, an hoc non ipſa figura CORDIS mei

mei me admoneat: ſuperius enim latum, infernè in conum deſinit, adeoque puncto inſiſtere nequit, niſi ab alio ſuſtentetur, aut eidem fortè alligetur. Quare, ô Domine, firmamentum meum, & refugium meum, oro te, ſuppone labanti CORDI meo columnam tuam, quæ ſuffulciat me: niſi enim adhibueris manum tuam, citò ſubvertetur domus CORDIS mei. Creatoris enim omnitenentis omnipotentia cauſa eſt ſubſiſtendi omni creaturæ. Corobora igitur, Domine, COR meum, & ſuſtenta me; confirma columnas ejus, ut non corruat.

Pſ. 17. 3
Eccli. 27. 4.
Proſper in ſententiis.

DILECTA illa Sponſa tua, ô Rex pacifice, defectionem CORDIS patiens, exclamabat: Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langueo. Ego verò præ delitioſis illis fulcimentis, eligo mihi fortiſſimam columnam tuam, quam brachia tua circumplexa ſunt, & cui te alligatum credo, non ut ab ea firmitatem acciperes, ſed ut illam tu fortior fulcires. In hac columnâ ego ſperabo, per hanc ſuſtentabor, & erit mihi columna, ut requies. Neque verò marmori innitor, dum hac columnâ fulcio COR meum; ſed tibi ipſi fortitudo mea. Non enim divido te à columnâ illâ, ad quam amore mei alligari dignatus es, Deus meus, coram quo columnæ cæli contremiſcunt.

Cant. 2. 5.
Pſ. 26. 3.
Eccli. 36. 26.
Iob 26. 11.

Ps. 70. 3. Tu ergo ipſe es columna mea,& firmamen-
Heb. 1. 3. tum meum, qui portas omnia verbo virtutis tuæ. In te ergo recumbet debile COR meum, ut incedens per vias hujus vitæ, & ſenſim aſcendens de deſerto,cum Sponſà tua
Cant. 8. 5. innitar ſuper Dilectum meum. Veniāt venti,excitentur tempeſtates,inſurgant fluctus
Judæ. 1. 13. feri maris,firmiter ſtabit COR meum,firmiſſimâ hac columnâ ſuſtentatum. Si conſiſtant
Ps. 26. 6. adverſum me caſtra, non timebit COR meum. Si exurgat adurſum me prælium, in hoc ego ſperabo. Quis mihi det, ô Dilecte mi,ut tecum alliger ad columnam,& ſtringam te, & fortior efficiar alligatus, quàm ſolutus? Nónne enim vitis,dum ſuis flagellis palum cui alligatur amplectitur,ab ipſo ſuſtentatur? Ita & quiſquis tibi innititur,ſtabilis & conſtans permanebit,nec vacillabit umquam,quia ſcriptum ſcit: Confirmatum
Ps. 111. 7. eſt COR ejus, non commovebitur, donec deſpiciat inimicos ſuos. Stabilire igitur dig-
Hebr. 13. 9. neris gratiâ tuâ COR meum,tu qui es fragilitatis humanæ ſingulare præſidium;& concede,ut qui ſine te ſubſiſtere non valeo,co-
Miſſale Roman. lumnæ Paſſionis tuæ ſubnixus, inveniar ſemper in fide tua ſtabilis, & in amore tuo conſtans.

LE-

STIMVLVS CORDIS CHRISTI FLAGELLA.

Virga in dorſo eius, qui indiget CORDE. prou. 10. 13.

Ceſſat iners, ceſſant tua cum vigilare flagella:
Cogeˌ Amor, inuitum COR meliora ſequi.

43. Pag. 471.

LECTIO IV.

EMBL. 43.

Stimulus CORDIS, Christi Flagella,

Virga in dorso ejus, qui indiget CORDE, Proverb. 10. 13.

Cessat iners, cessant tua cum vigilare flagella,
Coge Amor invitum COR *meliora sequi.*

ONTREMUIT COR meum intra me, & conturbatum est vehementer; dum considero te, mitissime Agne, planè nudum, & columnæ crudeliter alligatum, flagellis durissimè cædi, ac laniari. Quis credidisset, Domine, eò usque progressuram iniquitatem filiorum hominum quos creasti, ut supra dorsum Creatoris sui fabricarent peccatores, & prolongarent iniquitatem suam? *Ps.* 128. 3.
Obstupescite cæli super hoc, & portæ ejus desolamini: Angeli pacis flete, & omnes habitatores terræ ululate; quia ille, de quo scriptum est: Flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo, nunc
Ier. 2. 12.
Isa. 33. 7.
Idē 47. 2.
Psal. 90. 10.

nunc non uno flagello, ſed innumeris cin-
Pſ. 45. 5. gitur, pectuſque Dei capax, tabernaculum
quod ſanctificavit Altiſſimus, impiâ mili-
tum manu laceratur. Rabidi illi canes, qui
Pſ. 21. 17. circumdederunt te, manſuetiſſimè Ieſu,
Iob 16. conciderunt te vulnere ſuper vulnus, &
15. nullâ commiſeratione moti, nullo ſangui-
Pſal. 68. ni ſatiati, ſupra dolorem vulnerum tuo-
27. rum addiderunt. Sed mirandum magis
eſt, quòd ad hoc ſpectaculum non com-
moveantur CORDA noſtra, quæ certiſſi-
Iſa. 33. 8. mâ fide credunt, quòd propter ſcelus po-
puli tui percuſſus ſis, quodque diſciplina
pacis noſtræ ſuper te ſit. Digniſſimum qui-
Luc. 12. dem eſt, ut ſervus ſciens voluntatem Do-
47. mini, & non faciens, plagis vapulet mul-
Ioan. 4. tis, ſed quòd tu Unigenite Fili Dei, cujus
34. cibus fuit ut faceres voluntatem Patris, fla-
Pſal. 72. gellatus fueris totâ die, ut quæ non rapuiſti
14. exolueres, indigniſſimum omninò, atque
Pſ. 68. 5. ab omni ſenſu alienum eſt. Verùm hoc
conſilium æterni Patris tui fuit, ut livore
Iſaiæ 53. tuo ſanaremur. Omnes enim nos quaſi
5. oves erraveramus, unuſquiſque in viam
ſuam declinaverat; at Pater miſericordia-
rum poſuit in te iniquitatem omnium no-
ſtrûm, atque ideò percuſſus à Deo, & hu-
miliatus, vulneratus es proper iniquitates
noſtras, attritus propter ſcelera noſtra.

Gratiæ

Gratiæ tibi, Domine Ieſu, qui propter fla-
gitia CORDIS noſtri, in flagellis paratus *Pſal.* 37.
fuiſti, & irā Patris tui caſtigatus mitigaſti. 18.

SED jam revertere ad COR tuum, ô
Anima mea, & vide quid hîc diſcere de-
beas, & facere CORDI tuo. Si enim COR
filij habes, non debet reſpuere flagella, qui-
bus enim Deus tamquam filius loquitur,
dicit: Fili mi noli negligere diſciplinam *Prov.* 3.
Domini, neq; fatigeris dum ab eo argueris; 11.
quem enim diligit Dominus caſtigat, fla-
gellat autem omnem filium quem recipit. *Heb.* 12.
Flagellatio ergo, filij Dei nota eſt. Ne te 6.
ergo ſine flagello ſperes futurum, niſi for- *Aug. in*
tè cogites exheredari: nullus enim filius *Pſal.* 31.
ſine flagello, etiam unicus Dei Filius licet
ſine peccato, non tamen ſine flagello. Audi
porrò, ô Anima mea, loquentem deinceps
Apoſtolum ad COR tuum, & flagella ve-
lut filiorum Dei characterem commen-
dantem auſculta: Tamquam filiis vobis *Heb.* 12.
offert ſe Deus. Quis enim filius, quem 7.
non corripit Pater? Quòd ſi extra diſcipli-
nam eſtis cujus participes facti ſunt omnes,
ergo adulteri, & non filij eſtis. Multiplicen-
tur ergo, Domine, ſuper me flagella, ut he-
reditatem filiorum tuorum poſſim acci- *Rom.* 8.
pere, & conformis fieri imaginis Filij tui, 29.
pro me flagellati.

SED quæ utilitas CORDI meo, quæve
Rom. 3. 2. necessitas illud flagellandi ? multa per omnem modum. Primùm quidem ut castigatione voluntariâ, & CORDIS afflictione, peccata per ipsam commissa expientur, atque ita ab æterno damnationis flagello liberetur. Ideò enim flagella tua peccantibus nobis immittis Domine, ut misericorditer parcas; sic enim de posteris David dixisti : Si justitias meas profanaverint, & mandata mea non custodierint, visitabo in virgâ iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum : misericordiam autem meam non dispergam ab eo, neque nocebo in veritate mea. Clementiæ ergo tuæ est, Domine, quòd iniqua gerentes arguas in virgâ virorum, & in plagis filiorum hominum. Væ autem iis qui cum hominibus non flagellabuntur, cum dæmonibus enim posteà flagellabuntur; tales sunt impij illi, de quibus Iob : Domus eorum securæ sunt & pacatæ, & non est virga Dei super illos; sed qualis virga eos maneat, mox aperit, dicens : Ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt. Corripe me igitur, Domine, in virgâ filiorum hominum, ne in æternum proiicias me, Deinde COR hoc meum vecors, tardum, ac pigrum stimulo indiget ac scuticâ,

Psal. 88. 32.

2. *Reg.* 7. 14

Ps. 72. 5.

Iob 21. 9.

quâ

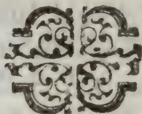
quà excitetur ad currendam viam manda- *Ps.* 118.
torum tuorum. Flagellum equo,& chamus 32.
asino, (dixit Sapiens) & virga in dorso im- *Prov.* 26.
prudentium. Cor meum, velut equus re- 3.
fractarius restitat, unde flagello & calcaribus eget. Pigrum est instar Asini, nec gressum promovet nisi flagelletur. Stultum est, & viam prudentiæ ignorat, nec ingreditur eam, nisi virgâ coactum.

Assidua ergo ei, Domine, flagella tua, *Eccli.* 30.
ne in insipientia pereat. Instar trochi est 1.
Cor meum, consistere in cono non potest nec moveri, nisi flagris impellatur: tam parum scilicet, Domine, amat te, tam parum currit post, ut nisi tribulatione & flagellis adigi non possit ad quærendam faciem tuam; in eorum nempe numero
est, de quibus Regius Vates dixit: Mul- *Ps.* 15.4.
tiplicatæ sunt infirmiates eorum, posteà acceleraverunt. Gratulabor mihi igitur, Domine, in tuis flagellis, quæ ad meliora, immò ad te Optimum Cor meum impellunt.

Sed quid ultrà boni latet in his flagellis? erudiunt sanè imprudens Cor, & Sa-
pientitam ei tribuunt. Stultitia enim col- *Prov.* 22.
ligata est in Corde pueri, & virga 15.
disciplinæ fugabit eam, ut inquit Sa- *Prov.* 29.
piens; qui alibi quoque ait: Virga, 15.

atque

atque correptio tribuit ſapientiam. Et
Prov. 23. Virga in dorſo ejus, qui indiget CORDE.
2. Quàm multi inſipientes, ſocordes, immò
ſine CORDE redierunt ad COR, poſt-
quam flagellis Domini afflicti ſunt, Teſtis
Jerem. 31. Ephraim tranſmigrans, & dicens: Caſti-
18. gaſti me, & eruditus ſum, quaſi juvenculus
Eccli. 23. indomitus. Quis igitur ſuperponet in co-
2. gitatu meo flagella, & in CORDE meo
doctrinam ſapientiæ, ne increſcant igno-
rantiæ meæ, & multiplicentur delicta
mea, & peccata mea abundent? Domine
Eccl. 23. Pater, & Dominator vitæ meæ, per Uni-
1. genitum Filium tuum pro me flagellatum,
Miſſale te humiliter rogo, ut flagella tuæ iracun-
Roman. diæ, quæ pro peccatis meis mereor, aver-
tas: & pro iis flagella adverſitatis de pa-
ternâ tuâ manu patienter ſuſcipiam; ut iis
eruditus, diſcam ſicut Filius tuus ambula-
vit, & ipſe ambulare; & adoptionem filio-
rum Dei merear recipere.

LE-

SEPIMENTVM CORDIS CORONA SPINEA.

Sepiam uiam tuam ſpinis. *Oſeæ. 2. 6.*

Ne careat tua ſpina roſis, COR concolor armet,

Horto arcet ſtygias, ſeps diadema feras.

44. *Pag. 477.*

LECTIO V.

EMBL. 44.

Sepimentum CORDIS, Corona Spinea.

Sepiam viam tuam ſpinis.
Oſeæ. 2.6.

Ne careat tua ſpina roſis, COR concolor armet:
Horto arcet ſtigias, ſeps Diadema, feras.

BENIGNISSIME Domine, cui deliciæ ſunt eſſe cum filiis hominum, voluiſti COR meum fieri quaſi Paradiſum deliciarum, & hortum voluptatis, quem ipſe cæleſtis Hortulanus plantaſti, & aquis gratiæ tuæ rigaſti ut unus eſſem de numero eorum, de quibus Propheta tuus dixit: Eritque Anima eorum quaſi hortus irriguus. Spiritualem autem hunc hortum, ô cæleſtis Sponſe, ſæpè viſitas & ingrederis, ſive ut deambules in Paradiſo ad auram poſt meridiem, ſive ut conſideres num quid in culturâ ejus deſit, videaſque ſi floruit vinea,

Prov. 8. 31.
Ierem. 31. 12
Gen. 3. 8.

Cant. 7. 13. vinea, si flores fructus parturiunt, si floruerunt mala punica. Quin & descendis in
Cant. 6. 1. hortum nucum, ad areolam aromatum, ut pascaris in hortis, & lilia colligas, come-
Cant. 5. 1. dasque fructum pomorum tuorum. Quare, cùm tanta sit tibi horti CORDIS mei cura, tamque frequens ad eum accessus, seriò mihi procurandum est, ut talis omninò sit, qualem desiderat Anima tua. Quid autem inter cetera de horto tuo, unicam Columbam tuam depredicans, dixisti?
Cant. 4. 14. Hortus conclusus, soror mea Sponsa, hortus conclusus; iterasti autem verbum istud, ut designares duplici munitione COR nostrum egre: una enim ei satis non est maceria. Omnimodis igitur mihi hoc curandum est, ut sepem horto meo circum-
Psal. 79. 14. ducam, ne fortè Aper de sylva exterminet eum, aut singularis ferus depascatur eum.
Cant. 2. 15. Timendum quoque ei est à vulpibus parvulis, quæ demoliuntur vineam, quam &
Psal. 79. 13. destructâ maceriâ vindemiant omnes qui prætergrediuntur viam. Tanti igitur re-
Ecclef. 36. 29. fert hortum hunc esse benè conclusum, & sepe circundatum; ubi enim non est sepes,
Isaiæ 58. 12. diripietur possessio. Ut igitur fiam ædificator sepium, unde mihi earum materiam conquiram? ubi inveniam rubum aut dumum, vepres, & textiles ramos, è quibus

hanc

hanc mihi ſepem plectam? Liceat mihi, ô Rex pacifice, ad hoc uti ſpineo diademate, quo coronavit te impia mater Synagoga in die lætitiæ CORDIS tui, & deſponſationis cum Anima mea. Terra enim noſtra, quam ſudore vultus tui irrigaſti, ſentes & ſpinas protulit tibi. Tu verò, ô Domine, qui factus es velut colonus, agrum hominis pigri, quem totum repleverant urticæ & ſpinæ, expurgaſti, atque ideò vineæ tuæ pampinis, & agri tui ſpicis (ut meſſis tempore Agricolæ ſolent) coronari voluiſti:

Cant. 3. 11.

Ierem. 14. 8.

Prov. 24. 30.

Omnia noſtrorum accipiens ſpineta malorum. *Sedul. l. 4. car.*

Redimitus es igitur ſpinis, ut teræ CORDIS noſtri ſpinas extirpares, & peccati aculeos in tui capitis tolerantiâ obtunderes.

Tertul. de corona milit.

SERTUM ergo hoc ſpineum erit ſepes CORDIS mei, quæ facilè illud tutabitur ab incurſantium beſtiarum injuriâ. Coronent ſe alij roſis, ego ad honorem ſpinis coronati pro me Capitis mei, ſpineam coronam CORDI meo circumplectam; in hujuſmodi lætabor, & eſſe ſub ſentibus delicias computabo: hîc, velut lilium inter ſpinas, COR meum à velicantium manibus liberum permanebit. Armat ſpina roſas, armabunt hæ ſpinæ hortum

Iob 30. 7.

Cant. 2. 2.

COR-

CORDIS mei contra omnes adverſarios.
Clem. Alexand. l. 2. pæd. c. 8. Hoc enim Diadema inimicum iis, qui inſidiantur, eos prohibet: iis autem, qui in Eccleſiâ ſimul verſantur, amicum; eos circumſepit & munit. Hæc corona eſt flos eorum, qui crediderunt in eum, qui fuit glorificatus; cruentat autem & caſtigat eos, qui non crediderunt. Meritò ſanè ſepem CORDIS ex ſpinis tuis contexam. An non enim conſilium tuum illud eſt, ô Sponſe ſuaviſſime? Numquid non per os
Eccli. 28. 28. Eccleſiaſtici dixiſti: Sepi aures tuas ſpinis? Cùm enim aures, oculi, reliquaque ſenſuum organa, portæ velut CORDIS ſint, per quas omnia ſenſibilia in ipſum CORDIS penetrale intrant, optimè omninò jubes, ut ſi COR velimus habere munitum, oſtia illius ſpinis obturremus, atque undique hortum noſtrum ſpinis ſepiamus. Aliud porrò beneficium, dilectiſſime Sponſe CORDIS mei, in ſpinis tuis mihi providiſti. Videns enim multiplices fornicationes CORDIS mei, quamque ſæpè currat ad virum alterum, dixiſti per Prophetam
Oſeæ. 2. 6. 7. tuum: Ecce ergo ſepiam viam tuam ſpinis, & ſepiam eam maceriâ, & ſemitas ſuas non inveniet; & dicet: Vadam, & revertar ad virum meum priorem: quia benè mihi erat tunc, magis quàm nunc. Spinæ enim

enim tribulationum, quas misericorditer sæviens sæpiùs immittis, CORDA nostra ita concludunt, ut non liceat eis ire quò desiderabant, sed revertantur ad te virum suum priorem: sicut olim Israëlitæ, cum occideres eos, quærebant te & revertebantur, & diluculò veniebant ad te. Sed & spinea corona tua, Domine, & consideratio dolorum, quos eo tibi inflixit, sepiet viam CORDIS mei spinis, ne excurrere velit & vagari post greges sodalium suorum, ne sectari velit delectabilia & vanitates sensuum; sed maneat in horto tuo tecum, consors spinarum & tormentorum tuorum. Eligam ergo, cùm Lectissima Sponsa tua Catharina Senensi, spineam coronam præ aureâ, illaque COR meum circumcingam, timens multumque reformidans; sub capite spinato membrum esse delicatum. Muniat, oro Domine, COR meum spinea corona capitis tui; ut per medios tribulationum aculeos, ad immarcessibilem coronam gloriæ tandem pertingere merear. Amen.

Psal. 77. 34.

Cant. 1. 6.

LECTIO VI.

EMBL. 45. Pictura CORDIS, ex Syndone Veronicæ expressa.

Signatum est super nos lumen vultus tui Domine, dedisti lætitiam in CORDE *meo.* Psal. 4. 7.

Inspice prototypon, tensiq; in sindone CORDIS
Dilecti faciem spinea pingat acus.

UAM felix, Domine, munere tuo, quàm fortunata fuit illa Beronice, sive Veronica; quæ tibi sub trabali Cruce gementi, præque laboris, itinerisque molestiis extremè fatigato, & tantum non fatiscenti sudarium obtendit, quo vultum tuum benedictum, sanguine, sudoreque conspersum abstergeres. Recepit verò Mnemosynon omni veneratione dignissimum; velum siquidem illud venerandæ faciei tuæ applicatum, vivam ejusdem effigiem impressam retinuit, magno piæ illius menti solatio. Desideravi & ego sæpissimè, ô speciose formâ
Ps. 44. 3.

præ

PICTVRA CORDIS EX SINDONE.
VERONICÆ EXPRESSA.

Signatum est super nos lumen vultus tui Domine:
dedisti lætitiam in CORDE meo. Psal. 4. 7.

Inspice prototypon, tensisque in sindone CORDIS
Dilecti faciem spinea pingat acus. Pag. 482.

45.

præ filiis hominum, faciem illam tuam decoram, & plenam gratiarum, faciem illam, in quam desiderant Angeli respicere, imprimi CORDI meo, tamquam mollissimæ ceræ, ut perpetuam tui retineret imaginem. 1. Pet. 1. 22.
Quoties optavi, ut celte schulperetur in silice CORDIS mei viva effigies serenissimi vultus tui! Iob. 19. 24. Nosti Domine, quàm sepè concupivi, ut clavi illi, qui cæli fabricatrices manus tuas, & beatissimos pedes terebrarũt, efficerentur mihi cælum, quo profundissimè exararem, incideremque te in lamina CORDIS mei! O quoties tibi dixit COR meum: Exquisivit te facies mea! faciem tuã Domine requiram. Ne avertas faciem tuam à me! Ps. 26 9.
Quoties dixi: Ostende mihi faciem tuam, & decorem vultus tui, quem deprecantur omnes divites plebis. At hactenus non licuit esse tam beato. Cant. 2. 14. Psal. 44. 13.

QUID igitur faciam, aut quod consilium excogitabit COR meum cupidissimum speciei & pulchritudinis tuæ? Quid agam Domine, ut fruar similitudine & imagine faciei tuæ? Scio quid faciam: ingeniosus amor est, quod ille suggerit, perficere tentabo: tigilla mihi de Crucis tuæ ligno accipiam, quæ in quadratos margines compingam, in quibus COR meum, tamquam telam mundissimam, explicabo, illudque fu-

nibus,quibus alligatus es,ô libertas mea,in quadrũ ita diſtendam,ut nullam habeat plicam vel rugã,planumq́ue fiat in quo efformetur pictura faciei tuæ. Quis verò hic Apelles, qui vivis coloribus hanc mihi exprimit? Quis Zeuxis aut Parrhaſius, lineamenta hæc, Veronices ſindoni impreſſa, artifice manu imitabitur. Ipſe ego hîc,dum alius non eſt,qualiſcumq́ue pictoris munus
Pſal. 83. 10. obibo, & reſpiciens in faciem Chriſti mei ſudario impreſſam, eamdem, quâ potero, in CORDE meo phrygio opere adumbrabo. Sed ubi acus? ubi byſſus? ubi verſicoloria fila? Ignoſce Domine,reverentiam Amor neſcit foras mittit pudorem; à tua hęc omnia deſumam Paſſione. Suſpiciendum Angelicis poteſtatibus caput, ſed ſpinis,eheu! coronatum, omnia mihi hæc ſuppeditabit. Pro radio enim & acu, mihi erit ſpina una diadematis tui, quæ ſanguine tuo purpurata, quoties CORDIS mei telam punget, eamdem roſeo cruore pinget; nec opus mihi byſſo, ſed evulſis è ſacrâ cæſarie tuâ & honorandâ barbâ capillis texere mihi liceat. Quòd ſi non ſatis variegata videatur hæc pictura,lacrymis,ô Chriſte,tuis,nimium ruborem temperabo; ut pingam ſcilicet Dilectum meum candidũ & rubicun-
Cant. 5. 10. dum. Quis verò exactam adeò hîc pulchritudinem

tudinem requirat, cùm ipsi prototypo non
fuerit species neque decor, cùm fuerit *Isa.* 53. 2.
quasi absconditus vultus ejus & despectus,
putatus quasi leprosus & percussus à Deo, *Ps.* 21. 6.
vermis & non homo; opprobrium hominum, & abjectio plebis. Nullus ergo in Nazaræo meo nimium candorem requirat, quem non licuit exprimere, nisi in
diademate quo coronavit eum mater sua. *Cant.* 3.
Nemo à manu mea columbinos illos ocu- 11.
los velut lacte lotos expectet, cùm imbres *Cant.* 5.
lacrymarum, & defluentem stillantes san- 12.
guinem defigurare oportuerit. Qualis qualis tamen hæc pictura est, aptissima illa & gratissima est CORDI meo; & ideò
cum gaudio & exultaione dicam: Signa- *Ps.* 4. 7.
tum est super me lumen vultus tui Domine: magno utique fructu; nam idcircò dedisti lætitiam in CORDE meo. Quid enim dulcius? Quid lætius, quàm in CORDE suo portare Imaginem filij Dei? Aptissimum porrò est, ut hæc phrygia acu CORDI intexetur; ut ita non in superficie tantùm hæreat, sed undique COR penetret, & ex utraque parte sanguineum Sponsum depictum exhibeat. Delebilis est pictura, quæ calamo fit aut penicillo: oblitterari potest luto laminæ sculptura, eradi possunt altissimæ cælatæ litteræ; emollita cera,

aut novo impreſſo ſignaculo, perit quæ ei anteà erat impreſſa forma. Mea autem indelebilis eſt pictura; ſtabit quamdiu COR ſtabit; eradi aut ſcindi non poteſt, niſi CORDE ex parte lacerato. Manebit igitur CORDI meo indita amoris mei facies:
Cant. 1. 12. Faſciculus Myrrhæ Dilectus meus mihi, inter ubera mea, in medio CORDIS mei, commorabitur. Ita fiat, Domine JESU!
Pſal. 30. 17. Illuſtra faciem tuam ſuper COR ſervi tui, manſionem tuam in eo fac, nec deſeras do-
2. Cor. 3. 18. nec revelatâ facie videam te, & adimpleas me lætitiâ cum vultu tuo in æternum
Pſ. 15. 11. benedicto.

L E-

COR. PHIALA, CHRISTO SITIENTI.

Dabo tibi poculum ex Vino condîto. *Cant. 8. 2.*

Réspue, quę Iudę genus offert, pocula fellis.

Compuncti CORDIS *sed bibe, sponse, merum.*

46. *Pag. 487.*

LECTIO VII.

COR Phiala Christo sitienti. EMBL. 45.

Dabo tibi poculum ex vino condito.
Cant. 8. 2.

Respue quæ Iudæ genus offert pocula fellis,
Compuncti CORDIS *sed bibe Sponse merum.*

DMIRANDUM valdè fuit, Amator hominũ Iesu, quod tu, apud quem est fons vi- *Psal.* 35.
tæ, & aqua saliens in vi- 10.
tam æternam fatigatus ex itinere, sedensque supra fontem, mulieri Samaritanæ dixeris: Da mihi *Ioan.* 4.
bibere, Quam petitionem & ipsa non pa- 7.
rum admirabatur. Verùm, sitis illa multò gravior, multoque admirabilior fuit, quam Passionis tuæ tempore tolerasti, quam non dubito ipsos quoque Angelos in ad- *Ioan.* 19.
mirationem rapuisse, de qua sola in Cru- 28.
ce conqueri voluisti, & jam tanto ante tempore apud Prophetam Regium lamen- *Psal.* 21.
tabiliter eam deplorasti: Aruit, dicens, 16.
tamquam testa virtus mea, & lingua mea

Cartag. adhæsit faucibus meis. Quid est hoc, Do-
hom. 7. de mine, quòd tu qui das potum omni carni,
pass. l. 11. ipsemet sitias, & non habeas qui refrigeret
Iudic. 15. arentem linguam tuam? Sampsoni sitienti,
19. aquam potabilem ex asini madibula dedi-
Gen. 21. sti. Sitivit abjectis puer Ismahel in deser-
19. to, & matri Agar Angelus puteum aquæ
Num. 20. detexit. Sitivit rebellis populus Judæorum,
11. & largissimas aquas petra eis suppeditavit.
3. *Reg.* 17 Ne siti periret Elias, jussus est recedere ad
3. torrentem Carith, ut ex eo biberet. Et Do-
Matth. 10 mino universorum, calix aquæ frigidæ
42. negatur. Potus enim ille, quem vitis alie-
Psal. 18. na, Synagoga Judaica, Plantatori suo of-
11. fert, non potus est, sed tormentum: De
Cant. 2. quo audire lubet eloquium tuum, super
14. mel dulce. Sonet vox tua in auribus meis:
& explica mihi, ô Dilecti mi, vinum il-
lud, quod tibi sub mortem propinatum
Psal. 68. est. Dederunt, inquis, in escam meam fel;
22. & in siti mea potaverunt me aceto. Cir-
Thren. 3. cumdedit me (impia Synagoga) felle, re-
15. plevit me amaritudinibus, inebriavit me
absynthio. Sed augetur hæc crudelitas,
quòd & ego ex amaro CORDE meo pro-
Matth. 27 pinem tibi quotidie vinum cum felle mix-
34. tum, dum bona opera malâ intentione vi-
Deuter. tio, & corrumpo. Quid reddo tibi è vineâ,
32. 32. quam plantavit dextera tua, nisi uvam fel-
lis,

lis, & botros amarissimos? Tu stabilivisti *Psal.* 4.8.
COR meum fructu frumenti, vini, & olei; *Deuter.*
& pro eo, eheu! obtuli tibi fel draconum, 32.33.
& venenum aspidum insanabile. Doleo, Domine, super ingratitudine meâ tantâ; atque opto deinceps, converso CORDE in vineam electam, & phialam auream, charitate rutilantem, ex eodem propinare tibi vinum optimum, dignum Dilecto meo *Cant.* 7.9.
ad potandum, labiisque & dentibus illius ad ruminandum. Verùm, ut hoc de Cellario CORDIS mei proferam, necesse est, ut priùs cognoscam quidnam sit illud, quod tantopere sitis. Sitis enim tua, salus nostra, redemptio nostra, conversio Animarum nostrarum est: quæ multò plus, quàm Corporalis cruciatus te torquet. Quis mihi det, Domine Deus meus, ut possim restringere hanc sitim tuam, & potare te vino *Ps.* 59.5.
compunctionis, defluente è torculari contriti CORDIS mei! Lego scriptum: Date *Prov.* 31.
siceram mœrentibus, & vinum his qui 6.7.
amaro sunt Animo; bibant, & obliviscantur ægestatis suæ, & doloris sui non recordentur ampliùs. Quàm congruum esset, Domine, ut tibi in maximo mœrore & amaritudine Animæ existenti, hoc, quod ad mortem damnatis negari non solet, beneficium impenderetur; qui utique jam

 inde

inde à Nativitatis tuæ exordio flagrantissimam hanc sitim semper habuisti, eamque in ultima mortis hora maxime aparuisti, ut tuus in nos Amor, planè eximius, nobis apertè pateret. Quis autem, ô amantissime Sponse Animæ meæ, adeò ferus sit, qui, cùm audit te raucâ & intermoriente voce dicentem, Sitio, non mitescat, & liquefiat,
Joan, 19 28. ut totus convertatur in potum, & leniat sitim amore captæ Animæ tuæ! Quis non os illud, quod verba vitæ æternæ deprompsit, & ignita illa eloquia, penetrantia usque ad divisionem Animæ & Spiritus toties e-
Hebr. 4, 12. ructavit, refocillare optaret, etiamsi maximo labore idipsum ei constaret? Concu-
2. *Reg.* 23. 15. pivit in siti sua David aquam de Cisterna Bethlehem, & tres viri fortissimi irruperunt castra Philistinorum, & haustam aquam attulerunt ad Regem: & non curram ego per medios cuneos adversariorum meorum, per mille pericula Animæ meæ, ut hauriam aquam ad refocillandum Dilectum meum? Vereor enim, ne mihi dicat ali-
Matt. 26, 35. quando: Sitivi, & non dedisti mihi bibere. Utinam, Domine, unicum solatium Animæ meæ, dirumperes penetralia CORDIS mei, & scaturire facias fontes & torrentes in
Ps. 109. 7. medio pectore meo, ut de torrente in via bibas, antequam vitam morte claudas. Si
forem

ſorem beneficio gratiæ tuæ inſtar amatæ Sullamitidis tuæ, darem equidem in hac æſtuantiſſima ſiti tua, ori tuo poculum ex vino condito, & muſtum malorum granatorum meorum. Qualiſcumque tamen ſum, offero tibi Cor meum, ut inde bibas qualemcumque amorem meum, ſatagentem ſedare ſitim tuam. Bibe Domine, obſecro te, bibe COR meum liquefactum, quod cupit infundi CORDI tuo, & miſcere amore liqueſcentibus viſceribus tuis. Bibe citò, precor te, & abſorbe vota mea, & innumera libamenta, quæ profero tibi de præcordiis meis: & celebrabo convivium Regis mei, convivium cui præſidet ſollicitus amor, qui poculis alternis certare ſolet. Verùm quid loquor, ſuaviſſime Deus CORDIS mei? quale refrigerium tibi paro CORDIS unius eliquatione, quâ velut aquæ guttâ, magis irritabitur inexplebilis ſitis tua? Utinam liceret mihi, tenerrime Sponſe Animæ meæ, univerſa generis humani CORDA liquare, ut hoc potu dulciſſimo ſitis tua ſedaretur! ſed ut video, cùm tantus non ſuppetat potus, præ ſiti moriturus es. O ſitis! ô ſempiterna ardor, ure me, ut ſatier à fonte vivo, qui ſurgit in amœniſſimo Paradiſo deliciarum, & irrigat civitatem Dei.

Cant. 8. 2.

Ioan. à Ieſu Maria in Theolog. myſt.

LECTIO VIII.

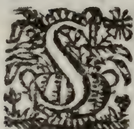
EMBL. 47.

Compunctio CORDIS clavo timoris Dei.

Confortavit eum clavis, ut non moveretur. Isaiæ. 41. 7.

Hoc mihi COR, *sancti, clavo transfige, timoris,*
Pro me qui clavis in Cruce fixus eras.

Ps. 62. 3.

SITIVIT in te Anima mea, & COR meum multipliciter Deus meus: desiderio enim desideravi sequi te, & conjungi tibi; ideo-
Luc. 1. 78. que rogavi te per viscera misericordiæ
Osea 11. 4. tuæ, ut in funiculs Adam, & vinculis charitatis traheres me post te, & alligares me tibi. Verùm, quæ mea infidelitas fuit, confregi
Ier. 5. 5. jugum, dirupi vincula, & retrò recessit COR meum. Quo nexu igitur me tibi astringes, ut ampliùs non discedam à te? Confringi possunt vincula, computrescere funes; at fortiùs & duriùs figunt clavi. Quare, ô Do-
Rom. 8. 39. mine, clavis tuis confige me tibi, ut nihil omninò sit quod me possit separare à charitate

COMPVNCTIO CORDIS
CLAVO TIMORIS DEI.

Confortauit eum clauis ut non
mouerctur. *Isaiæ. 41. 7.*

Hoc mihi COR sancti clauo transfige timoris,
Pro me, qui clauis in cruce fixus eras.

47.

ritate tua, possitque de me illud dici: Confortavit eum clavis, ut non moveretur. *Isaiæ* 41. 7.
Voluisti tu, ô Sponse animæ meæ, priùs quidem funibus trahi & extendi, deinde verò in Cruce clavis configi, qui sacras illas manus tuas foderunt, & terebrarunt. Quid autem hoc significare dicemus, nisi quòd electos tuos, quos prædestinasti conformes fieri imagini tuæ, per hos gradus provehas ad salutem? *Rom.* 8. 29. Primum enim trahis eos funibus ad te: deinde etiam fortiùs clavis tibi configis. Fune, ô Redemptor, alligatus tibi est, qui dum vehementiore tentatione turbatur, proponit sibi honestatis intuitum, memoriam promissionis, & hoc interim se fune retinet, ne propositum penitus abrumpatur. *Bernard. Serm. de triplici vinculo.* Durum profectò vinculũ & molestũ, sed & periculosum nimis, & quod diu tenere non possit. Siquidem putrescunt funes, & pudoris vinculum nos obliviscimur, aut abrumpimus citò. Est autẽ qui clavis cõfigitur Domino Majestatis, quem timor Dei ligat, qui non expavescit ad vultus hominum, sed ad memoriam gehennalium tormentorũ. Et hic quidem peccare non metuit, sed ardere. Duriùs tamen & fortiùs primò imprimitur, quia cùm ille vacillet in proposito, iste propositum non amittit. Confige igitur, timore tuo carnes *Psal.* 118. 20.
meas;

meas; clavum timoris tui adige per COR meum, ut vel sic diligam te. Ut verò expressiùs desiderium CORDIS mei Dilecto meo exponam, opto fiat in me, quod factum est in te propter me, & meam salutem. Quid illud, quæso? Audi Iesu Sacerdos magne, tu & amici tui, qui habi-
Zachar. 3. 8. 9. tant coram te. Nónne Pater cælestis dixit de te: Ecce lapis quem dedi coram Iesu, super lapidem unum septem oculi sunt: Ecce ego cælabo sculpturam ejus, ait Dominus exercituum: & auferam ini-
Hier. & Rupert. in cap. 3. Zachar. quitatem terræ illius in die una. Lapis hic Tu ipse es, Domine Iesu, lapis summus, angularis, electus, in fundamento fundatus, in quo septem dona Spiritus sancti, ut septem oculi, requieverunt. Hunc lapidem clavis Crucis Deus Pater per manus Iudæorum cælavit, ut in die una Passionis tuæ, auferret iniquitatem terræ. Eia age, Dilecte mi, ad imaginem & similitudinem istius, sculpe etiam in CORDE meo ti-
Ier. 23. 29. morem tuum: esto quæso tu Cælator; clavus Crucis tuæ scalprum & cęlum, malleus verbum Dei (verba enim tua quasi malleus cōterens petram) lapis verò sit COR meum. In hoc ergo, ô Divine sculptor, profundissimè insculpe timorem tuum, ut ille me à noxiis revocet, & tibi cōfigat COR meum. Timor enim

enim Domine expellit peccatum. Confige Eccli. 1.
ergo clavis, & destrue fomenta peccati, 27.
moriatur in carne mea omnis illecebra de- Ambr. in
lictorum: libertatem vagandi cupiditas vo- Ps. 118.
luptatum Cruci affixa non habeat. Est enim quidam clavus spiritalis, qui patibulo Crucis Dominicæ affigat has carnes. Quòd si carnes istæ rejiciunt clavos divini timoris, haud dubiè dicitur: Non permanebit Spi- Gen. 6. 3.
ritus meus in his hominibus, quoniam carnes sunt. Nisi igitur affigantur Cruci, & configantur clavis à timore Domini, non permanebit in his Spiritus Dei. Confige igitur timore tuo COR meum, ut mortificationem tuam, Domine Jesu, in Corpore meo jugiter portem.

SED tam timor Domini, quàm clavus Crucis, qui illum designat, erit mihi pro præsidio & fræno. Sic enim accepimus, Ambros.
Helenam Constantini matrem, clavos Cru- de obitu
cis tuæ, ô Domine, invenisse, & unum Theodos.
fræno, alterum Diademati Imperatoris intexuisse. Non insolentia ista, sed pietas est; cùm defertur sacræ Redemptioni. Rectè in capite clavus, ut ubi sensus est, ibi præsidium. In vertice corona, in manibus habena; corona de Cruce, ut fides luceat; habena de Cruce, ut potestas regat. Impletum est in eo Zachariæ vaticinium: In

die

Zach. 14. 20. die illa erit quod ſuper frænum equi eſt, ſanctum Domino omnipotenti. Quare ſanctum ſuper frænum, niſi ut Imperatorum inſolentiam refrænaret, & ſancto dicere Spiritu videretur: Nolite fieri ſicut equus & mulus: ſed in fræno & chamo maxillas eorum conſtringe. Sit quoque, Domine, clavus timoris tui CORDI meo galea ſalutis, & frænum reſtringens me à lapſu impietatis, retrahens à noxiis exceſſibus.

Ita exponunt Greg. Tur. de gl. Mart. c.8. Nich. l.8. c. 29. Cyrill. Ambroſ. Lyran. in Pſal. 31.

SED & aliud mihi beneficium omni acceptioni digniſſimum in clavo Crucis tuæ contuliſti. Ex clavo enim hoc licet mihi fabricare clavem; qua ingrediar penetralia tua. Clavis enim reſerans, clavus penetrans factus eſt mihi, ut videam voluntatem Domini. Quidni videam per foramen? clamat clavus, clamat vulnus, quòd verè Deus ſit in Chriſto, mundum reconcilians ſibi. Ferrum pertranſiit, Domine, Animam tuam, & appropinquavit COR tuum; ut jam non neſcias compati infirmitatibus meis. Patet arcanum CORDIS, per foramina Corporis; patet magnum illud pietatis Sacramentum; patent viſcera miſericordiæ Dei noſtri, in quibus nos viſitavit oriens ex alto. Liceat ergo mihi Domine, clave hac, de clavo tuo fabricatâ, introire in locum munitum, & in domum

Bernard. Serm. 61. *in Cant.*
Pſal. 104. 18.
Hebr. 4. 15.
Luc. 1. 78.
Pſal. 30. 3.

mum refugij ſacratiſſimorum Vulnerum
tuorum: ut ibi abſcondas me à conturba- *Pſal.* 30.
tione hominum, à Spiritu puſillanimitatis, 31.
& tempeſtate. Concede hoc, Amor meus, *Pſ.* 54. 9
qui calamo clavorum tuórum, atramento
Sanguinis tui ſcripſiſti me in manibus tuis,
lege ibi ſcripturam tuam, & ſalva me opus *Iſa.* 49.
manuum tuarum. 16.

SEPTIMA CLASSIS.

CORDIS cum Cruce & Crucifixo conformatio.

1. Cor. 1. 23. RUX *Christi, Christusq; Crucifixus, Iudæis quidem scandalum, Gentibus autem stultitia; Vocatis verò atque electis, Dei virtus & Dei sapientia, justitia, sanctificatio & Redemptio est. Quare redempti à Domino, omnem suum honorem & gloriam in Cruce, contemptibili anteà ligno, posuerunt. Hinc Paulus Apostolus dicebat: Mihi autem absit gloriari, nisi in Cruce Domini nostri Iesu Christi. Hanc venerabundus Andreas ita salutabat: Salve Crux, quæ in Corpore Christi dedicata es, & ex membris ejus tamquam margaritis ornata. O bona Crux, quæ decorem & pulchritudinem de membris Domini suscepisti, accipe me ab hominibus, & redde me Magistro meo; ut per te me recipiat, qui per te me redemit. Hæc est arbor illa, de qua Sponsa canit: Sicut malus inter*

Gal. 6. 14. Breviar. Rom. Cant. 2. 3.

inter ligna silvarum, sic Dilectus meus inter filios: Sub umbra illius, quem desideraveram sedi; & fructus ejus dulcis gutturi meo. Crux est Cant. 2.
lectulus floridus Nazaræi nostri ferculum Sa- 15.
lomonis de lignis Libani, cujus reclinatorium Cant. 3. 9.
aureum, ascensus purpureus, media charitate constrata propter filias Ierusalem. Crux Christi est ultima Scholæ nostræ Classis, & supremus Gymnasij CORDIS vertex. *Venite ergo* Cant. 1. 6.
filiæ Sion, & ingredimini Classem hanc, & videte ubi pascat, ubi cubet Dilectus vester in meridie. Crucis hanc Arborem è Golgothano colle in agrum CORDIS vestri transferte, totum COR triumphali titulo Domino consecrate. Si amore vulnerari juvat, Lancea illa, quæ Dominicum pectus aperuit, COR vestrum charitate vulnerabit. Si sitis torqueat, *dabitur* Cant. 8. 2.
hîc poculum ex vino condito, & mustum malorum granatorum de torculari Crucis profluens. Si Azylum quæritis, ô trepidæ *colum-* Cant. 2.
bæ, nidificare hîc licet in foraminibus petræ, 14.
& in caverna maceriæ. Nec deest hic *Speculum,* Iac. 1. 23.
in quo vultum nativitatis vestræ consideretis: quinque enim illa pretiosissima Christi Vulnera, totidem Specula sunt, omni vitro atque argento lucidiora, in quibus CORDIS vestri nævos facilè aspicietis. Si *vagatæ* hactenus *post* Cant. 1. 6.
greges sodalium requiem quæritis, extra Di- Ioan. 9.
lectum ne quæratis; sed illi COR vestrum jun- 41.

gite in monumento novo, in quo ſepultus fuit. Ibi cum illo dulciter requieſcite, ubi vos nullus ſuſcitare neque evigilare faciet, quoaduſque ipſe velit. Atque hæ ſunt Lectiones, quæ in ultima hac Claſſe explicantur.

LE-

CORDIS IN CRVCE EXPANSIO.

In simplicitate CORDIS quærite illum. *Sap. 1. 1.*

In cruce, ne rugosa fores, expansus obiui:

Sponsa tuum tendas COR, sit vt absq; plicâ.

48. *Pag. 501.*

LECTIO IX.

CORDIS in Cruce expansio. EMBL. 48.

In simplicitate CORDIS *quærite illum.* Sap. 1. 1.

In Cruce, ne rugosa fores, expansus obivi;
Sponsa tuum tendas COR *sit ut absq; plicâ.*

IN lectulo meo per noctem quæsivi quem diligit Anima mea. Quæsivi eum, & non inveni. Quomodo enim invenissem te in lectulo quietis & sensualitatis meæ, qui triduo quæsitus à Sanctissima Matre tua & castissimo Sponso ejus Joseph, inter cognatos & notos tuos minimè inventus es. Surgam ergo, & circuibo civitatem per vicos & plateas quæram quem diligit Anima mea. Tandem autem post diligentem inquisitionem, inveni ubi quiescas, ubi cubes in meridie charitatis tuæ. Inveni autem te in incommodo admodum lecto durissimæ Crucis. In lecto, si clavos attendo,

Cant. 3. 1.

Luc. 2. 44.

Cant. 1. 6.

ferreo; si cervical, spineo; si Crucem, ligneo. Jaces hîc, ô Rex pacifice, in nobilissimo ferculo Salomonis de lignis Libani: super omnia enim ligna cedrorum sola Crux celsior, in quo mundi vita pependit, cujus ascensus purpureus, immò sacro tuo Sanguine purpuratus, media autem ejus charitate constrata sunt, propter filias Ierusalem: quia tu ipse ardens charitate, medium Crucis occupas; & fideles Animas ad te attrahis. Durus fuerit hic lectulus, horridum prorsus reclinatorium, cùm tamen tu in eo caput & Corpus reclinas, dicam meritò: Dulce lignum, dulcis lectus, dulce pondus sustinent; fitque fatalis ista Arbor, olim maledicta, per te,

Cant. 3. 9.

Arbor decora & fulgida,
Ornata Regis purpura.

Breviar. Rom.

Optimè dixit Sponsa tua: Lectulus noster floridus. Quomodo enim non floridus, in quo non requiescit nisi flos campi, & lilium convallium; in quo dormit flos de radice Jesse, roseo cruore vernans, & spirans odorem suavitatis. An non floridus lectulus qui in vertice Titulum inscriptum præfert: Jesus Nazarenus, id est florens, ac floridus omnium virtutum varietate. Id verò quod maximè in hoc lectulo placere debet, est, quod dicatur NOSTER, id est, tibi

Cant. 1. 15.
Cant 2. 1.
Isa. 11. 1.

tibi mihique communis: id scilicet me docens, ut consortium Crucis tuæ non abhorream. Necesse enim est ut & crucifiga- *Rom.* 6. 6.
tur vetus homo cum Christo, ut resurgat *Rom.* 8.
novus: necesse est ut compatiatur, si velit 17.
conregnare; crucifigendum est incircum- *Galat.* 5.
cisum COR, & rebellis caro: qui enim 24.
sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis. Sed quid
peccavit vetus homo? quam accusationem *Ioan.* 18.
adfertis adversus COR illius? quid mali 29.
fecit? Irritavit impius Deum; dixit enim *Psal.* 10.
in CORDE suo, Non requiret. COR ejus 13.
congregavit iniquitatem sibi. Dixit deni- *Ps.* 40. 7.
que in CORDE suo: Non est Deus. Quid *Ps.* 13. 1.
vobis videtur? Blasphemavit: crucifigatur: *Matth.* 26
tolle, tolle crucifige eum. Iustum est, Do 66.
mine, judicium tuum; crucifigendum pror- 2. *Math.*
sus est COR hoc, ut moriatur mundo, & 12 41.
mundus ipsi; ut possim cum Paulo dicere: *Galat.* 6.
Mihi mundus crucifixus est & ego mundo. 14.
Accipe igitur, Domine, COR meum, & crucifige illud tecum, affigens illud clavis timoris tui, ut universa ejus desideria non ejus serviant concupiscentiæ, sed mortifi-
cationi maneant affixa. Et sicut qui patibu- *Caßian.*
lo Crucis affigitur, non jam præsentia *l.* 4. *c.* 35.
contemplatur, nec de suis affectionibus cogitat, non pro die crastino sollicitudine

curaque distenditur, seque cùm adhuc spirat in Corpore, cunctis elementis credit esse defunctum, illuc præmittens sui CORDIS intuitum, quò se non dubitat illicò transiturum. Ita me quoque timore tuo crucifixum, non solùm carnalibus vitiis, verùm etiam ipsis elementis mortuum fac, Domine; ut illuc habeam oculum CORDIS defixum, quò spero tecum per Crucem pervenire. Aliud prætereà Documentum,
Prov. 3. Crucifixio tua CORDI suggerit. Simplex
42. enim naturâ, simplicitatem CORDIS ex-
Sap. 1. 1. quiris: & ideò cum simplicibus sermocina-
Bern. ser. tio tua Hinc & admonemur, in simplicita-
2. *ad Fra-* te CORDIS quærere te. Hoc est, non aliud
tres. tamquam te, non aliud præter te, non aliud
Eccli. 1. post te. Contrà verò dehortatur nos Scrip-
36. tura tua à duplicitate CORDIS, dicens: Ne
Jac. 1. 6. sis incredulus Deo, & ne accedas ad illum duplici CORDE. Vir enim duplex Animo, inconstans est in omnibus viis suis. Quare autem est inconstans? quia nimirùm caret anchorâ spei, quâ COR hominis affigitur, ne huc illucque instar navis à vento agitatæ, circumferatur. Quid igitur facto opus est, ut multiplicis CORDIS plicas, latebras, & recessus explicemus? Docuisti nos
Ephes. 5. hoc, Domine, in Cruce extensus. Ut enim
27. exhiberes tibi gloriosam Ecclesiam, non haben-

habentem maculam aut rugam, temetipsum tradidisti pro ea. Ut illam mundares à macula, Sanguinem tuum fudisti illi in lavacrū: ut expolires à ruga, extensus & explicatus es in Cruce; atque ita quidē, ut dispersa sint omnia ossa tua, fieretque COR tuum tamquam cera liquescens in medio ventris tui. Foderunt, ô Domine, manus tuas, & pedes tuos, & ne ulla plica remaneret in Corpore tuo, illud ita extenderunt, ut dinumerarent omnia ossa tua. Tanti tibi constitit diducere rugas dilectæ Sponsæ tuæ! Quis mihi det, Domine, ut COR meum tibi configatur Cruci, & expandatur undequaque, ut non remaneat in eo ulla plica aut ruga; ut habeam nimirùm puram & simplicem omnibus in rebus intentionem, quâ uni tibi Dilecto CORDIS mei placere desiderem, dicamque illud: Dilectus meus mihi, & ego illi. Displicent tibi qui in CORDE & CORDE loquuntur, ore suo benedicentes, mala autem in CORDIBUS eorum. Oderunt quoque filij hominū duplices CORDE. Hinc etiam prudentes hujus sæculi, observantes fructum Arboris Perseæ formā CORDIS repræsentare, folia autē similitudinem linguę, voluerunt illo designari, COR & linguam hominis debere convenire; nec aliud linguâ, aliud CORDE promendum. COR enim

Psal. 21. 15. *Cant. 2. 16.* *Ps. 11. 3.* *Ps. 61. 5.* *Ps. 27. 3.* *Plutarc. de Iside, & Osiride.*

Eccli. 3. 28. ingrediens duas vias, non habebit succesſus; & pravum COR in illis ſcandalizabitur.
1. Paral. 29. 17. Scio autem, Domine Deus meus, quòd CORDA probes, & ſimplicitatem diligas, & ideò in ſimplicitate CORDIS mei offero tibi meipſum totum ad crucifigendum, & ab omni plica explicandum, ut ſimplice CORDE uni Deo & ſimplici placere poſſim. Placet mihi, Domine, Crux tua, quæ me tibi conformem faciat; quare cum B. Andrea Apoſtolo tuo dicam: O bona Crux, quæ decorem ex membris Domini ſuſcepiſti, diu deſiderata, ſollicitè amata, ſine intermiſſione quæſita, & aliquando cupienti Animo præparata: ſecurus & gaudens venio ad te; ita & tu exultans recipias me: accipe me ab hominibus, & redde me Magiſtro meo; ut per te me recipiat, qui per te me redemit.
Breviar. Rom.

CRVCIS IN CORDE PLANTATIO.

Plantatio Domino ad glorificandum. *Isaia. 61. 3.*

Dulce, precor tenero CORDI crucis insere lignum.
Fœcundâ crescet nobilis arbor humo.

49. *Pag. 507.*

LECTIO X.

Crucis in CORDE plantatio. EMBL. 49.

Plantatio Domini ad glorificandum. Isaiæ. 61. 3.

Dulce, precor, tenero CORDI *Crucis insere lignum;*
Fœcundâ crescet nobilis arbor humo.

VENIAT Dilectus meus in hortum suum, non quidem ut Lilia colligat, aut *Cant.* 5. 1. comedat fructus pomorum suorum: sed ut quasi colonus & Agricola, rursum plantet Paradisum voluptatis, sicut plantaverat ab initio. Repurgavi *Gen.* 2. 8. terram CORDIS mei à vepribus & *Isa.* 5. 2. spinis, lapides selegi ex ea, & sarculo pœnitentiæ suffodi eam. Quid igitur re- *Isaiæ* 17. 10. stat, ô cælestis Hortulane, nisi ut venias, & plantes plantationem fidelem? *Ps.* 107. 2. Paratum COR meum Deus, paratum COR meum! tempus plantationis advenit: veni, & planta

planta hortum tuum, transfer lignum vitæ de monte Calvariæ, & insere illud humo CORDIS mei. Nobiliori sanè plantâ vernare non potest terra nostra, meliore ligno decorari non potest hortus noster. Est siquidem

Crux fidelis, inter omnes,
Arbor una nobilis;
Nulla silva talem profert,
Fronde, flore, germine.

Livius.lib. 1. Fuerit olim infamis stipes, lignum ignominiosissimum, arbor infelix; postquam tamen in eâ salus mundi suspensa fuit, omnis illi ignominia detracta est, atque, ut Sybilla cecinit,

Syb. apud Sozom. lib.2.c.1. *Est lignum felix, in quo Deus ipse pependit.*

Ipse enim Rex regum contactu membrorum suorum decorem & honorem huic ligno attulit,

Sedul.l.4. Carm. *violentaq; robora membris*
Illustrans propriis, pœnam vestivit honore;
Ipsaq; sanctificans in se tormenta beavit.

Hæc est igitur Arbor nobilissima, in nobilissimo Paradisi mei loco collocanda. Arbor mali punici, unde suavè rubens, hiansque pendet speciosissimus fructus, regiâ coronâ insignitus: hæc est Cedrus Libani, *Eccli. 24. 19.* & Palma exaltata in Cades: Arbor hæc quasi oliva pullulans, & Cypressus in altitudi-

:udinem se extollens; immò, ut quidam cecinit,

Vberior palmâ, platano formosior Arbor, Balduin.
Fertilior citro, nobiliorq; cedro: Cabil. in
Durior hæc ebeno, buxiq; perennior umbra, Magdal.
Quæ sibi pomiferum sola sit apta nemus. l. 5. Epigram. 83.

Quàm decora, quàm suavis est hæc Arbor, quæ nihil lethi habeat, sed tota lætitiæ sit. Semper enim lignum Crucis vitam germinat, fructificat jucunditatem, oleum lætitiæ stillat, balsamum sudat spiritualium charismatum: non est silvestris arbor, lignum vitæ est apprehendentibus illam. Oliva est, uncti Messiæ pinguedine & misericordiæ visceribus redundans; oleum enim effusum nomen ejus, de cujus plenitudine omnes accipiunt. Crux est vinea Engaddi, Botrum Cypri nobis exhibens, è quo vinum compunctionis bibere liceat. Crux arbor est dignissima, semper virens,

Bernard. Ser. de S. Andrea. *Prov. 3. 18.* *Cant. 1. 2.* *Ioan. 1. 16.* *Cant. 1. 13.*

Arbor, cui nostræ stemma salutis inest. I. Boch. in
Ipsa Dei pietas ramorum amplexibus hæret, Carm. ad
Et riguus Christi Sanguine vernat apex. Lipsij lib.
De trunco fidei pendent mysteria nostra, de Cruce.
Majestate Deus, corpore verus homo.
Radicem cruor innocui purissimus Agni,
Qui lavat humanæ vulnera sortis, alit.

O Crux

O Crux, ô columen, spes ùnica, planta salutis;
O lignum ætherij fertile depositi.

Quid mirum igitur; si unam hanc tam speciosam, tam frugiferam Arborem, præ omnibus CORDI meo eligam inserendam, cùm omnes fructuum ubertate superet? Desidero, ô Dilecte mi, ut usque adimum CORDIS mei fundum; infigas mihi Arborem Crucis benedictæ, ut in eo radices agat, crescat, & reflorea; ut
Galat.2. vivam jam non ego, sed vivat in me Chri-
20. stus, & hic Crucifixus. Quòd si lignum
Psal. 1.3. hoc plantari desideret secus decursus aquarum, ut proferat fructum in tempore suo; affundam radici ejus copiosissimos lacrymarum rivos, quibus novellam plantationem rigabo: neque imbre mihi deesse poterunt; si enim Crux mihi figatur in CORDE, amore Amoris illius, qui in eâ pro me suffixus est, COR compunctum sca-
Psal.118. turiet fontem lacrymarum, cujus exitus
136. deducant oculi mei die ac nocte. Quídni enim hoc sperem contactu salutaris hujus
Exod. 17. ligni, si arida virga Moysis è durissimo saxo
6. fontem profluum elicuit.

SED quo emolumento hanc Arborem ita in horto meo plantari concupisco? nisi ut cum Sponsâ dicã: Sub umbrâ illius,
Cant.2.3. quem desideraveram, sedi; & fructus ejus dulcis

dulcis gutturi meo. Refrigerum peto, & refectionem: refrigerium ab umbrâ, ut ſcapulis tuis obumbres mihi, tu hujus *Pſ. 90.4.* Arboris fructus ſuaviſſime, cui diximus: In *Theren. 4.* umbrâ tuâ vivemus. Nathanaël ſub arbore *20.* fici videtur; David in umbra alarum tua- *Ambr. in* rum ſperat, Zachæus in arborem Syco- *Pſ. 118.* mori aſcendit, ut te, Dilecte mi, videat. *Pſ. 16. 8.* Ego verò ſub hac Arbore ſedeo, in qua ex- *Luc. 19.* pandiſti manus tuas, ut totum mundum *5.* obumbrares: ſedeo, inquam, ut Crucis tuæ velamento à malignitate ſæculi, & Corporis ardore protegar atque defendar. Quos enim aduſſit libido, hos, ô Domine Ieſu, Crux tua refrigerat, in quâ te reclinaſti, ut noſtra delicta ſuſciperes. Confugiat, Domine, COR meum ſub umbra alarum tua- *Auguſt.* rum, ab æſtibus cogitationum hujus ſæcu- *Meditat.* li, ut in tui refrigerij temperamento ab- *Cap. 37.* ſconſum cantet & dicat: In pace, in idip- *Pſ. 4. 9.* ſum dormiam & requieſcam. Refectionem quoque mihi dabit hæc Arbor, cujus fru- *Cant. 2. 3.* ctus dulcis gutturi meo. Cetera quidem *Bernard.* ſilvarum ligna, etſi umbram ſolatij ha- *Serm. 48.* beant; ſed non vitæ refectionem, non fru- *in Cant.* ctus perpetuos ſalutis: unus eſt enim vitæ Auctor, unus Mediator Dei & hominum *1. Timot.* homo Chriſtus Ieſus, qui dicit Sponſæ ſuæ: *2. 5.* Salus tua ego ſum. Hic eſt fructus ligni vi- *Pſ. 34. 3.*

tæ

Orig. homil. 13. in Cant. tæ gratus, ſuavis, & immortalitatem præbens. O Domine, da mihi hunc fructum, dulcem fructum CORDI meo; altus eſt, attolle deſiderium; benedictus eſt, ſanctifica obſequium; imputribilis eſt, purifica affectum; ſuavis eſt, lætifica COR; ut in te ſolo delectetur, qui es potiſſimus fructus potens illud in æternum ſatiare.

LE-

DEDICATIO CORDIS TITVLO CRVCIS.

Titulus Domini, iuxta terminum altaris erit in signum et in testimonium Domino exercituum. *Isaiæ. 19. 19.*

Hoc titulo, tibi, Christe, COR hoc, dico, consecro totum:

Nolo quod esse meum, si queat esse tuum.

50.

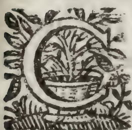
LECTIO XI.

Dedicatio CORDIS Titulo Crucis.

EMBL. 50.

Titulus Domini juxta terminum Altaris, erit in ſignum, & in teſtimonium Domino exercituum.
Iſaiæ. 19. 19.

Hoc Titulo, tibi Chriſte COR *hoc, dico, conſecro totum,*
Nolo quod eſſe meum, ſi queat eſſe tuum.

ONSIDERA, ô Anima mea, Sponſum tuum non uno modo COR tuum ſibi velle præberi. Vult enim illud ſibi vendi pretio regni cæleſtis; vult ſibi dari in munus gratuitum; vult ſibi offerri in Sacrificium gratiarum actionis, pro eo quòd tradidit ſemetipſum oblationem, & hoſtiam Deo in odorem ſuavitatis. Templum quoque deſiderat in CORDE tuo ſibi conſtrui, in quo *Epheſ.* 5. habitet; idemque optat eſſe Altare, in quo 2. ſpirituales ei hoſtiæ offerantur. Sequere, Anima mea, votum Sponſi tui, & Templum

hoc ei consecra; sanctificatum hoc Altare illi dedica. Quomodo verò, quibùsve verbis solemnem hanc dedicationem perficies? Non aliis sanè, quam iis ipsis, quæ
Ioan.19. Pilatus coronato capiti Amoris tui in Ti-
19. tulum superposuit. Si enim Martyrum Basilicæ, & prima Christianorum Templa dicta sint Tituli; quídni conveniat Titulo Crucis Dominicæ spirituale CORDIS Templum Domino consecrari. Constructurus
Gen.29. Iacob Altare Domino, erexit lapidem in
8. Titulum: erige & tu Titulum Dilecti tui super lapidem Altaris CORDIS tui, ut fiat quoque Bethel, id est, Domus Dei.

Act.17. SUPERSTITIOSI Athenienses Aram
23. suam inscripserant, Ignoto Deo. Ego ve-
Isaia 44. rò non sic; sed dicam: Domini ego sum,
5 & manu mea scribam, Domino. Noto, in-
Ps.75.2. quam, in Iudæa Deo, CORDI meo cognito, CORDIS mei Cognitori & Conditori consecrabo Aram CORDIS mei. David,
Ps.44.1. dum eructaret COR ejus verbum bonum,
1. Tim.1. dicavit opera sua Regi: tibi verò Regi im-
17. mortali & invisibili, Deo CORDIS mei, dico ego non modò opera mea; sed ipsum
Matth. operum fontem COR meum, unde exeunt
15.19. cogitationes meæ, laudationis tuæ. Tibi Iesu Nazareno Regi Iudæorum aram CORDIS mei æternùm dico, consecroque:

tot enim titulis COR totum tuum est, quot Titulus hic tuus verba præfert. Debetur enim tibi, ô Iesu Salvator, COR illud, pro quo salvando in Cruce mori dignatus es. Tuus igitur sum ego, salvum me fac, quem *Ps.* 118.
tanto pretio redemisti; salvum fac à vi 94.
tiis, & à meipso, ut non meus, sed tuus esse possim. Nazareno florido Sponso, & flori de radice Iesse, in arbore Crucis venustissiè vernanti, lectulum floridum CORDIS mei ab eo consitum, ab eo cultum sponte offero: ut, si quæ ibi sint de *Cant.* 6.
ejus munere, lilia colligat, & amore in 1.
Cruce languens, floribus meis utcumque *Cant.* 2.
fulciatur. Tu verò, ô Nazarene flos agri, 1.
& lilium convallium, pretioso Sanguine *Ps.* 2. 1.
riga hunc hortum, ut denuò flores appareant in terra nostra. Regi super Sion montem sanctum constituto, qui gloriosissimè regnavit à ligno, in quo suspensus fuerat, ut acquireret sibi regnum CORDIS *Rom.* 6.
mei, & non regnaret in eo peccatum; Re- 12.
gi inquam, CORDIS mei, & amori meo crucifixo dedico COR meum; ut in eo ad *Matt.* 6.
veniat regnum ipsius, sedeatque in illo tam- 10.
quam in præparato solio majestatis suæ: Quare

Rex Christe clementißime,
Tu CORDA *nostra poßide:*

*Pſ.*118. Tu eſto Rex meus, & Dominus meus; ut
133. non dominetur mei omnis injuſtitia. Ju-
2. *Cor.* 3. dæorum Regi, regnanti ſuper Judæos non
6. litterâ, ſed Spiritu, quorum CORDA circum-
ciſa ſunt circumciſione ſpirituali, COR
meum in perpetuum offero ſacrificium.
Rex diceris Judæorum, id eſt, confiten-
tium, vel peccata ſua, vel laudes tuas. Quare
*Pſal.*118. & ego confitebor tibi in directione COR-
7. DIS omnes iniquitates meas, & prævarica-
*Rom.*10. tiones CORDIS mei; ut fiat mihi confeſſio
10. ad ſalutem. Dignus quoque es tu, Domi-
*Philip.*2. ne IESU, ut omne COR, & omnis lingua
11. confiteatur gloriam nominis tui: ſed &
Pſal 137. ego confitebor tibi in toto CORDE meo, &
1. collaudabo nomen tuum aſſiduè, nec eru-
*Eccli.*51. beſcam te coram Regibus & principibus
1. terræ; ut cùm confeſſus fuero te coram ho-
*Matth.*10. minibus, confitearis & me coram Patre tuo,
22. qui in cælis eſt.

ECCE Domine, debitum tibi tot titulis COR meum, æterno affectu dedico tibi. Agnoſce, quæſo, inſcriptionē Altaris hujus, Titulo Crucis tuæ exaratam, tibique illud vēdica, ut numquam profanetur, aut ad deos alienos transferatur. Scripſi manu meâ, & inſcripſi tibi poſſeſſionem Altaris hujus:
*Ioan.*19. reclamet licet caro, obganniat mundus,
22. contradicat diabolus; quod ſcripſi, ſcripſi.

Non

Non refigo Titulum quem posui, non corrumpo Tituli inscriptionem. Quinimmò sit mihi hic Titulus pro fortissimo præsidio, & munitissimâ tutelâ: siquidem Titulus, quasi tutulus à tuendo dictus est. Sit, inquam, mihi turris fortitudinis à facie inimici, ut ex inscriptione Tituli, videns in cujus possessione sit locus cui præponitur, longè fugiat ab eo, sciens, quòd nemo possit tibi resistere.

Festus verb. tit. & Varro lib.6. de ling. latina.

ITA enim (Augustino teste) ne domum alicujus invadat aliquis potens, ponit ibi Titulos potentis; ut cùm Titulus lectus fuerit, conterritus quis potentiâ nominis, abstineat se ab invasione. Et quando potens aliquis invenerit Titulos suos, jure rem sibi vendicat, & dicit: Titulos meos posui, mea res est. Sic & qui Baptismum tuum, Christe Jesu, habemus, non delemus Titulos; sed agnoscimus Titulos Regis nostri, Titulos Imperatoris nostri. Sed quid dicimus? ô domus misera, ille te possideat, cujus Titulos habes: Christi Titulos habes, noli esse diaboli possessio. Tua sit ergo, Domine Jesu, possessio CORDIS mei, Titulo tuo prænotata; sitque, oro, mihi pro regiis velis (ut vocabat Justinianus) regiisque cortinis (ut Ambrosius loquebatur) sive, Sauve Guarde,

In Ps. 21. in Exposit. 2.

L. nequis. C. ut nemo priv.

Amb. Ep. 33. ad Marcell.

Titulus tuus, qui contra adverſariorum impetus domum CORDIS mei cuſtodiat.

AGNOSCE igitur, Domine, hanc ſcripturam, & tuere tuam creaturam; fiatque ſpirituali quodam modo in me illud, quod apud Iſaiam ſcriptum eſt: Titulus Domini juxta terminum Altaris erit in ſignum, & in teſtimonium Domino exercituum. Sit, inquam, Titulus Domini mei poſitus juxta, vel ſupra terminum CORDIS mei, in ſignum & teſtimonium Domino exercituum: quòd nempe Cruce & Paſſione ſuâ me ſibi redemerit; ideoque ex Titulo hoc agnoſcat me ſuum; agnoſcat quoque ab aliis redemptus Jeſu Chriſti, æternumque Regis mei mancipium glorioſo ejus Titulo inſignitum.

Iſaiæ 19. 19.

APERTIO CORDIS, LANCEÂ LONGINI.

Vulnerata charitate ego ſum. *Cant. 2. 5.*

COR, pia, tranſadigat diuini vulnere amoris
Lancea, quę Jeſu tincta cruore rubet.

51.

Pag. 519.

LECTIO XII.

EMBL. 51.

Apertio CORDIS Lancea Longini.

Vulnerata charitate ego ſum.
Cant. 2. 5.

COR, *pia tranſadigat Divini vulnere amoris*
Lancea, qua Ieſu tincta cruore rubet.

NON timore tantùm, ſed & amore tuo, Amator CORDIS mei dulciſſime, configi deſidero: non enim te in Cruce timor detinuit, ſed amor. Magis enim amore mei quàm ferreis iſtis clavis Cruci affixus eras. An non igitur meliùs amore tibi conjungi, quàm timore? timor enim habet pœnam, perfecta autem charitas foras mittit timorem. Sed quàm dives es, Domine, in 1. *Ioan.*
miſericordia & miſerationibus, qui non 4. 18.
paſſus es in Paſſione tua quidquam deeſſe, *Eph.* 2. 4.
quod noſtræ ſaluti quoquo modo poſſet deſervire. Inſtrumenta enim Paſſionis tuæ, facta ſunt inſtrumenta perfectionis noſtræ.

Funes enim tui COR noſtrum ad te trahunt, Columna tua COR ſuſtentat, Fagella excitant, Corona munit, Clavi timore tuo
Ioan. 19. 34. COR configunt. Quid reſtat, quæſo, niſi ut Lancea tua amore COR ſauciet? Poſtquam
Bernard. Serm. Signum magnum. enim jam mortuus eras, unus militum Lanceâ ſacratiſſimum latus tuum aperuit, & quidem Animam tuam non attigit crudelis lancea, ſed Matris utique tuæ Animam
Luca 2. 35. pertranſivit. Tua, Domine, Anima, jam ibi non erat, ſed Matris tuæ planè inde nequibat avelli. Tuum igitur Corpus, non Animam: Matris verò Animam non Corpus

Breviar. Rom. *Mucrone diro lanceæ*

Longinus ille Centurio vulneravit. O quàm velim, ut integro Corpore, eâdem lanceâ tranſverberes Animam meam, & COR meum amoris tui cuſpide ſalubriter vulneres: potens eſt enim hæc lancea frigidum COR meum amoris igne ſuccendere. Poſtquam enim ferventiſſimam fornacem æſtuantis amore pectoris tui introivit, eodem igne candens & fervens regreſſa eſt. Non jam ampliùs riget, aut friget hoc ferrum, calido Sanguinis tui imbre tinctum: ſuavis eſt haſta quam Dilecti mei purpura veſtit, cruor diluit, amor efficit ignitam. Hac igitur lanceâ transfige

pectus

pectus & Cor meum; transfige, dulcissime Domine Iesu, medullas ac viscera Animæ meæ, suavissimo ac saluberrimo amoris tui vulnere, verâ, serenaque, & Apostolicâ sanctissimâ charitate, ut langueat & liquefiat Anima mea solo semper amore & desiderio tui. Meritò mihi reposco vulnera, quia vulneratus es propter iniquitates nostras: amore tuo vulnerari expoto, qui amore mei multò validiùs unquàm lanceæ mucrone vulneratus es. Unde & dixisti: Vulnerasti Cor meum, soror mea Sponsa, vulnerasti Cor meum in uno oculorum tuorum, & in uno crine colli tui. Vulneratus ergo à me, Amor meus amoris vulnus repone. Cor enim meum malè sanum est, cùm nullo tui amore sauciatur; percussum autem charitatis spiculis, vulneratur in intimis affectu pietatis, ardet desiderio contemplationis: & miro modo vivificatur ex vulnere, quæ priùs mortua jacebat in salute. His me Vulneribus offero, felicem me reputans hac lanceâ sauciari. Hæc sunt enim Vulnera, quæ osculis præferuntur: Utiliora vulnera amici, quam voluntaria osculo inimici. Saucia ergo Domine ? pectus meum, ut cum Sponsâ dicere queam: Vulnerata charitate ego sum. Heu! heu, Domine mi, quare me fecisti,

Bonavent. in Stim. divini amoris.

Isa. 53. 5.

Cant. 4. 9.

Greg. l. 6. *Moral. cap.* 14.

Ambr. in Psal. 118.

Prov. 27. 6.

Cant. 2.

Bonavent. in prima part. c. 2. Stim. divini amoris.

si non debeo tibi esse conjunctus? quare non sum pariter tecum vulneratus? Pro me, Domine, pro me vulneratus es, non pro te; & tu vulnera portas, non ego. Quid est hoc? Ego debeo esse subjectum vulnerum, & non tu: quia ego sum, qui peccavi, ego qui iniquè egi; sed tu, qui es innocens ovis, quid fecisti? Vertantur, obsecro, vulnera hæc in me, & in domum Patris mei. Redde nobis, Domine, redde vulnera nostra, ne tu, qui innocens es, nocens appareas, retinens vulnera aliena: aut saltem tecum vulnera CORDA nostra. En mori volo, nisi vulneres mentem meam. Abhorreo videre COR meum non vulneratum, cùm videram te Salvatorem sic pro me vilissimo Cruci affixum. Aut ergo, Domine Iesu, me tecum convulnera, aut certè da mihi licentiam transverberandi

Cap. 3.

meipsum materiali gladio. Nolo enim, Domine, sine vulnere vivere, quia te video vulneratum. O Domine, quare mihi quod peto non tribuis? Si te offendi, pro justitia COR meum vulnera. Si tibi servivi, nunc pro mercede peto vulnera. Et ubi est, Domine, ubi est pietas tua? ubi est immensa clementia tua? quare factus es mihi crudelis, qui semper fuisti benignus? Quare factus es mihi amarus,

qui

qui ſemper fuiſti dulcis & pius? Quare factus es mihi avarus, qui ſemper fuiſti liberalis & largus? Non peto à te, Domine, Solem, neque ſidera; ſed peto vulnera. Quid eſt hoc, quòd ſic de iſtis vulneribus es avarus. Aut à me, Domine, vitam auferas corporalem, aut COR meum vulnera. Verecundum enim & opprobrioſum eſt mihi, videre Dominum meum Ieſum vulneratum, & me ſervum viliſſimum pertranſire illæſum. Rogo te per illa ſalutifera vulnera tua, quæ paſſus es in Cruce pro ſalute noſtra, è quibus emanavit ille pretioſus Sanguis, quo ſumus redempti: vulnera hanc Animam meam peccatricem, pro qua etiam mori dignatus es: vulnera eam igneo & potentiſſimo telo tuæ nimiæ charitatis. Vivus eſt enim ſermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti. Tu ſagitta electa, & gladius acutiſſimus, qui durum ſcutum humani CORDIS penetrare tuâ potentiâ vales: confige COR meum jaculo tui amoris, ut dicat tibi Anima mea: Charitate tuâ vulnerata ſum: ita ut ex ipſo vulnere amoris tui uberrimæ fluant lacrymæ die ac nocte. Iterùm rogo te, Amor meus, ut

August. in Meditat. cap. 37.

Heb. 4. 12

Cant. 2. 5.

Per medullam CORDIS *mei*
Peccatoris, atque rei,

Ex rythmis S. Bernard.

Tuus

Tuus Amor transfigatur;
Quo COR *totum rapiatur*
Languens amoris vulnere.
Da COR CORDI *sociari,*
Tecum JESU *vulnerari:*
Nam COR CORDI *similatur,*
Si COR *meum perforatur*
Tuæ mucrone lanceæ.

LE-

MVSTVM CORDIS E TORCVLARI CRVCIS.

Vinum lætificet COR hominis *Psal. 103. 15.*

En Cypri premitur botrus, COR excipe, grata
De torculari, quę cruce vina fluunt.

52. *Pag. 525.*

LECTIO XIII.

Mustum Cordis è Torculari Crucis.

Embl. 52.

Vinum lætificat Cor *hominis.* Psal. 103. 15.

En Cypri premitur botrus, Cor *excipe, grata*
De torculari quæ Cruce vina fluunt.

UAM bonus Israël Deus, his qui recto sunt Corde! Quid enim non præstas Animæ diligenti te, quæ omnia habet in te, & cui tu es omnia? Si à vulnere curari desiderat, medicus es: si febribus æstuat, fons es: si gravatur iniquitate, justitia es: si indiget auxilio, virtus es: si mortem timet, vita es: si tenebras fugit, lux es: si dubia fluctuat, veritas es: si perire metuit, salus es: si cælum appetit, via es: si esuriat, cibus es: si sitiat, potus es. Confiteantur tibi, Domine, misericordiæ tuæ, quas multiplicasti super filios hominum. Dedisti enim eis frumentum, & vinum, quod in jucunditatem

Ps. 72. 1.

Ps. 108. 6.

à

Eccli. 31. à te creatum eſt : Exultatio enim Animæ
3. & CORDIS, vinum moderatè potatum.
At dolendum eſt, quòd optimo dono tuo
peſſimè abutantur homines: uſque adeò, ut
fiat illis beneficium tuum in venenum. Vi-
Oſea. 4. num enim lætificandis CORDIBUS natum,
11. aufert COR multoſque exterminavit; ut
non immeritò dixerit Apoſtolus tuus: Bo-
Rom. 14. num eſt non bibere vinum. Verùm, multò
21. pretioſius vinum ſervaſti Animæ noſtræ,
Domine Deus, vinum ſanè præſtantiſſi-
Zachar. 9. mum, vinum germinans Virgines, de Vir-
17. gine carnem profluens, viteque illâ quam
Ioan. 15. 1 plantavit cæleſtis Agricola, Pater tuus. Bo-
Cant. 1. trus Cypri Dilectus meus mihi, in vineis
14. Engaddi. Tu enim, Dilecte mi, inſtar
botri vinearum Engaddi, ex vicinis fructi-
bus aromaticis ſuaveolentis, ad Crucis
torcular expreſſus, noſtra propitiatio &
expiatio factus es, atque vinum hoc quod
Pſ. 103 3 lætificat COR hominis, in Euchariſtico
Calice nobis propinas. Hoc eſt poculum
Cant. 8. 2. ex vino condito, & muſtum malorum gra-
Num. 13. natorum. Tu botrus terræ promiſſionis,
24. quem duo exploratores ad filios Iſraël è
vecte ſuſpenſum detulerunt. Quis enim
Auguſt. eſt racemus ex ligno pendens, niſi Amor
Ser. 100. meus in Cruce appenſus? Botrus hic ſpiri-
de temp. talis vindemiæ, ſacræ Paſſionis tuæ tem-
pore

ore prælo Crucis expressus, vinum lætitiæ fidelibus exhibet. Tunc enim torcular *Isaiæ 63. 3.*
alcasti solus, & aspersus est Sanguis super
estimenta tua, & omnia indumenta tua
nquinasti. Tanti tibi stetit, Domine, ut sitienti Sponsæ vinum sacratissimi Sanguinis tui exprimeres. Sed & lavisti in vino *Gen. 49. 11.*
tolam tuam, & in sanguine uvæ pallium
uum. Stola autem hæc tua est Ecclesia, *Orig. in Gen. homil. 17.*
uam mundasti tibi Sanguine tuo non habentem maculam aut rugam. Quando vero sanguis uvæ dicitur, quod aliud vinum, *Ephes. 5. 16.*
uàm Calicis Domini Sanguis ostenditur? Hunc porrò Sanguinem uvæ non tan- *Cypria. Epist. 63.*
um effudisti in remissionem peccatorum;
ed etiam in potum longè suavissimum *Matt. 26. 28.*
Ecclesiæ tuæ reliquisti. An non enim ipse
re tuo Sancto & benedicto dixisti: San- *Ioan. 6. 55.*
guis meus verè est potus. Et qui bibit
meum Sanguinem, manet in me, & ego in
o. Nec reliquisse tantùm Amori tuo satis
uit, sed suavissimè etiam nos ad bibendum invitas. An non hæ tuæ voces? Si quis *Ioan. 7. 36.*
itit, veniat ad me, & bibat. Omnes sitientes
venite ad aquas, & qui non habetis argen- *Isaiæ 55. 1.*
um, properate, emite, & comedite: Venite,
emite absq; argento, & absque ulla commu-
atione vinum & lac. Quàm dulcia verò
hæc tua apud Sapientem verba: Venite, *Prov. 9. 5.*
come-

comedite panem meum, & bibite vinum quod miſcui vobis. Relinquite infantiam, & vivite, & ambulate per vias prudentiæ. Quid dulcius, quid voluptuoſius nobis hac benigniſſimâ tuâ invitatione, Sponſe chariſſime? Quin & prælibatoris officium ſubire non renuis, ipſe prior prægustans Calicem, ad quem invitas; agnoſco
Cant. 5. 1. enim vocem tuam: Comedi favum cum melle meo, bibi vinum meum cum lacte meo: Comedite amici, & bibite, & inebriamini chariſſimi. Quid ultrà addi, aut excogitari poſſet? Eheu Domine, quanto deſiderio deſideras teipſum communicare nobis! quàm ardenter concupiſcis, ut

Breviar. Roman.

Læti bibamus ſobriam
Ebrietatem Spiritus.

Bona enim ebrietas, quæ ad meliora, atque iucunda, quemdam facit mentis exceſſum: ut immemor ſollicitudinum Animus noſter, vino jucunditatis hilaretur. Inebriatæ fuerunt hoc vino chariſſimæ tibi Sponſæ, S. Catharina Senenſis, & S. Lutgardis: quas tu benigniſſime Rex introduxiſti in cellam vinariam, & potaſti vino de Sacratiſſimo Lateris tui vulnere ſcaturiente. Illam enim, cùm poſt inſignem mortificationis actum, quo diabolum, propriamque naturam debellavit, vulneri Lateris tui admoviſti,

Ambroſ. Serm. 13. in Pſal. 118.

Cant. 2. 4.

Surius. in vita.

movisti, & ineffabili potu ita refecisti, ut deinceps cibum capere nequiverit. Huic autem, Cruci affixum, & cruentatum te obvium exhibuisti, depositoque de Cruce brachio eam amplexans, os ejus vulneri Lateris tui applicuisti: unde tantam hausit suavitatem, ut in Dei servitio semper & robustior & alacrior fieret. Unde & saliva oris ejus mellis dulcedinem superabat: neque id mirum, quando COR illius & divinitatis tuæ mel, & humanitatis lac ruminabat. Quis mihi det, ut quod illis visibiliter exhibere dignatus es, idem CORDI meo invisibiliter etiam præstes? Ecce, Domine, provocatus tuâ invitatione, provocatus harum exemplo, venio etiam ad te: introducas me, quæso, in cellaria tua, ut hauriam de fontibus Salvatoris mustum spiritualium deliciarum, bibamque vinum illud magnificentiâ regiâ dignũ, quod fluit de torculari tuo. Eia Domine, dignare ut excipiã illud in mundissimo vasculo CORDIS mei, & refocillem sitientem Animam meam. Quemadmodum enim desiderat Cervus ad fontes aquarum, ita desiderat Anima mea ad te Deus. Sitivit Anima mea ad Deum fonté vivũ: ô quando veniam, quando inveniam potum Animæ meæ, instar testæ præ siti exarescentis!

Cantipr. lib. 1. vita S. Lutgardis.

Isa. 12. 3.

Esther. 1. 7.

Ps. 41. 1.

August. soliloq. cap. 35. O fons vitæ! vena aquarum viventium, quando veniam ad aquas dulcedinis tuæ, de terra deserta, & invia, & inaquosa;
Ps. 62. 3. ut satiem ex aquis misericordiæ tuæ sitim meam? Sitio, Domine, Fons vitæ es; satia me. Sitio, Domine, sitio te Deum vi-
Deut. 32. 14. vum. Sitio Sanguinem uvæ meracissimum. Eja Domine, inebria me, ut dicat tibi Ani-
Ps. 22. 5. ma mea: Calix tuus inebrians quàm præ-
Cyprian. Epist. 63. clarus est! Quia Sanguis tuus bibentes sic inebriat, ut sobrios faciat, & mentes ad spiritualem sapientiam redigat; ut à sapore isto sæculari, ad intellectũ Dei unusquisq; resipiscat. Et, quemadmodum vino isto communi mens solvitur, & Anima relaxatur, & tristitia omnis exponitur: ita & potato Sanguine Domini, & poculo salutari, exponatur memoria veteris hominis, & fiat oblivio conversationis pristinæ sæcularis, & mœstum pectus ac triste, divinæ indulgentiæ lætitiâ resolvatur. Lætificet ergo vinum hoc COR meum, ut non recordetur
Prov. 31. 9. doloris sui, sicut scriptum est: Date siceram mœrentibus, & vinum his qui amaro sunt Animo; bibant & obliviscantur ægestatis suæ.
Sap 12. 1. Ubi ergo gustaverit COR meum quàm suavis est Dominus, exultet Spiritus
Luca 1. 47. meus in Deo salutari suo.

O quàm

O quàm dulcis sapor iste,
Qui te gustat, Iesu Christe,
Tuo victus à dulcore,
Mori posset præ amore,
Te unum amans unice?

Sed & hoc insuper peto, ut salutaris hic potus emundet COR meum ab omni peccato. Si enim sanguis Hircorum, aut Taurorum, inquinatos sanctificat ad emundationem carnis; quantò magi Sanguis tuus, Domine Iesu, emundabit conscientiam meam ab operibus mortuis, ad serviendum Deo viventi? Verè beati, qui lavant stolas suas in Sanguine Agni, ut sit potestas eorum in ligno vitæ! Rogo igitur te

Hebr. 9. 13.

Apocal. 22. 14.

Pie Pellicane Iesu Domine,
Me immundum munda tuo Sanguine,
Cujus una stilla salvum facere
Totum mundum possit omni scelere.

Ex D. Thoma.

LECTIO XIV.

EMBL. 53.

Azylum CORDIS in Latere Vulnerato.

Esto quasi Columba nidificans in summo ore foraminis. Ier. 48. 28.

Fas Lateris thalamo latitare, & amoris azylo,
Et COR *cum Domini jungere* CORDE *mei.*

Pſ. 24. 1. D te Domine levavi Animam meam, & clamavi

Pſ. 30. 3. per ſingulos dies: Eſto mihi in Deum protectorem, &in domum refugij, ut ſalvum me facias, Sed ut vi-

Pſ. 89. 1. deo te in Cruce extenſum, ibi Domine refugium factus es nobis. In vulnere enim

Pſ. 83. 4. transfixi Lateris tui apertum eſt oſtium, per quod introire poſſimus in civitatem refugij: ibi, ô Domine, paſſer invenit ſibi domum, & turtur nidum ſibi, ubi ponat pullos ſuos. Nec tantùm ad hoc azylum & propugnaculum Lateris tui nos admittere

Cant. 2. 13. dignaris; ſed ſuaviſſimè etiam invitas, dicens: Surge amica mea, ſpecioſa mea,

&

AZYLVM CORDIS IN LATERE VVLNERATO.

Esto quasi Columba nidificans in summo ore foraminis. *Jerem. 48. 28.*

Fas lateris thalamo latitare, et amoris azylo.
Et COR cum Domini iungere CORDE mei.

53.

& veni: columba mea in foraminibus petræ, in caverna maceriæ. Et per Prophetam: Relinquite civitates, & habitate in petra, habitatores Moab; & estote quasi columba nidificans in summo ore foraminis. *Ier.* 48. 28.

Quàm dulce hoc faucibus meis eloquium tuum, Domine? Hactenus enim gemens in valle lacrymarum, in loco quem posuisti, ascensiones in CORDE disponebam, & dicebam. Quis dabit mihi pēnas sicut columbæ, & volabo & requiescam? Nunc autem ô optatissima requies mea, tu dicis: Veni columba mea in foraminibus petræ, in caverna maceriæ; & esto quasi columba nidificans in summo ore foraminis. Et quænam hæc foramina petræ, nisi Vulnera manuum & pedum, Domine? Et quænam caverna maceriæ, nisi Vulnus lateris, quod lanceâ factum est. Quàm tuta firmaque infirmis securitas & requies in vulneribus Salvatoris? Petra refugium herinaciis, petra autem est Christus; in petra se columba tutatur, & circum volitantem intrepida intuetur Accipitrem: fremit mundus, fremit corpus, diabolus insidiatur, non cado, fundatus enim sum supra firmam Petram. *Ps.* 118. 103. *Ps.* 83 6. *Ps.* 54. 7. *Cant.* 2. 13. *Ier.* 48. 28. *Gregor. in Cant.* *Bernard. Serm.* 61. *in Cant.* *Ps.* 103. 18. 1. *Cor.* 10. 4. *Matt.* 7. 24.

EIA igitur, Anima mea, si de adolescentularum adhuc numero es, quæ vaga

Cant. 1. 6. sequeris vestigia sodalium tuorum, & peccatorum aculeis instar herinacij etiamnum horres; pone refugium tuum in hac petra. Proverb. 30. 26. Si incipientium concubinarum consortium adepta es, esto quasi lepusculus, plebs invalida, qui in petra ponit cubile suum. Si Reginarum, proficientium statum attigisti; Iob. 39. 28. velut aquila, in arduis pone nidum tuum, mane in petra hac: Si verò jam miserentis Sponsi dignatione, ad unicæ columbæ dignitatem evecta es, nidifica in summo ore Ierem. 48. 28. foraminis, occupa cavernam maceriæ. Hîc enim suges mel de petra, oleumque de saxo Deuter. 32. 11. durissimo. Ingredere, ingredere Anima mea in petram, ibique abscondere; nusquam Isaia 2. 10. enim extra eam requiem invenies, nusquam tibi meliùs erit.

Breviar. Roman. FELIX es tu, ô Sancte Ioannes, cui privilegio amoris precipui concessum est suprà pectus Domini in cœna recumbere, & fluenta Evangelij de sacro Dominici pectoris fonte largiùs potare: hinc scilicet altiùs ceteris intonas, & Verbum, quod erat Ioan. 1. 1. in principio apud Deum, mundo eructas! Felix, ô lancea Longini, cui sacrum Latus Ioan. 19. 34. aperire, & Domini Sanguinem haurire licuit! Invideo rigido frigidoque huic ferro tanti honoris prærogativam.

UTINAM, utinam Amor, ingeniosus

Faber,

Faber, COR hoc in lanceam recudat, Dominicum Latus ſubituram. An non enim natura trigonum COR effecit, & in morem triformis cuſpidis exacuit? Hoc igitur haſtæ impoſitum, currat in pectus Domini, & amoris vulnere Dilectum ſauciet. Liceat tantum, Amor meus crucifixe, non facilè ſemel admiſſum COR meum intra dulciſſima amoris limina, inde egredietur; non ut militis illius lancea facto vulnere redibit, ſed perpetuò immorari, immorique volet purpureo huic amoris thalamo, roſeoque Sponſi ſui lectulo.

FORTUNATE nimirùm Thoma, qui invitatus à Domino, manum in Vulnus hoc ſacrati pectoris immiſiſti. Sed & tibi licet, ô Anima mea! aperuit enim Longinus oſtium per quod ingredi poſſis. Accede ergo ad Deum CORDIS tui, ad COR Dei tui, in quo tabernaculum tibi figas, domiciliumque conſtituas. Iunge hîc COR tuum CORDI amoris tui, non digitum, non manum: ſed COR jaculare in patentem hunc Dilecti tui thalamum. En patet feneſtra in latere Arcæ ſaluriferæ, fruſtrà cum corvo vagaris, fruſtrà circa cadavera mundi moraris: Ingredere ad Noë in Arcam, ut ſalveris in diluvio aquarum multarum. Et dic: Hæc requies mea in ſæculum ſæculi:

Ioan. 20. 27.

Gen. 8. 6.

Pſalm. 131. 14.

Surius in ejus vita 27. Septemb. ca. 30. hîc habitabo, quoniam elegi eam. Habitabat ibi Beatus Elzearius Ariani comes, ad quem diutiùs absentem cùm famulum uxor misisset; respondit per litteras: Sanus corpore sum & sospes; quòd si verò videre me cupis, quære in vulnere Lateris Christi; ibi habito, ibi poteris me invenire, frustrà alibi quæsitura. Hoc quoque deinceps erit habitaculum CORDI meo: per hoc ostium *Ioan. 10. 9.* si introiero, pascua inveniam, panémque in fornace amoris mei coctum. Hîc cella vi-*Cant. 8. 2.* naria musto malorum granatorum redundant: hîc apotecha medicamentorum sa-*Matth. 9. 35.* lutarium, omnem curans languorem, omnem sanans infirmitatem. Vulnus hoc, mi Domine, est refrigerium & levamen omnium afflictorum, civitas refugij omniũ fugientium à facie iræ Dei, ad misericor-*Actor. 3. 2.* diæ tuæ asylum; porta aurea, ante quam sedentes mendici peccatores, expectant eleëmosynam multiplicis misericordiæ Dei. Hoc vulnus ostium lateris Templi, & *Ezech. 48. 10.* porta orientalis, præter quam non est aditus ad vitam æternam, neque janua alia, per quam intret quis, ut stare possit coram Deo. *Rupert. in cap. 16. lib. 3. Reg.* Ad hanc Portam, ad hoc Templum, ad hæc Sancta Sanctorum, ad hanc Arcam Testamenti adorabo, & nomen Domini jugiter laudabo. Quàm bonum & jucundum,

in hoc CORDE habitare? Bonus Thesaurus, bona Margarita, COR tuum, bone Iesu, quam effosso agro tui Corporis invenimus. Quis hanc Margaritam abiiciat? Quin potiùs dabo omnia, omnes cogitationes & affectus mentis comutabo, & comparabo illam mihi, jactans omnem cogitatum in COR Domini Iesu, & sine falacia illud me enutriet. Eja igitur, ut cum mellifluo Bernardo tuo dicam,

Bernard. Ser. 20. de Paßione Domini.

Psal. 54. 23.

Salve Latus Salvatoris,
In quo latet mel decoris,
In quo patet vis amoris,
Ex quo scatet fons cruoris,
Qui CORDA *lavat sordida.*
Ecce tibi appropinquo,
Parce Iesu, si delinquo:
Verecundâ quidem fronte,
Ad te tamen veni sponte,
Scrutari tua Vulnera.
Salve mitis apertura,
De qua manat vena pura;
Porta patens & profunda,
Super rosam rubicunda,
Medela salutifera.
Plaga rubens aperire,
Fac COR *meum te sentire,*
Sine me in te transire,
Vellem totus introire,

Bernard. in Rythmis.

Pulsanti pande pauperi.
In hac fossa me reconde,
Infer COR *meum profundè,*
Vbi latens incalescat,
Et in pace conquiescat,
Nec prorsus quemquam timeat.

LE

SPECVLVM CORDIS IN QVINQVE VVLNERIBVS.

Inſpice et fac ſecundum Exemplar quod tibi in monte monſtratum eſt. *Exod. 25. 40.*

Pro ſpeculo CORDIS, COR *aſpice dulcis Jeſu.*
Imprimet hoc CORDI, *vulnera viua, tuo.*

54. *Pag. 539.*

LECTIO XV.

Speculum CORDIS in Quinque Vulneribus. EMBL. 54.

Inspice, & fac secũdùm Exemplar, quod tibi in monte monstratum est.
Exod. 25. 40.

Pro Speculo CORDIS COR *aspice dulcis* IESU,
Imprimet hoc CORDI *Vulnera viva tuo.*

UID Anima mea, quid Dilectus tuus Speciosus formâ *Ps.* 44. 3. præ filiis hominum; à te requirit, nisi ut ad imaginem & similitudinem ejus composita, specie tuâ & pulchritudine tuâ illi placere quàm maximè studeas? Ut hoc autem aptè facere possis, necesse est, ut frequenter consideres vultum nativitatis tuæ in Speculo; ut ex eo agnoscens nævos tuos, *Iacob.* 1. 23. quamque deformis & incompta sis, teipsam expolias atque exornes, ut illo non indigna videaris Sponsa, cujus pulchritudinem Sol & Luna mirantur. Verùm, quis tibi arte elaboratum Speculum exhibebit, in

in quo te explores & contempleris? Ipſe qui tibi omnia eſt in omnibus, Sponſus tuus hoc præſtabit: Candor eſt enim lu-
Sap. 7. cis æternæ, & Speculum ſine macula Dei
26. majeſtatis, & imago bonitatis illius. Verè enim Chriſtus Dominus Speculum Dei Patris eſt, non tantùm ut Dei Filius, divinitatis ſplendorem, & Patris Imaginem referens; verùm etiam ut homo, radios divini illius ſplendoris è mundiſſimo ac nitidiſſimo ſacroſanctæ humanitatis vitro
Laurent. ad nos reflectit, ac reverberat. Speculum
Iuſtin. in es tu, Domine Ieſu, præclariſſimum, omni
faſcic. carens imperfectionis maculâ, omnique
amoris deformitate virtutis; quædam enim Dei-
cap. 2. formis ſpecies fulget in te. Tu liber vitæ,
Idem lib. exemplar verum, perfectionis Speculum,
de humil. forma rectè vivendi, perlucida via, reli-
cap. 21. gionis magiſterium, cunctarumque nor-
Baſil. con- ma virtutum. Tu ô Salvator noſter, omni-
ſtit. Mo- bus quicumque pietatem colere vellent,
naſt. c. 5. virtutes Speculum, ac pictura veluti proba, expreſſam effigiem quamdam in te propoſuiſti; unde cuncti, lineamentis tuis inſpectis, (ſimile pro ſe quiſque) in vitam ſuam
Leo Ser. exemplum transferrent. Si enim fideliter
1. de jeju- atque ſapienter creationis meæ conſidero
nio. exordium, invenio ſanè ideò ad imaginem Dei hominem conditum, ut imitator

ſui

sui esset Auctoris: & hanc esse nostri generis dignitatem, si in nobis, quasi in quodam Speculo, divinitatis forma resplendeat, ad quam tuâ gratiâ reparamur. Equidem cognovi, Domine, quia omnis tua actio, nostra est instructio; & tota vita tua, vitæ nostræ Speculum est: verumtamen in sacratissimis quinque Vulneribus tuis splendidissimum & nobilissimum mihi Speculum exhibitum agnosco. Speculum, inquam, quintuplex, in Vulnerum tuorum foraminibus excavatum, quod non modò me mihi repræsentat (ut plana Specula efficere solent) sed collectis in unum punctum radiis, calorem etiam emittit, & in objectam materiam eiaculatur, eamque non raiò accendit. Ita concavo ustulantique Speculo, Archimedes Syracusanus hostiles naves incendisse narratur. Quidni & Vulnerum tuorum concava Specula ignem illum in CORDE meo accendant, quem venisti mittere in terram, & vehementer exardescere voluisti? Præstitisti id amantissimæ Sponsæ tuæ S. Gertrudi; quæ dum ita clementiam tuam exoraret: Scribe, misericordissime Domine, Vulnera tua in CORDE meo pretioso Sanguine tuo, ut in eis legam tuum dolorem pariter & amorem, &

Luc. 12. 49.

Insinuat. divin. pietat. lib. 2. *c.* 4.

Vulne-

Vulnerum tuorum memoria jugiter in secreto CORDIS mei permaneat. Cùm enim hisce occuparetur, sensit in CORDE suo, quasi corporalibus locis impressa colenda illa & adoranda sanctissimorum Vulnerum tuorũ stigmata, quibus Animæ ejus Vulneribus medicasti, nec non poculum nectarij amoris propinasti. Quantum verò amoris ignem Vulnerum tuorum radiis in ejus
Isa. 59.1. CORDE accenderis, quis enarrare sufficiat? Non est abbreviata manus tua; Domine; fac quoque & hanc cum servo tuo misericordiam, ut si non Vulnerum tuorum pretiosa monilia, saltem eorumdem salutarem memoriam & compassionis dolorem CORDI meo imprimas, ut ardor dilectionis tuæ, à Vulnerum tuorum Speculo radij instar evibratus & à CORDE meo reflexus, luculentissimè accendatur.

SED ut jam me ipsis Speculis ex adverso
Heb. 12. 2. opponam, & aspiciam in Auctorem fidei & consummatorem Iesum, video in iis exactã mihi vivendi normam descriptam esse. In transfossis enim istis manibus, pro me in Cruce extensis, quid manibus operari debeam; in pedibus, quò mihi sit ambulandum; in CORDE, quid mihi sit cogitandum & desiderandum, perspicuè, velut in archetypo, conspicio. Adeoq; hîc disco pruden-

tiam

tiam Sanctorum, quæ est nosse me & nosse te. Tornatiles illæ tuæ aureæq; manus plenæ hyacinthis, docent manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum. Illæ sunt quæ instruunt præliari prælia Domini, adversus mundum, carnem, & sanguinem. *Cant.* 5. 14. *Ps.* 143. 2. 1. *Reg.* 18. 17.

MERITO mihi Speculum formo in Vulneribus manuum tuarũ, Domine; ibi enim video descriptum me. Sed quis Scriptor? Amor tuus, bone Iesu. Quis calamus? Clavi. Quo attramento? Sanguine tuo pretioso. In qua charta? In palmis manuum tuarũ, quibus Crux mensæ loco fuit, in qua characteribus æternæ dilectionis, æternumque duraturis, scripsisti me. Quid verò hæ litteræ à me requirunt, nisi ut & manus meæ stillent myrrham mortificationis, & digiti mei pleni sint myrrhâ probatissimâ? *Isa.* 49. 16. *Cant.* 5. 5.

SED & pedibus meis Speculum inveni, in pedibus illis toties pro me præparatis in Evangelizationem pacis. Nitidissimum prorsus Speculũ, pedes Domini mei, Magdalenæ lacrymis loti, capillis tersi, unguento delibuti. Ad speciosos hos pedes, cum eadem sedebo, ut ibi misericordiam inveniam, & hauriam salutem à Domino. Pedes hi, velut Cynosura, dirigent pedes meos in viam pacis, & salutis æternæ. Sequar hos pedes, Domine, *Ephes.* 6. 15. *Luca* 7. 38. *Luca* 10. 39. *Proverb.* 8. 35. *Luc.* 1. 79.

mine, & eos ſequens, non errabo; ſed recto itinere gradiar: ipſi enim me deducent in domum Dilecti mei.

NEQUE deeſt Speculum CORDI meo, quod in aperto Latere Salvatoris mei apparet. Quid namque cogitare in CORDE meo debeam, in hoc CORDE ſcriptum invenio. COR enim tuum, eſt regula & amuſſis humanorum CORDIUM, quæ dirigi debent juxta normam CORDIS tui.
Pſalm. Accedam igitur ad COR altum, & ad COR
63. 7. Dei mei, & ſpeculabor perfectiones ejus; ut eas, opitulante ejuſdem gratiâ, in COR meum transferam. Fuit, ô Deus CORDIS mei, COR tuum mundum ab humana delectatione & temporalium amore, à placendi deſiderio & intentione ſiniſtrâ, ab inutili cogitatione, curis ſuperfluis, anxietate, impatientiâ, & propriâ voluntate. Dignare, Domine, Amator CORDIUM noſtrorum, transfundere hæc in COR ſervi tui; ut ſit COR ejus perfectum tecum. Complaces enim tibi in iis, quorum eſt COR ſecundùm COR tuum. An non enim
1. *Reg.* 2. ita de Samuele locutus es: Suſcitabo mihi
35. Sacerdotem fidelem, qui juxta COR meum & Animam meam faciet? Et de Davide:
Actor. 13. Inveni David filium Ieſſe, virum ſecun-
22. dùm COR meum, qui faciet omnes volun-
tates

tâtes meas? Ergóne etiam, Domine, tam chari tibi ſunt homines juxta COR tuum, ut è numero filiorum Adam ſollicitè unum talem requiras, eòque reperto, quaſi gratulabundus exclames: Inveni hominem ſecundùm COR meum? Quid verò cum invento hoc concorde tibi homine facis? Illud ſanè arbitror, quod Iehu Regem Iſraël cum Ionadab fortiſſimo viro, quem ad delendam impij Regis Achab progeniē in Samariam miſerat, feciſſe legimus. Iehu enim occurrentem ſibi Ionadab interrogavit: Nunquid eſt COR tuum rectum, ſicut COR meum cum CORDE tuo? Cui cùm ille reſpondiſſet: Eſt, Si eſt, inquit, da manum tuam. Qui dedit ei manū ſuam. At ille levavit eum ad ſe in currum, & duxit in Samariam. Quid autem hoc ſignificat, niſi quòd tu, Deus CORDIS mei (verus Iehu, id eſt exiſtēs) noſtræ mortalitatis veſtimento indutus veneris in Samariā hujus mundi, ut demonis familiam (Achab ſtirpe notatam) prorſus exſcinderes, & idololatras Baal internecione deleres. Inveniens autem Ionadab (hominem ſpontaneum, votoq; tibi aſtrictum) interrogas eum, an COR ejus ſit rectum cum CORDE tuo, intelligenſque ita eſſe, præbes ei manum divinæ gratiæ, ſublevaſque illum in triumphalem

4. Reg. 10. 15.

Gabriël Inchino. Concion. De munditia Cordis.

phalem currum Sanctiſſimæ Crucis tuæ,
Heb. 2. 14. pergenſque deinceps cum eo, regnum peccati deſtruis, tandemque victorem unà tecum in cæleſtem Ieruſalem introducis. Hoc ſcilicet meritum unanimis, & unicordis tecum viri. Eja igitur, Domine, pone me juxta COR tuum; inſpiciam illud, & ſecundùm exemplar illius rectificem COR meum. Aſpice & tu in me, & miſerere mei
Pſ. 118. 132. Domine; atque ex hoc uſtulanti Speculo CORDIS tui, immitte ignitos radios in COR meum, qui illud accendant, & conforment ſacratiſſimo CORDI tuo. Fac me, quæſo, revelatâ facie ita gloriam Domi-
2. Cor. 3. 18. nici CORDIS ſpeculari, ut in eamdem imaginem transformer à claritate in claritatem; ut mortificationem Ieſu in Corpore
2. Cor. 4. 10. & CORDE meo circumferens, vita quoque ejus manifeſtetur in Corpore meo mortali.

LE-

THALAMVS CORDIS
IN CHRISTI SEPVLCHRO.

Consepulti sumus cum Christo. Rom. 6. 4.

COR CORDIS, vitæque meæ quo vita sepulchro
Conditur, hoc vitam, et COR quoque claudo meum.

55. Pag. 547.

LECTIO XVI.

Thalamus CORDIS in Christi Sepulchro. EMBL. 55.

Consepulti sumus cum Christo.
Ad Rom. 6. 4.

COR CORDIS, *vitaq́; mea quo vita Sepulchro*
Conditur, hoc vitam, & COR quoque claudo meum.

RGONE in tenebrosis collocata est lux mea, sicut mortui sempiterni ; Ergóne in Sepulchro mortua vita jacet ? Ergóne speluncâ reconditur cæli terræque Conditor ? Ergo in saxeo hoc lectulo Nazareius ille, floridulsque Animæ meæ Amor, cubat & requiescit ? Quid facies Anima mea ? Discedes hinc ? Amor non patitur. Manebis ? Prohibet militaris custodia. En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israël, omnes tenentes gladios, & ad bella doctissimi: uniuscuiusque ensis super femur suum. Quid facies inermis, tantâ ar- *Thren. 3. 6.* *Cant. 3. 7.*

matorum militum cincta manu? Quî, quæso, audebis ad lectulum hunc terrore consternata, vel eminùs adrepere? Noli tamen expavescere, Anima mea, noli fugam capere, mane hîc etiam cum Magdalenâ, quæ

Breviar. Roman.

Amore perstans saucia,
Sepulchro inhæret anxia,
Truces nec horret milites,
Pellit timorem charitas

Túne igitur deseres Dilectum tuum, Vitam vitæ tuæ, Animã tuæ Animæ, & CORDIS tui COR? & quò sine vitâ, sine Animâ, sine CORDE curres? Eja Domine, non discedo à te. Ubi est thesaurus meus, ibi & COR meum erit. Ideoque COR meum tuo includo Sepulchro, ut maneat conjunctum & unitum CORDI tuo. Solebant olim amicorum sepulchris CORDIS figuram insculpere, ut hoc symbolo significarent, se non modò vivum, sed mortuum etiam amore prosequi, & CORDI insculptum retinere. Mihi verò minimè satis erit COR appingere, aut Sepulchro insculpere; sed vivum ipsum COR meum, ô Vita mea, tuo impono Sepulchro. Licet enim mortuus sis, Domine, non es tamẽ mortuus à CORDE meo, in quo vivit mortis tuæ memoria, nec vivere cupit extra tuum Sepulchrum,

Matth. 6. 21.

Plutarc. li. de Funeral.

Psal. 30. 13.

chrum. Maneat, obſecro, COR meum mundo & peccato mortuum, tibi conſepultum, tibiq́ue ſoli vivat: qui pro me mortuus, & ſepultus es. Protegat & muniat me, ut ſit tuum Monumentum CORDIS mei munimentum à facie inimici, & ab adverſantium hoſtium incurſu. Neque verò gratis omninò glorioſi Sepulchri tui conſortium efflagito; ſed habeo, quem pro eo offeram, Sanguinem tuum pretioſum, pro me in Cruce effuſum. Si enim pretium Sanguinis tui expendi voluiſti in agrum figuli, in Sepulturam peregrinorum, cur peregrino etiamnùm abs te CORDI meo, requies & Sepultura, Sanguinis tui merito, non provideatur? Sed de ſpirituali noſtra Sepultura lubet audire Sanctum tuum Ambroſium ſic loquentem: Ideò peregrinis Chriſti Sepultura promittitur, ut qui ſe à carnalibus vitiis, ut peregrinum & alienum cuſtodierit, is Chriſti requiem mereatur. Nos peregrini in hoc mundo ſumus, & nobis Sanguinis Chriſti pretio empta eſt Sepultura: Conſepulti enim ſumus, ſicut ait Apoſtolus, cum illo per Baptiſmum in mortem Baptiſmus igitur Chriſti nobis eſt Sepultura, in quo peccatis morimur, ac Sepelimur; & veteris hominis conſcientiâ reſolutâ in alteram Nati-

Matth. 27. 7.

Ser. 51.

Rom. 6. 4.

tivitatem, redivivâ infantiâ reparamur. Magna hujus gratia Sepulturæ, quæ & morte purificat peccatorem, & ſimul vivificat morientem. Ita Domine, juxta S. huius Viri ſententiam, conſepultus tecum fui per Baptiſmum; ſed quia malâ deinde vitâ ſæpius, prô dolor! revixi, iterùm tecum mori, iterùm ſepeliri deſidero: atque ideò COR meum tuo impono Sepulchro, ut ibi tecum moriatur, tecum ſepeliatur, tecum maneat.

SED reſurgente te, Domine, nolo remaneat COR meum in Sepulchro; ſed te-
Rom. 6 4. cum pariter reſurgat, & in novitate vitæ tecum ambulet. Dabis hoc mihi, Amor
Rom. 6. meus, qui per Apoſtolum tuum dixiſti: Si
5. complâ ati facti ſumus ſimilitudini mortis ejus; ſimul & reſurrectionis erimus.
Ioan. 12. Tu enim es, Domine, granum frumenti,
24. cum quo, in terram Sepulchri cadente ac moriente, COR meum complantatum, commori, & conſepeliri optat: ut te reſurgente, ſurgat nova ſeges fructuſque ſe-
Ioan. 19. minis tui. Et an non ideò in Horto ſepeli-
41. ri voluiſti, ut ibi arboris inſtar plantata,
Pſ. 27. 7. revireſceret ac refloreret Caro tua? Re-
Ambroſ. floruit illa; cùm ſucciſo per Iudæos Cor-
Serm. 54. poris flore, rediviva de Sepulchro Reſurrectionis gloriâ germinavit, & in floris modum,

modum, odorem pariter & nitorem cunctis hominibus immortalitatis afflavit. Ita quoque refloreat COR, & caro mea viro- Ps. 27.7.
re sanctitatis, & flore justitiæ. Cur enim hoc non sperem à contactu sacri Corporis 1. Reg. 2.
tui, Domine; qui mortificas, & vivificas; 6. Tobiæ
deducis ad inferos, & reducis? Si enim 13. 2.
Elisei sepulti Corpus, mortuum excitare 4. Reg.
potuerit, quidni resuscitet me in novita- 13. 21.
tem vitæ Corpus tuum, qui Auctor es omnis vitæ? Concede hoc mihi, qui solus potes, benignissime Iesu, per sanctam Sepulturam, & admirabilem Resurrectionem tuam. Sed fortassè, ut ego COR meum tecum sepeliri desidero, ita vicissim spiritua-le Sepulchrum ex CORDE meo tibi fieri concupiscis: ut non tantùm requiescas in CORDE terræ, sed etiam in terra CORDIS mei. Paratum COR meum Deus, pa- Ps. 56.8.
ratum COR meum; sed à gratia tua præparatum. Veni Domine Iesu, requiesce molliter in CORDE servi tui. Verùm, quale illud esse debeat, tuum me instruit Monumentum factum mihi jam monimentum; mentem enim meam monet, movetque ut ad ejus similitudinem præparet tibi CORDIS habitaculum. Sed quia scio, Nisi tu, Domine, ædificaveris hanc tibi Psalm.
domum, in vanum laborare omnes qui 126. 1.
 ædi-

ædificant eam : Tu humiliter rogo, Spiri-
Psal. 50. tum rectum innova in visceribus meis,
12. pulsisque vetustatis immunditiis, COR no-
vum pro tua Sepultura mihi concede. Sit
Cant. 4. illud (velut hortus conclusus) odoriferis
12. virtutum floribus consitum & exornatum;
Marc. sit excisum in petra, soliditate immutabi-
15. 46. lis propositi constans. Sit prope montem
Calvariæ, ut totus mihi figaris in CORDE
qui totus fixus es pro me in Cruce : sit de-
nique alienum ab omni immunditia car-
nis & spiritus. In hoc verò Sepulchro, te
Myrrhâ mortificationis unctum, in Sin-
done mundissimæ conscientiæ involutum,
spritualibus desideriorum brachiis com-
ponam; ut & mihi cum Sponsa tua dicere
Cant. 1. liceat : Fasciculus Myrrhæ Dilectus meus
11. mihi, inter ubera mea commorabitur.
Morare, Domine, in medio CORDIS
mei; quod æternâ charitate dilexisti; ibi
Cāt. 4. 6. cuba, ibi requiesce, donec aspiret dies Re-
surrectonis tuæ. Sed ne quis hunc the-
saurum mihi eripiat aut deprædetur, saxum
Marci magnum advolvendum video ad ostium
15. 46. monumenti. Occlude ergo, Domine,
januam CORDIS & sensuum meorum; ne
per eam irrepant latrunculi aut fures, qui
spolient me Dilecto CORDIS mei. Sed &
appone vigiles constodes, Angelos tuos
Sanctos,

Sanctos, qui omnes insidias inimici ab eo *Breviar.*
longè repellent, & Sepulchrum tuum in *Rom.*
pace custodiant. Eia Domine, iterùm ro-
go te, fiat hoc modo Cor meum Sepul- *Isaia.* 11.
chrum tuum gloriosum; ut tu Rex gloriæ, 10.
& Domine virtutum, illud sanctifices,
virtutibus exornes, reddasque tui capax.
nunc & in æternum.

FINIS LIBRI QUARTI.

INDEX RERUM MEMORABILIUM.

Avari

Deo

D.

E.

T.

V.

INDEX LOCORUM SACRÆ SCRIPTURÆ,

QUÆ IN HAC SCHOLA EXPLICANTUR.

Psalmi.

Dabo

Ioel.

Ioël.

Ionas.

Micheas.

Nahum.

Aggaus.

Zacharias.

EX NOVO TESTAMENTO.

Matthæi.

Discite

Finis Indicis.

SUM-

SUMMA PRIVILEGII REGII.

PHilippus Dei gratia, Hiſpaniarum, Indiarum, *&c.* Rex Catholicus, Archidux Auſtriæ, Dux Borgundiæ, Brabantiæ, *&c.* Sereneſſimus Belgagarum Princeps, diplomate ſuo ſanxit, ne quis Librum, cui Titulus eſt: SCHOLA CORDIS, *ſive, Averſi à* DEO CORDIS *ad eumdem Reductio & Inſtructio, Auctore* D. BENEDICTO HAEFTENO *Vltrajectino, Reformati Monaſterij Affligenienſis Ordinis S. Benedicti* PRÆPOSTO, præter Boëtij à Bolſwert voluntatem, ullo modo imprimat, aut alibi impreſſum in Inferioris Germaniæ ditiones importet, venalémve habeat. Qui ſecus faxit, confiſcatione Librorum, & alia gravi pœnâ mulctabitur, uti latiùs patet in Litteris datis Bruxellæ.

Signat

Wouwere.

Dictus Boëtius à Bolſwert tradidit Hieronymo Verduſſen ſupradictum Privilegium.